

౧౪

శ్రీ ర. జ.

శ్రీమ ద్వీపశైవజనశ్రవణపతనార్చనోపయుక్తంబగు

చెన్న బ స వ పు రాణ ము

అత్తనూరి. సాపకవిప్రణీతము.

శ్రీమదస్తావరణసంచారాస్వతుండును భృంగిగోత్రపవిత్రుండును

వీరమాహేశ్వరస్వరూపుం డగు

గరిగపట్టణపు సుబ్రహ్మణ్యకవిచే

బ రి న్మృత ము.

చెన్న పురి:

హరిజ్ఞాన రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారిచే

ప్రింట్ చేయబడినది.

1925.

All Rights Reserved.

విషయ.సూచిక.

శ్రీ కృష్ణ దేవరాయ బంధు భాషానిలయము.

ప్రీతి క.

విభాగము

విభాగ సంఖ్య

విషయము.

1. కృతిపతిపంశవర్ణనము	4
2. శబ్దకల్యాణములు	19
ప్రథమాశ్వాసము.			
3. కథాప్రారంభము	20
4. కథాప్రారంభవర్ణనము	32
5. కథాప్రారంభవర్ణనము	36
6. కథాప్రారంభవర్ణనము	47
7. చిత్రకన్యకథ	53
ద్వితీయాశ్వాసము.			
8. గంధర్వనికథ	60
9. బండంగికథ	61
10. కథాప్రారంభము	71
11. కథాప్రారంభము	74
12. కథాప్రారంభము
13. కథాప్రారంభము	80
14. కథాప్రారంభము	87
తృతీయాశ్వాసము.			
15. కథాప్రారంభము	107
16. కథాప్రారంభము	125
17. కథాప్రారంభము
18. కథాప్రారంభము
19. కథాప్రారంభము
20. కథాప్రారంభము
21. కథాప్రారంభము

శ్రీ కృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషానిలయము.
మల్లాన్ బజార్, హైదరాబాద్.

విషయము

పుట

22. చాణక్యకథ	...	15
23. అంబికాచార్యకథ	...	15
24. అంబికాచార్యకథ	...	16
25. అంబికాచార్యకథ	...	16

చతుర్థాశ్వాసము.

26. హాకదహారయ్యకథ	...	170
27. వీరభంగంబకథ	...	192
28. చక్కి మాచయ్యకథ	...	198
29. కాస్తూరికథ	...	198
30. హాకదహారకథ	...	199
31. రక్కస బ్రహ్మయ్యకథ	...	194
32. హాకదహారకథ	...	198
33. హాకదహారకథ	...	199
34. హాకదహారకథ	...	202
35. హాకదహారకథ	...	211
36. హాకదహారకథ	...	218

పంచమాశ్వాసము.

37. హాకదహారకథ	...	227
38. హాకదహారకథ	...	229
39. హాకదహారకథ	...	238
40. హాకదహారకథ	...	261
41. హాకదహారకథ	...	262
42. హాకదహారకథ	...	265
43. హాకదహారకథ	...	268
44. హాకదహారకథ	...	268
45. హాకదహారకథ	...	270
46. హాకదహారకథ	...	274

25/5/2
1947

శ్రీ ర. కృ.
నన్నబసవపురాణము.

ద్వితీయము

1
ఉన్నతమంభుఁడు నన్నబసవపురాణమును
తిన్నివసింపఁ జేసి బ్రహ్మచర్యమును సాధించుచు
నుష్ఠాశ్రమమునందు గుహాంధుఁడై ప్రసన్నయై యుండుటగా
నన్నిగొడం దదిచ్చు గని నవ్వుభవాని కృతీశ్వర బాహ్యుత్తమ్.

2
చ. మనతను దీవుఁడై సమదగంధయుగ చ్ఛవికంఠకాంతుల
వృనజభవాచ్యుతాబ్జధరవైఖరి వోంపగఁ జేసి యేవే శుభదా
గనుఁగొనఁగం ద్రిమూర్తులను ధారణమై యగుభూతి శరణుఁడె
వెనయు గజాస్థుఁ డీవున్న గృతీశ్వర కిష్కిత మూర్తయై

3
చ. అట్టి శ్రీమద్దేవ్యారదా శాస్త్రాచార్యుల గ్రంథముల
సంపాదనమునందు నన్నబసవపురాణమును
సంపాదించి యిందును నన్నబసవపురాణమును
యొకటిగా నున్నట్లుగా నున్నట్లుగా నున్నట్లుగా
యొకటిగా నున్నట్లుగా నున్నట్లుగా నున్నట్లుగా
యొకటిగా నున్నట్లుగా నున్నట్లుగా నున్నట్లుగా
యొకటిగా నున్నట్లుగా నున్నట్లుగా నున్నట్లుగా
యొకటిగా నున్నట్లుగా నున్నట్లుగా నున్నట్లుగా

సీ. కందర్పముఖ దేవసందోహవినుతగోవిందా స్త్రవహనాభినంది నంది
రంగద్భుజంగేశ్వరాంగదపదపద్మ సంగతమానసద్భుంగి భృంగి
రుద్రనిర్దాకృతితుద్రదక్షవితానవిద్రావణక్రియాభద్ర భద్ర
గాండసంభవకాండఖండనదూషక కాండసంహరణప్రచండ చండ

తే. సర్వసర్వసహచక్రశైలగేహ
భక్తమానససంశయభారతిమిర
వటలబోధాంబురుహనుహృత్పభుని బ్రభుని
బూని వినుతించెడ బ్రణామపూర్వకముగ.

6

మ. వరసర్వజ్ఞశిఖామణిక్ర బ్రథితసద్వారప్రమోదాకరుక్
నిరతోద్యచ్ఛివధర్మసంచరుఁ గళాసీకాంచితావాసు భా
స్వరలింగాస్త్రితదేహు సర్వవిబుధప్రాతామృతాధారు భా
సురపాదుం గళితారిఁ బాల్కురికివంశ్యుక్ గొల్తు సోమాహ్వాయున్.

మ. వరవత్తికజ నన్నపార్య ముఖగీర్వాణాంధ్రభాషాకవి
త్వరమాంభోసిధులం జనాక్షియుగజీవంజీవతోషక్రియా
కరతేజోవిధులం నిజానువమవాక్యవ్రాతసంపాదనా
స్ఫురదాశాంబుధులం దలంతు సతతంబుక్ గార్వసంసిద్ధికిన్.

8

క. అని యిష్టదేవతాస్రా
ర్థనమును గురుస్తోత్రముక్ బుర్రాతనగణప
ద్వనజాభివందనము కవి
జననుతిఁ గావించి యక్కజం బగువేడ్కన్.

సీ. కమనీయధర్మార్థకామమోక్షసుఫలానీకంబునకు సురానోకహంబు
బంధురవిజ్ఞానభక్తివైరాగ్యనిష్ఠామాక్తికములకు శంబరనిధి
సాంఖ్యయోగాదికచందనధూమీరుహావళులకు మలయాచలంబు
సలలితసాలోక్యసామీప్యసారూప్యసాయుజ్యముక్తివజ్రములకుగని

తే. యైన శ్రీ చెన్న బసవప్రధానుభవ్య
చరిత మస్తద్గురూత్తమ సత్కటాక్ష
గరిమ నానేర్చుగతి జహ్వ పరమపావ
నత వహింపఁగఁ జెప్పఁ బూసంగ నంత.

10

సీ. తనయశస్సున్పురి శీతనగాంబుజాతజా
 త సభోవలగ్నలఘనతః దేగడుఁ
 దనశౌర్యకలన శంతనుసూను కీచకే
 తన జమదగ్ని సుగనుల నొంచుఁ
 దనరూపగరిమ శ్రీతనయ నైషధ జయం
 త నలకూబరుల వాదున జయించుఁ
 దనయీగి రాత్రికాంత నరవాహన దైవ
 తనగ కర్ణుల లెక్క గొవక నెగడుఁ

తే. దనవచోగరిమంబు థా శనగఁ జాలుఁ
 దనప్రతాపంబు సూర్య నెం తనగ నోపు
 • దనదు శ్రీ కందుకూరినంశాబ్ధిచంద్రుఁ
 డరితిమిరహేళి యమ్మతలీంగార్యమాళి.

11

వ. మఱియు సమస్తసిద్ధవిద్యాధరపరిపృతుండును ననంతామరసలస్తూ
 యమానుండును బరభూభృత్పక్షచ్ఛేదనకతుండును గమనీయసుధ
 ర్షాధివాసుండును నిరంతరగురువా క్యానుసారప్రచారించునుమాస్త
 గతశతకోటిసాధనుండును నందనవిహారసంజనితప్రమోదస్వాంతుం
 డునుశుచిసమవర్తిప్రణ్యజనధనేశమహాబలధనాధ్యక్షసర్వజ్ఞాసమా
 క్షిప్తుండునునగునమ్మంత్రిపురందరుం డొక్కనాడు శ్రుతిరంజకవిప్రవర
 విహారకోలాహలంబై నిరుపమామోదనుమనోవిలాసభానురం బై
 • యశాంతకమలాంచితాలవాలం బై సులితనిర్జరాభినయనవిహార
 మూలం బై యాశ్రితాళిమనోరథపూర్ణాకారం బై కల్పవృక్షంబన
 నొప్పునాస్థానసాధరాజంబునజ్ఞాతి బంధు మిత్రమాతృపురోహిత
 సామంత దండనాయక కవి పండిత పౌరాణికేతిహాసక పాతక పరి
 హాసక తాంత్రిక భిషగ్నైజిక వాంశీనర్తక మురజకవై తాళిక వంది
 జనపరివేష్టితుం డై మణిఖచితకార్తస్వరసింహాసనంబున నొడ్డోలగం
 బున్న సమయంబున నిజపితృపితామహాదులుమున్నందినసత్త్వతులు
 ప్రసంగవశంబున సభాసదులైనబుధజనులుపన్యసించిన విని సంతో
 షస్వాంతుం డై సప్తసంతానంబులలోఁ గృతియ యుత్తమోత్తమం
 బుగావున నే నొక్కప్రబంధంబు గైకొనియెడఁ గాకయని తలంచి

- తత్పాజ్జలకు నిజాభిలాషం బెఱింగించిన వార లి ట్లనిరి. 12
- మ. అనఘా! మీరు దలంచినట్టితలఁ పార్యాభీష్ట మాప్తాళిరం
జన మంఘాదళనం బమేయఫలకృత్సంతానముఖ్యంబు గా
పునఁ గీర్త్యాస్పద మైనయొక్కకృతి నీవు నేర్వెడ్కఁ జైకొమ్ము ముఖ
ఘనతాసింగయబాచయాదిసచివౌన్న త్యంబునం జెందెడిన్. 13
- ఆ. సుగుణసత్కులీను శుభవాక్యసర్వలఁక్షణధురీణుసరసకావ్యరచను
వీరచైవగ్రంథవేత్త తేజస్విగా, నెఱిగియందుమాతఁడిచ్చుసుకృతి.
- చ. అనవుడు మందహాసవదనాంబుజుఁ జై యపుడ తల్లూరిపా
వనకుల జక్కిరాజునకుఁ జౌత్తుడ శ్రీగిరిమంత్రిమాళిక్వి
ఘనమతి సుందరాంబికకు నందనుఁ డబ్బసవేశుఁడే యనం
జను బసవేశుమంత్రి కనుజన్ముని బావయసత్కవీంద్రునిన్. 15
- క. ననుఁ బిల్వ బంచి తగు తెఱఁ
గునఁ బూజ లొనర్చి యిష్టగోష్ఠి వినోదం
బునఁ గొంతప్రాద్దు గడపిన
వినయవచోగరిమ ననియె వేడుక నాతోన్. 16
- చ. శివకరుణాకటాక్షమునఁ జేకుఁజే దక్కినయట్టిసంతతుల్
కవిజనహృద్యముఖ భవనగణ్యము భ క్తిరసోల్బుణక్రియా
భవనము కల్పిషప్రకరపాటన మై తగునొక్కసత్కృతిక
దవిలె మదీప్సితం బివుడు దాన మనోరథపూర్తిఁ జెందెడిన్. 17
- క. సంతానభూజములలో, సంతానం బైనయట్టిసత్కృతి నీచే
గాంతుననిక్కోర్కిఁ జెడితి, సంతసమున నొసఁగవలయుసరసకవీంద్రా!
- మ. అని జాంబూనదగిర్చితాంబర మణిహారాగ్రహారాశ్వచం
దనవీటీ చతురంతయాన సుమనోధామాదివస్తువ్రజం
బున న నేర్వెడ్క బహుకరించుటయు నేఁ బూర్ణానుమోదంబుతో
ననఘం బైన తదీయవంశకథనం బాసక్తి వర్ణించెదన్. 19

❦ కృతిపతివంశవర్ణనము. ❦

- క. హృతకాముఁడు యుతవారిజ
హితథాముఁడు విష్ణువ్రత్తయాభరిత యశో

జితసోముడు ధారుణిలో

హితనాముడు వెలయు సన్ననీశాగ్రజియై.

20

క. అబ్బసహాలుకులమున, బిబ్బివలసీస్తరుండు పృథివిభరుణిహా
నిబ్బరుండరిమృగతతికిం, బెబ్బలియన నప్పమంత్రి వెంపాండుధరన్.

క. ధీరుడగునప్పమంత్రికి, వీరేశ్వరు డనంగ నుద్భవించెను సుజనో
ధారుం డాతని కాత్మజుఁడై రంజలె నప్పసచివుఁ డతిధార్మికుఁడై.

ఆ. అప్పమంత్రి భార్యలై నపార్వతియందు, గంగవలననుతులంగనియెజగ్గ
మాభేధానుమతీయునమృతకవీంద్రుని, శ్రీగిరిశ్వరునివిశేషమతుల.

ఉ. అందులఁ బార్వతీతనయుఁడై చెలువొందిన జగ్గనాహ్వయుం
డిందుధరాంఘ్రిభక్తి ధరణీశవశీకృతమంత్రశక్తి మె

• చ్చుందగు నూన్మతోక్తి గరసాహసభోగకళాధురంధరుఁ
నందను రామకృష్ణ ఘననాముని గాంచె జగత్ప్రసిద్ధిగన్.

24

చ. ఘనుఁ డగురామకృష్ణుని వికాసమనీషకు మెచ్చి సంతసం
బునఁ ద్రిజగత్ప్రతాపకులభూషణరాయుఁ డనంగ మేటిపే
రును మణిభూషణంబులు హరుల్ గజదంతపుఁబల్లకీలఁ గొ
మ్మని దయ గోలకొండవనుధాధిపుఁ డాతని కిచ్చె హెచ్చుగన్.

నీ. భూనుతక్తిర్వియాభూషణరాయండు హేలానగరరాజ్యమేలుచుండి
నిడుదవోల్పీమలోనిరుపమవాసిష్ఠ తటిసీతలంబున ధరణీసురుల

కగ్రహారములు కల్పాంతరస్థాయిగా నొసఁగి వసీపకవిసరములకు

• వాంఛితార్థంబు లవా్వారిగా నొసఁగుచు బంధుల నరయుచు బహుళ

తే. పాత్రకల్యాణవృద్ధిచే బరిధవిల్లెఁ

ప్రప్ర

గాంతజితహేలి శివపాదకమలజాలి

దళితదురితాలి నిరుపమదానకేలి

రమ్యగుణపాలి భూషణారాయమాలి.

26

తే. అప్పనకుఁ బిన్నయాలైనయట్టి గంగ

కుద్భవింపిన యాత్మజయుగ్మకమున

నమృతకవీచంద్రుఁ డలరు ప్రఖ్యాతి మీఱి

యూరివిభేదియు ఘనతమోహరణుఁ డగుచు.

27

క. ఆతడుకొండాంబికయం, దాతతక్షణవ్రతుని సదాచారగుణో

- పేతుని జేరయలింగా, ఖ్యాతామాత్యాగ్రగణ్యుఁగనిసిరులొందెన్.
 క. పేరయలింగామాత్యుఁడు, భూరియశోలలిత మట్టిపూడి కులజుఁడౌ
 వీరననుత, యగుకొండక, భారతిఁ బరమేష్ఠిపగిదిఁ బరిణయమయ్యెన్.
 క. ఆతన్వయందుఁగనియెక, బాతకసంహరణచణులఁ బాధివఫణులక
 ఖ్యాతికళామృతలింగ, జ్యోతిర్లింగాభిధానసూన్యతగుణులన్. 30
- మ. అమృతామాత్యుఁడు బుద్ధిరాజుకులపద్మాపిత్త్యుఁడౌ పర్వతుం
 డమితామోదముతోడఁ గన్నగురువాంబాసాధ్యకే ల్వట్టిత
 త్ప్రేమదారత్నమునందుఁ గాంచె తనయుక భావాంతరస్థాద్రిజా
 రమణుం జేరయలింగమంత్రి శశభృద్రామేయసౌందర్యునిన్. 31
- ఉ. పేర్కొన నొప్పు కందుకురి పేరయ సత్ప్రభుచక్రవర్తి క
 బ్రార్జనమాంసకీర్తి మనువాత్తజతుల్యవిలాసపూర్తి దు
 స్కర్మశవైరిసంఘభయకారణమూర్తి పరాంగనాళిసం
 పర్కవిచారకల్పపవిత్రంజనసత్పథవర్తి ధారుణిన్. 32
- తే. భవ్యగుణధుర్య ముదిగొండ పర్వతార్య
 వరవిశాలాక్షులకుఁ గల్గు వనజగంధి
 వీరమాంబను వరియించె విభవ మేసంగ
 నంగజాకారి పేరయలింగనూరి. 33
- ఉ. పేరయలింగమంత్రి తనప్రేయసియై తగు వీరమాంబికా
 సారసగంధియందు శుభచర్యుల మేరుసమానధైర్యులక
 వారిధితుణభక్తుల దివాకరకాంతినియుక్తులక సిరుల్
 చేరఁగఁ గాంచె శ్రీయమృతలింగశుభాహ్వాయు మల్లికార్జునిన్. 34
- క. ఆయిరుపురయం దగ్రజుఁడై యలరిన యమృతలింగమహితాపనిభృ
 న్నాయకభయదాయకవా, క్షాయకుఁడై యేలెనునరసాపురమెల్లన్.
- సీ. అతిథార్మికుం డైన యమృంత్రిపర్యుఁ డశేష దిగంతప్రసిద్ధి గాఁగ
 మేటియా తనపేర పేట మాదేవలై కాట్రేనిపలైయక గ్రామములను
 రహి గుడుల్ కట్టించి రామలింగేశ మల్లేశ్వర శరభ మల్లేశ్వరాఖ్య
 శర్వలింగప్రతిష్ఠలుసేసి శర్వపురాద్యగ్రహారము లపనిదివిజ
- తే. వారముల కిచ్చి సర్వాధికారదత్త
 దంతపల్వంకికావాహధవళచామ

రాతపత్రాదిబిరుదచిహ్నములు మెఱయఁ

బూజ్యసామ్రాజ్యభోగవిస్ఫుర్తిఁ దనరె.

86

ఉ. శ్రీముదిగొండవంశసరసిరుహభాస్కర వీరనార్య పు

త్రీమణి సంతతాశ్రిత సుధీజన యాచకబంధులోకచిం

తామణి నాఁగ సర్వవసుధాస్థలి నెన్నికఁ గన్న సోమమాం

బామహిళ న్వరించె మును పద్మ వరించిన కృష్ణు కై నడిన్. 37

క. సత్యవ్రతు లగువారికి, గ త్యాయనివరునికరుణఁ గలిగిరి కాంత్యా

దిత్యులు పేరయలింగా, మాత్యుడు వీరేశలింగమంత్రియు ననఁగన్.

ఆ. పృథివి నెన్నఁదగిన పేరయలింగంబు, బొమ్మకంటివంశ బుచ్చిరాజు

తనయ యైనయట్టి ననబోణి శ్రీనిశా, లాక్షిఁ బెండ్లియాడియల రెసిరుల.

సీ. అతనికి నవరజుఁ డైనవీరేశ్వరుం

డవనిఁ బ్రఖ్యాతిచే నలరి సత్క-

భాళాలి కవ్వలి లక్ష్మీవతికి సుతా

రత్నమౌ వీరమ్మ రమణిఁ బెండ్లి

యాడి యబ్బింబాష్ట్రయం దమృతాఖ్యకు

మారు శూరు సుదారు మేరుధీరుఁ

గనియె నాతఁడు మానఘనుడైన ముదిగొండ

గౌరన్న పుత్రియై గణుతి కెక్కు-

తే. పర్వతమఁ బెండ్లియాడి తత్పర్వహిమక

రాస్యయందునఁ గనె మల్లి కాఙ్గనాఖ్య

లేఖకాగ్రణి పేరయ లింగసచివ

సార్వభౌమునిఁ బార్వతీశ్వరునికరుణ.

40

తే. అనఘతరదాని యగుమల్లి కాఙ్గనుండు

కూర్చి ముదిగొండ శరభన్నకూతు సుంద

రీసతీమణిఁ బెండ్లియై భాసురత్రి

మూర్తులను బోలు తనయుల ముపురఁ గనియె.

41

తే. అగ్రజుం డొప్పు నమృతలింగాహ్వానుండు

నేపునను రెండవసుతుండు పాపరాజు

పరగ మూడవతనయుండు శరభమంత్రి
దానమానయశోభాగ్య ధైర్యయుతులు.

42

సీ. పరమల్లికార్జునావరజుడై తగుపేర
యాఖ్యుండు బుద్ధిరాజామృతారు
పరసుతవియ్యంబ వరియించి యమృతలిం
గాహ్వయద్వయము మల్లన్న బసవ
రాజు పాపయ్యను రసికుల నేవుర
సూన్యతవాక్యల సుగుణయుతులఁ
గరుణాసముద్రుల గాంభీర్యవంతులఁ
గని మహదైశ్వర్యగరిమ గాంచె

తే. వీరికూటస్థుఁ డగునట్టి పేరయాఖ్య
మంత్రి చల్లభుతనయుండు మల్లికార్జు
నాహ్వయుం డొప్పు నమృతలింగాహ్వయుండు
వంశభూషణమణి జనావళి నుతింప.

43

సీ. నేర్చినాఁ డేజాణ నిషధకాశ్చీరాదిబహుళదేశామేయభాషణములు
చేర్చినాఁ డేమేటి శీతాచలాత్మజావరపాదయుగళి హృత్పరసిజమంన
దీర్చినాఁ డేమంత్రి ద్విజవరాధీశాది సకలవర్ణాశ్రమాచారసరణి
కూర్చినాఁ డేదాని కుంభినీవ్యోమాప్త హరిదంతరాశసంభరితః

తే. యతఁడు పొగడొందుఁ గందుకూర్యన్వవాయ

కలశవారాశిపూర్ణిమకైరవాప్త
పేరయామాత్యతల్లజ వీరమాంచి
కాబ్జవదనాత్మజుండు మల్లికార్జునుండు.

44

ఉ. ఆతతకీర్తికై కువలయాశ్వచరిత్రకృతిం గ్రహించి ప్ర
స్థితము లైనకొత్తపలియే తెటిపాఁ డను నగ్రహారముల్
ఖ్యాతిగఁ జేసి బంధులకు గ్రాససమృద్ధు లొసంగి శాంభవ
ప్రాతముకోర్కు లిచ్చి విభవంబున మల్లనమంత్రి వర్ధితన్.

45

సీ. అతఁడు శాంత్యాదిగుణాధ్యుఁ డై యేలూరు
రాజమహేంద్రవరంబు కొంప

పల్లియన్ దుర్గముల్ పాలింపుచుండి కొ

మరవోలుమూర్తికొమార్తె సద్గు

ణాలంబ దుష్కులుపావసీధరశంబ

యగుగురువాంబఁ బెండ్లాడి శోభ

నాంగులఁ జేరయలింగంబు నమృతలిం

గంబు వీరేశలింగంబు సాశ్వ

ఆ. పతియు మూర్తిరాజు బసవరా జన నొప్పు

సుతుల సుజనహితుల సుఖసహితుల

నతులవిభవయుతుల నార్యురఁ గనియె నం

దగ్రజుండు పేరయాహ్వాయుండు.

46

ఉ. బాలశశాంకమాళిపదపద్మసమర్చనశీలి సత్కళా

శాలి మదాంధశత్రు పరిపద్గహనోద్భటకీలి యాత్మభా

హేలి నిరంతరాశ్రితమహీసురపాలి సుసద్గభీరతా

వేలి యనంగఁ దేజరిలుపేరయలింగము మంత్రిమాత్రుఁడే?.

47

తే. అతఁడు శ్రీబుద్ధిరాజవంశాక్కిరాజ

పుత్రి సోమాంబికానామఁ బుణ్యసీమ

విశ్వపాపవిరామ సాధ్వీలలామ

వరగుణస్తోమఁ శ్రేమ నుద్వాహమయ్యె.

48

ఉ. ఆతనితమ్ముఁ జైనయమ్మతాహ్వాయుఁ డీశ్వరతత్త్వవేది భూ

నేత్యసభాంతరాళినుతనిర్మలసూన్యతవాది లోకవి

ఖ్యాతకళావిసోది సమదాంధవిరోధివిభేది సంతతో

పేతశుభప్రమాది కడుఁ బెంపు వహించె ధరాతలంబునన్.

49

ఉ. పుణ్యచరిత్రఁ డాత్మకులభూషణుఁ డౌనయగారిభద్రస

ద్ద్య సుతావరేణ్య సతతాశ్రితదీనశరణ్య భవ్యలా

వణ్య సమస్తబంధుజనవర్జితనాయకహర్షదాయిసా

ద్ద్య వరించె వియ్య మని కూర్మోనుకోరిక సమృదాత్ముఁడై.

క. తత్సాదరు డాకృత్యవి, భిక్షునుండు కీర్తివిజితభిదురాబ్జకళా

భృత్సింహుండు వీరేశుండు, పత్సారసవినమితారి ప్రబలె సేరులచేన్.

సీ. మహితపంచాక్షరీమాహాత్మ్య మనుకృతి
 యంది త్రైలోక్యవిఖ్యాతిఁ గాంచె
 నతిభక్తి, శ్రీకైలమందు మానులు మెచ్చు
 సంవత్సరము నివాసంబు చేసె
 నిష్ఠాగరిష్ఠుఁడై నేడు నాఁ డనక సాం
 ఖ్యమహేశ్వరార్చనఁ దా నొనర్చె
 హితుల రక్షించి యహితుల శిక్షించి భూ
 వతుల వశ్యులఁ జేసి చతురుఁ డయ్యె
 తే. నితని కెన యైనమంత్రు లీక్షితితఱమునఁ
 గలరె? యని సర్వజనములుఁ బలుక నెగఁడె
 గందుకురి మల్లికార్జుననందనుండు
 సంగరగుహుండు వీరేశలింగవిభుండు.

52

మ. ఆనఘం డాతఁడు విన్న కోటపరవంశాంభోధిశీతాంశుఁ డా
 ననఁ బెంపొందిన భీమరాజసుతయా నక్కాంబికాకాంత స
 జ్జనసంస్తుత్య యశోనిరాకృతసుధాసత్కాంత నుద్వాహ మై
 కనియెన్ మల్లయపేరయాహ్వాయులఁ దత్కంజాక్షియం దిద్దరన్.

ఉ. అగ్రజు మల్లికార్జునుఁ డహార్యవిఖండనతుల్యవైభవం
 డుగ్రసమర్చనానిరతుఁ డూర్జితసత్యవచోవిశాలుఁ డ
 త్యాగ్రహవైరిసంహరణుఁ డంగజసన్నిభరూపపంతుఁ డా
 శాగ్రణితాచ్ఛకీర్తి గుణశాలి తలంప నమాత్యమాత్రుడే!.

54

సీ. వీరకైపుల కెల్ల వెండిబంగరులింగ
 మేటిసూత్రంబు లేమేటి యొసఁగె
 శతములసంఖ్య దంపతిపూజ లొనరించి
 శాటికాంబరము లేసచివుఁ డిచ్చె
 గమనీయమూరత్న కాంచననైచిక
 ప్రముఖదానంబు లేప్రభువు చేసె
 సతతంబు పడ్రాససహితాన్నములు భక్త
 గణత్పత్తి యేమంత్రిమణి యొనర్చె

- నతఁడుఁ గొనియాడఁ దగుమల్లికార్జునుండు
కోరి ముదికొండయన్నయ్యకూతురైన
వియ్యమాచంద్రవదన వివేకసదనఁ
బెండ్లియాడి ధర్మాధారిఁ బెంపుఁ గనియె. 55
- అరసికుని యచరజుఁ డగు, పేరయలింగప్రథాని పేర్కొన నొప్పుకా
శారదఘననారదఘన, సారదళనదక్షిణ సహితుఁడు సభలన్. 56
- శాంతుఁడు దుష్టభావరిపుసంఘమదాంధతమిప్రపద్దినీ
కాంతుఁడు భవ్యరూపజితకంఠరవాహనసంభవైణభృ
త్కాంతుఁడు సంతతాశ్రితబుధప్రకరావనతారణేందిరా
వంతుఁడు సారధైర్యహిమవంతుఁడు పేరయ మంత్రియే సుమీ. 57
- అతఁడు శ్రీబుద్ధిరాజాన్వయశ్రీశైలపతిసుతకామాక్షివలన సుతులఁ
జేరయలింగంబు వీరేశలింగంబు బసవరాజున నొప్పు భవ్యగుణులఁ
గనియెమువ్వరనగ్రగణ్యుడౌపేరన్న బుద్ధిరాజయ్యన్న పుత్రిదాయ
మాంబిక పరియించియవనియేలుచునుండేవీరన్న గండ్రపువీరరాజు
- తనయ వియ్యాంబకే ల్పట్టి ఘనతఁబ్రబలి
బహుళవిఖ్యాతిఁ గనుచుండె బసవరాజు
బుద్ధిరాజవీరేశ్వరు పుత్రియైన
వియ్యమాంబను వరియించె విదశమతిని. 58
- మఱియుఁ జేరయలింగాఖ్యమంత్రి పిన్న
యతివ యెద్దనపూడి నారప్పపుత్రి
యైన కామాక్షివలన మల్లయ్య మొదలు
గాఁగలుగునందనులఁ గాంచి ఘనత నెగఁడె. 59
- సుగుణులగు మల్లికార్జునసుతులలోన
నాలుగవ నందనుండగు సాళువపతి
సంతతాత్మీయహృదయపద్మాంతరాళ
సంచరత్సాళువపతి ప్రశస్తిఁ గాంచె. 60
- ఢిల్లీనాయకుచేత దంతిహయథాటీముఖ్యవస్తువ్రజం
బెల్లం నైకొని కాశికాప్రముఖగౌరీశావనుల్ గాంచి ని
త్యోల్లాసంబున శంకరాఝనలు దివ్యుల్ మెచ్చుఁ గావించి సం

పుల్లంబోరుహలోచనావదనుఁ డై పూషప్రభ౯ వర్ధిలెన్. 67

ఆ. అయ్యమాత్యవర్యుఁ డతిమోదమునభావ
రాజకులవత్సంస రామచంద్ర

పుత్రియైన లక్ష్మిఁ బురుషోత్తముఁడు లక్ష్మిఁ
బెండ్లియాడురీతిఁ బెండ్లియాడె. 62

తే. భువనవిఖ్యాతిగలవారి పుత్రి యగుట
సత్కళాధ్యజైవాత్మకసహజ యగుట
భవ్యగుణపురుషోత్తము భార్య యగుట
లక్ష్మియే యన వచ్చు నీలక్ష్మి నవని. 63

క. సరస్సుఁడు సాభువపతికి న, వరజుం డగుమూర్తిరాజు వర్ధిలై రహిం
బురహారకులధరచలహర, ధరధరనలశరసమాన ధనశయశుంఢె.

నీ. బిరుదముల్ సృపతిచే బెదతండ్రివలెఁ గాంచి

నత్యున్న తమగు స్వాస్థ్యము ధరించి

గురువరులకు సింగవర మనుపుర మిచ్చి

వరనియోగుల కెల్ల వన్నె దెచ్చి

నగణితభక్తగణార్చనములఁ జేసి

యవనిభారము భుజమందు మోపి

లింగాంగసమరససంగతి నుతి కెక్కి

ప్రమథకథాశ్రవణమునఁ జొక్కి

తే. సప్తసంతతు లొనరించి శాంతి మించి

యరులఁ బరిమార్చి పౌరులసిరుల కోర్చి

కుజనసంగతి మాని సద్గుణము పూని

శ్రీరీ గనె వాక్యగోగోజు మూర్తిరాజు. 65

క. అన్నమునకు జరుగక తా నున్న పురిని లింగధారి యొక్క డుపవాసం
బున్న నుగుడుపనివ్రతమున, నెన్ని కపల్లోసంగె వారికెల్లముదమునన్.

ఉ. అమ్మనుజేంద్రమాన్యుఁ డమృతాంశుమదాన్యుఁడు సమృదాత్ముడై
తుమ్మలపల్లివంశప్రథితుం డగువీరనముద్దుపట్టి చే

రమ్మ యనంగ నొప్పునుగుణాకర నుద్వహమయ్య భారతిం

దమ్మి వసించువేల్పు ప్రమదంబునఁ బెండిలి యైనవాడ్పునన్. 67

నీ. పలుకువేళల సత్యభాషణంబు లెకానియన్మతవాక్యముజిహ్వానంటనీదు
భక్తపూజలు సేయుపట్ల నోపికకాని మేన రాజసవృత్తి పూననీదు
దీనులకన్నంబు పూనిపెట్టెడువేళ జేత సంకోచంబు చెందనీదు
వెనిమిటికినుక చేసిన సంతసమెకాని చిడిముడి మనసునఁ జెందనీదు

తే. సర్వసర్వంసహపుణ్యసతులలోన

నిష్ఠహాసాధ్యయే గణియింప మేటి

యనఁగ నుతి కక్కె మూర్తిరాజ్యనుగుఁబోటి

మహితగుణకోటి శ్రీ పేరమావధూటి.

68

క. అమ్మూర్తిరాజుమంత్రికే, దమ్ముఁ డగుచు బసవరాజు ధర వర్ధిల్లెన్
దమ్ములదొరకెంపులమొ, తమ్ములదొరయైనసత్ప్రతాపాన్నతుడై.

నీ. నారదప్రథమించి నారదప్రథనెంచి యమరినకీర్తిదాసములవాడు
చిత్రభానునిమీటిచిత్రభానునిగేరి పరగునుచిత్ప్రతాపములవాడు
భీమువెంపును గెల్చిభీముపోడిమిమెచ్చివఱలినధూతినత్వములవాడు
ధర్మగర్వముద్రోచిధర్మగర్వముఁబాచి తగుశివభక్తిసత్త్వములవాడు

తే. జగతిఁ జెలువొందె నుదయాస్తశైలసేతు

శీతనగమధ్యరాజత్వభాంతరాళ

వినుత సుగుణుండుమల్లికార్జునసుతుండు

మహితధృతిశాలి బసవరాజ్ఞంత్రిమాళి.

[సం

క. ఘనముగ నైతమపూడియు, మినుమించిలిపాడుసిరులుమించంగనొ
గెను గురుచరవరులగు బసవనితో నెనయైనమంత్రివసుధంగలఁడే.

క. తనమేనయల్లుఁ డావృత, వినయుం డగుబుద్ధిరాజు వీరనచేతన్
గొనె సత్యవతీపరిణయ,మనుకృతి శ్రీబసవమంత్రి యతిసంప్రీతిన్.

నీ. శరభమల్లేశ్వరస్వామిఁ బ్రశిష్ఠించె నైతమపూడియం దధికభక్తి
నారామనిధితటాకాదులైతగుసప్తసంతతులొనరించెకాశ్వతముగ

రెండవబసవేశ్వరుం డన లక్షలసంఖ్య గణార్చనల్ సలిపె నిష్ఠ

సాళువేశ్వరకృపాసంలబ్ధసునతరభోగభాగ్యముల విన్నూర్తి నలరె

తే. నీతఁ డని యెన్నఁదగియె ధరాతలమున

నతిఫలద సోమవాసరవ్రతయుతుండు

- మల్లికార్జునగురువమాంబాత్మజుండు
శరణసమధాని బసవరాజప్రధాని. 73
- ఆ. రసికుఁ డతఁడు బుద్ధిరాజకులగ్రాణి
వీరభద్రతనయ వియ్యమాంబ
సకలబంధువినుత సద్గుణనికురుంబ
ప్రేమ మదిఁ దలర్పఁ బెండ్లి యయ్యె. 74
- ఉ. ఇంతులు సాటి నత్తురె మహీశ్వరి వియ్యమతోడ సత్కృపా
శాంతగభీరశీలపురసంహరభక్తసమర్చునక్షమా
శాంతవిక్రీర్ణపూర్ణసతతాశ్రితపోషణసత్యభాషణా
శాంతనిజేశభక్తబుధసంఘము దావహసుప్రతంబులన్. 75
- తే. అనఘుఁ డైనట్టిబసవరాజునకు వియ్య
మాంబికకు నుచ్చనించెరి యబ్జభూష
ణాంఘ్రినేవాభిమతులు మల్లయ్యమూర్తి
రాజు వీరేశలింగ మ౯ రసికవరులు. 76
- క. ఆమువ్వరిలో నగ్రజుఁ, డై మెఱసినమల్లికార్జునమాత్యుండు స
త్తాముండు తేజోధాముండు, ధాముండుకీర్త్యాకృతిప్రతాపగుణములన్.
- తే. అతఁడు శ్రీబుద్ధిరాజు వీరార్యతనయ
విశ్రుతనయ వీరాంబను బెండ్లియాడి
సద్గుణనిధాని బసవరాజప్రధానిఁ
గనియెఁ గలశాబ్ధి చంద్రునిఁ గన్న పగిది. 78
- ఆ. భూతిసాతినత్వవీతులఖ్యాతిచే, వారిజారిధారిసారిశౌరిఁ
గేరి మీటుకందుకూరిబసవరాజు, లోడ నీడు సేయుపొగడ గలఁడె.
- క. అక్కలుపహారుండువాగ్జిత, వాక్కాంతుండుబుద్ధిరాజు బసవన్న సుతక
మక్కువ నెక్కినిచక్కని, యక్కమహాదేవిఁ బెండ్లియైసిరులొందెన్.
- తే. అతనిపితండ్రి మూర్తిరాజాహ్వయుండు
విశ్వరాజసభాంతర వినుతి గాంచె
దామరసజాండభరితప్రతాపచండ
కిరణవికసితనిజకీర్తికిరణుఁ డగుచు. 81
- సీ. దానఘనంబున మానఘనంబున రాజరాజప్రభుఁ బ్రబలువాఁడు

సత్ప్రతిపాదన సాధురూపంబున నలరాజకలచేత నలరువాడు
భరితకళాపూర్తిబాహుస్థలస్ఫుర్తి రేవతీరమణుని లేవవాడు
తతమంజుతరభూతి ధైర్యసమాఖ్యాతి చంద్రధరాభవ్రశస్తివాడు
తే. ధాత్రినితడననెగఁడనుత్రామముఖ్య, దేవకోటిరమణినువ్రదీప్తపాద
భైరవేశ్వరదత్తసంపత్ప్రమాద, సౌఖ్యశుభశాలిమూర్తిరాట్నచివ
తే. రసికుఁ డాతండు శ్రీబుద్ధిరాజు బసవ [మాళి.

రాజపుత్రిక్షమాధాత్రి రమ్యగాత్రి
నచ్చమను బెండ్లియాడి యయ్యతివయందు
బసవరాజాదులను గని ప్రబలె సిరుల.

83

శా. ఆమంత్రిశ్వరు తమ్ముఁ డొప్పు మిహికాహార్యాత్తజాధీశ్వరా
• రామోదాత్తుఁడు కందుకూరికులద్ధాంభోధిరాకాసుధా
ధాముం డుగ్రవిరోధిసంతమసమార్తాండుండు వీరేశలిం
గామాత్యుండు బిలేశయేశసమవాగ్వాహరుఁ డిద్ధారుణిన్. 84

సీ. కాండసంభవదండిఖండనాఖండల తుండిపాండురమెల్ల బెండ్లొనర్చి
సారసీరదవారిసారుమిఱుగఁదేరి రాజరాజఖ్యాతి మ్రందజూచి
కంతుజయంతవసంతనలావనీ కాంతతేజము లిసుమంతసేసి
గంగాతనూజవిహంగతురంగస భాంగారజప్రాధి భంగవళచి

తే. యేపుగనుకీర్తి వితరణ రూప శౌర్య
ములు ప్రసిద్ధి వహించె భూతలమునందు
• బసవమంత్రింద్రవియ్యమాంబాసుతుండు
సంగతావారి వీరేశలింగనూరి.

85

తే. అతఁడు భాషాజబుద్ధిరాజాక్షిరాజు
కన్య గుణధన్య లోకైకమాన్య యైన
వీరలక్ష్మిని బెండ్లియై విశదకీర్తి
నలరు శ్రీమల్లికార్జునాదులను గనియె.

86

క. స్మరసుందరుఁ డీవీరేశ్వరసచివుని పెద్దతండ్రి సత్యవచోభా
సురమూర్తిరాజు సుగుణాకర యగుశ్రీ పేరమాంబికామణివలనన్.
క. చతురంభోనిధి వనజజ, చతురాస్యము లనంగ జగతి సతతగభీరాం
చితభాజాన్న తినొప్పెడు, సుతులంగనియెనలుపురనువిశుద్ధచరితులన్.

- క. అం దగ్రనందనుండు పు, రందరసమవైభవండు రాజకలాపా
మండకృపాకమః డీభువి, యందుఁ బ్రబలెమల్లి కార్జునామూత్యుడనన్.
క. రెండవతనయుండుశాత్రవ, ఖండనుఁ డవసీశకార్యమటనాధ్యుండుభూ
మండలమునః గీర్తి దిశల్, సిండించిన కాళహస్తిలింగమువెలయున్.

తే. అయ్యమాత్యుండు ముడిగొండ యయ్యనార్య

పుట్రియైనట్టి సుందరీపూర్ణచంద్ర

వదన సద్గుణసదన నుద్వాహమయ్యె

సకలబంధుజనంబులు సప్తుతింప.

[సుండు

తే. మూడవసుతుండుమల్ల యమురవిరోధి, బాణసుతసమశౌర్యసంపద్ధ

బహుళయాచకసురలోకపాదపంబు, ధారుణీస్థలినొప్పెనుదాగమహి

తే. అతని యనుజన్తుఁ డమృతలింగాహ్వాయుండు

[మ.

హరపదధ్యాని బంధులోకాభిమాని

యబ్జసమథాని సకలవిద్యానిధాని

సతతసన్నతభరాజాని జగతి వెలయు.

93

సీ. అతులితరాజకళాభియుక్తుం డౌట ఘనవిబుధాధారగరిమ గనుట

ద్విరసనాభిప్రాయవిముఖత నొందుట సహజలక్ష్మీవిలాసంబు గనుట

సమధికద్విజరాజసమ్మదాకర మాట వర్ధితస్వచ్ఛభావంబు గనుట

బటుచిత్రభానుప్రభాసంగతం ఖౌట నాశ్రితజీవనాధార మగుట

తే. నమృత మనుషేరు రూఢిగా నతిశయిల్లి

వన్నెగాంచె వసుంధరావలయమందుఁ

గందుకూరి కులాంబుధి కైరవాప్యఁ

డరితమోహేళి యమృతలింగార్యమాలి.

94

సీ. శివభక్తిచేగ్రేణిసేయుటెంతయె కాదువీడుధర్మస్ఫూర్తివృక్షభూమూర్తి

దానగుణంబున తగ్గొనర్చుటెకాదు ధనవృద్ధినిరసించు ధనదుమించు

విక్రమాధికతనువైత్తిసేయుటెకాదువాక్పాఠిగేరు బాహ్యతికుమారు

వైభవారూఢిచేపంచించుటయెకాదు పృథుభోగములనొప్పు నింద్రు

తే. సుందరాకృతి నపహసించుటయె గాదు

[వెంపు

సరసతరసీతి నెన్ను నైషధునిచెన్ను

భళిర! యితఁ డని కవివరుల్ ప్రస్తుతింప
నలరె రిపుజేత యమృతలింగార్థనేత.

95

అ. శుక్రకాంతిఁ జుల్కఁ జూచి చంద్రప్రభఁ
గేరి యర్కదీప్తిఁ గ్రేణిసేసి
కొమరు మిగిలె గందుకురి యమృతాఖ్యకీ
ర్తిప్రతాపరుచులు దిశలయందు.

96

చ ఎనిమిదిజాము లేవరుస నీశ్వరుఁ బూన్చు సహస్రబాహువుల్
తనకుఁ గలంగి చాల వఁట తన్నహిమం బది యెంత యంచు బా
ణుని నగి శర్వుఁ బూన్చెఁ బదిసూటుఁబూటులు వైదుజాలయ
న్ననినమృతాఖ్య సింహక మనంబునఁ గొంకక యొక్కకేలునన్. 97
నీ. యేఁటేట శివరాత్రి నీశ్వరప్రీతిగా దీపాయంతంబులెత్తెడిగుణంబు
కాలమ్ములం దప్పక త్రిసంధ్యలందు నుమాధీశుఁ బూజించునట్టి నెళవు
శతసహస్రాయుతసంఖ్యలు శివభక్తసంతర్పణంబులు సలుపుమహిమ
సమశీలతీర్థప్రసాదపాకంబులు నిరతంబు గొనియెడి నియమవృత్తి

తే. చనిశ మాపదసేవ సేయనివ్రతంబు
ననుదినము లింగములకు రుద్రాభిషేచ
నంబు గావించునిష్ఠ జనంబు లెన్న
ఘనతఁ జెన్నెందె నమృతలింగప్రభండు.

98

నీ. సర్వముఖోదితమృతస్థలాచారచూర్ణప్రతిష్ఠాపనప్రాజ్ఞుఁడీతఁడె
యనుపమవేదవేదాంతశాస్త్రపురాణసంగీతముఖకళాశాలియితఁడె
వననిధిశూపశేవధిశివాగారాదిసంతానకరణప్రశస్త్యుఁ డీతఁడె
సర్వసహనాథసర్వకార్యక్రియావిఘటనాఘటనప్రవీణుఁ డీతఁడె

తే. తీర్థయాత్ర పరాయణాతిధిసమర్ప
నాన్న పానీయదానగుణాధ్యుఁ డీతఁడె
యనుచు సకలజనంబులు వినుతి సేయ
నవని వర్ధిల్లె నమృతలింగాహ్వానుండు.

99

తే. బంధుహాపణుఁ డాతండు భావరాజు
వేంకటేశ్వర వెంకమాంబికల కుద్భ

వించి జననుతిఁ గాంచిన వెంకమాంబి

కాహరిణనేత్రఁ జ్రేమ నుద్వాహమయ్యె.

100

సీ. విమలపతివ్రతత్యమునఁజూలఁగ లేక సగమయ్యెఁబ్రాలేయశైలతనయ
వినుతక్షమాగుణంబున సాటిరాలేక నడుగంటి దానయ్యె నభిరశన
సరసవాత్సాఘరీసమము గానేరక వెల్లదనము నొందె విధిలతాంగి
శ్రితభాగ్యదానప్రసిద్ధికి సరిరాక చంచలమతి యయ్యె జలధికన్య.

తే. ఖ్యాతిగలయట్టివార లీరీతి గాఁగఁ

బుడమిఁ దక్కినసాధు లీపాలఁతి కెనయె?

యనఁగ నుతి కెక్కె నమృతలింగార్యభార్య

శంకరపదాబ్జరోలంబ వెంకమాంబ.

101

క. బొంకుకలనైన బలుకద, హంకాగం బెప్పుడెఱుగదతిథులఁజూచుకొ
శంకరుగనెంచు శరణుల, వెంకాంబకు సాటియైనవెలదులు గలరే?

తే. అమృతసాధ్యయం దమృతాభిధానుఁ

డతులసౌందర్యయుతుల దానాభిరతుల

వితతశుభకరమతుల సద్వితతిహితులఁ

గాళహస్తిలింగదులఁ గనియెఁ బ్రీతి.

108

ఆ. మఱియు నయ్యమాత్యమణికొమ్మరాజయ్య

పార్యనకును లక్ష్మీ యాత్మజాత

యైనవియ్యమాంబ నతివేడ్క వరియించె

సఖిలబంధుసమ్మదావహముగ.

[దువఱచీ

సీ. గోపాలబాల యై గోత్రమణఁచువానిఁ జెందులోపాముద్రఁ గ్రిం

శివవిముఖునకు సంభవమొదిన కళంకుఁ గూడినరోహిణిఁ గొదనఁ జేసి

భంగసంగతునకుఁ బట్టియై పుణ్యజనాళిఁబొందినలక్ష్మీ నవహాసించి

చట్టుపుట్టుత యయి స్థాణునివలచిన కాత్యాయినీదేవి గాకొనర్చి

తే. బ్రహ్మతేజంబు శుభము నభంగ మార్ద్ర

హృదయపద్మంబు గలవాని కుదయ మంది

పంశరతౌమహార్యసంభరణ సరస

గుణగణుని నొందె వియ్యమ్మ కోర్కెతోడ.

105

ఆ. బంధుపోషణంబు పతిభక్తి శాంతంబు

సుకృతవర్తనంబు నూన్యతంబు

తనకు సహజములుగ ధారుణి వర్ధిల్లె

వినుతగుణకదంబ వియ్యమాగంబ.

106

క. ఆసాధ్యయందు వినుతద, యాసాగరుఁ డమృతలింగమాకృతివిజిత
శ్రీసుతుల నీశపదపూజాసక్తుల మల్లికార్జునాదులఁ గనియెన్. 107

శ్లోక పద్యం త ము లు. శ్లోకం

క. ఏతాదృశగుణధీరున, కాతతకవిబంధుసముదయాధారునకున్

నేతమణిజాతఫణిరు, ట్టితమృణిత్యాగకీర్తిశృంగారనకున్.

108

క. అరిభయదామద్వనకున్, ధరణీసురవినుతవాక్సుధావద్వనకున్

. శరణాగతశరణాంచిత, చరణానతశీర్షనకు సుజనహద్వనకున్.

109

క. భూలలనాపాలసభా, జాలనుతాగణ్యపుణ్యసంసక్తునకున్

జైలాధిపబాలానుప, మాలాపపరాంతరంగహరభక్తునకున్.

110

క. హృతరిపుధరణీపతికిన్, సతతావితదీనమర్త్యసమితికిఁ జతు

శ్చురితిభూషణగతిదూషణమతిశోషణధృతికిదానమహిమోన్నతికిన్.

క. భూవిదితాత్మీయయశో, జైవాత్మకముకుళితద్విషక్కుమలునకున్

జైవాగమభావాగమ, ధీవాగమలునకు సాహితీకుశలునకున్.

112

క. శ్రీకందుకూరికులర, త్నాకరశశిమూర్తి రాజహర్షదపేరాం

బాకమలాక్షభవునకుం, బ్రాకటగుణ్యమృతలింగవరసచివునకున్.

ప. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పం బూసిన చెన్నబసవ

పురాణం బనుమహాప్రబంధంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టి దనిన.

114

ప్రథమాశ్వాసము.

శశి కథా ప్రారంభము.

మచ్చెల్లనుతాధినాథపదగాజీవాళిసద్గుణ్య లో, పాము
ద్రాహ్మదయానుకూల్యముత భాస్వత్కేళియాదిత్య భూ
స్వామి బ్రహ్మముఖామరాభినుత సింహాళాలి పాపాటవీ
స్తోమానర్దశకీలి యైనఘటజాతుం డొక్కనాఁ డిమ్ములన్. 1

సీ. అతులితవేదవేదాంతచర్చలబ్రహ్మనైనగోడిగమాడుహంసతతులు
వాదించి పాంచరాత్రాదికంబుల వినకరునైన దెగడుశుకప్రతాప
మాగమమంత్రరహస్యార్థములఁజంద్ర ధారి నైనహాసించుకారికాళి
మహితపురాణవిమర్శ సాత్యవత్తేయునైన నెంచెడిభుజంగాళినికర

తే. మలరఁ జెలువందుచుండు నిజాశ్రమమున

శిష్యసంఘంబు నేవింపఁ జెలుపుతోడఁ

గూర్చికుశశీతమున నిష్టగోష్ఠిఁ బ్రొద్దు

గడుపుచున్నెడ నాకన్తికంబు గాఁగ.

2

కా. శ్రీరుద్రాపరమూర్తి మౌనిముఖరాజీవార్యమస్ఫూర్తి స
ద్వారోదారమనోనువర్తి హృతభక్తవ్రాతజన్తూర్తి యో
గారూఢ్యాగతకీర్తి రేణుకగణాధ్యక్షుండు భూలోకసం
చారేచ్ఛం జనుదెంచి యత్తటి మహాసంతోషసంయుక్తుఁ డై. 3

క. తనయాశ్రమంబునకు రాఁ

గని యెదురుగ నేగి మొక్కి ఘటజన్ముఁడు దో

డ్కొని వచ్చి యర్ఘ్యపాద్యా

ద్యనుపమపూజన లొనర్చి యతిభక్తిమెయిన్.

4

కా. స్వామీ ! యెచ్చటనుండి వచ్చితిరొ భవ్యంబైన మీరాక మ
థ్థామం జేము శుభంబు నొందితిమి చింత వీడ్చి సాక్షాచ్చిహ

- రామాధీశ్వరమూర్తిఁ గాంచినటులకా రంజితై మత్స్వీంత మ
యా! మీపాదసమర్చనల్ సలుపుభాగ్యం బబ్బె నేడియ్యెడన్.
- క. అనవుడు దరహానితాననమున నాతం డిట్లు పల్కు మునిపుంగవ సీ
వనఘటపోనిధి వని ని, న్ననువాంఛ న్వచ్చినాడఁ గౌతుక మొదవన్.
- వ. అని మఱియును. 7
- ఉ. కంతువిరోధియాజ్ఞ ననుకంప చలిర్వంగ వీరశైవసి
ద్ధాంతము నీకుఁ చెల్పి విడితంబుగఁ దత్క్రమ మెల్ల సర్వరా
ద్ధాంతము నీముఖోదితపథంబునఁ జేయఁగఁ బూని భూమిభృ
త్కాంతతనూభవాధిపుసేధామము వెల్వడి సత్వరంబునన్. 8
- క. పచ్చియిటునిన్నఁగాంచితిఁ, దచ్చరితమువినుమటంచుదప్పకయాతం
డచ్చొత్తినగతిఁ జెప్పినసచ్చరితుఁడుకుంభజుండు సంభ్రమపరుడై.
- చ. అనఘ దయారతికా ఘనరహస్యము చెల్పితి బుద్ధ మయ్యెఁ బా
వనమతి వైతి నిం కొకటి వాంఛిత మెట్లన విన్నవించెదకా
మనసిజవైరియాజ్ఞ మెయి నాగభుగర్వుఁడు భూస్థలిం గరా
శనమహిమంబుఁ బెంచె నని సంయమిత త్తముఁ డొక్కనాఁ డిలన్.
- వ. స్కందపురాణంబునకు నాయకరత్నంబైన శంకరసంహితయందలి
శివరహస్యఖండంబునందు వక్కాణింప వింటి నక్కమారుం డెవ్వి
ధంబున మహితలంబు పావనంబుగా భక్తివర్ధనం బొనరించె
దద్వైతాంతం బంతయుం దెలిపి కృతార్థం జేయవలయు ననిన
నప్పారిషదగ్రామణి యత్యంతసంతోషితస్వాంతం దై యొక్కింత
సేపునకుఁ బూర్వంబున శర్వుం డార్యాసమేతుం దై పేరోలగం
బున్న సమయంబునఁ దద్దర్శనకుతూహలంబునం జనుచెంచి విరించి
క్రమ్మటి పోవుచుఁ దన్నుఁ బ్రణవార్థం బడిగిన కుమారునితోడఁ
దత్ప్రణవార్థంబు లేన యని యపార్థంబుగా నెదుఁ రెటుంగక పలికి
యతనిచేతఁ గారాగృహబద్ధుం డగుట నురలవలనఁ బరమేశ్వరుండు
విని యతని విడిపించి తదోంకారార్థంబు సవిస్తరంబుగాఁ దేటపడం
బలికిన నిజతనయుప్రజ్ఞావిశేషంబునకుఁ బరితోషంబు నొంది మేదిసీ
తలంబున మన్నహిమంబు ప్రకటింపు మని యనుచుటయుఁ దదనం
తీరవృత్తాంతంబును దత్తానంబ హృదయగోచరం బగుటయు నానంద

బాష్పధారాపరిషిక్తాంగుండును గంచుకీభూతరోమాంచుండును
గద్గదకంఠుండు నై యతనితో నిట్లనియె.

11

మ. అనఘా! నీవు వినంగఁ గోరిన మహేపాపాభ్యాన మత్యంతపా
వన ము హేపాదళనం బహీనఫలదప్రాగల్భ్య మా ర్యేశభ
క్షనికాయప్రమదాస్పదం బతులమోక్షప్రాప్తిసంసూచకం
బసమేషమ్రకరాభిగణ్య మయి వెంపా ధారుణీమండలిన్.

12

తే. కుంభసంభవ నీమనికోర్కి దీరు
వినుము శర్యునికరుణ నేఁ గనినభంగిఁ
దెలుపుదు నటంచు రేణుక దేశికుండు
చెన్న బసవేశుచరితంబు చెప్పఁదొడఁగె.

13

సీ. శ్రీకరాంబరచుంబిశిఖరాభిరామంబు బహురత్న సానువిభాజితంబు
శరభమృగేంద్రాదిసత్యసంక్షీర్ణంబు దేవవృక్షోద్యానదీపితంబు
కనకాంబుజోజ్జ్వలకాసారకలితంబు బహుళర్పుచయభాజితంబు
కీర్తిరబృందసంగీతనాదయుతంబు పటుతాపసావాసభాసితంబు [బు
తే. దళితపావంబుము క్షేప్రదాయకంబు, ప్రమథనిలయజ్ఞసర్వజ్ఞపాలితం
వేదవేద్యంబు తారకవిలసితంబు, భవ్యపిఠవంబు కైలాసపర్వతంబు.

ఉ. ఆయతతద్ధరాధరశిఖాగ్రసమంచితహీరదేవతా
నాయకరత్న కాంచనఘనద్యుతిసంచయ మెల్ల నేకమై
తోయదమార్గదేశమునఁ దోరముగాఁ గనుపట్టు తొప్ప గం
గాయమునాసరస్వతు లుపకంధి నభిన్నతఁ జేరుకైవడిన్.

16

సీ. పున్నాగవిన్నూర్తిఁ బొల్పు టింతియె కాదు
పున్నాగవిన్నూర్తిఁ బొల్పు మీతఁ
జమరికాకీర్ణమై చెన్నొందుటయె కాదు
చమరికాంచత్పీఠ లావుల మిగిలె
గుంజరాశనదీప్తి గొరలు టింతియె కాదు
గుంజరాశనదీప్తి గొమరు మిగిలె
త్రియకబృందంబునఁ బెంపొందుటయె కాదు
త్రియకబృందంబునఁ జేర్చి గనియె

తే. ననః గ వృక్షమృగాక్షీర్ణ మగుచు సకల
భువనసన్నుతిఁ గాంచె నద్భుతము గాఁగ
శతసహస్రసుధాభానుసన్నిభప్ర
కాశమహిమాస్పదంబు తత్త్వాధరంబు.

16

ప. మఱియు నద్ధరాధరరాజంబు విరాజమానం బై స్వర్గలోకంబునూ
బోలె రంభాదేవపల్లభనురుచిరవిలాసం బై యర్చిష్టతీపురంబునుం
బోలె నిరుపమశుచిప్రదేశం బై సంయమనీనగరంబునూ బోలె విల
సితధర్మావాసంబై నిర్మతిభువనంబునుం బోలె సంతతపుణ్యజనస్థానం
బై వరుణపట్టణంబునుం బోలె భాసురభువనోన్నతం బై గంధవతీ
పుటభేదనంబునుం బోలె శంకరప్రవాహవిలసితం బై యలకాపుగం
•బునుం బోలె శంఖమకరపద్మాకరం బై యీశానలోకంబునుం బోలె
నీలకంఠసంచారం బై పాతాళంబునుం బోలె నాగలోకకలితం బై
యొప్పుపర్వతశిఖాగ్రంబున.

17

చ. పగడపుఁగంబముల్ తభుకుబంగరుబోదెలు తమ్మికెంపురా
నిగనిగ లీనువాకిలులు నిద్దపువెన్నెల తేసిరాలఁ జె
న్నగుజిగిగోడలు సొగసులై తగుపచ్చలతోరణంబులుం
రగఁ జెలువొందు నొక్కమణిధామము శర్వసివాసయోగ్యమై.

18

క. ఆమహాసీయ సభాభవ
నామలమధ్యప్రదీపితార్కాయుతతే
బోనుయనవరత్నాంచిత

నీ హైమసుఖాసనమునందు నతిముగ మొదవనో. [లువ
కమలభవాండముల్ కందుకంబులరీతిఁ బట్టియాడెడుగణప్రభులుగొ
సహజైకలింగసిష్టావ్రతస్ఫూర్తిచే జరియించు భృంగిలాస్యంబొనర్ప
నాదిని వృషభేశ్వరావతారం బయి తగు నందినందడి తలఁగజడియ
శే. నతులితాప్రాంగయోగానంబవరచతుః తైనమానీశ్వరు లభినుతింప
నమరగజగామినులు చామరములు వీవ
గరుడగంధర్వముఖు లిరుగడల నిలువ
క్షైలతసుజాతయును దాను జంద్రమాళి
నిండుకొలు వుండె గన్నులపండువుగను.

20

వ. ఆసమయంబున.

21

ఉ. పాలును నీరు నేర్పరుచుపక్కిపయి న్నడి నెక్కి స్వప్రభా
జాలము మేరువుం దెగడ సంచితపణ్యనదీనదాచ్ఛతో
యాలయమకా కమండలువు హస్తమునక వెలుగొంద తారదా
లోలుడు వచ్చె సర్వసురలోచనపద్మము లుల్లసిల్లంగన్.

22

చ. అటు చనువెంచుచుక గిరిసుతాత్మజు డొక్కడ బాలకేలి బ
ర్యటన మొనర్చుచున్న తటి నాతనిలెక్క యొనర్ప కేగ ది
క్పటు గని తత్పదాబ్జములపై నుదు రంటంగ సాగి మొక్కి వి
స్ఫుటసిగమాంతనూక్తముల బొంగుచు సన్నుతి జేసె నీగతిన్.

శ్రీ. బాలేందుకోటిర పన్నగకేయూర పాథోధితూణీర భవవిదూర
పద్మాక్షసుతశిక్ష పావనమునీరక్ష భక్తసంచయపక్ష పావకాక్ష
కలితకృపావాల కార్దుకాయితజైల కందరకాకోల ఖలవిఫాల
నీరజాంబకమిత్ర నిర్జితాసురగోత్ర నిరుపమశుభగాత్ర నిగమసత్ర
తే. పాచ్యతీసంగ రవినితాపతిరథాంగ, గగనధునిజాటహస్తపంకజకరోట
కోటిరవిలేజ తారకకుఢరరాజ, నిరుపమోల్లాస దారుననీవిలాస

చ. అని యిటు సన్నుతించి ప్రమథాధిపు లోచనసంజ్ఞ నొక్కడక
వినయము మీఱ నిల్చి యతినిస్తయ మందుచు నాతఁ డాత్మహృ
ద్యనజ మెలర్చ గొంతవడి తద్గిరిజేసుసభావినోదముల్
గనుగొని శర్వు వీడుకొని క్రమ్మటి పోవుచు దొంటికైవడిన్.

ఉ. శంకరతుల్యుడైన శంకస్తుని జూడక నేగుచుండ ద
త్పంకజగర్భువై గినుక పర్వ గుమారకుఁ డార వీడు ని
శ్శంకతఁ బోవుచుండ నను సడ్డ యొనర్పక యంచు నుగ్రుడై
కింకరుచేత కా బనిచి గీప్పతితో నిటు పల్కె నత్తటిన్.

26

తే. ఎవ్వడవు నీవు? నీనెల వెచట నుండు?

నాను మెయ్యడి? యుద్యోగ మేమి? యిప్పు
డిటకు కా గత మెద్ది? మా కెఱుంగఁ దెలుపు

మని యడుగ నట్లు లడిగిన నబ్జభవుడు.

27

మ. అమరజ్యేష్ఠుడ సత్యలోకము మనీయంబైన ధామంబు నా
మము నక బ్రహ్మ యటండ్రు నెల్లెడల నస్తత్కృత్య మెన్నంగ స్వ

ర్గము భర్తం గొనియాడఁగా నిటకు వేడ్క న్యచ్చితి న్నావుడుక
మిము నిం కొక్కటి వేతె నే నడిగెదక నిక్కంబుగాఁ దెల్పుమా.
క. ఏమేమి చదువుకొంటివి, తామరసభవా! యటన్నఁ దనమది వాణీ
కాముని నను జదువడుగంగ, నేనింటికని తలఁచినగుచు నిట్లనిపలికెన్.
క. వేదములు నాముఖంబునఁ, బాదుకొన నివ్వవ్యలడుగఁ బనియున్నదియే
నేఁదెలియని యదియెయ్యది, లేదు తలఁచనాకుసాటిలేరుజగములన్.
చ. అనిన దరహాసితాననుం డై కుమారుండు. 31

తే. సకలవిద్యలలోపలసారమైన, విద్యయొక్కటివినుటకువేడ్కయయ్యె
గాన నను జిన్న వాఁడనిగడుపకిపుడు, పన్యసింపుమటన్న నప్పద్మభవుండు.
క. వేదముల కాదియాఱు, గ్వేదముఁబలియింపు మొదలవిస్పష్టముగా
నాదానుస్వారనుచ్యర్థోదారం బైనప్రణవ మొప్పు బలుకనన్. 32

చ విని తలయూచి చాలు నరవిందజ! యీ ప్రణవార్థ మెట్టిదో
కినియక తెల్పి నాహృదయకీలితసంశయ మెల్లఁ బాపుమా
యనిన నజుండు లేతనగ వాసనసీమఁ దలిర్ప నంబికా
తనయునితోడ గర్వ మెవఁ దార్కొన నిట్లని పల్కె నత్తఱిన్. 33
ఆ. మాటలేల ప్రణవమంత్రంబు నేన తి, ర్థ మేన యనిన నగ్నిభవుండు
గనులఁ గెంపుగదురగండచవేటికా, పూర్వకముగ నతనిగర్వమణఁచి.

నీ. అంతటఁ గినుక చల్లారక కాశాగృ
హాధ్యక్షుఁ డతిరోహితాక్షుఁ డైన
వీరబాహుని బిల్చి విమలప్రణవమంత్ర
మంత్రార్థములు చంద్రమాళి యగుట
యెఱిగి యుండియు జ్ఞానహీనుడై నే నని
పలికె గావున వీని బట్టి కట్టి
స్కందశైలంబున బంది నుంచు మటన్న
నాతఁడు పరమేష్ఠి నట్ల చేసె

ఆ. లోకసృష్టి పిదప లోపంబు గానీక
స్కందుఁ డెప్పు టట్ల జరుపుచుండె
నంత సురలు మునులు నంబుజాసనునకై
చింత నొంది సాంబశివు గుఱించి.

చ. ఘనతర మైననిష్ఠఁ జిరకాలతపం బొనరించి పార్వతీ
 వనజముఖిసమేతుండయి నత్సలతం బొడనూపినట్టి భ
 ర్గుని విమలాంఘ్రియుగ్మమునకుఁ బ్రణమిల్లి యనేకభంగులకా
 వినుతియొనర్చి వాంఛితము నేడు: డటన్న మహేశులోడుతన్.

క. శరజన్మనిశోపంబున

సరసీజాసమన కైన సంకట మెల్లం

గరుణ జనింపఁగఁ బలికి ఖ

చరమునిసంఘంబు మఱియు సవినయ మొప్పెన్.

98

క. దేవాదిదేవ! విను మీ

సేవకుఁ డగుబ్రహ్మకైనచి క్కెడలుటయే

మావాంఛిత మని పలికిన

భావజనంహరుఁడు మిగులఁ బ్రముదితుఁ డగుచున్.

99

క. పరమేష్ఠి ని్విడిపించెద, నరుగుఁడు మీమందిరంబులకు పడి నందీ
 శ్వరుఁగనుఁగొనిశీవివృడు, నరగునమత్సుతునికడకుఁజనియూతనితోన్.

శా. స్వాతంత్ర్యులు వహించి గర్వ మెవఁ బర్వం బల్కు నీరేజనం

జాతుం బందిని బెట్టె శీతలకుభృజ్జానూనుఁ డంచుకా సురల్

నాతోఁ గూయిడి రట్లు గావున నయాలంబుండవై యాతనికా

వీతాజ్ఞాలయుఁ జేసి పుచ్చు మిపుడే విశ్వంబు నిర్దిష్టఁగన్.

41

మ. అని నావాక్యము గాఁగఁ బల్కి విగతాహంకారుఁ గావించి డి

వనజాతోద్భవుఁ డాక వీడి సుఖయా వార్త ల్పడిం బెమ్ము పొ

మ్మని పంపం జని నందికేశ్వరుఁడు స్కందాద్రిక సఖుల్ దాను దా

ర్కొని క్రీడించుచునున్న పణ్డులు హతాఘ్నకాగాంచి మోడంబునన్.

క. నిటలతటసుటితకరసంపుటుండై యిటుపల్కెనతఁడుస్ఫుటవాక్యములం

జటివినతుండైన దిక్పటుఁ, డిట కనిచిన వచ్చినాఁడ నినసంఖ్యాతౌ.

క. వనజాసను చెఱ మానుపు

మని యనిమిషమునులు వేడ ననలాక్షుఁడు దా

విని యిటు లొనరింపుదుఁ గా

కనియెం గావునఁ దదాజ్ఞ యకాదల నిడుమా.

44

చ. అన విని యీశ్వరాజ్ఞ దలయంక ధరించితిఁ గాని దుర్గతం

బునఁ దను దా నెటుంగక ప్రపూర్ణమహాత్మ్య మనుస్వరూప మే
నని వచియించినట్టి నలినాసను ముక్తా చెఱుఁ బెట్టి యూరకే
చనూమని యిత్తటి నిడుచి చక్కంగఁ బంపంగ నంత వెట్టి నే. 45
తే. నలినసంభవు విడు మంచు నందికేశ

నీవు వచ్చితి గావున నే సహించ
నయ్య నిక నొండుపలుకకు మరుగు మసిన
నాతఁ డరుదెంచి శివుని కారీతి దెలుచు.

46

చ. విని దరహాసవత్తుఁ డయి విశ్వగురుండు గిరింద్రనందనం
గనుఁగొని వింటి నీతనయు గౌళకు మచ్చటి కింక వేగ నేఁ
జనక విధాతృమోక్షణము సల్పఁడు వాఁ డని తెల్పి యప్పుడొ
య్యనఁ గడుప్రేమ మీఱ సతి నతిపురంబున కన్పించెచ్చరన్. 47
క. పారిషదామరముని పరి, వారుండును దివ్యవృషభవాహుం డై నీ
హరకిరణార్ధధారి కు, మారగిరింద్రమున కరిగె మదిముదమొకవన్.

చ. అటు చని కాంచె శంకరుఁ డహార్యసుతావరపుత్తుఁ సన్నజీ
కటకకీటకుండలవికాసితశోభనగాత్ర సృష్టిసం
ఘటనవిలీనసమృద్ధితకాంచనశైలనివాసగోత్రవి
స్ఫుటనుతిపాత్ర దీప్తిపరిభూతసహస్రపయోజమిత్రునిన్ 48

మ. కని డాయం జనునంతలోపలన తత్కౌంచోద్యభృచ్ఛేదీ వి
గ్ధన సర్గం బటు నిల్పి లేచి పృషరాట్కండావతిర్ణండు సం
జనితామోదియు వైన తండ్రికి నమస్కారంబు గావించి ని
ల్చిన పట్టి గని కాగిలించి యెడలోఁ జెన్నొందుమోదంబునన్. 50

తే. అంత గిరిధన్వి పరిచారికాళి సత్వ
రముగ నుంచిన సీంహాసనమునఁ గూరు
చుండి సుతు సంకతలమున నుంచుకొని శి
రంబు మూర్కొని బుజ్జిమొగంబు దువ్వి. 51

మ. తనయా యాటలు మాని వేతె పనిమీఁద న్నిల్చుచందంబు దోఁ
చె న దేకార్యము? దెల్పుమా! యనిన నే సృష్టిక్రియారూఢవ
ర్తనచే నుంటి నటన్మఁ బడ్డజని గాదా మున్ను తత్సృష్టి నే
య నియోగించినవార విప్లవ డిటు నేయం గారణం జేమొకో! 52

వ. అనిన నతం డిట్లనియె.

58

క. తను నెదిరి నెఱుంగ కాడిన, వనజాసనుఁ బట్టి బంధివైచితి నన నా
తనిమాటలేమొపిదప, స్వినియెడఁగా కిపుడువాని విడువుము పుత్రా!

చ. అనవుడు నేమియుం బలుక కాతఁడు మో మర వాంచియున్నఁ గ
న్దొని శివుఁ డబ్జజన్తువయి నూల్కొనుకోపము నాదువాక్యమున్
మనమున లగ్న మాకతన మా అనఁ జాలక మిన్నకుండె నీ

తని నవలించి చెప్పక విధాతఁ జెఱ న్విడఁడంచు నత్తఱిన్. 59

ఉ. నేరుపునేరముల్ పిదప నిర్ణయ మయ్యెడుఁ గాని యిప్పుడ
నీరజసంభవున్ విడుము నీమదిఁ గోపము గూడ నంచు నే
గారవ మొప్పు దెట్ట వినఁ గానవు తండ్రి యనుజ్ఞ మీఱి సం
చార మొనర్చు కుచ్చితుల సాటికి రా మని నెంచి నాడవో? 60

తే. అనిన గిరిజేశుభావంబుఁ గనులకెంపు

బొమముడియుఁ గాంచి పార్వతీపుత్రుఁడత్త

జంకి వినయంబుతో లేచి చాఁగి మొక్కి

వీరబాహుని గను నంత వేగ యతఁడు.

57

క. జంభారిముఖులుచూడఁగ, సంభోరుహభవనిఁ దెచ్చిహరుమ్రొలనిడం
గుంభినిజాఁగిలఁబడివా, స్వంభణ మొప్పంగనతఁడుగిల్కొనుభక్తిన్.

దకారగుణితము.—

చ. దరసమ దేవదానవవిదారణ దిక్పట దీనపోషకా

దురితతమస్సహస్రకర దూషకసంహర దేవదేవ దై

న్యరహిత దోర్బలాంతకవినాశన దౌత్యభృదాదితేయ దం

భరసవిశోషణప్రథితపాపక దర్పకదర్పభంజనా.

59

చ. అని వినుతించు నాతని ప్రియంబునఁ గన్దొని శూలపాణి యి

ట్లను శిఖిసాది వీ వనుచు నాటతమిం దెలియంగలేక పం

చన మొనరించె నందుకు విచారముఁ జెందకు మెప్పుట్టులన్

జని సుఖవృత్తి నొందు మని సారసగర్భుని వీడుకొల్పినన్. 60

క. మదిముదమందుచునాతఁడు, మదనాధిఁడత్కుమారమణికివినతుడై
కదిలించని తొంటిగతి నిజ, సదనంబున భువనస్పృహ జరుపుభునుండెన్.

క. తదనంతరమున నిచ్చుటఁ

బొడలెడు మోహమున మగుడఁ బుత్తుని దనపే

రెడఁ జేర్చి యంకతలమునఁ

గడియించి లతాంతకాండఘస్మరుఁ డనియెన్.

62

శా. ఏరా చిన్న కుమార నీరజభవుం డేనేరముల్ సేసెరా?

సాగోదారుఁడు వజ్రముఖ్యనుమనస్సంసేవ్యుఁ డౌ నాతనిం

ఘోరంబౌ చెఱ నుంచ నీకుఁ దగునా? కోపించి నీ వట్లనక

ధీరత్వంబున బాహులేయుఁడును దండ్రిం గాంచి కేల్తోడ్చుచున్.

సీ. అన్న విధాత మి మ్మర్చింప వచ్చెడువేళఁ గ్రమ్మణిపోవు వేళనైన
నన్ను లక్ష్యముసేయ కున్న నాతనిఁ బిల్చి యెవ్వఁడ? పీవిటకేలవచ్చి?

తనఁ దనపేరును దలమునుద్యోగంబు ఘనతయువచ్చినవనియువిద్యఁ

బెంపునఁజెప్పినపిదపనే బ్రణవార్థమెఱుగవేడఁగనాతఁడెదురుదన్ను

తే. నరయక యపార్థముగఁ బ్రణవాఖ్యమంత్ర

మును దదర్శంబు నే నని వెనుమదంబు

తొలుకఁ బలికిన తులవయా నలువ బంది

నిడితి చదలితి మీ రిట్లు విడుపు మనన.

64

చ. అనవుడు పిన్న నవ్వు నగి యబ్జధరుండు కుమార ధాత వం

చన మొనరించినాఁడ వదిసమ్మతమే? యింక నీవు చెప్పుమా

యనితరసాధ్యమైన ప్రణవార్థము తేట పడంగ నావుడుక

జనకునితోడ నిట్లనియె శైలసుతాతనయుండు నమ్మిఁడై.

65

క. సర్వజ్ఞుల రగుమికుక, సర్వేశ్వరయొకటిఁ దెలుపఁ జాలుదునే? త

ద్ధర్వధివకథితమంత్రం, బుర్విని శిష్యుండు దెలుప నోపు నెయెందున్.

తే. అయిన నాయందుఁ గలుగుదయాసమృద్ధి

కతన మన్ముఖమున వినఁ గాంక్ష చేసి

నారు గావున మీపాదనలినబలము

చేత విన్న ప మొనరింతుఁ జిత్తగింపు.

67

ఉ. నావుడు శంకరుండు నిజనందను వాక్యము లాలకించి తా

భావమునందుఁ సంతసము పర్యరహస్యముగాఁగ విందు సౌ

ఖ్యాతహమంత్రరాజ మని యాతనికై చెవియొగ్గి సంతయా

- భావముగాఁగఁ జెప్పెఁ బ్రణవప్రకటార్థ మతండు ధీరుఁ డై . 68
- ఉ. ఆగతిఁ జెప్పిన న్నసురహస్యము వీనులవిందు గాఁగఁ ది
వ్యాగశ ర్థాసనుండు విని యద్భుతమోహదయానుమోదనం
యోగమనస్కుఁ డై నిజసుతోత్తము నెంతయు గారవించి యా
రా గుణధూర్య చెప్పితి పరాత్పరమంత్రము తేటతెల్లఁగన్ . 69
- ఉ. నీకును మాకు భేదము గణించఁగ లే దణుమాత్రమైన భూ
లోకమునందు భక్తి కడు లోపముఁ జెందిన వట్లు గాన మ
ర్యాప్తిఁ బుట్టి నా దగు మహత్త్వము బోధ మొనర్చి మానవా
నీకములకా భవాద్ధివరిఁ జేర్చుము నీ దగు నే యెల్లఁగన్ . 70
- తే. ఏతదర్థంబు మును నందికేశ్వరుని భారతలంబున కనిచితి నాతనికెస
హృదయరత్నమైభక్తి నొప్పనాగ, మాంబికాదేవితనయుండవై జసింపి.
- చ. అసదృశనందికేశ్వరుని యంశమునం జనియించి యించు త
ద్భవనితోడ సంతతశుభప్రద భక్తి శుభానుభూతిఁ బెం
పెసఁగుచు మర్త్యమానశరణేశ్వరపద్మజనం బొనర్చుచుకా
వనుమతిఁ గొన్ని వర్షములు వర్తిలు మత్సమదాజ్ఞావెంబడిన్ . 72
- వ. అని యిట్లానతిచ్చిన జనకునివాక్యములు విని కుమారుం డానీత
లోద్భవంబున కసత్వతంబును జనకాజ్ఞోల్లంఘ నానర్హవిచారంబును
మనంబునం బెనఁగొనుటయు నేమియనం బలుకక యశ్రుపదనుండై
యూరకున్న నతసిభావంబు శంకరుండు దివ్యచిత్తంబున నెఱింగి భరా
తలంబున భక్తివర్ధనంబొనరింపవలయు ననుతలంపు ప్రేరేపవీడఁబి
కాసంబోధనంగాని చక్కంబడఁడని యూహించి పార్వతిండలంచిన
సమస్తజగద్రూపాంతరేదీనియగు తత్వతీవతంసం బనర్హమణిభూష
ణాలంకృతయు నిరుపమవాసనాసమాగతచంచరీకనాదమేదురాది
తేయమేదిసీజలతాంతదామాభిరామయు మందస్మితసుందరపదనా
రవిందయు రాజకీరలీలాసరోజాతహస్తయు దేదీప్యమానకాంచనాం
బరసహితయు నై యనేకనాకలోక్తకకోక స్తనీలోకంబుల భరసమా
నమణిమయంబు లగునాలవట్టంబులు గొందలు వజ్రమయదండచా
మరంబులుం గొంద అతులితశాతకుంభశుంభద్దండపుండరీకంబులుం
గొందలు చిత్రసిచిత్రపట్టాంబరకేతనంబులుం కైకొని యరుదేర

విద్యాధరకీన్న రకింపురుషగంధర్వకామినులు సంగీతసాహిత్యవేణుని
 తాదివినోదంబుల నింపు సంపాదించి యక్షగరుడోరగసిద్ధసాధ్యమి
 థ్యామధ్యలు ఖడ్గవేత్రపాదుకాజలకలశవీటికాపేటికాధారినులై
 నడువ దివ్యవిమానం బధిరోహించి స్కంధమహీధరంబునకు వచ్చి
 విభావరీశభూషణసభానికటవ్రదేశంబునఁ దద్వాహనావతరణంబు
 గావించి తనుంగనుంగొనిలేచి నమఃపూర్వకంబుగా నిటలతటఘటిత
 కరులగు సురలసిరుపమకరుణాకటాక్షేక్షణంబున నీక్షింపుచుఁ బ్రాణే
 శ్వరు డాయం జనుడెంచి ప్రణమిల్లి తదనుమతి సర్థాసనాసీనయై
 యుండి చింతాననుం దైనసుతుం గని పీఠ డిట్లు చింతాక్రాంతుండై
 యున్నకతంబేమని పతి నడిగిన నతండు మందస్థితవదనుండై సతి
 తోడ గతవృత్తాంతంబంతయుం దెలిపి యేతదర్థంబుగా నిన్నుఁవలం
 చితిం గావున సీతని క్షీతితలంబున కరుగునట్లు సమృతిపఱపు మన
 విని నగతనయ మనంబున నొక్కింత విచారించి తొల్లి భూతలం
 బున సంఘంబు నొందునిజవయస్వయగు నాగేంద్రగమనకుఁగుమా
 రునిఁ గుమారునిఁగా నిచ్చెద నన్న వచనంబున కనురూపంబుగా నీశ్వ
 రుం డాన తిచ్చుట కానందంబు నొంది తనయుం డాయఁ దిగిచి
 తొడలపై నిడుకొని కూకటులు పులుకుచు నిట్లనియె. 73

సీ. అన్న కుమార! మీయయ్యచెప్పినమాట కీవియ్యకొనఁదగునిలజనెంచు
 కతననీకుఁగొఱంత గలుగదు తనకు నీకొక్కింతవేఱులే కునిఁనిచ్చు
 బంచెదాజనునట్టిపని కదిగాకనే మున్నె పంపఁదలంచి యున్నదానఁ
 గావున మామూజ్ఞులైకొనిభూతలంబునకేగి యచ్చట పొనుగువడిన

ఆ. భక్తి నుద్ధరించి పరవాదుల నడంచి
 యసుము ద్రుంచి దెసల యశము నించి
 ప్రౌఢి వించి శర్వభక్తుల రక్షించి
 మరలిరమ్ము చింత మాను మనిన.

74

ఆ. సమృతించి గుహుండు జననీజనకపాద
 సరసిజాతములకు సాంగి మ్రొక్కి
 మీయనుజ్ఞ నేను మీఱంగనేర్తునే?
 యట్ల సేయువాడ ననుచు బలికె.

75

వ. అట్లుపలికిన కుమారుని వాక్యంబులకుఁ బూర్వతీపరమేశ్వరుఁ యానడం
బు నొంది యతనిం గొఁగిలించుకొని దీవనలొసంగి పొమ్ము వేగమ్మున
మరలి రమ్మని యనేకవిధంబుల గారవించి హరిపదబద్ధిర్ముఖ బ్రహ్మ
దేవర్షి పరివారంబులతో నిజనివాసంబున కరిగి యిష్టవినోదంబులం
దేలుచుండి రక్కుమారుం డవసీతలంబునఁ జెన్న బసవేశ్వరుం డన
బసవేశ్వరభాగి నేయుం డై జనియించి యసన్మశమహిమావిశేషం
బున భక్తివర్ధనం బొనరించె గుంభసంభవా ! తద్విధంబు విస్తరంబు
గా విను మని రేణుకుండు చెప్పం దొడంగె.

76

❀❀❀ కళ్యాణపురవర్ణనము. ❀❀❀

సీ. శ్రీ సమంచితరాజశేఖరాగారంబు వరసర్వమంగళావాసభూమి
ప్రాకటవీరభద్రాకరవిభవంబు పటుసంతిముఖబలభానురంబు
నతులరంభాదికోద్యానవిలాసంబు రమ్యవిద్యాధరభాజితంబు
నగణితపురుషరత్నావలీకలనంబు ప్రబలగంధర్వవిరాజితంబు

తే. నగుచు మారట తైలాస మనుచు సకల
జనము లద్భుతపూరితస్వాంతు లగుచు
వినుతిఁ గావింపఁ దనరెఁ బృథ్వీతలమున
భాగ్యజనకంబు కళ్యాణపట్టణంబు.

77

మ. జ్వలదత్యున్న తసౌధసంఘటితభాస్వద్వజ్రనీలోపలో
జ్వలకాంతిప్రకరంబు నలైనలఁ బర్వం జౌనలోకంబు ని
చ్చలు శ్వేతాసితపక్షమానిశల లేశం బైన స్వాంతంబునం
చెలియఁజాలక సంశయించు పురివర్ణింపఁ నశంజే! ధరన్.

78

తే. ఆకసం బంటుకొమ్మల నమరి సద్వి
జాధిపాగార మగుచు జంభారివినుతి
పాత్రమై మూలబలముచేఁ బరిధవిల్లి
సాలము కనర్పుఁ బురిఁ గల్పసాల మనగ.

79

తే. రాజమండలసంశక్తి దేజరిల్లి
పుష్కరఖ్యాతిఁ జెలువొంది భువనవిస్తృత
మేఘపదసంగతిఁ దనర్చి మెప్పు గులుకు
కరినికర మొప్పు దివిఁజోలు పురమునందు.

80

శ్వముల్ గతులు సాటికి రాఁ గని తన్ననోద్ధతిం
జేయ నింగి కయి దూఁగగ నైజఘరోద్ధితాపనీ
పంబ రాంబరము దాఁగొని క్రమ్మిన దానిచాటునం
భీతిఁ బాఱఁ గని వాని హసించుఁ బురిరాశ్వముల్. 81

శ్చురీవధమహాధ్వజసంఘటితాచ్ఛనుంటికా
హాభి రావములు విశ్వము నిండినఁ దద్భయార్తి న
లజాత బాణ పురుహూతరథంబులు గానలందుఁ బ
లం దదీయశిఖరంబులు జేర రయంబు మీఱఁగన్. 82

బోవుచుదమనీ, డలకులుకుచుబిలములోన డాఁగెడుసింహం
కలనమాసరి, వెలయు నెయనినగుదుగ చటివీరనృసింహుల్.

ల్ల నించుకఁ బ్రసిద్ధి వహించెను గాని నిల్చి మా
ల్లు దెర్లు ధర నాతనిప్రాధిమ లెక్క వెట్టఁగాఁ
యంచుఁ బద్మజుని గొడ్డిగ నెంచి వనింతు రప్పరికా
లు త్తమోర్జితులు భవ్యనిరూఢవచోధురంధరుల్. 84

పద్మినీహితులు నిర్మలమూర్తులు సత్ప్రీతానభా
మోదదాయకులు సుస్థిరమిత్రసమేతు లప్పరి
హాభి రాములయి వర్ధిలు రాజులు రాజు లెక్క నే
మవిక్రమస్ఫురణ నాతఁడు వర్తిలలేక యుండుటన్. 85

మృదుసత్య, వ్యాహారులు కీర్తివిజితహరశైలసమీ
లు కవిదంతిమణిహారులు గలరు పురి ననింగ్యవిహారుల్. 86

హాలనిర్జితబల, భద్రులు సద్గుణగణాధిభద్రులు సుఖని
వితతగభీరస, ముద్రులు గల రచట బుధసమూహసురద్రుల్.

కొచ్చిన నిభదానవాంతకసదనసముత్కరసంభ్రమంబు
నరనిన నేణాంకకోటిరపాదపంకేజాతభక్తమహిమ
నానింప హిమగిరిజాధిపలితకథానుధాలాపచయము
గణైయింప హేమధరాధరబాణానుసేవానుభానంబు
దలపోయఁ బద్మినీహితమృగాంక
వాంబ కాభంగశాస్త్రచర్చ

లప్పరీవరమాహాత్మ్య మభినుతింప
నలవియే శేషఫణికై న నజనికయిన.

88

క. ఆపుటభేదన మేలెడు

భూపాలకుఁ డర్థనికరపోషణుఁడు సని

ద్వ్యాపారచణుఁడు శుభముల

నేపుఁ డనక విజ్జలాఖ్యుఁ డివ్వసుమతిలోన్.

89

ఉ. జై నకులప్రవర్ధనుఁడు కాశ్వతశీర్తియుతుండు నిర్తలా
నూనగుణాభిరాముఁడు ధనుర్దుణటాంకరణారిమండల
మానససాధ్యసప్రదుఁడు మన్తధమాధవరూపశాలి నా
నానరనాథసన్నతసనాథుఁడు తత్త్వితినేత వర్ధిలెన్.

90

క. ఆరాజమంత్రవన్యం, జై రాజలు సకలదిగధిపాంబుజవిదనా
భూరిస్తనహారాయిత, చారుసమాఖ్యుండు బసవసచివుం డెలనిన్.

సీ. యేధన్యుమానసం బిందుశేఖరపాన

తోయసంభూతభృంగాయమాన

మేకృతార్థకృపావలోకనం బర్ధిజై

న్యాశుశుక్షణివార్షికాంబువృష్టి

యేఘ్యుచారిత్రి కోపయుక్తస్ఫుభంగ

మఖిలాన్యమతజాతహరణమూల

మేమంత్రమాహాత్మ్య మింద్రాబ్జభవముఖ

బృందారకాసీకవినుతిపాత్ర

తే. మతఁడు గొనియాడఁ దగు మిహికాచలేంద్ర

సంభవావల్లభనియోగసకలమర్త్య

పాననార్థమాదాఖ్యసత్పత్నిమాద

మాంబికాగర్భజుఁడు బసవార్చనరుఁడు.

92

సీ. సతతంబుగురులింగచరసమర్చలెకాని యితరార్చనంబుల నేవగించు
జంగమతీర్థప్రసాదసేవయెకాని యితరంబు రుచిగొన నేవగించు
మాహేశ్వరవ్రాతమాహాత్మ్యమేకానియితరంబునినుటకు నేవగించు
సతతగణాధీశసన్నిలాసమేకాని యితరంబు గనుంగొన నేవగించు

తే. నెంతసజ్జనుఁ డీధన్యుఁ డెంతధీరుఁ
డెంతమహిమాధ్యుఁ డని జను లెన్నుకొనఁగ
రాజ్యభారంబు శివభక్తి రాజ్యభార
మెలమిఁ బాలించె శ్రీబసవేశ్వరుండు.

93

తే. అనుచినము లక్షతొంబదియాలువేల
జంగమంబుల కిష్టాన్న సమితి యొసఁగి
మిండజంగమములకుఁ బండ్రెండువేల
కనుచు వేశ్యాగృహంబున కట్టిపగిది.

94

క. అచలితతత్త్వైకంకర్య, ప్రచురశ్రవణానుమోదభరసకలదిశా
నిచయసమాగతశరణుల, ఖచరజ్యేష్ఠునకు వశమె గణుతింపంగన్.

సీ. సుజ్ఞానశీలురు నూన్మతవాక్యలు త్రిభువనపూజ్యులు ధీరమతులు
వేదాంతవేదులు వీరశైవాచారసంగ్రహకర్తలు శాంతినహితు
లష్టవిధాంగయోగానందపరవశు లసదృశలింగలీనాక్షవర్ణు
లంతకదూరు లత్యంతక కరుణాసముద్రులు నిరుపమభద్రగుణులు

తే. సత్ప్రసాదాంగు లకుటిలస్వాంతరంగు
లతులభవదూరు లన్యదుర్భతవిదూరు
లచలదాసోహమతులు భక్తాధిపతులు
శర్వపదపద్మభృంగముల్ జంగమములు.

96

క. పరవికచాజ్ఞేక్షణ సో
దరి ముక్తి సతీలలామ దారకశుకు బం
గరుపెంచు రుణము గరళము
కరుణయ పూన్కిగ నటంచు గణసింహంబుల్.

97

తే. నిండి కళ్యాణపురము పండ్రెండుయోజ
నముల నెల్లెడ నెడలేక నమితు లగుచుఁ
గాలకంధరుపరభద్రగజము లనఁగ
నతిముదంబున వసియించి రంచితముగ.

98

చ. వినయవివేకభక్తిగుణవిశ్రుతుఁ డాబసవేశ్వరుండు డా
ననయము తద్గణాధిపుల కంతటి కీర్షిత వస్తుభూత మిం.

పొనరంగ నిచ్చుచుక బ్రమదమొంది సుధామయతత్ప్రసాదమక
వననిధి దేలుచుక మహిమ పర్థిలజేయుచు నున్న యత్తటిన్. 99

కక్కయ్యగారి కథ. శ్లోకం

శ్లో. దృక్కర్ణేశకలాపమూర్తి సురధాత్రీజప్రభాకీర్తియు
ద్విక్కులప్రకరుండు కామముఖవిద్విట్సంహరుం డాత్రిత
ప్రాక్కర్తాంబుధిబాడబాసలుండు భాస్వత్తేజుఁ డాప్రోలిలోఁ
గక్కాఖ్యుం డొకభక్తసత్తముండు స్వామ్యఖ్యాతి పర్థిలంగన్. 100

తే. బసవదండాధినాథుండు భక్తితోడఁ
దద్దణాధిపవరు ప్రసాదంబుఁ గొనఁగఁ
దలఁచి పంచ్రెండువత్సరంబులు మహాప్ర
యత్న మొనరించి యంతట నబ్బకున్న. 101

మ. కమనీయామలతత్త్వయుక్తుఁ డగునాకక్కయ్యదివ్యప్రసా
దము నేఁ గాంచఁగ నేరనైతి నకటా! తద్భాగ్య మేతీరునక
సమకూరుక ననుబోలువాని కనుచుక స్వాంతంబులో నెంచి యు
త్తమమై యొప్పు తదీయమందిరముచెంతం జేరి యచ్చోటునన్.

ఉ. అంగణ సీమ నల్లడల నంతట నింతట సిల్చి కాంచుచుక
ముంగల నొక్కచీమ కొనముక్కున నొక్కకణంబు పట్టి యే
గం గని జ్ఞాని గ న నిది కక్కయగారిమహాప్రసాద మే
బ్బంగి నసంశయం బనుచు భావమునందుఁ దలంచి వేడుకన్. 102

చ. భవముల బాసితి న్నిగుల భాగ్యముఁ జెందితిఁ గోరుకోర్కి చేఁ
దవితె సమస్తసద్గుణవితానములోపల వన్నె గాంచితిక
భువననుతాభిరామగుణపూజ్యుండు కక్కయసత్ప్రసాద మీ
భువిఁ గనుఁగొంటి మంటి నతిపుణ్యచరిత్రుండు నైతి రూఢిగన్. 103

క. అనయముగురుసంగయదేవునిగొలిచినయట్టిఫలము పొందుగ గణప
ద్యనజములుపూజగావించిన ఫలమునుదోడుతోడఁ జేకూరెబలే.

తే. అనుచు ముద మంది యప్పు డయ్యనఘమూర్తి

చిమనోటిప్రసాదంబు చేకొనంగ
నొకయుపాయంబు గని యట నున్న యిమక
జగతిపై ముష్టిమాత్రంబు చల్లుటయును.

అక్కజముగ నవ్వాలుక, చక్కెరపొడియైన దత్తప్రసాదకణంబుకై
లెక్కగొన కప్పిపీలిక, యక్కడ నిడి పంచదారకై యరుగుటయున్.
ఆనంద మంది బసవడు, దా నాకణ మాత్మహస్తతలమున నిడి ఒల్
దీనునకు నిధియు వాడిన, చేనికి వర్షంబుపగిది జేకుట నాకున్. 108

ఈమహాప్రసాద మిష్టలింగార్చన

చేసికొని కొనఁగఁ జెల్ల దనుచుఁ

బొలుపుమీఱి తనదుతలపాఁగకొంగున

విడకయుండ ముడియవేసి యంత,

109

భక్తగ్రామ్యుఁడైన కక్కయ్యగారి యంతర్లహంబునకుం జని ప్ర
సాదోపభోగానంతరంబున సుఖగోష్ఠి నున్న యతనిం గాంచి వినయ
భక్తిప్రమాదంబులు ముప్పిరిగొనఁగ సాష్టాంగపందనం బాచరించి
కరంబులు మొగిచి దేవా ! బహుకాలంబుననుండి కాంక్షించు
చున్న నాకు మద్భాగ్యంబు పిపీలికారూపం బై భగవత్ప్రసాదంబు
గొనితెచ్చి యిచ్చె నేటికిఁ గృతార్థుండ నైతి ననిన నప్పరమ
పురుషుండు విస్తయం బంది గురుకటాక్షలబ్ధు లగువారి కెయ్యది
యసాధ్యం బని తలంచి యతనితో నిట్లనియె. 110

110

1. అనవరతాఖిలాంతనిశాధిపభూషణసుప్రసాదభా

జనరసనాంచలుం డనఁగఁ జాలిన నీకు మదీయకర్తయై

జననుతి గాంచు చెన్నయప్రసాదము సంభవమాట! చోద్యమే

నను నొకవెద్దనేయుటకు న్యాయమె నీకు వివేకభూషణా! 111

111

2. అని సరసంబుగాఁ బలికి యంపిన బండరితత్ప్రసాదముం

గొనుతమి నాత్మగేహమునకుం జనుచో నెదు రేగుదెంచి పా

వనసుగుణాభిరామ శివభక్తిలలామ దయాభిసీమయా

ననఁ దగు నక్కనాగమ సమంచితసంభ్రమ మొప్పునిట్లనున్. 112

112

3. ఎచట కేసి తయ్య మిష్టలింగార్చన

సమయ మయ్యె వేగ స్నానవిధులు

సలుపు మనినఁ దనదు తలపాఁగ యొక్కచో

నునిచి తడుపు గట్టుకొని రయమున. 113

113

4. జలకం బాడఁగ నేగిన, నలినీదళనేత్ర యక్క వాగాంబికయా

తలపాగకొంగుముడిగని, దలమగుసంశయముతనయెదంజనియింపన్.

క. నాముద్దుతమ్ముఁ డెన్నఁ, డేమియుఁదామూటగట్ట నెఱుంగఁ డిదేమో
యీముడ్డుపుఁజూడవలెనని, ప్రామినకుతుకమునముల్లెవదలిచికొంచెన్.

ఉ. కాంచీ గణప్రసాద మగుఁ గా యని సంతస మంది ఘల్లనే
త్రాంచలమోదబాష్పయుత యై బసవండు గణాలయంబులకు
సంచితిభక్తి వారలప్రసాదము గోరికదీట మెక్కి యొ
క్కించుక దెచ్చె నా కొసంగ నెంతయుఁ గూరిమి గల్లుఁ గావునన్.

ఆ. ఈప్రసాదమహిమ యెంచి వర్ణింపఁగ
నలవి యగునె తమ్మిమొలక కైసః
గలువవిరులతేనిఁ దలమానికము గాఁగఁ

దాల్చినట్టి దొరకుఁ దప్ప జగతి.

117

సీ. ప్రబలారివర్గద్విపప్రతాపంబున కంకుశం బగు నిమ్మహాప్రసాద
మతులితదుర్విషయావనీధరముల కళనిరూపం బిమ్మహాప్రసాద
మత్యుగ్రతాపత్రయాంభోదములకుజంఝాసిలంబగు నిమ్మహాప్రసాద
మచలితమాయాబలాటవీస్థలమున కనలతేజం బిమ్మహాప్రసాద

తే. మఖిలవేదాంతవేద్యమౌ హరునిభక్తి
కాస్పదం బయి తగు నిమ్మహాప్రసాద
మలఘుతరనాదబిందుకళాత్మకంబు
తలఁపఁగా నిమ్మహాప్రసాదంబు జగతి.

118

క. అని కొనియాడుచు మోదం, బునఁ దద్దివ్యప్రసాదమున కతులితఞం
దనము లొనరించి వేగం, బున లింగార్పితముఁ జేసిభుజియించెనటన్.

తే. బసవదండేశుఁ డామోదకుసుమవారి
స్నాన మొనరించి ధౌతవస్త్రములు దాల్చి
లీలఁ జెన్నొందు లింగార్చనాలయంబుఁ
జేరి చిత్రాసనమున నాసీనుఁ డగుచు.

120

తే. భూతి రుద్రాక్షమాలికల్ పొసంగఁ దాల్చి
కరతలంబున నిష్టలీలగంబుఁ బూని
సద్గురుఁ దలంచి తనయగ్రజాతఁ బిలిచి
నిరుపమానందభరితహృత్స్పరఁ డచుగు.

121

- క. అక్కా! పాగాకొంగున
కక్కయ్యమహాప్రసాదకణ మున్నది నే
మక్కున మెక్కుగవలయును
జక్కుగ కొని తెచ్చుటన్న సతి యిటు పలికెన్. 122
- క. పాగాకొంగున బ్రసాద, మేఁగని నా కొడుకు తెచ్చి తీసని కడకం
వేగ భుజించితి నన విని,తా గుండెగుభిల్లు మనగఁ గలపోసెమనిన్.
- ఉ. అకటా! నా కిప్పు డేల గల్లు? నిజచిత్తాంభోబవీరస్థితాం
తకసంహారసదావీరసరాజోద్యత్కృత్యకర్తాఖ్యభ
క్తకలాపప్రథితప్రసాదకనుధాకల్లోలిసీసాఖ్య మిఁ
గకు సౌరభ్యము చేకుటం గలదె లోకంబందు వీక్షింపఁగన్. 124
- సీ. కారణజన్తుఁడౌ కక్కయ్యసత్ప్రసాదము గొన నెప్పుడిఁ గలఁచ నేల?
నేలఁచి పండ్రెండువత్సరములుపొంచ నాతోఁగిటిపుణ్యంబునదొంగక నేల?
దొరికిన నచట సంతోషి నై మెక్కుక తలపాగాకొంగున దాఁచ నేల?
దాఁచిన నాగాంబ తత్ప్రసాదముఁ గని తొడరి నన్నడుగక కుడువ
తే. కుడువ నేర్పరి మాయక్క కుమతి నేను [నేలఁ
డేల నైనట్టి నాభోఁటి కేల గల్లు?
సంగమేశ్వరుకరుణ యీహాయ నుండె
నెంత చింత యొనర్చిన నేని గలదు!. 125
- క. నేమరు నిటు దలపోసిన, పామరునకు ముక్తిగలదె పామాడినచో
కామిత భోగులు చేకొనె,నీమహిలోన నెడుమాటయేనిజమయ్యెన్.
- క. అని యిట్లు నాగమాంబా, వనజాతాస్యప్రకృష్టభాగ్యంబునకుం
చనయెటుకలేమి కెంతయు,మనమునఁదర్పించుచుండెమాటికినంతన్.
- ఉ. భోగివిభూషణాజ్ఞ మెయి భూమికి నచ్చు మయూరనాహనుం
డాగమవేద్యసర్వమహిమాకరకక్కియసత్ప్రసాదసే
వామహిమంబున న్నిగులఁ బావనమై కనుపట్టె నిప్పు డీ
నాగమగర్భమిమ యింక నాదుమనోరథసిద్ధి గాంచితీ. 128
- క. ఈనుదతీమణికథంపున, భాసురముగఁ బుట్టి కీర్తిఁ బ్రబలెద నని యు
ల్లాసమునఁ గార్తికేయుం, డాసతి గర్భప్రవేశమై చెలువొందెన్,

క. జలజాయతాక్షిగర్భ

స్థలమందుఁ గుమారమూర్తి తగ నిల్చినచోఁ

దలమగుచు గర్భచిహ్నం

బులు గానఁగ నయ్యో జనులు ముక్కుముడువఁగన్.

131

మ. ఇది యేమో విపరీత మంచుఁ దనుఁ దా నేనంబునుం జెందుచున్
మదిలో సిగ్గున నెవ్వరిం గనక యానాగాంబ యున్నంత నా
సుదతీరత్న ముచోప్పు గాంచి బసవేశుం డెంతయుం జింతచే
జెనరం బాత్రెడు చిత్తమందుఁ దలపోసెన్ బెక్కుచందంబులన్.

క. అవివాహ పుణ్యచారిణి, ప్రవిమలసద్భక్తియు క్తభావంబుజ యీ
ధవళాక్షి యిట్టినిందం, దవులన్ వలసెన్ విభాతతల పేమందున్.

క. కలలోన న్నైవపురుషుని, దెలియం జూడసికళావతీతిలకము తె
క్కులిగర్భముదాల్చు నె యని, నలుగురువినినిందచేసి నచ్చెగవలసెన్.

క. ఏమని యూఱడియుండుదు, నీమహిజనులాడుకొనెడుహీనోక్తులు నే
నేమని చెవులం జోనువుదు, నామది దరిలేనిచింత నాటఁగవలసెన్.

ఆ. లోకనిందఁ బాపి మాకు సద్గతిఁ జూపి

యరయు విట్టితటి మహానుభావ !

నీవె దిక్కునుమ్ము దేవ ! సంగయదేవ !

యనుచు గురునిఁ దలఁచునవసరమున.

135

సీ. బాగైనతగటంచు పాగలోఁ జెక్కిన

కవ్వుపువ్వులబంతి యెమ్మె గులుక

వగమీఱఁ బై నల్లెవాటుగా వైచిన

జిలుగురెంటెపుడాలు చెలుపుమెఱయ

డాకొలఁ దవిలించు డంబై నరతనాల

కడియంబు రవలచే ఘల్లు రనఁగ

మెయినిండ నలఁచిన మెఱుగు గంధపుండ్రావి

మించి నల్లిక్కులు ముంచికొనఁగఁ

తే. గేల నందంబు గలబొందెకోల దనర

నుదుట యెఱుపై నబూది సంపదలు నింప

వెడఁదయురమున లింగంపు వేటు దనర
సంగమేశ్వరుఁ డొకమిండజంగ మగుచు.

136

తే. నెదుట నిల్చినఁ గని బసవేశ్వరుండు
జంగమాంఘ్రివ్యయమునకుఁ జాఁగి మొక్కి
వేదనూక్తుల నెంతయు వినుతిఁ జేసి
సముచితాసనమున నుంచి సంభ్రమమున.

137

తే. అర్ఘ్యపాద్యాదు లిచ్చి యయ్యనఘమూర్తి
పార్శ్వతలమున నంజలిఁ బట్టి భయము
భక్తియును నాత్మలోపలఁ బాదుకొనఁగ
వినయమున నున్న శిష్యునిఁ గని గురుండు.

138

తే. బసవ! సీమోము వెలవెలబాటి యున్న
దేమి కత మని యడుగ నోస్వామి! యొకటి
విన్నవించెదఁ దోఁబుట్టువెలఁచికతన
యొక్కబలునింద సంభవ మొందె ననిన.

139

క. చింతలకు నిదతై యా, వంతయు సీమనసుతోన యంగన యితర
భ్రాంతివహించు నెగర్భోదంతమునకు వేతెయొకకతముగలదనఘా.

తే. అంబ పులిసంతంబ దయావలంబ
వృజినగిరిశంబ ముఖవిజితేందుబింబ
చికురపరిభూతరోలంబ శ్రీవిడంబ
డంబుగా నొకనాఁడు ముదంబుతోడ.

141

ఉ. రాజతజైలకూటనవరత్నమయాంచితసౌధమధ్యవి
భ్రాజితరత్నపీఠమున వాణిశచీప్రముఖాదితేయసీ
రేజవిలోచనల్ గొలువ శ్రీ దళకొత్తఁగ నున్న వేశం దే
జోజితకోటిసూర్యుఁ డగుచు శరజన్ముఁడు వచ్చెఁ జెచ్చెరన్.

142

అ. వచ్చి నుతునిఁ జూచి వాంచి కేల్లవ సాంచి
నాధనంబుకుప్ప నాదుహంస
నన్నుఁ గన్నతండ్రి నాపట్టి నాచిల్క
రార యన్న యనుచు గారవమున.

143

శా.తా ముద్దాడుచుఁ గౌఁగిలించుకొని మూర్ధఘ్రాణముఁ
 ల్వామోహంబున నంకమం దిడి తదీయాలాపముల్
 నేమేమీ యని మాటిమాటి కరుదై యింపొంద నస్తి
 గామారీప్రియభామ తోష మొనవంఁగా నన్నచో న

క. నాగేంద్రగమన యన మిహి

కాగతనూభవకుఁ బ్రియవయస్య యపుడు త

ద్రాగంబుఁ గాంచి యొకసఖ

తోఁ గీల్కొను మందబుద్ధి దోఁపఁగఁ బలికెన్.

చ. అరయఁగ నాత్మగర్భజని యట్టుల నీశరజన్తు వేడ్కు వి
 దరయక గాంచువారు తను నాలముసేయుదు రంచు
 గిరికరజాతముద్దు దిలకింపఁగ లాలన మాచరించె నో
 కరివరయాన! యీమెయెడఁ గాంచితి మెందున లేనిచి

క. అని నెలవిఁ బాటనవ్విన, వనితం దిలకించి కోపవహ్నిక
 కనుగొనఁజూఁగా ని, ట్లనియెన్ మిహికాధరాధరాత్మ

ఉ. దైవతసంచయాధిప సుధాకరశేఖర వీర్యజన్తుఁ డా
 నావరపుత్రుఁ గన్గొని మనంబున నోరునఁజాల కిట్లు పా
 పావహవాక్యముల్ సుదతి యాడఁగఁ గూడునె మేలు
 భావము గాన నయ్యె నికఁ బల్కులు వేయును నేల వి

క. ప్రేరితనమున నిటు నిం, దాలాపము లాడి నవ్వి తిటు
 బుద్ధిలోకంబున నిందల, కాలయమై జననమందు మంబ

మ. అని యీతీరున శాప మిచ్చిన నవశ్యాయాద్రిజానవ్యస
 ద్వినజాతంబులపై నొరంగి మదిలో దైన్యంబు గెట్టింపఁ
 ననియె స్వారణయాన తల్లి యటు నాయం దొక్కయె
 జనునే? నవ్వుచు నాడినట్టిపలుకుల్ నత్యంబుగాఁ గొండి

ఉ. దాపుననుండనీక వసుధాస్థలి సంభవమందు మంచు బ
 శాప మొసంగ నీ కగునె? జన్మము నొందఁగఁ జాలఁ జ
 బాపఁగదే యటంచు బహుభంగుల వేడిన గౌరి నమ్మ
 గోప మొకింత డిందుపడఁ గోమలి కి ట్లనియెన్ బ్రియ

శాపంబు దప్పదు గావున
 కన్యతలమున నుద్భవము నొంది
 హిత వై భక్తభక్త్యవశేష
 గాహిత్యమున గర్భ మమరఁ దాల్చి
 నిందింపఁ బండ్రెండువర్షముల్
 రియించి పుట్టెడుపట్టివలన
 గాదంబుఁ బోకార్చి సద్భక్తి
 ర్యచేఁ గొన్ని వత్సరము లుండి
 యిటు రమ్మ నాపుడు మగువ మ్రొక్కి
 సొజ్జ జనన మొందెదను గాని
 గారుఁ గుమారుఁగా ని మ్మటన్న
 గాక యని గౌరి యానతిచ్చె.

152

మనయానతి, నాగాంతకవాహుఁడయ్యెనందనుఁడనుచు
 గమన ముదమున, నాగమయై జగతిపాపనంబుగఁబుట్టెన్.
 తోఁబుట్టువు, పాపనగుణశీల దీపిభాము దెలియు
 యెరిగైనను, నీ విం కిటఁజింతలుడుగు నిరుపమచరితా.
 య్యుండౌ కక్కయ్యసత్ప్రసా
 యు వైకొనుమహత్త్వంబువలనఁ
 గర్భంబుఁ దాల్చి తద్గర్భస్థుఁ
 యున్న వాఁడు పడననాఖ్యుఁ
 నఁ బదియు రెండేండ్లకు బిడ్డలు
 భ సర్వజనులు నాశ్చర్య మొంద
 శకర్తమునఁ బుత్రుఁ డుదయించు
 దాశవత్సరబాలుఁ డగుచు

జెన్న బసవరా జనెడునామ
 గావింపు మని వృత్త మెల్లఁ దెలిపి
 ఁ డంతర్ధానసరణిఁ దాల్చె
 తలు లింగదర్పణమునందు.

155

సీ. పద్మాసనస్థుఁడై పరమేశ్వరునకు హృ
 త్పద్మంబు నెలపుగాఁ బరగువానిఁ
 బచ్చిమన్మథసంభవఘంటికారవ
 పరవశభావుఁడై వఱలువానిఁ
 గడు నధోముఖము లౌ కమలంబు లాఱును
 నూర్ధ్వముఖములుగా నొనరువాని
 శశిరథస్యందనశర్తనిర్మలనుధా
 స్వీకారవృత్తిచే జెలఁగువాని

తే. సమలబిందుకళాతీతుఁడైనవాని
 నయుతనూర్యప్రభాభాసుఁడైనవాని
 నాత్మసోదరిగర్భమునందుఁ గాంచి
 యాపె కెఱిగించి సంతోష మంది యుండె.

తే. ద్వాదశాబ్దంబు లంతట దఱియరాఁగ
 నెలమితో నొకనాఁడు మహిళుఁ జేరి
 గూఢచారుఁ డొకండు దాఁ గొంకి కొంకి
 పలికె బోహా రొనర్చుచు భయము మిగుల.

క. జననాథ! నేఁడు ప్రాం, జనియించిన వార్త లిపుడు సర్వముఁదెలి
 నినివచ్చినాఁడఁ దెలుప, న్తనమున శంకింతు ననిన మనుజేశుఁడను
 చ. మనమున భీతి దక్క మనుమానముఁ జెందకు మెట్టివార్తలై
 నను వినుపింపుమా యనిన నాథునితోడుత గూఢచారుఁ డి
 ట్లనుఁ బురిలో వధూజనము లంతట నింతట గుంపు గుంపులై
 మనబసవన్నఁ జేరుకొని మాటికి ని ట్లనసాగి రెంతయున్.

క. బండ్రితోడఁబుట్టువు, నిండిన యశ మెల్ల వరదనీటఁ గలిపి తా
 పెండిలిగాకటమున్నే, యుండె స్థర్భమున లజ్జ నొందెడుమదితో
 మ. బసవమాత్యుఁడు శైలజారవణసద్భక్తాగ్రగణ్యుండ ని
 వ్వసుధ న్నా కెదు రెందు నెవ్వరను గర్వస్ఫూర్తితోతోడఁబు
 ట్టు సరోజానన వీడఁజాలకయొ మూఢుండై మనోవీధి సా
 భవసముం జెందక రంకు గల్పుకొనె నెంత ల్పుట్టెనివ్వీటిలోన్.
 ఉ. ఏమనవచ్చు నింక నని యింతులు. కొండలు వల్ల నంతలో

తామరసాయతాక్షులు విదగ్ధులు వారి నదల్చి తాళరే
యేమిటి కీకఠోరపరి హేళనవాక్యము లయ్యమాత్యుండే
భూమిపరుండు గాన మనబోటికి నేటికి? మాటి కి ట్లనన్.

162

తే. అనుచు బెక్కువిధంబుల నాడుకొనఁగ
పిని తెలుపవచ్చినాడ నుర్వీకళత్ర !
యనిన నొక గాక యని వాని ననిచి నృపతి
తనమనంబున ని ట్లని తలచె నపుడు.

163

ఆ. బసవఁ డిట్టికలుపబద్ధుఁడై యుండుట
తెలిసి యూరకునికి వలనుగాదు

ననుభలోన సకలవర్ణాశ్రమాచార

సరణు లెల్లఁ జనవు వరుసతోడ.

164

క. సకలమెఱుంగురాజారా, ప్రకృతంపాపంబటంచుఁజదువులుభవిలోఁ
బ్రకటింపఁదెలిసి నేనూ, రకయుండుటచను నెయనుచురభసముతోడన్.

ఉ. కంచుకి నొక్కనిం బిలిచి గ్రక్కున నేగి ప్రథానుఁ డోడితె
వ్తుంచు ననుజ్ఞయిచ్చినఁ బదాజ్ఞ శిరంబునఁ దాల్చి వేగ యే
తెంచి వినఘ్నఁ డై బసవశీమణి! సద్వినయం బెల్వరా
జంచితలీల ని స్థిలువ నంపిన వచ్చితి నంచుఁ దెల్పినన్.

165

క. ఘనుడగు నబ్బసవాగ్రణి, తనపరివారంబుగొలువఁ దగులీవిమెయిన్
జనిధరణీనాథుఁగనుం, గొనియుచితాసనమునందుఁగూర్చున్న యెడన్.

చ. కనుగవ కెంపు నింప నలుకన్ బసవేశునిఁ జూచి బిజ్జలుం
డనియెఁ బ్రధానశేఖరుండ వై నుతిగాంచుట వన్నె కెక్కి యి
ట్లనుచితవృత్తికిం దగిలి యగ్రజచీకటితప్ప నైఁపఁ గూ
డునె కలశీలమానములు డొంకి చునన్ ధరణీతలంబునన్.

166

క. బలయుతులముమాళేమని, నలుగురిలో నిండజెంపనన్యాయమెవిమ్ముం
గలసి వనించుటమాకుం, జలకనయగుఁగన్నె కెట్లుచూలయ్యె? ననన్.

మ. ధరణీకాంతునిఁ జూచి యి ట్లనియె శాంతస్వాంతుఁ డై కల్పపా
కరవాక్యంబుల లాభమే విటకు నాకంజాక్షి రప్పింతు దు
ర్భరగర్భాస్థితి దానినే యడుగుఁ డేర్పాటయ్యెడు స్త్రీకు నం
చు రయం బొప్పుగ బిజ్జలానుమతిచే బోధ్యంబుగా నత్తెరిన్.

167

చ. తన కగు నాత్మ నొక్కరునిఁ దా దరిఁ జేరఁగఁ బిల్చి నీవు వే
చని యిట కక్కనాగమను జయ్యఁగఁ దోడ్కొని ర మ్మటన్న న
య్యనఁసుచరిత్రుఁ డేగి సతియంఘ్రిలకుం ధరఁ జాఁగి మొక్కి మీ
యనుజుఁడు ధారుణీవతి సభాంతరమందున నుండి చెచ్చెరన్. 171

చ. అచటికి నిన్నుఁ దోడ్కొని రయమ్మన ర మ్మని పంప వచ్చితిన్
విచికిలగంధి! యంచు సభవృత్తము లెల్ల నెఱుంగఁ జెప్పఁగా
నచలితచిత్తయై గురుపదాబ్జము లాత్మ ఘటించి మొక్కి భ
క్తచయదయాకటాక్షమునఁ దార్కొను వేగ శుభంబులం చొగిన్.

క. మేలగు నస్త్రణిఖచితాం, దోలికలో నెక్కి సఖులు తో నడువఁగ న
బృలామణి బిజ్జలుని న, భాలయ మటుచేరి యంతికావని నుండెన్.

క. అప్పుడు గోత్రాకాంతుం, డస్సావనిజూచి యజ్ఞఁడై యాహా! యీ
యొప్పులకుప్పకుఁ జెప్పఁగఁజొప్పఁడని గుణంబు పుట్టె ఊణీస్థలీపై.

ఉ. పావపుబ్రహ్మవ్రాత నగుపద్ధతి దప్ప దటంచు నెంచి యా
భూవపురందరం డనియె బొల్తుక! వెండిలి లేనియట్టి నీ
వేపగిడిత నగర్భ వయి తేర్పడఁ జెప్పు మటన్న భూమిభృ
చ్చాపవదంబు లాత్మ నిడి సాధ్వీధ రాధిపుతోడ ని ట్లనున్. 175

క. ఏకర్తం బెఱుగని నే, నేకైవడిఁ బెలుప నేర్తు? సీగర్భస్థం
డౌ కొమరుమిగులు శిశువుం, బ్రొకటముగనడుగనాత్మపద్ధతిఁ బెలుపున్.

చ. అన విని విస్తయాన్వితహృదంబుజుఁ డై ధరణీశుఁ డెన్నఁడున్
విననియపూర్వవాక్యములు వింటిమి యీసతిపల్కు లెట్లు లై
నను గనుఁగొంద మంచుఁ జిటున వొలయన్ సభవార లబ్బురం
బని వినుచుండ ని ట్లనియె నప్పుడు పెద్దయెలుంగున న్వడిన్. 177

వ. తద్గ్రంథాంతరార్థకు నుద్దేశించి. 178

ఉ. ఓహో! యీసతిగర్భదేశమున నేయోజం బ్రవేశించి తీ
వ్యాహారంబు వినంగ సీసభజనుల్ వాంఛించియున్నా రనన్
సీహారాచలకన్యకారమణపన్నీ రేజభ క్తుండు కొ
ధాహంకారమదాదిదూరుడగు క్కయ్యాఖ్యుభాస్వత్కృపన్. 179

క. ఈనాగాంబ గ్రహించిన, మానితదివ్యప్రసాదమహిమమువలనన్
నేనంగకలనఁ జెందితి, భూనాథ! యటంచు శిశువుపాలుపుగఁ పెలుపన్.

చ. విని సభవార లెల్ల నతివిస్తయ మందఁగ రాజు నెమ్మనం
బున సభవాంశుజాతుఁ డని బుద్ధి నెఱింగియు డింభకావలో
కనకుతుకంబుచే నమరి క్రమ్మఱు సీ ట్లనియెక ద్వదీయద
ర్శన మొనరింప మా కిపుడు చాలఁగఁ వేడుక యయ్యెఁ గావునన్.

❀❀❀ చెన్నబసవేశ్వరావతారఘట్టము. ❀❀❀

ఉ. తావకదర్శనం బొసఁగి ధన్యులజేయు మటంచు వేఁడ న
బూవరవాక్యముల్ విని యపూర్వమహానుహిమంబుఁ జూపఁగ
భావమునం దలంచి హరుపాదము లాత్మ ఘటించి నాగమాం
బావరగర్భసంగతకుమారుడు భూరిగుణాధ్యుఁ డయ్యెడన్. 182

ఋ. తల్లికంటె నితరదైవంబు లేదని, సకలవేదసమితి చాటుఁ గాన
• సట్టితల్లిబ్రాసనాయాస మొందింప, నలవదనుచునొకయుపాయమెంచి.

చ. సురుచిరలీలదేహ మతినూత్నముగా నొనరించి దూషకో
త్కరముల వాక్ప్రబంధములు గాఁగ మెఱుంగువిధంబునం దిగం
తరగతతేజుఁ డై జననిదక్షిణకర్ణము నిర్దమించి నుం
దరతను వొప్పుఁగా నిలిచె ధారుణినాథునియంతికంబునన్. 184

క. అలరల సోనలు గురిసెక, తెలివిం జెలువొంది సకలదిక్కులు దలమై
నెలకొనుచు దేవదుందుభు, లొలసెకనాగాంబికాత్మబోదయవేశన్.

అ. అపుడు తత్కుమారుఁ డంబికాంఘ్రిలకు న
మస్కరించి తదనుమతిని బసవ
దండనాయకునిపదంబుల కెఱఁగిన

• లేవనెత్తి కఁగిలించుకొన్న.

186

తే. ఫాలమున భూతి ధరియించి ప్రణవసహిత
జైవపంచాక్షరము కర్ణశఘ్నులకను
జొనిపి వరదివ్యలింగయుక్తునిగఁ జేసి
శిష్యునిగఁ జేయుకతన రోచిష్టుఁ డగుచు.

187

తే. పదియు రెం డేండ్లబాలుఁ డై యెదుర నిలిచి
వెలయు డింభకుఁ గాంచి యుర్వివిభుండు
నిరుపమాద్భుతమందాక్షభరితుఁ డగుచు
నాత్మలోపల నపు డిట్లు లనుచుఁ దలఁచె.

188

చ. కుటుచందనంబు వచ్చు నని కొంకు పహింపక నిర్మలాత్ముడై
 వజ్రలిసయట్టి శ్రీబసవవల్లభునన్తహిమంబు ముందుగా
 నెఱిగియెఱిగి యుండి యిపు డేటికిఁ గానివరిక్ష చేసితిన్.
 గొఱవిని నెత్తి గోకికొనుకూళలభంగి వివేకహీనతన్. 189

క. ఇప్పురమపవిత్రులకున్, బొప్పడునే యొక్క యశుము షోణిస్థలిపై
 నెప్పాట నైనఁ జూడఁగ, సిప్పునఁ జెడలంట నేర్పునే వివరింపన్.

చ. అనుకొని చండనాథుఁ గని యాదొర యిట్లను నీవు సత్కృపం
 గనినఁ దృణంబు మేరు వగుఁ గా దనినం దృణమాను మేరు వో
 యనఁను! నుతింప శక్య మగునయ్య? భవన్తహిమంబు లంచు సా
 చ్చిన మృదుభాషల స్వీనుతిచేసె జనావలి చోద్య ముండఁగన్. 191

మ. కమనీయామలరత్న భూషణములన్ గార్తస్యరాంభోమిశ
 త్సుమహాచ్ఛేదము లిచ్చె గాఢతరసంతోషాత్ముడై యక్కనా
 గమకున్ శ్రీబసవాదినాథునకు లోకవ్యాప్తి సత్కీర్తిసం
 గమత స్థించిన యర్థభోక్తమునకున్ గల్యోత్సవం బొప్పఁగన్. 192

క. అంతట నాగాంబూమణి, కాంతానంసంబు గొలుప ఘనసంతోషా
 క్రాంతస్వాంతాంబుజయై, వింతగనిజభవమునకును విజయముచేసెన్.

సీ. బసవేశు: డానందభరితాంతరంగుడై

రాజానుమతిచే విరాజమాన

కంతావళంబుపైఁ దనయల్లు నెక్కించి

తానును దో నెక్కి ధవళచామ

రాతపత్రంబు లనల్పంబులై యొప్పు

భేరిమృదంగముల్ బొరుకొనఁగ

గణికాంగనానృత్యగానముల్ చెలఁగంగ

పందిమాగధులు కైవార మొసంగ

తే. దఱచు చతురంగబలము క్రీక్కిరిసి నడువ

వేత్రహస్తసాహేరవవితతి దనర

నమితమంగళాలంకృతం బైనపురము

రాజవీథుల నరిగె విభ్రాజితముగ.

చ. ఘనబసవేశు నర్భకుని గన్తొ నె జౌరనికాయ మట్లు శో
భనసహజాకృతిస్ఫురణపాటితశక్రతమాజకాములక
వనరుహసంభవాదిసురవర్ణితదివ్యగుణాభిరాములక
ధనదసఖాంఘ్రి సేవకహితప్రదనాములఁ గీర్తిధాములన్. 195

చ. ఎడ నెడఁ గామినీమణులు హేమమయోన్నతసౌధవీధులక
గడు ముద మొప్పుఁగా నిలిచి నవ్యసూక్ష్మత భవ్యలాజలిం
పడరఁగఁ జల్లి రంతట వృషాధిపువై మఱి నాగహంబికా
జడజముఖితమాజుపయి సర్వజనావళి చోద్య మందఁగన్. 196

తే. జన్మిగట్టుము తైదువల్ జతల జతల
నిలిచి యాడాడఁ బుత్తడితభుకుఁబల్లె
రములతో మంగళారతుల్ ప్రమద మెసఁగఁ
బట్టి యిచ్చిరి యష్టుహాభాగులకును. 197

క. విలసితమణిమయసౌధ, స్థలములవై నుండిచూచుతామరసాతుల్
తెలియఁగనొండురుతోడక, బలికిరి పికకలనినాదపద్ధతి నిటులన్.

సీ. నలినాక్షి! యీతఁడే నాగాంబికాకర్ణసంభవుం డైనట్టి డింభకుండు
ఘనవేణి! యీతఁడేగర్భంబులోపలఁబదియు రెండేండ్లున్న బాలకుండు
మానిని! యీతఁడే మారటరుద్రుఁడై యవతారమెత్తినయర్భకుండు
చంద్రాన్య! యీతఁడే జననినిందల బాసి, పతి చేతమన్న నపడయుకట్టి
తే. కంటిమిగదమ్మకన్నులకటపుదీఱఁబట్టువులు నేడునఘలతఁబొందెగాదె
యనుచునీరితిఁ బురజనులందు నిందు, వినుతి సేయుచు నుండిరి విపి
వ. మఱియును. [ధగతుల.

సీ. ద్వాదశాబ్దంబులుతల్లిగర్భములోన నుండు హేయాశ్చర్యమువిదలార
యుం డెఱుఁతనుఁబిల్వమండలేశునిసభఁబలుకుటంతకువంతభామలార
పలికెఁబోయంతలోఁబడఁతికర్ణమునందుఁబుట్టుటచిత్రంబుపాలతులార
పుట్టెఁబోతనతల్లి పొట్టనుండేండ్లతో నిలుచుట చోద్యంబు నెఱతలార

ఆ. యీజనానుమోదుఁడీభానుసభ తేజుఁ, డీవయాసముద్రుఁడీశుభాంగుఁ
డీప్రసాదజనితుఁ డెంతపుణ్యాత్ముఁడో, యెన్న నేరిశక్తి మింతులార!
మ. కలికి! శంకరుభక్తులెల్లఁ బ్రమథు ల్లాకున్న నీవెంత ము
న్మలవై నక గనుఁగొంటిమే! యిపుడు కక్కాభ్యప్రసాదంబుచే

- మొలచెన్ గర్భము నాగమారమణి కాముగ్ధ స్వీచారింప నే
తలపుం జెంద నెటుంగనట్టి యబలం దప్పించుటే తప్పగున్. 202
- చ. పరమపవిత్ర యైనసతిభావ మెటుంగక కానిశ్చేష్టలం
బరగెను నాగమాంబ యని పక్కితి మయ్యయ్యె! మున్ను నిందగా
దురితము వచ్చె నీయఘము దొల్లంగజేసెడుమార్గ మెయ్యదో
హరహర! తెల్విమాలిన జనావళి కెక్కడిసత్యవాక్యముల్!. 203
- చ. అసమశిలీముఖాంతకముదావహమూర్త్యవరావతారమా
బసవనితోడబుట్టు వంట భక్తవరేణ్యపదావలగ్నమా
నస యంట సర్వపాపనగుణంబుల పో! వంట యట్టిసాధ్వీకే
వసుమతిలోనవేట యొకవాంఛ జనించునె? యెంచిచూచినన్. 204
- క. తెలియక యాడిన క్రిందటి, పలుకలవలనన్ ఘటించుపాతకమిప్పుడీ
యలఘుమహాత్ములఁ గనుటన్, దొలఁగెన్ సమకూరు ముక్తితుది మన
[కరయన్.
- చ. ఇటు వినుతింపుచున్ గరము తెత్తి నమస్కీయ లొప్పజేయుచున్
బటహాధమామికామురజబంధురనానము లాలకింపుచున్
స్ఫుటనటనాదిచోద్యములు చూచుచు నచ్చెరువొందుచుండి గ
క్కటకనివాసు లద్యేడ వికాసమనోనలినాభిరాము లై. 205
- క. ఈచందంబునఁ బురజన, లోచనపర్వంబుగాఁ గలుగుచుం బ్రభులై
యాచకవాంఛితమొనఁగుచు, భ్రాచరుల దృఢమునొందికీర్తింపంగన్.
- ఆ. రాజ్యలక్ష్మీనివాసమై ప్రణుతికెక్కు.
నిజగృహమునకుఁ జనుడెంచి నిరుపమాన
భద్రదంతావళము డిగ్గి భాగినేయు
కరము చేబట్టి బసవ డక్కజము మిగుల, 206
- క. కంచుకులుపాయదొలఁగుమ, టంచుబురోపీధినడువహర్షముతోడం
గాంచనసింహద్వారం, బంచితగతిజొచ్చి యరిగి యచ్చటరహితచేన్.
- ఉ. భర్తమణీసమంచితసభాభవనాంతరరత్నపీఠపై
నిర్మలభావుండైన భగినీసుతు నుండగజేసి భూమిభృ
ధర్మసమానమూర్తియగు తానును నందె వసించి కొంతసే
పర్కలి సర్వచోద్యనివహమ్ములు జూచుచు నుండి యంతటన్. 210

చ. నిరుపమకాంచనాంబరమణీమయభూషణసంతతిం గవీ
శ్వర బుధవ్యూహ మారజిక వాంశిక వైణిక నర్తకాదులక
సిరి దొలుకాడఁ దృప్తులుగఁ జేసి మువంబున వారి నెల్ల మం
దిరముల కన్ని యబ్బసవధీమణి లోపలి కేగి వేడుకన్. 211

ఆ. గంగమాంబికాదికామినీమణులకు, భాగి నేయుచేతఁ బ్రణుతిసల్పుఁ
బనిచియప్పుడుచితపరివారయుక్తుడై, యొనరియిష్టగోష్ఠినున్న వేశ.

సీ. చీరలంటినభవిఁ జీరి క్రమృతవాని నసుముక్తుఁజేయుమాచయ్యగారు
పదడు చేపట్టి మేల్పసిడిగాఁ జేసి ప్రఖ్యాతి కెక్కిన కలకేతవరుఁడు
శరణపదాంబువుల్ చల్లికట్టెలుపైఁడిఁ జేయు మోలిగమార శేఖరుండు
మృదుని చేబల్కించిమిత్తిపాలగుగొల్లప్రాణ మిచ్చినకీన్నరయ్యగారు

తే. వసుధలోపల నేడునూర్వత్సరములు
వేదమితి మీఱి వర్తించుమాదిరాజు
మొదలుగాఁగల జంగమంబులు మనోబ్బ
భరితసంతోషులై వచ్చి రురుతరముగ. 213

ఉ. వచ్చినఁ గాంచి యబ్బసవల్లభుఁ డందఱి కర్ణి మ్రొక్కి తో
డ్డెచ్చి సుఖాననంబుల నతిప్రమదంబున నుంచి యల్లునిక
మచ్చిక మీఱ వారికి నమస్కరణంబులు సల్పఁబంచి దా
హించినభక్తి నున్నెడ గణేశ్వరు లిట్లని రయ్యమాత్యుతోన్. 214

సీ. బసవ! సీమహిమంబుబ్రహ్మాదులకువైన వర్ణింపనలవియే? వసుధలోను
దఱివచ్చినపుడు ప్రత్యయములుగాన్పింపనీకెచ్చెనుగాదె నిత్యసత్య!
సీతోడఁబుట్టువైఖ్యాతి కెక్కిననాగమాంబికమహిమయేమనఁగవచ్చు
తత్కర్ణముననదృఢతంబుగఁబుట్టినయిక్కుమారునినుతియింపఁదరమె

తే. యొరపురత్నము లన్నియు నొక్కచోటఁ
దెచ్చి కూర్చినయీశ్వరు మెచ్చవలదె
యనుచు నుతియించి మఱియు నయ్యర్థకేంద్ర
నెలమి నుద్దేశ మొనరించి యిట్లు లనిరి. 215

ఉ. ఈసుచరిత్ర మీవినయ మీయుచితజ్ఞత యీమనోజ్ఞభా
షాసముదాయ మీయచలజంగమపాదపయోజభక్తి యీ
భాసురశాంతియుం బసవభావమునందుఁ దలంచి చూచినక

ద్రాసునఁ బెట్టి తూచినవిధంబున నీసరి వచ్చు మెచ్చుగాన్. 216

సీ. శ్రీకరశివభక్తలోకశికుంబుల కేధన్యచరితుండు మాధవుండు
జంగమనమునయచాత కాండజముల కేయనఘాత్తుండుతోయదుండు
శరణసముచ్చయచక్రవాకంబుల కేకృతాద్ధుండు ప్రభాకరుండు
కలితమాహేశ్వరగణచకోగంబుల కేసత్యసంధుండు హిమమయూ

తే. డట్టి యాదివ్యపురుషుని నభినుతింపఁ [ఖుఁ

గన్నులఁ గనంగ భాగ్యంబు గలిగెఁ గావె !

యితని దర్శించుమాత్ర ముక్తిభయాన

వలచి పైకొనదే యెట్టివారి నైన.

217

క. ఈవిధమున సకలావనిఁ, బావనముగఁ జేయ దుష్టపరమతశిక్ష
గావించి భక్తిః జ్ఞాపఁగ, నావిర్భవమొందు నీమహాత్ముండు బసవ్.

సీ. ప్రబలభక్తిజ్ఞానవైరాగ్యనిష్ఠల నీసరి గాననిర్దలాత్తు
లీనేమి పిలచుట నిఖిలభక్తాభీష్ట మైయున్న దనుచు మాచయ్యముఖ్యు
లనవుడు నాతఁ డట్లగుఁగాక మద్దేశికాజ్ఞయు నీగతి యయ్యెఁ గానఁ
గరుణామీరలునామకరణంబు నేయుండు నావుడువారలందఱునుసమ్మ

తే. దాత్తులై చెన్న బసవరా జనుచు నుడువ

బసవః డత్యంతసంతోషభరితుఁ డగుచుఁ

జెలుపు మీఱంగ జంగమంబులకు భూతి

వీడ్యములు వస్త్రధూషణవితతు లొనఁగి.

219

అ. దళితపాపులైన యలభక్తవర్యులుఁ

దాసు నెలమితోడఁ దత్త్వగోష్ఠి

సలుపుచున్న యట్టి సమయంబునం దొక్క

ద్వారపాలకుండు వచ్చి మొక్కి.

220

శా.దేవా! యొక్కవచిత్ర మిప్పు డతిదేవీవ్యవ్రభారమ్యము

కైవైడూర్యపునందరాశ్చముఖరత్న స్వర్ణసంయుక్తభూ

సావిద్యోదితహస్తయుగ్మమున భాస్వత్సత్త్వరాయాతమై

భావాశ్చర్యముగాఁ బడెన్ పడి బహిర్ద్వారప్రదేశంబునన్.

221

క. ఆకలితభూషణావళు, లాకరములు గనినశ్రీకరాకృతి దోచెన్

నూ కెల్ల ననుడు బసవం, డాకాంతుఁ దదీయవీక్షణారంభుండై.

ఉ. అచ్చట నున్న భక్తనివహంబును దానును సత్వరంబుగా
వచ్చి యపూర్వశోభలః గనంబడు హస్తయుగంబు గాంచి లో
నచ్చెరు వంది యవృతశయంబులు నెచ్చటనుండి వచ్చెనో
యిచ్చటికన్నఁ జారుఁ డొకఁ డిట్లని పల్కె నమస్కరింపుచున్. 228

శ్లోచిత్రకన్యకథ. శ్లో.

తే. అధిప! విజ్ఞులతోఁబుట్టు వైనచిత్ర

కన్య యనునది మదనవికార మొదవ

గుఱ్ఱముల కాఁపరిని గూడఁ గలము నీతి

శీలమును మాన మెంచక సిగ్గుమాలి.

224

క. వెఱవాని ననుజ గూడిన, తెఱఁ గావుడు పిళ్లవరద దెలిసినచో న
క్లౌఱగానిమాట చెవులకుఁ గొఱింజొన్పినటులైనఁగఁచెడుచుదితోన్.
క. ఏమియుఁబలుకఁగఁ దోచక, భూమిఁగనుంగొనుచుఁగొంతప్రాధ్దుండివిభం
డాధన్యునితోనను నా, హా! మానిని యెంతసాహ సాత్తక యయ్యెన్.

చ. సకలుషయై విఘ్న విడిచి సాధ్వసమర్తము లజ్జించి బం
ధుకలము విన్నఁ దన్ను వెలిదోయు నటన్న భయంబు మాని యీ
సఖ యొకయన్యమానవునిసఖ్య మొనర్చెఁగదే పయోజజా
తకృతముఁ బాయఁ గాఁ దరమె ధారుణిలోపల నెట్టివారికిన్. 227

చ. అని మఱి యిట్లు పల్కుబసవాధిపుసోదరి నేనునించే
సినఫల మూరకే చనక చేకుటు నా కింక దోడుతోడునక
న్తననిజవైరికాంత కెన నాఁ జనుతత్సతి నట్లు పల్కఁ గాఁ
జనునె యెటుంగనైతిః గడచున్నపనుల్ నుడువంగ నేటికిన్. 228

చ. నలుగురు నింద చేసినను నవ్వఁగ నేకరణిక సహింతు న
క్కలుపమగస్కుమో మెటులఁ గన్దొనఁజాలుదు నంచుఁ గోప మ
గ్గలముగఁ బూని గుఱ్ఱములకాఁపరిఁ గొఱ్ఱున నేయఁ జంచి లో
పలికి గయంబు మీఱఁ జని భావము గొల్పి వసించుచెల్లెలిన్. 229

చ. కనుఁగొని మోమునక వెనుక గానఁగనీయక నాతి యిందు ర
మృని సఖ నేకతంబ భవనాంతరసీమకు మెల్ల మెల్లఁ దో
డ్కిని చని దాను మున్నట నిఘాఢత నిల్పిన నిల్చినారెకుల్
గనుకని మొక్కి భూధవుడు కామిని వారికిఁ జూపి యిట్లనున్.

క. ఈవనితం గొనిచని విషి, నావనితలముందు నొక్కయసియంత్రముపై
వైపుడుతుత్తునియలుగా, నావుడునొకగాకయనుచు నతులైనంతన్.

చ. చెలియిదిక్కు గన్గొనక చెచ్చెర నవ్వులి కాతః డేగినన్ .
దలవరు లంతటం దరుణి నవ్వలకుం గొనపోయి చంపఁగాఁ
దలఁచి తపీయహాపమును దైన్యమునుం గని సంహరింపఁ జే
తులు వెన రాక యిట్లనిరి దుగ్ధితమానసు లొచు నొంజోరుల్ . 232

సీ. అక్కటా! శుద్ధాంతమందు నుండెడుతన్వికశ్యపాలకసఖ్య మబ్బెనెట్లు
కట్టన్లు: జెల్లెల్లె బట్టిచంపు మనంగ నాలుక యెట్లాడె నరవరునకు
మిగులసౌఖ్యాన్విత యగు రాజసుందరికీగతిపర మేష్టియెచటవారైన
నబలఃజంపఁగఁగూడదనిరాజుతోఁ దెల్పిమతివంతు లివ్వఁగమాన్పరైరి

తే. దైవ మిటు తప్పఁజూచినతటి మఱెవ్వ

రెంత చింత యొనర్చిన నేమిగలదు

కరినుండగు రాజుఁ గొలిచినకతన నిట్లు

గోరి వధియింపఁగా నియ్యకొనఁగవలసె.

233

క. అని వగచినగచివిభుపం, పొనరింపక తీరదనుచు నొకయసియంత్రం
బునవై చిచనిరిచెలితు, త్తునియలగుచుననిమిఁదదొరుగఁగనంతన్.

క. మారుతరయమునదత్కర, వారిజములువచ్చియిచటవారైనటంచున్
జూరుడు దెల్పిన బసవఁడ, వారితనిస్తయనియుక్తభావుం డయ్యెన్.

ఉ. అప్పుడు మిండజాగమము లచ్చెరు వందు చయారె చేతులే
యిప్పుగిదిం వసించె మఱి యీకరముల్ గలయింతిరూప మే
చొప్పున నుండునో యిపుడు చూడఁగనొక గద యంచుఁ గోరికల్
విప్పు దలిర్పఁగా బసవవీరునిఁ గన్గొని పల్కి రంపఱున్. 236

మ. బసవాధీశ్వర! యీకరద్యయమునన్ భాసిల్లుపద్మాక్షిసాం
వెనఁగంజూడఁగ వాంఛ చెందినది మాయుష్టంబు చేకూర్చి త
ద్విసజాతానన నెవ్విధిన్ ననిచి ప్రీతిం జూపవే యిప్పు డో
యసమాస్త్రామితగర్వనిర్దళనపాదాబ్జాతపుష్పంధయా ! 237

చ. వలచినవాంఛితం బొసఁగి వారవధూజనతామనోజ్ఞులీ
లలఁ జరియింపఁబంచి మము లాలననేయుట కెల్ల మూలమై
యలరుగదయ్య మామనవి యాత్మఘటించుచు నీప్రయోజనం

- బెలమి నొనర్చితేని యని హెచ్చగువేడ్కల వేడునంతటన్. 233
- సీ. భక్తు లెయ్యది వేడఁ బ్రత్యుత్తరంబీక
యొసఁగు నేమము గాన బసవమంత్రి
తనతోడ మున్నుఁ దెల్పినచారుఁ బిల్చి నీ
వరిగి వేగంబ తదంగనాంగ
శకలంబు లన్నియు సమకూర్చి కొసరమ్ము
నావుడుఁ జని విషింబులొన
నాడాడఁ బడియున్న యత్తున్గ లన్నియు
జతఁ జేసికొని వచ్చి సచివమాలి
తే. యెదుట నుంచిన చారుని యిష్ట మొసఁగి
శరణసందోహమున కెల్లఁ జూఁగి మ్రొక్కి
సంగమేశ్వరు మదిలోన సంస్తరించి
యతులలింగవసాయతహస్తుఁ డగుచు. 239
- తే. వెలదితనుఖండచయములు వేటువేట
నేర్చి యంగంగములు జతఁగూర్చి యచటి
భక్తపాదాంబువులు దానిపైనిఁ జల్లి
యించుక విభూతఁ గొని చిలికించుటయును. 240
- తే. తత్పదాంభోజజలము సంధానకరణి
పావనంబగు తద్భూతి జీవకరణి
యైన నిద్దుర మేల్కొను నట్లుగాఁగఁ
జిత్రకన్యక యపుడ సజీవ యయ్యె. 241
- ఉ. మారుని మేల్కొటారి యెలమావినిగుర్కొనుకొమ్మ మేలిబం
గారు మెలుంగుఁజీవ రతికామిసీకేల వనించుచిల్క సిం
గారపుఁగ్రోవితన్న పుజొకాటపుబొమ్మ యనంగ నప్పు డా
వారిజగంధి నిల్చె బసవప్రభుమోలె విలాసధుర్యయై. 242
- వ. ఆసవయంబున. 243
- ఉ. అక్కడ నున్న మర్త్యనివహం బలివిస్తయసంగతాత్మయై
యెక్కడ నైనఁ జూచితిమె యిట్టినిచిత్రము ఛేదితంబులై
యక్కడ నక్కడం బడినయట్టి కళేబరఖండముల్ భల్లీ

- యొక్కటఁ గూర్చి యీ బసవఁ డొప్పుగఁ జేసె నతిఁ నశివఁగాన్.
- చ. ఇతనిప్రభావముల్ గణిన నీశ్వరుఁడే యగుఁగాక మర్త్యుఁ డ౯
మతి గన్ద బోలునే యనుచు మాటికి నన్ను తి నేయుచుండఁ ద
త్సతి బసవేశ్వరాంస్రిజలజంబులపైఁ బడి మొక్కి పల్కె న
న్నతులభనత్కృపామృతరసాంబుధిఁ దేల్చి పునీతఁ జేయనే. 245
- ఉ. నీకరజాత నాట నతిస్థూరపాపభయం బణంచితఁ
బ్రాకటసౌఖ్యసంపదకుఁ బాల్పడి యంఁడిలిఁ గాన నేక్రియం
జేకొని నన్నుఁ బ్రచేదవొ నిర్మలచిత్త నొనర్చి పోవనే
లోకనుతప్రభావ! యని లోలవిలోచన వేడునంతటన్. 246
- తే. బసవనామాత్యచంద్రుండు ప్రమద మెసంగఁ
గ్రమముగా నూర్ధ్వరేతయ్యగారిచేత
లింగధారణ మపు డొనర్పంగఁ జేసి
విమలసుజ్ఞానః గావించు వీని విదవ. 247
- సీ. ఆక్కల్కి-క్రమృతమొక్కుచు నిట్లను బసవేశ నావిష్ణుపంబువిరుఁడు
ధరణిపై నెవ్వరుకలుతముయిట్టదైవాభిధానంబుల నమరియుంట
జనవేద్యమే కాదె! నకలవిధంబుల నావేల్పు వరయంగ నీవె కాన
భవవీయనామసంప్రాప్తగా ననుఁజేసి యవనిర్ధిలఁజేయు మనినబసవఁ
- ఆ. డక్షిణతఃకణవరలయాననంబులుగాంచి, నన్వ చూరకున్న నగశరాన
భక్తు లతనిభావపద్ధతి బసవయ,ఁడు నామమిడిరి యబల కపుడు.
- మ. ఆతిరీలాః తియై ధరం బరగునయ్యంభోజపత్రేక్షణాం
చితశోభాకలనాభిరూప్యవిలసచ్ఛృంగారముల్ గాంచి య
ద్భుత మొప్పుక వడి వింకజంగమఁడుల్ పుష్పాంబకోద్యచ్ఛరా
తతవై శ్వారహేతి కానిచయసంతప్రాప్తచేతస్కులై. 249
- ఉ. ఆంగజశీలిఁ దేల హృదయంబులఁ గోరినవారి వాంఛితం
బంగద కూర్చుబూని బసవాధిపుఁడాబలజాక్షిఁ బిల్చి యీ
జంగమయూర్జలక గునుమసాయగుక్రీడలలోన నేలుపా
మ్మంగన! యన్న మొక్కి జలజాసితవేణి రచించె నీగతిన్. 250
- క. క్షితితలముననొసఁగతి కొక, పతియుంఁడినయోగ్యనుగుచుభాసిలుగాకే
గతివలఁచ నొక్కయువతికిఁ, ఒతిబాహుశృంబుయు క్తపద్ధతియగునే.

క. మితిలేనిజంగమావళి, మతివాంఛలు తీర్పుఁగా సమర్థున నాశి
గతి కల్పింపక కరుణో, న్నుతిచే మీదానిచేసి నను బోవఁగజే.

చ. అన బసవేశ్వర డిట్లనియె సంబుజపత్రవిశాలనేత్ర! యి
ట్లనఁ బనిలేదు భక్తనిపహమ్ములఁ గామసుఖాభిలాష లిం
పెనయఁగఁ దీర్ప నిన్ను సృజియించె శివుం డటుగానఁ జింతలం
జనకు మదీయసత్కరుణసత్త్వసమర్థత గల్లు నీ కీకన్. 253

తే. పొమ్ము వారియధీనపు గమ్ము నిన్నుఁ
గ్రమ్ముకలుషమ్ములను విడఁజిమ్ము మదిం
నమ్ము నామాట మేలు చేకొమ్ము సుస్థి
రమ్ముగను ముక్తి దొరకు నిజమ్ము సుమ్ము. 254

చ. అని నవలా నొడంబఱచి యాత్మల నువ్విభులురుమిండభ
క్తనిచయమున్ ముదం బలరఁ గన్గొని మీరలు వేడ్క నీశుభా
ననవలనన్ సనోబ్జముల నాటినకోరిక తెల్లఁ దీర్చికొం
డని యనువన్ వడిం జనిరి యంగనఁ దోడ్కొని వార లందఱున్.

క. ఈకరణివారలేగఁ గృ, పాకరుండగుబసవమంత్రి యద్భుతమహిమం
బాకాంక్షంఁగొనియాడుచుఁ, బ్రాకటమహిమాఘ్యమాదిరాజప్రముఖుల్.

తే. నాగమావలోకనమునకు హృష్టులై
యంతిపురికి వేగ నరుగువారి
నమ్మగాఁజీ చూచి హర్షంబు సద్భక్తి
దొలుక వందనములు సలుపునంత. 257

క. వనజాక్షిభక్తివైరాగ్యనియమమాహాత్మ్యనిష్ఠ లాత్మలకు ముదం
బానరంపఁ బెక్కువిధులన్నినుతింపుచునొక్కహర్షవిమలతలమునన్.

చ. బసవనితో సమత్తళిభక్తనికాయ మతిప్రమోదహృ
ద్భిసరుహాయుక్తమై మహిమ పెం పెనఁగన్ సభ దీర్చియుండె నిం
పెనఁగ హిమావసీధగను తేశ్వరసంగతమై నిరంతరం
ల్లసనము నొందునాప్రమథులం బురుణించి విలాససంపదన్. 259

న. అని చెప్పినఁ గుంభసంభవుం డవ్వలి కళయెఱింగింపు మనుటయు.

మ. మిహికాహార్యసమానధైర్య! మధురామయాబ్జసౌందర్య! పూ
ర్వహరిద్రాజితధైర్య! శౌర్యఘనపారావారగాంభీర్య! దు

స్వహతేజోజితసూర్య! భాసురమసిపాదేవతాచార్య! వే
దహయాంఘ్రివ్యయసంతతార్చనకళాతాత్పర్య! వీర్యోన్నతా! 261

క. లబ్ధనికాయవిదూరా!, యబ్ధిసమగభీర వైరిహరణవిచారా! .

లబ్ధివాచారా! ప్రా, రబ్ధసుశ్రుతభవశరీర! రమ్యాకారా! 262

తోటకవృత్తము. శ్రీకరబంధువశీకరచర్యా!, ప్రాకటభూపరిపాలనధుర్యా!
లోకనుతేశశిలోచ్చయధైర్యా!, భీకరశత్రువిభేదనశౌర్యా! 263

గద్య. ఇది శ్రీమ చెన్నమల్లికార్జునకరుణాకటాక్ష లబ్ధకవితామాధురీ
ధురీణ కాళికగోత్రపవిత్రకవిజనస్తుత్య పాపయామాత్యప్రణీతంబైన
చెన్న బసవపురాణంబను మహాప్రబంధంబునందు బ్రహ్మమాశ్వాసము

ద్వి తీ యా శ్వా స ము.

మధ్యమరాంబాహృ
తామరసవిహారపట్టదన్తల్లేశ
సావిమిక్తపాలభ్రశుభ
స్తోమా శ్రీయమృతలింగశోభననామా.

1

వ. అపధరింపు మయ్యగస్త్యముసీంద్రునకు రేణుకగణాధీశ్వరుండు తరు
వాతివృత్తాంతం బిట్లని చెప్పందొడంగె.

2

చ. అటు వనియించు భక్తనిచయంబులు జంగమసత్ప్రసాదవి
స్ఫుటమహిమల్ వినం దివిరి భూరథమూర్తి దిగంతపూరితో
త్కటనిజకీర్తియై వెలసి ధన్యతఁ జెంపిన మాదిరాజు హృ
జ్జటిలముదంబునం గని రసస్ఫురితోక్తులఁ బల్కె సీగతిన్.

3

మ. అనఘా! శైవరహస్యముల్ భవదభివ్యక్తంబులై యుండుఁ గా
వున శ్రీజంగమసత్ప్రసాదమహిమంబుల్ దెప్పి రక్షింపవే!

యన నాధన్యుండు మున్ను మీకరుణ నాద్యంబైన భక్తాభిచే
వినిన ట్లే వచియింతు నంచుఁ బలికె విస్పష్ట మానట్లుగాన్.

4

తే. అమృతసంధా యకంబయియప్పరగిప్ర, పూర్ణమైమత్తసారంగకీర్ణమైచ
రన్తరుద్వరగంధర్వరాజమగుచు, నతిశయిల్లెశ్రీజీమూతమపనియందు.

వ. తద్గిరింద్రంబున.

6

మ. అకలంకోజ్జ్వలమల్లి కార్జుననుతివ్యాహరయ్యూరికా
శుకముఖ్యాండజనాథసంశ్రుతిముదస్తోకప్రరోమాంచకం
చుకదేవర్షినివాసదేశవిలసచ్ఛోభావహచ్చాయద
ప్రకటామ్లాదిమహిజమా కదభికారణ్యంబునం దొక్కచోన్.

7

॥ గంధర్వనికథ. ॥

- క. కమలాధివాసవిలస, త్కమలాసవపాయభసలకమసీయంబున్
గమలీకరిణశీతల, కమలంబగు నొక్కకొలనుగడు వెలుంగొందున్.
- ఛ. తత్తీరంబున గంధ, రోత్వత్తముఁ డచలుండునై మహేశాక్షతురంగుం
జిత్తమునం దిడిసురముని, సత్తములగ్నింపఁ దపముసల్పుచునుండెన్. 9
- ఉ. అంతట నొక్కనాఁడు నిటలాక్షపదార్పకు లాజపంజవ
భ్రాంతివిదూరు లంతరచరద్రిపుదూరులు యోగమార్గవి
శ్రాంతులు పంచపర్ణమనుజాధిపమూర్తులు నైనశాంతుఁ డే
కాంతుఁ డనంగ నిద్దఱుమహాత్ములు శ్రీగిరి సంచరించుచున్. 10
- తే. అచటి జంగమదివ్యగేహంబులందు
మాధుకిరభిక్షుఁగొని శివారాధనంబుఁ
జేసి భుజియింత మనుచు విలాస మలరఁ
దత్సరోవరతీరంబు దఱియ నేగి. 11
- సీ. విమలమానాకచోబ్రవేశించి తద్భక్తమంబులఁగడిగిపాత్రంబులందు
నించియోంకారయుక్ష్పంచాక్షరీమంత్రపూజితలోపేతభూతిఁ జల్లి
యిష్టలింగార్చన నెలమితోనొనరించి యర్పితంబగు తన్మహాప్రసాద
మొదటికడికడికగపటచుచుభుజంపుచు లింగయోగవిస్ఫూర్తినున్న
- తే. వారలను దత్సమీపనివాసమందుఁ
దపము సల్పుచునున్న గంధర్వవిభుఁడు
వీక్షణము చేసి తచ్చర్య వెగటు దోచ
నిట్లు లని పల్కె నజ్ఞానహృదయుఁ డగుచు. 12
- చ. శివు ధరియించి సంతతము శ్రీపరబాణునిఁ బూజి యాత్మసం
భవహరుఁ జిత్తమందు నిడి ఫాలకలోచనలాంఛనంబులే
యవిరళభక్తిఁ దాల్చి ఘనులౌ నన వర్తిలు మీర లీగతిన్
సవనవిరోధి కెంగిలిప్రసాదము కొంకక యిచ్చు టొప్పునే. 13
- క. నరులెవ్వరై న మీగతి, హరునకు నిటుభుక్తశేష మర్పించుట యీ
ధరణీతలమునఁగలదే, దురితాత్మకులారయనుచుదూషించుటయున్.
- మ. విని కోపజ్వలనావృతాత్ముఁ డగుచున్ వేగంబ గంధర్వసిం
గని యోమూఢ! మహాప్రసాద మెఱుంగంగా లేక యుచ్చిష్టభా

- వన దూషించితి గాన సీయఘము పోవం జాలఁ దేవెంట నీ
ఘనతేజం బట గ్రామసూకరపుమేఖలైకొమ్ము పొమ్మిం కిటన్. 15
- చ. అనవుడు ధీతి నొంది వినయంబున నిట్లనుఁ గేలు మోడ్చి యో
యనఘతరాత్తులార ! తెలియం గనకే మిము నాడినట్టి దు
ర్విసయవచఃఫలం బనుభవింపక తీటునె యింక శాపమో
చన మెటు లయ్యుడుకా దెలిసి సంతన మండంగ జేయరే! యనన్. 16
- ఉ. కోపము మాని యట్లనిరి కొన్ని దినంబులు థారుణీస్థలిం
బ్రాపితపోత్తిరూపమునఁ బర్యటనం బొనరింపుచుండి రు
ద్రాపరమూర్తియైన శరణాగ్రణి డించువ్రసాదసేవఁ ద
చ్చాపము వీడి హేమగిరిచాపునిప్రాపునఁ జేరె దెట్లనన్. 17
- తే. అమృతసంపాదకంబుఘోరాఘమోచ, నాదికారణమైనదివృత్తసాద
మేవగింపఁగవచ్చినయేననితర, గతిఁ జెడదుతత్ప్రసాదభోగమునఁగాసి.
క. అని జంగమవరులొసఁగిన, ఘనశాసాక్రాంతుడగుచుగంధర్వుడుశో
భననిజరూపముగోల్పడి, కొనియింటత్తణమ గ్రామకోలమురూపున్.
చ. కొఱకొఱ లాడుచుం బుడమి గ్రుచ్చుచు బల్యైఱలోడ నోరగాఁ
బిఱిగిరి జొచ్చుచుకా గడుపు వేగున వంకరగాఁగఁ బోవుచుకా
గఱకఱ వండ్లు గీటుచు నెగంబడి ముట్టెను దుంగము నైలం
దెఱలిచి మేయుచుకా బొదలతీగల డాగుచు నేగె జాగునన్. 20
- క. ఈకరణిం జనిచని యా, సూకర మూహూర్పదిరుగుచుంజనుచును శో
భాకలన ధరిత్రి లన, న్నకంబగు విజయవాటినగరము చేరెన్. 21
- తే. ఆపురంబున నెపు డండుఁ గాపురంబు
నెఱుకకులమున జనియించుఁ బెరుకువుండ్ర
పామరుం డనఁ గలఁ డొకపామరుండు
సకలకర్తసుగుణరాశి సత్యరాశి. 22
- వ. వానియాలు బండంగి యనునది. 23

శ్లోక బండంగి కథ. శ్లోక

సీ. సం దెఱింగినవొంగ సాటెనగొట్టు పిసాసి దిమ్మరి జెరజముబటాని
తచ్చనగొండి పోతరక తై కల్లరి వల్లింత మాయలబెల్లి కటికి

నక్కచిక్కులమారి పెక్కురురూపిదూబరదిండి బొంకులచాన మొండి
బొజ్జగులాడిలడారి బిల్లి పల్లాకిజూదరియ బృరాసిగాతలకొటారు

ఆ. మగనికంటె నెరుసు వగలాడి శివనత్తి

బలుగయాళి పొరుగుపాలిజాలి

మందులాడి చెడుగుమానిసి బూతంబు

పిసిడి బిచ్చగాండ్ల వెన్ను గుదియ.

24

ఆ. అట్టివారి యింట నటుతగా నున్నట్టి

పెరటిపంచలోన గుటుకు లిడుచు

నచట నచట దిరిగి యల పంచి యలపంచి

పండియున్న బుండ్ర పామరుండు.

25

చ. కని సతి బిల్వి యిక్కిటిని గామని చూచితె యెన్న! డిప్పరిక

గనుగొను పంచిగా దిది దినంబును గంజయు గాట బోసి పెం

చిననిలనుండు నంచు బతి చెప్పిన సంతనమందిదాని నొ

య్యన దరి జేర బిల్వి పులియంబలి యించుక వోసె మూకుటన్.

ఆ. అంబకశము ద్రావి యది మొద లాపంది

యెచటి కరుగబోక యెటుకునింట

గంజకడుగుచేత గడుపు నింపుచు గొంత

కాలముండె జాతిగతుల నంత.

27

సీ. శివరాత్రికతిభక్తి శ్రీశైల వల్లభు గనువేడ్కవృద్ధజంగమ మొకండు

చనిచని బెజవాడ సాయంతనమునకు జేరి పేరాకటిచిచ్చుచేత

బడలేక భిక్షుకై భవభక్తభవనంబు లెచ్చోట గల పని వచ్చినచ్చి

యెటుగంజాలక యిది కఱకంతుభక్తమందిర మని పుండ్రపామరుని

కే. కరిగి తద్వారదేశమునందు నిల్చి

[యింటి

ఘంటవాయించి తోడ శంఖంబు నొత్తి

భిక్షు యనవుడు బండంగి విని యడంప

రానికోపంబునను మందిరంబు వెడలి.

28

సీ. కనుగొనె వభుల గ్రమ్మినమేను వ్రాలిన

కనుబొమల్ లోతులౌ కనులదోయి

వణఁకెడుశిరమును బెణఁకెడు గమనంబు

భగ్నుదంతావళి పక్కకంతి

జొల్లుగాఁచెడు నోరు తెల్లనిగడ్డంబు

తెగనిక్లేష్టంబుచే దగులుమాట

వెన్నంటు దొక్కయు సన్నపుఁజేగోల

పొడిదగ్గు కాకిమాపులును మఱియు

3. జడలు కక్షపాల గొడుగు జీర్ణపుంగవ

చెవుల: దగులుబడఁగ చింపిగోచి

యెదను శివనినెజ్జ రుదురాకలును బూది

యమరు ముసలిజంగమయ్య నపుడు.

29

చ. కనుఁగొని డాయ వచ్చి శునకంబువిధంబునఁ గక్కరించి యి

ట్లను నను నొంటి నుంట: గని యద్దమరాతిరికాడ బిచ్చముం

గొను నెవ మూని వేటొకటి గో రిటు వచ్చినబాడ దోచె నా

పెనిమిటిఁ గన్న నిన్నిడుమ పెట్టుక యూరక పోవనిచ్చునే?.

30

ఉ. కల్లరులైన యాపారుగుకంత లెఱింగిన కేలి సేయుచుం

దొల్లిటివైర మెంచి పతితో వినుపింపక పోవ రంతతోఁ

జెల్లును నాదుకాఁపురము చిక్కిన నీకును భంగపాటగుం

దెల్లముగాఁగ నింక నిట ద్రిమ్మరఁ గూడదు పొమ్ము క్రమృతన్.

31

క. అనియది మాడినమాటలు, విని జంగమమూర్తిమనోకేవలగుఁదోపం

• గనలిశివాయనిర్దము, అనుగరములఁ జేర్చిచికిలంబడియనియెన్.

ఉ. అక్కట! యిట్టు లాడఁ దగునమ్మ? నర్హతఁ గామచారియకా

తెక్కలికాని నాడుపగిదికా; సిరిగట్టునివాసుఁ గొల్వఁ బె

న్నక్కవ నేగుచో జనసమాజము గూడఁగ లేక యాడటకా

బిమ్మటచేత భిక్షయి చేరితి నీగృహస్థిమ కోమలీ!.

32

ఉ. కాలము సర్వముం గడచి కార్మ్యము మేనునఁ జెంది వృద్ధునై

కాలు కదల్పలేని ననుఁ గామచికారి పటన్న నవ్వరే?

యేల ప్రభాకుబాపముల నేచఁగ బిచ్చము తెచ్చిపెట్టినం

జాలు మఱేమియున్ వలదు నాపుడుఁ గోపముతోడ నిట్లనున్.

33

క. ముని మని దప్పెనొ పైత్యము

గదిరెనొ యటుగాక యమెతకాయ నమలినో

మదనాభి క్తవర్ణుల

సదనములకుఁ గాక యిటుకుఁ జనుదే నగునే?

35

వ. అనిన నతం డిట్లనియె.

36

శ్రీ. నెలత! నీ వనుమాటయే నిజముగాని

మాకుఁ గల దొక్కప్రత మేరిమందిరమున

మునుపు వేడితి నచటన గొనఁగవలయుఁ

గానఁ దగుభిక్ష పెట్టుము గడప వలదు.

37

క. నావుడుఁగామినియిట్లను, మావంగడమందు జంగమములకు బిచ్చం

బాసంతపెట్టెనొప్పుదు, నీవెట్టితనంబు మాని నిలువక చనుమా. 38

ఆ. అనినజంగమయ్యయని యెందొల్లిటివారి, చర్యలెల్లసూరసాని మొదలు

కై వవరులు పూజసేయుటచే గాదె? యిహపరాధసిద్ధు లెల్లఁగనిరి.

క. కావున జంగమవర్ణుల, సేవించుటవలనఁ గీడు చెందుట గలదే?

కేవలపాపపువాక్యము, లీపిధి జను లెవ్వరైన నెల ననఁ గలరే! 40

చ. అన విని క్రోధఘూర్ణితనిజాననయై శివసత్తికై వడిక

విన వెగలైన పల్కు లివియే యన నేటికి? వారిచాడ్పునక

ఘనమగు కొల్లుగాదియలు గల్గినవారము గాము మిన్న కే

చను మిఁక నిల్పితేని వెలుచక నినుఁ గొట్టక మాన గట్టిగన్. 41

ఆ. ఆకటనుభావఙ్గాలవే నంగడింట, గంట తాకట్టుగానుంచుకడుపునిండ

గుడుపుమిచ్చుటసీడ్గిలబడి తెలారు, దాకనొరలినగలుగదుతథ్యమ

చ. అడిగినచోట భిక్షుఁ గొనునట్టివ్రతంబున నొండుచోట నే [నిన.

నడుగఁగఁజూచునే! తగినయట్టు లొసంగకపోవరా ననక

జెడుఁగుపిసాసి బల్లుదియ చేకొని జంగమసూ మ్మటంచుఁ బె

న్వడిఁ గదియంగఁ బోవుతఱినాతిమగం దరుడెంచి చెప్పరన్. 43

ఉ. కోమలి! యేల భిక్షుకుని గొట్టఁగఁ బోయెద నన్న నాథుతో

గామిని పల్కునట్టి తరి గా దనిన నివిని పోక భిక్షుకై

గాముతెఱంగునక దగిలెఁ గావునఁ గొట్టక మాన నన్న న

ప్పామరుఁ డాలితో నిటులఁ బల్కె దయాసముపేతచిత్తుఁ డై. 44

ఆ. వృద్ధు వేళగానివేళ నాచట డస్సి, వచ్చినాడు గాన వలదు గడుపఁ
గలుగుకొలఁది పెట్టుములుకయేమిటికిటు,లనినవిభుసపల్కులరుచిదోఁప.

ఉ. ఈనడుపీనుఁ గెక్కడ మఱివ్వరి గానక వచ్చె నంచు గో
పానన యాచు నెక్కడివ్యయం బరుదెంచె నటంచు సాధు లో
లోన గొణంగి తిట్టుచు విలోలతఁ దోచుక సంచరించుచున్
దా నిటు కొంతపొద్దుఁ గడుతల్లడ మంది యొకింత కిన్కతోన్

ఆ. తనదుప్రాతమగఁడు మనిన నాఁ డొకమూల
దొంతినుండలోన దొంగతనము
దనర డాచినట్టి తమిదెపిండి యొకింత
పెట్టి పొమ్మటన్న భిక్షకుండు.

47

సీ. అఖిలంబు నెఱుంగ 'క్షుధాతురాణాం న రు
చి ర్న పక్వం' బనఁ జెల్లుఁ గాన
నాచటిపెల్లున నప్పిడియంతయు
నతివేగమునఁ గొని యాత్మలింగ
మునకు నివేదనం బొనరించి యిండుక
యారగింపం బొడియగుటఁ గుతుక
కడ్డపై యవ్వలి కరుగక యున్న నూ
ర్పడలమిఁ గేల నె త్తడఁచి కొనుచు

తే. డిల్లపడి యిలపై బోరగిల్లి కొంత
తడవునకు లేచి కూర్చుండి దరిన నిల్చు
నెఱుకుజవరాలిఁ గనుఁగొని యెఱుగు రాక
సన్నముగ నిట్టు లనియొ దజ్జంగముండు

48

క. కనుఁగొనిన మనికసహృత, సనివెడియొప్పారితసున్ని తగ నాకై డాఁ
చినదానవెచాలునుమా,యనిమిగిలిన నచటనుసించియతఁడేగెవెసన్.

చ. అనఘతరాత్ము డి ట్లరుగ నంతట నక్కలుపాత్మ యాత్మ లై
తనరెడికాంతలం బిలిచి తామరసాయతనేత్రులార! నా
సెనిమిటి సేయుడండుగము వింటిరె! తా నొక పెద్దదాత నం
చును గృహ మెల్లపారడి చెడన్ దలపోసె వివేకహీనుడై.

50

ఉ. ఎక్కడనుండి వచ్చెనొకొ యీముదిజంగము వానిచూయలొ

- జిక్కి తరాలనుండి యొకచీమకుఁ బోవఁగ నీక డాచునా
చక్కనిసిండి న న్గదిమి సర్వముఁ బెట్టఁగఁ బంచె నింక నే
నెక్కరణిక వసింతు మరు లెత్తి వ్యయం బొనరించువీనితోన్. 51
- క. అప్పిండియఁ బులగమువైఁబప్పగతిక నైఁచకతఁడు పాఱఁగఁజల్లెం
దప్పొనరించితి నెచటనొ,తప్పఁజసినవానిమీఁద దయవలఁచుదురే.
- ఆ. ఏననేకపతులనెనసి కాపురముంటిఁగానియింత బెరుకువాని నెఱుఁగ
జంగమయ్యతోడజరుపుఁగాఁపురము దా,నింకననుచునువిదయిల్లువెడ
డి. తోడన యేగి పామరుఁడు తొయ్యలిఁ జక్కఁగఁ బట్టి నాతి!నిక[లే.
వీడి నిమేషమేనియును నే వసియింపఁగ నేర యిట్టులం
గూడునె నావయిం బెలుచఁ గోపము సేయక తప్ప నైఁచి ర
మైడకుఁ బోయె దంచుఁ దనయింటికిఁ దోడ్కొనివచ్చె క్రమ్మఱన్.
- చ. అటు చనుదెంచుముక తపసి యచ్చట డించుప్రసాద మప్పు డ
క్కిటి భజియింపఁ గాంచి కడుఁ గేరుచు సొమ్మున సొమ్ముఁ జెందెమే
లిటు వసియింపఁగా వలువదే! మనభాగ్యములంచు నత్తటిక
దటుకున నిల్లుఁ జొచ్చి ప్రమదంబున నిద్దురఁ జెంది రిద్దఱున్. 55
- తే. అంత నప్పొత్తిభ క్తిశాంతజంగ,మప్రసాదోపభోగసన్నపిమాలన
విమలసుజ్ఞానమాత్మఁబర్వినగిరిశ,భ క్తులిచ్చినశాపంబువానె ననుచు.
- వ. ప్రమోదంబు నొంది యప్పు డద్వేహంబు విడనాడి గంధర్వరూపంబు
వహించి ఈశ్వరపదంబు నొందం దలంచును సంతలోన తన
మనంబున.

57

- ఆ. ఇక్కిరాతవర్య నింట నుండుట నుఖ, నైతి సత్ప్రసాదమబ్బె శాప
ముజ్జగింప గంటి నొక్కమేలైన నీ,తనికిఁ గూర్పకున్నఁ దప్పు గాదె.
- క. కాపురఁ బ్రత్యుపకారము, గావించినవివర ముక్తి కైకొన దగు నే
నేనిధి సంతటిదాకక, భూవలయమునందు నిల్లుఁగోత్రాకృతిచేన్.
- వ. అని తలంచి యచ్చట వానినసి యొక్కశివాలయప్రాంతంబున
నిజజన్మ కర్మనంబులు మాని యీశ్వరపదభ్యాసం బొనరింపుచు
నుండె నిచట.

60

- క. తెలవాటుఁ బుయుగిరాతుం, డలసతి మేల్కొంచియూలయప్రాంగణభూ
తలఁమునఁ గిటిఁగానకమనె,గలవలమందుచును దుర్వికారాకృతులై.

ఆ. వెఱుడు నిరుగు పొరుగు మఱి వాడవాడలు
పురము బయలు వెదకి సరవిఁ బండి
గనక ముసలి జంగమయ్యై కైకొనిపోవ
వలయు నింత నిక్కువంబు దలఁప.

62

శీ. ఒత్తుఁ డని వచ్చి యెంతటి కెత్తుకొనియె
బడుగుజంగము కూళుడు కుడుచునింటి
కెగ్గు చేసిన దుష్కర్తి కేటిగతియొ
యనుచుఁ జితించి యటఁ గొన్ని దినము లరుగ.

63

శ. శరవికసనంబు నిర్మల, శరసరసీభాస్వనబ్జసముదయమగు నా
శరదాగమమున మాధవ, శరదేవ్యర్చనములు చనుదే నంతన్.
క. నిండినవేడుక ధరణి, మండలపతి చండికకు సమర్పణసేయన్
బండుగవేటలు వే గొని, తెండసి తలవరులఁబంప దృఢగతివారల్.

చ. పురిఁ గలచోటులకై వెదకి పూర్వ మొసంగెడిచోట్ల మేష కా
సర కిటి తామ్రచూడములఁ జయ్యనఁ కైకొని యంత పుండ్రపా
మరుఁ గని యోరి పామర! యుమాసతి పండువు గాన సీదుమం
దిరమున సిచ్చవచ్చు కిటిఁ దెమ్ము రయ మ్మన నాతఁ డయ్యెడన్. 66

క. మందిరమున పసియించెడి, పంది యటకొతప్పించనియొండునకికనే
చందమునఁ దెత్తునని డో,లాందోళనచిత్తుఁడగు చునతఁడుండుతఱిన్.

చ. వనజశీలీముఖాంతకనిహాసమునకై పసియించె సూకరం
బని యొకరుండు దెల్పిన రయంబున నచ్చటి కేగి దాని బం
ధన మొనరించి తెచ్చి నరనాథుని సన్నిధి నుంచి చెంచు దాఁ
జనినతదీయపోత్రిఁ గని సమృద మొందె; మహిళుఁ డంతటన్. 68

క. ఎవ్వరు గొట్టఁగఁ జనఁ దీ, క్రొవ్విసఱికిఁ బట్టి నేన కొట్టెద నని చే
రివ్వున నసిగొని వ్రేసిన, యవ్వరఖడ్గంబు భర్తమై కనుపట్టెన్. 69

మ. నరనాథుం డతివిస్తయ్యాన్వితమనోనాభీకుఁ డై మంత్రిశే
ఖరు నావించి విచిత్ర మయ్యెడుఁ గిటిం గన్గొమ్ముఖడ్గంబు బం
గరువై కన్పడె దీని సోకి యిటు లోకంబందునం గంటిమే
కిరిమాత్రం బని చూడరా దనుచు తెక్కింపలక నమ్మంత్రియున్. 70

క. అరుదందిదేశమున నిజ, పురమునఁ గలయినుము దెచ్చిపోత్రేవరకళే

బరముదగిల్చిన జామీ, కరమై యొకవర్వతంబుకై వడి నుండెన్.

వ. అంతటఁ దద్ద్రామవరాహం బాత్త శరీరంబు వీడుకొని గంధర్వంజైత
త్సమయాగతభర్తరత్నాంచితదివ్యవిమానం ఁధిరోహించి జంగమ
ప్రసాదోపభోగంబునంజేసి శాపమోచనం బందితి నుఖ నైతి నని
సంతసింపుచు శివపురి కరిగెఁ దత్కొలంగం బతివిమలశాతకుం
భంబై వెలుంగుచుండె నంతయుం గని రాజపురందరుండు విస్తయం
బంది యశ్శూటవికు రావించి నీ కీ వరాహం బెట్లు దొరికె నని
యడిగిన వా డి ట్లనియె.

72

సీ. నరనాథ! విను మొకనాడు మాగృహమున

కెచ్చొటనుండియో యేగుదెంచి

గంజికడుగు ద్రావి కదలక యున్నంతఁ

గొంత కాలమునకుఁ గుధరభక్తి

భజియింపఁ బోవుచు బడుగుజంగముఁ డొకఁ

డద్దమరేయి మాయాలయమున

కళనార్థియై చేర నతని కిండుక చోడె

సున్ని పెట్టిన నది చొరక కొంత

తే. డించి చన నది యిక్కిటి గాంచి నమరె

నదియ మొదలిట్లు వెడలి శివాంగణమున

నున్నయాజాడఁ దెలిసి నేఁ డుత్సవమున

కీర్వరికిఁ బ్రీతిగాఁ దెచ్చి తిటకు ననుడు.

73

పంచచామరము. రసాతలాధినాథుఁ డబ్బురంబు నొంది జంగమ

ప్రసాదసన్నహత్వమెంచు బంకజాతనూతికి

వసంబె యంచు నన్ను తించి వస్త్రభూషణాదివ

స్తుసంతతిక ముదం బొనర్చి తొలఁ జెంచు నంతటన్.

74

చ. ఇట్లయ్యసనీశ్వరుచేత బహుమానాన్వితుం జై శబరాన్వయభూష
ణుం డాత్మగతంబున నివ్వందివలనం గాదె రాజుమె వ్పంది లెక్క
లేనిధనంపుగుప్పం దిలకింపఁగంటి మత్పూర్వజన్మసుకృతఫలం బి
వ్వరాహరూపంబై వచ్చి నాయుంటఁ గష్టంబున కొల్చియుండి యం
తరబున నాన్ని రతిభాగ్యవంతుని జేసి యియ్యనంతాకాంతునకు సంత

సగ బొనగూర్చి తనువు వీడ్కొని చనియెం గాని కేవలనూకరంబు
గాదని ప్రమోదంబు నొందుచు నిజగృహంబున కరుగునవసరంబున.
చ. సిరిమలతేనిఁ గాంచి నిజసీమకుఁ గ్రమ్మఱు బోవునట్టియా
శరణునిరభ్యుఁ గన్గొని ససంభ్రముఁడై శబరుండు వచ్చి భూ
వరునకు మొక్కి నాఁటిగణపర్వుఁ డిదే చనుదెంచె నన్న ను
స్థిరతరసమ్మదాంబుసిధిఁ దేలి మహీతలనాథుఁ డయ్యెడన్. 76

శా.ధీరామాత్యుఁ బంచ జంగమునిఁ దోడ్చెప్పించి మాణిక్యపీ
తారాధుం నగఁ జేసి యర్ఘ్యమును బాద్యం బిచ్చి శశ్వన్నమ
స్కారవ్రాతము సన్నతుల్ సలిపి లోకస్తుత్య! ప్రాంచత్త్రపక్ష
మీ రిచ్చోటికి వచ్చుటకై మిగుల నెమ్మి జెందె మాభాగ్యముల్.

శా.స్వామీ! తావకభుక్తశేషము భజించుం గల్గి కోలం బయ
స్సమగ్రిం గనకం బొనర్చి పిదపక్ష సద్రాపగంధర్వుఁడై
హేమస్కారవిమాన మెక్కి సురమౌనీశాదు లగ్నింపఁగా
సోమాంధాంకితజాటువీటి కరిగెన్ బోద్యంబు రెట్టింపఁగన్. 78

ఉ. కావున సీమహామహిమ గన్గొన శక్యమె యంచు నెంచున
బూజుదువాక్యము ల్విసయపూర్వదయారస ముప్పతిల్లఁగా
భావజవైరితుల్యుఁ డగుభక్తవరేణ్యుఁడు పల్కె నొర సీ
భావము గాననయ్యెఁ గులపాపనమూర్తివి గాజశేఖరా! 79

క. భువి జంగమప్రసాదము, భవరోగౌషధము గానఁ బార్థివ! సీ కే
వివరింతుఁడన్తహ త్వము, ప్రవిమలమతివినుమటంచు బలుకఁదొడం
చ. కలఁ జొకభక్తుఁ డబ్జశరఘస్తరపాదపయోజపట్పదుం [గన్.
డలఘుతరప్రభావుఁ డతఁ డక్కడ నక్కడ కైవమందిరం
బులఁ దగుభిక్ష మెత్తి జలపూర్ణతటాకసమీపధారణీ
తలమునఁ జేరి యచ్చట సుధాకరశేఖరుపూజ సల్పుచున్. 81

తే. తత్ప్రసాదంబు భోజనాంతరమునందు
నుంచి లింగార్పితంబు గావించి యార
గించి యాభాజనం బట్టి కెడతటాక
జలములో వైచి చరమూర్తి చనినయంత. 82

ప. అట్లు సీటక వైచినతరియం దొక్కకణం బుండి రాలిన. 83

చ. అతులితపూర్వజన్మసుకృతాతిశయంబునఁ దజ్జలాంతర
స్థితశరణప్రసాద మతితీవ్రత నొక్కయుపంబు మ్రింగి వ
ర్జితసుషూంకమై యట చరించుచు నుండినకొన్ని నాళ్ల క.
ద్యుతముగఁ జెం చొకండడవి దూరపువేటల కేగి వచ్చుచోన్. 84

క. చెలువుననీరముఁగనుఁగొని, తలుచుగఁగల విచటమీలుతక్యమనుచున
య్యెలుకపుడుసంతసంబున, మెఱయుచు వలవైచితిగి చె మక్కువతో
తే. జాలమునఁ జిక్కివచ్చిన మీలతోడ [డన్.

సత్ప్రసాదోపభోగి యుపంబు దగులఁ
గాంచి సంతసమున మెయి వెంచి చెంచు
చిక్కమున వైచికొని గృహసీమ కరిగి.

86

చ. తనసతిఁ జేరఁ బిల్చి వనితా! యిది చూచితే మంచీచాయమీ
న్గొని చనుదెంచినాడ యిది గొబ్బునఁ గూరఁగవండి తెమ్ము నీ
వనవును నట్ల చేసి యది యన్నము రెట్టిగఁ నట్టఁ బెట్టినం
దినె శబరాస్వయోద్భవుఁడు తేవకుఁ దద్రుచు లుగ్గడింపుచున్. 87

చ. అది మొద లాకిరాతపతి యందటు మేలన హింస సేయుటక
వదలి గిరీశ్వరాంఘ్రిలు దలంచుచు నెమ్మది నుండినంతఁ గొ
న్నిదినము లేగ భీకరవనీకిటి యొక్కటి పక్కణంబులో
మకమునఁ జొచ్చి యందుఁ గల మానవులం గలగుండు సేయుచున్.

క. చనుదెంచి యాశబరుఁ గన్గొని వడి దంష్ట్రావిటంకకోటినఁ బడఁ జి
మ్మినవిగతీవుఁడైయ, య్యనఘుఁడుభువిసారఁగెవజ్రహతగిరివోలెక.

ఉ. వానిఁ బరేతరాజభటవర్గము నారకబాధఁ జేయఁగాఁ
బూని కతోరచర్యఁ గొనిపోవఁగ వచ్చిన నీశుదూత లో
పెఱా నిలువుం డితండు మహిమోన్నతజంగమసత్ప్రసాదభు
జ్జీనచరప్రభావమున మేలగుపుణ్యశరీరి గావునన్. 90

చ. యమనిలయంబుఁ జేరఁగ ననర్హుఁడు సొండని కల్కభూజసూ
నమయవిమాన మాతని మనగిప్రమదంబున నెక్కఁబంచి ది
వ్యమునులు సన్నుతింపఁ బ్రమథాధిపలోకముఁ జేర్చ నాతఁ డం
దమితసుఖానుభూతిఁ గని యంచితలీల వసించె గావునన్. 91

క. శరణప్రసాదమహిమము

ధరణీశ్వర! యిట్టిని ముదం బిగురొత్త

జరమూర్తి తన్నహత్వము

దిరముగఁ దెలుపుటయు వసుమతీపతి యంతన్.

92

ఉ. క్రమ్యమైక్రియోశరణత్నమ! జంగమసత్ప్రసాదసా

ఖ్య మ్మెనగూర్చి నన్ విమలకాయని జేయు మటన్న మందహా

స మ్మిగురొత్త నిట్లనియె శాంకరవంశసుధాబ్ధిరాజ! నీ

కెమ్మెయి దద్విభూతి ధరణీశ్వర! కల్లంగ నేర్చు? చెప్పమా!.

93

తే. భస్మరుద్రాక్షధారియై పంచవర్ణ

మంత్రపఠనం బొనర్చుచు మహితనిష్ఠ

లింగమును దాల్చి గుగుభక్తిసంగుఁడైనఁ

గాక ద్విప్రసాదంబు గలుగు పెట్టు?

94

చ. అనుడు మహిశుఁ డిట్లనియె నయ్య! తదీయమహత్త్వముల్ క్రమం

బున నెఱిగింపు నావుడు విభూతిమహామహిమంబు దెల్పెదన్

వినుము వసుంధరారమణ! నిశ్చలచిత్తముతోడ నంచు న

య్యనఘుఁడు చెప్పఁగాఁ దొడఁగె నాత్మ దయావస ముప్పతిల్లంగన్.

శ్లో విభూతిమహిమ. శ్లో

సీ. ఉడు రాజధరుపశ్చిమోత్తరవక్షిణ

పూర్వభిముఖములఁ బుట్టెఁ బింగ

ళానితధవధూమాదుణవర్ణంబు

లను సంకభద్రసురభిసుశీల

సుమన య న్నామధేదముల గోవులు వాని

వలన విభూతియు భానిభిన్న

మూను యౌగరక్షలు జనియింకె నబ్బూతి

గావించు నట్టిమార్గములు నాల్గు

తే. గలవు కల్పానుకల్పోపకల్పములను

గల్పమును నన నందులోఁ గల్పభూతి

యుత్తమం బది దొరకక యుండెనేని

తక్కినవి మూఁడుఁ జేయంగఁ దగు మహిశ!

96

సీ. క్షితి విభూతి యొనర్చుగతి విను ముత్తమం
 బగు గోమయము భూమి నంటసీక
 యంభోజపత్రంబునందు నద్యోజాత
 వరమంత్రమునబట్టి వామదేవ
 మునఁ బిండములు నేయుచును దత్పరుషమున
 నారంగ నిడుచు నఘోరమున శి
 వాగ్నిలో దఱికింపు నది ; కల్ప మడవి నెం
 డినగోమయపుఁబొడి మునుపు చెప్పు

తే. కరణి గాల్చిన నది యనుకల్ప మయ్యెఁ ;
 దానె కాలినభూతి వస్త్రమున ధూళి
 తంబుగాఁ జేసి గోవుమూత్రమునఁ జేయు
 కరుడు గాల్చిన నదియు సంకల్ప మయ్యె.

97

వ. ఇట్లుగాక తక్కినయది యకల్పంబని యెఱింగి యేతద్విభూతి కాలా
 గ్నిరుద్రోపసపదాదిశ్రుత్యంతోక్తమార్గంబున సతతంబు నుత్తమాం
 గప్రముఖాంగంబులఁ ద్రిపుండ్రధారణం బొనర్చునది.

98

క. ఇట్టివిభూతి ధరించిన, యట్టిమహామహాఁడుజగతినవయవయుతుఁడ౯
 గట్టువిలుతుండె యగు నె, పృట్టున సంశయములేదు పార్థివతిలకా!.

సీ. శ్రీకరమోక్షలక్ష్మీనశీకరణశ్రుత్యాంకితతిలకవిభూతి భూతి
 యత్యంతఘోరమహాపాతకాఘమహీధరామరవరహేతి భూతి
 కాకోదరాక్షీశకంకణసర్వశరీరవిలేపనస్త్రీతి భూతి
 ఫాలతలాంభోజభవపూర్వవిలిఖత పాతకాక్షరతమోభ్యోతిభూతీ
 తే. సంతతాత్మీయమానసానపృశభక్తిభావనాధారిమానసవ్యాధినిరుప
 మైహికాముష్టికోరుదివ్యప్రభావ, సూరణాభవకార్యభూతిభూతి.

వ. ఇవిభూతిమాహాత్మ్యంబున నొక్కయితిహాసంబు గల దెట్లనిన
 నొక్కసాసాత్మం దత్యంతరోగబాధితం దై యెందేనిం జనిచని
 ప్రాణాంతసమయంబున నొక్కపట్టణబాహ్యంతరదేశత్వశానవాటికా
 సమీపంబునఁ గడలంజాలక వడియున్న నొక్కసానమేయం బచ్చి
 టిళ్ల శానభన్త్రసంగతపాదయై నచ్చి యప్పాసాత్మనాహారంబు ద్రో
 క్తి చనినకొంతవడి కతండు మృతిఁజెందిన కింకరు లతసిం గొనిచని

వైవస్వతాంతికంబున నిల్పినకృతాంతుం డతనిప్రాణాంతసమయంబునం
దై నభస్స ధారణమహత్త్వంబువలనం గల్గి షంబులుఁదొలంగి పుణ్యా
త్తుం డయ్యె నితండు మదీయదండనంబున కనర్హుం డనిన బహుమా
నంబుగా నతని శివలోకంబున కనిచెం గావున భస్మధారణమాహ
త్త్వం బిట్టినని మఱియు నిట్లనియె. 101

మ. ఒకచోదేవుఁడు ఘోరపాపకర్మఁడై యుండంగఁ దద్బాంధవ
ప్రకరం బాతనిదుష్కృతంబులు సహింపఁజ లేక వెల్వెట్టినఁ
సకలంబుఁ విడిపోయి ఘోరవిషి నస్థానంబునఁ బల్కిరా
తకదేశంబునఁ జేరి యందు నతిభేదం బంది వర్తింపఁగన్. 102

తే. అతఁడు ఘోరాఘమహి మంద యనుభవించ
వలయు ననుమాట జనులకుఁ దెలియునట్లు
లమ్మహివరుదేహంబునందుఁ గుప్త
రోగము జనించె నొరులకు రోత దనర. 103

తే. ఒడలు చూచిన జను లెల్ల నోకిలింప
గాలిచే దూరమునకు దుర్గంధ మొదవ
నడు గిడఁగ శక్తి యిందు కంతైన లేక
పట్టదెగిపడు మేనుఁడే బాటుఁ డుండి. 104

క. ఒకనాఁ డా కటఁ బడ నో, పక తత్పక్కణసమీపవనిఁ దిరుగుచు నం
తకమున్ను దవానలద, గ్ధకుజామితభస్మ మచట గనుఁగొనియందున్.

తే. మండి చల్లాఱినట్టిగోమయపుఁగరడు
గాంచి యాకట డస్సినకతన వేగఁ
బుచ్చుకొని తిని యబ్బానిప్రోవునందుఁ
బడియె నడువంగ లేక యాబ్రాహ్మణుండు. 106

చ. అటు పడియున్న తీవ్రగహనానలదగ్ధమహిజలోష్మతఁ
బటపట మేను ప్రక్క లయి పాటునిదేహము వీడ నత్తఱిఁ
గుటిలభయంకరాకృతులు ఘోరగదాయుధపాణులై సము
దృఢగతి వచ్చి కింకరులు దట్టుచు వే గొనిపోయి యాతనిన్. 107

ఉ. కాలునిమ్రోల నిల్పి నతికంపితదేహముతోడ దూతలఁ
దూలఁగఁ బల్కి యీతఁ డతిదుష్టచిచ్ఛేతుఁ డైననేనియుం

గాలము సేయువేళ భవనాశకభస్మము మెక్కిపూయుటకై

దాలిచె శైవతేజ మిటఁ దా వసియుంప ననర్హుఁ డెవ్వఁడె. 108

క. అని వైవస్వతుఁ డాతని, ఘనతరపుష్పకవిమానగతుఁ జేసి ముదం
బున సుర లచ్చెరువంకఁగ, ధనదప్రియనగరి కతిహితంబుగ ననిచెక.

క. కావున నిట్టివి త్రిజగ, త్వావనభసితప్రసిద్ధి పార్థివ! యిఁక స
ద్భావమునవినుము దెల్పెదఁ, గేవలరుద్రాక్షుఁ డముకృతభవహరమున్.

ఉ. రాక్షసపంశనాయకపురంబులు గూల్చు దలంచి నూటిగా
పీక్షణ మొప్పు జేయుప్రథివీరధులొ చనకంకణోత్కరం
బీక్షితి రాలి భూజనుల నెల్లఁ బవిత్రులఁ జేయఁబూని రు
ద్రాక్షునగంబు లై జనన మందె మహామహిమంబు మీఱఁగన్. 111

❖❖❖ రుద్రాక్షమహిమ. ❖❖❖

చ. అకలుషసోమవహ్ని మిహిరాంశసమిద్ధశివాక్షుసన్నఱుల్
శికితలచుట్టి కర్ణయుగళిక గళపక్షములందుఁ గక్షబా
హుకరతలాంతికంబుల సమున్నతిచే ముఖసంఖ్య లేర్పడక
బ్రకటితభక్తి దాల్చిన నృపాలక ! చంద్రధరుం డతం డగున్. 112

స్తీ. ఒకకిరాతకుఁడుమహేంద్రాటవికి వేటలాడంగఁజనిచనియందునొకస
రోవరతటమున రుద్రాక్షుఁగని దాని సారషేయముకంఠరమునవేడ్క
గిలించి యాభేటకృత్యతనుండంగ ఘనవనక్రోడంబు గాంచి శునక
సహితంబుగా వాని జంపిన నంతట నీశ్వరకింకరు లేగుదెంచి

తే. హస్తవారిహమున రుద్రాక్షముట్టి
నట్టిఫల మచ్చె నీకని యతనివాని
జాగిలంబునుజేర్చిరి శర్వపురికి
గాన రుద్రాక్షఫలమిది మానవేంద్ర!

113

వ. అని మఱియుఁ బంచాక్షరీమాహాత్మ్యం బిట్లని చెప్పందొడంగె. 114

❖❖❖ పంచాక్షరీమహిమ. ❖❖❖

ఉ. శ్రీతుహినాద్రిజాత్యసరసీజశీలీముఖుఁ డర్కపావకా
బ్జాతవిలోచనుండు సురసంయమిపూజితపాదపద్మండు
ద్వ్యోతితదేహుఁ డంగజసముద్ధతగర్వవిదారియై లస
త్ప్ర్యోతి వహించి మించె ఘనుజాధిప పంచముఖుండు లీలచేన్. 115

తే. అట్టి శ్రీమన్మహేశుపంచాననముల

నలనఁ బంచాక్షరము లుద్భవంబు నొంది

వరుసఁ బంచాక్షరి యనంగ వన్నె గాంచె

నదియు వేర్వేఱవివరింతు నాలకింపు.

116

సీ. వరుస సద్యోజాత వామదేవాఘోరతత్పురుషేశానతతముఖములఁ

గలిత నకార మకార శికార వాకార యకారముల్ కడు జనించె

నవిప్రోవుగూడిపంచాక్షరంబననొప్పెననిమంత్త రాజమైయలరెజగతి

తన్మంత్తమాతసత్ప్రణవయుక్తంబుగాజపియించిననుషడక్షరియునయ్యె

తే. సతతపంచాక్షరీమంత్తజపవిధాన

వేది యరయ సాక్షాత్ప్రణివీరభుండు

గాని కేవలుఁ డగుజనుఁ డనఁగవలదు

శంక యించుక లేక రసాతలేంద్ర!

117

క. పంచాక్షరి సురధేనువు, పంచాక్షరి కల్పకంబు పరికింపంగాఁ

బంచాక్షరి చింతామణి, పంచాక్షరిఁ బోలజగతి ఫలదము గలదే.

తే. మఱచియును నొకమాట నమ శ్శివాయ

యనినమాత్రాన బ్రహ్మహత్యాదిపాత

కావళులు దుగ్రిగు ననిన నిత్యంబు సలుపు

జపఫలం బెన్న నలువకు శక్యమగునె?

119

ప. ఇప్పంచాక్షరీమాహాత్మ్యంబున నొకయితిహాసంబు గల దెట్లనిన దొల్లి

దాశార్వామహీవల్లభాఖండలుండు కాశికారాజతనయయగు కళా

వతిం బెండిలియాడి ప్రథమసమాగమదినంబున సఖిలమంగళాభర

ణాలంకృతసౌందర్యగాత్ర యగుచు విచిత్రం బయినకేళికామంది

రంబునఁ దనపజ్జ వసియించుదానిం గని మదనప్రదరవిదళితహృద

యుం దై యుపగూహనం బొనరింపంబోయిన నచ్చపలాక్షి మున్ను

కన్తియ యై పిన్న తనంబునఁ గన్న వారిండు నున్న సమయంబునఁ దన

చేసినయుపచారంబునకు మెచ్చి భర్గసమానుం డగుగర్భుఁ డొసంగు

పంచాక్షరీమంత్రోపదేశప్రభావంబున బవిత్రం బైనగాత్రంబు గల

యదికావున నపరిగృహీతమంత్రం డగునిజనాథుం గదియనొల్లక శివ

మంత్రోపదేశంబు గనినజిహ్వుట మడియ సంభోగం జనుభవించు

మని వెక్కుభంగుల వారించిన వినక పుడమితోడు కామాతు
రుండై పయిం బడబోయిన నమ్మద్దియమేచు కాలినయినుపము
ద్దగన్న ధద్దయు వేడిమియై పొడచూప వెఱచి దూరంబున నిలిచి
హరమంత్రప్రభావం బిట్టిద యని తలంచి యప్పు డప్పతి యనుమ
తంబున గర్గాశ్రమంబునకుఁ జని యతనిచే శైవపంచాక్షరీమంత్రో
పదేశంబుఁ గైకొనునంతలోనన పశ్యజ్జనులు విస్తయంబు నొంపఁ
బూర్వజన్మఫలంబులు కాకంబు లై పక్షంబులుగ మఱి నిజదేహంబు
వలన వెడలి పడుటయు నారాజశేఖరుం డానందకందళితహృదయా
రవిందుం డై యాచార్యున కిష్టవస్తువు లొసంగి వీడ్కొని తనకు
సద్గతి చూపుటకు భార్య బెక్కుభంగుల నుపలాించి తజ్జలదాలక
వలన సిష్టోపభోగంబు లనుభవింపుచు నుండఁ గావునఁ బంచాక్షరీ
మాహాత్మ్యం బిట్టిదని తెల్పి యోగిపుంగవుం డద్ధరావరునితో మఱి
యు నిట్లనియె.

120

మ. అతిథీ! మద్గురుభావసంభవము వేదాతీత మత్యుత్తమం
బతులం బవ్యయ మప్రమేయ మగమం బానందకందంబు న
క్షత మాన్యంతవిహీన మై పరగు లింగంబున్ మాహాభక్తిసం
గతుఁ డై దాల్చినవాడు ముక్తివనితాకాముండు గాకుండునే! 121

ఉ. ఇట్టిపరాత్పరున్ శివు మహేశ్వరు నవ్యయు భావమందునన్
బుట్టఁగఁ జేసి సంతతముఁ బూజ లొనర్పఁగ శిష్యుచేతిలోఁ
బెట్టి పడక్షరం బనఁగఁ బెంపు వహించెడిమంత్రముం జెఱిం
దొట్టఁగఁ జేయుసద్గురినితో నొరులన్ సరిసేయవచ్చునే? 122

క. గురుడే తల్లియుఁ దండ్రియు
గురుడే దైవంబు దాత గురుడ సకలమున్
గురు డనఁగ హరు డనఁగాఁ
బరికింపఁగ వేఱె కలదె? పార్థివతీలకా.

123

సీ. ఆచార్యసత్కరుణాలోకనము సేవ
కాజ్ఞానతిమిరం బడంచుబోధితన్
గురుహస్తదత్తభాసురభసిదాదాన
భక్తి మహారాజ్యపట్టకలన

యుపదేక్ష్యశవ్యపాదోదకంబులు శిష్య
కల్తషదావాగ్నికమలవృష్టి
వరదేశికేంద్రునివ్యప్రసాదామృతం
బాశ్రితజన్తరోగౌపధంబు

లే ధ్యానమూలంబు గురుపురందరునిమూర్తి
మూల మగుఁ బూజలకు గురుముఖ్యపదము
మత్రమూలంబు గురుసర్వమూట మఱియు
మూల మగు సద్గురునికృప ముక్తి కనఁను!

124

క. గురుపాదభక్తిపరులకుఁ, బరికింపఁగ నందరానిపదవులు గలవే!
నరవర తత్ప్రతిబింబిత, శరణమహత్త్వంబు నుడువ శ్యాం బగునే.
చ. శరణుల కర్థి మొక్క నుపచారము సేయు పదీయసద్గుణో
త్కరము నుతింపఁ దత్ప్రకముఁ గన్గొన వారలసచ్చరిత్రమున్
వరుస వినంగఁ బాల్పడినవానివశీర్షకరాబ్జజిహ్వాకా
వరనయనశ్రుతుల్ మనుజవల్లభ యిట్టుల గాని వేటికిన్?

126

క. జంగమవర్య దయారస, సంగతమగునేని యట్టిజంతువును దినన్
గంగా ధరుక్యపగనునృపఃపుంగవయితిహాస మొకటిపాలుపుగవినుమా.
ఉ. ఆగమవేదియైన శరణాగ్రణి యొక్కఁడు భక్తియుక్తుడై
శ్రీగిరిమల్లికార్జును భజింపఁగఁ బోవుచు నెండకాకచే
దాఁగఁ దలంగలేక యొకతావున నిల్చి జనాభిమించె నే
నేగతి నేగువాడఁ బరమేశ్వర యంచు. దలంచుచుండఁగన్.

128

మ. ఒకభేరుండము శాల్కలీస్తంభక మయ్యుర్విస్థలిక గాలిచే
శకలంబై పడియున్నఁ గాంచి యది మాంస మ్మంచు నెందేని బో
వక మింట న్నిల దానిచాయ మెయిఁ బర్వక వేగ నత్తెత్తికాం
చి కడుం దెప్పిరి మస్త మూచి యతఁ డక్షిణప్రమోదంబునన్.

మ. అహహా! యీపతగాధినాథుఁడు మనీయంబైన తాపంబువెం
పు హరించెన్ ఘటియించె నాకుఁ ద్రిజగత్పుతాపగాదివ్యవా
ర్తహరీనంతతఃఖేలనోత్సకరమారాజేషురత్సోల్లస
ద్భ్రహ్మాంగాగ్రవిమాతనాంకపటదేదీప్యప్రభాలోకమున్.

130

చ. ఇతఁడు మనీయమిత్రుఁ డని యెంచి కులాయజుఁ గన్గొనంగనో

- పతకవరేణ్య! మాదయకు బాత్తుడ వైతివి గాన మీఁదటకో
క్షితితలమందు నీమహిమ చేరమరాయుడ డనంగ రాజసం
తతి వయి పుట్టి భూభరణవత్తుడ వై తుడి జెందు మీశ్వరున్.
- చ. అని యిటు లానతిచ్చి శరణాగ్రణి శ్రీగిరి కేగి మల్లికా
ద్వనవవముల్ భజింపుచు మరుల్లలనాకరచామరౌఘవీ
జనభవవాతలోలవిలసద్భ్రమరకభ్రమరక సదా మనం
బున నిడి కొల్చుచు భవనపూజితుడ డచ్చట నుండె నంతటన్. 132
- శా. భేరుం డాండజ మంతఁ గొన్ని సమముల్ పృథ్వీతలంబందు సం
చారం బొప్పగఁ జేసి యంతరమునకా సత్పాలయాధీశపూ
జారాజం గని క్రమ్యుఁ డభవిని భాస్వద్రాజవంశంబునకా
వీరాగ్రేసరి చేరమాధిపతి నా విఖ్యాతి సంజాతుడ డై. 133
- ఉ. వైరుల సంహించి పరవాదులయే హరించి యిష్టలం
గారవ మొప్పు బెంచి శితికంఠునిదేహమునకా ధరించి ప్ర
జ్ఞారతి మించి లింగగురుజంగమభక్తి వహించి దిక్కులం
దోరపు గీర్తి నించి పరితోషమతికా ధర యేలె నెంచుగన్. 134
- శా. ఈరితికా వివిధేష్టభోగములచే నేకాతపత్రావసీ
భారం బొప్పగ దాల్చి దేవతలు సంభావింప నంతంబునకా
శ్రీరాజార్థకీరీటివీటి కరిగెకా జెన్నొందుభక్తవ్రథా
వారూఢికా వినుతింప శక్య మగునే జ్యాలోకరత్నామణి. 135
- క. అని తెల్పినజంగమప, ద్వినజములకు జాగి మొక్కి వసుధావరుడి
ట్లనియెన్నటులంగాదే, ననుము క్తునిజేయుదనుచు నవ్వితిసన్నున్.
- క. కావునదీక్షయొసంగుము, దేవాయనుటయుదదీయధృతిమతులకుఁదా
భావమున నలరినీ కిష్టావాప్తి ఘటించుననుచు హర్షముతోడన్. 137
- సీ. స్నానసంధ్యాదులు సల్పఁగా నియమించి
తతఘాతిగుద్రాక్షధారిఁ జేసి
శ్రుతిహితంబుగ బరంజ్యోతిరాకారలిం
గము ధరించి మోదమునఁ బ్రణవ
సహితపంచాక్షరీసప్తస్తోత్ర ముపదేశ
మొనరించి ధీకిచిత్తునిగఁ జేసి

కాబ్జతీర్థప్రసాదముల్ కృపచేసి

నిజశిష్యుఁగాఁగ మన్నించి యాత

శైవరహస్యముల్ వెలయఁదెలిసి

హీవరుచేత సత్కార మంది

జనులు తన్నుఁ గొనియాడి నైజదేశ

నకు నేంచేసె జంగమముఖ్యుఁడంత.

138

ముగ నచ్చున నొత్తిన

నువున నాశరణబోధ మాత్మ వహింపన్

పతి సతతము త్రివిధా

రములు సల్పుచును దనదుస్వాంతమునందున్.

139

మేలు భూమిలోపలఁ గాయజహరభక్తుఁడొకఁడుగానఁగఁబడఁడ
యెటులనై చనగుజనులాయతదుష్పాపభాజులయ్యెదరుగదే!

రొనరించుపాతక మవశ్యము నాకు ఘటించుఁ గాన నే

రక చూచుచుండు టది యుక్తము గా దని యెంచి యప్పుడే

రుల నంపి యందఱ వెసం దనయొద్దికిఁ బిల్వఁబంచి యా

రమణుండు భక్తిరతి పుట్టఁగ శైవమతాధికత్వమున్.

141

రవ మొప్పుఁ దెల్పి తిరుగంబడువారి కమేయవస్తుసం

రము లిచ్చి దృష్టములు భావము రంజిలఁ జూపి లింగసం

క్రరులఁ జేసి పూర్ణముగ స్వాస్థ్యము లచ్చెరువంకఁ జేసినన్

రలు సంతతప్రమదవారిధిఁ దేలి వచించి రీగతిన్.

142

రా! యెంతటిభాగ్య మబ్బె గడు మేఠా నిత్యము క్తిక్రియా

రీణత్వము సంభవించె బటుదుష్పాపౌఘ మెల్లన్ మహా

రంబై చనె నిష్ఠుహీనులనన్ దోషంబుగా బిడ్డలం

కు ల్వైద్యుడ మింత రాజుసరి రూపింపంగ లే రెచ్చటన్.

143

లవలె నని చెంపలు గొట్టి తల్లి

లురకుఁ బాలు ద్రావించుపగిది మనలఁ

క్కుభంగుల శిక్షించి యక్కజముగఁ

న్యూమార్గంబుఁ జూపె నిప్పుడమితేఁడు.

144

యెండ్లోరులాడుచున, జ్ఞనపతియనుమతిని నాత్మ సదనంబులకున్

జని సంతతభక్తారా, ధనరతి వసియించి రతిముదం విగురొత్తన్.

వ. కావునఁ బ్రసాదమాహాత్మ్యం బిట్టి దని తెలిపి చూచి దేవాదిగణం
బులతో సకలేశ్వరమాదిరాజయ్య యేతత్ప్రసాదమాహాత్మ్యం బిం
కను వినుమని యిట్లనియె. 146

సీ. రాజితకాంచనరత్న సర్వితసాధగోపురావరణసందీపితంబు
కమలినీః ప్లారకుముదనిర్మలనీరకలీతకాసాగవికాసితంబు
నిర్జరకామిసీదుర్జయశృంగారవిభ్రమాబ్జాననావిశ్రుతంబు
సంతతసముచితజాత్యనుగుణమార్గపథికచాతుర్వ్యసంఘరంబు

తే. భవ్యచతురంగబలచయభ్రాజితంబు
నిరుపమోద్యానవాటికాసురుచిరంబు
దేవతాగారసందోహభావితంబు
పుణ్యనిలయంబు సింహాద్రిపురవరంబు. 147

❧ వేదపితామహుని కథ. ❧

ఉ. ఆనగరంబునందు ఫణిహారపదాంబుజభక్తుఁ డంతర
జ్ఞాని త్రిలోకపూజితుఁడు పట్టప్రతిపక్షవిదారణుండు భ
క్తానుగుణప్రబంధ యసహాయుఁడు వేదపితామహుండు నాఁ
గా నొకభక్తపుంగవుఁ డఖండితశైవమతప్రచారుఁ డై. 148

క. నివసించు నతనిశిష్యుఁడు
ప్రవిమలతరభక్తిపరుఁడు బంధువిదూరుం
డవితథవాక్యధురీణుఁడు
భువి వామనుఁ డనంగ నొక్క పుణ్యుఁడు వెలయున్. 149

తే. ఆతఁ డనిశంబు గురుపదాబ్జాతములకు
సేవసేయుచు దద్భక్తశేషసుధ ము
దమునఁ గాంచుచు నొకసంయమున నతని
తోడ నొకనాఁడు చివయంబుతోడఁ బలికె. 150

తే. అమరగణములలో నెవ్వఁ డధికుఁ డెట్టి
చందమున మోక్ష మబ్బు నిజగమునందు
సేమతం బుత్తమం బగు నెత్తెఱంగుఁ
దెలియ నానతి యిమ్ము సందియము దీఱి, 151

చ. అని యిటు పల్కుశిష్యునినయంబున కాత్మ ముదంబు నొంపి యో
ఘనతరపుణ్య! నీదుమది గల్గినసంశయ మెల్లఁ దీర్తు నం
చనఘుఁడు లింగజంగమమహామహిమంబులు సత్ప్రసాదసే
వనఫలముఁ దయారసము పర్వఁగఁ జెప్పదొడంగె సత్తఱిన్.

సీ. బ్రహ్మాదిదేవతాభర్త జగత్కర్త
శంబరదానవశత్రుహర్త
యమితతాపసనేత యఖిలభక్తత్రాత
యత్యంతబలపురదైత్యజేత
ఫాలసంగతకీలి భవవిభంజనశీలి
భాసురానంతవిలాసశాలి

కుముదబాంధవధారి యమమదనసంహారి

గ్రావరాజసుతామనోవిహారి

తే. యవ్యయుం డచ్యుతుండు సర్వాత్మకుండు.
భావనాతీతుఁ డగుమహాదేవుఁ డెందు
దేవుఁ డగుఁగాని తక్కినదేవతలను
దైవ మని కొల్వవల దిది తథ్య మనఘ!.

153

ఉ. భూవిదితంబు లోకచయపూజితమాతతథ్యోరపాపసం
ధావనధుర్య మీశ్వరపదప్రతిపాదక ముత్తమోత్తమం
బావృతపాశబంధహరణాకరమై వెలుఁగొందునట్టి యీ
శైవమతంబుతోడ నెన సల్పఁగ వేతెమతంబు గల్గునే.

154

ఉ. ఇట్టిది శైవ మిందుఁ గడు హెచ్చుగును త్తరశైవ మర్థిఁ జే
పట్టినపుణ్యమూర్తి సుమబాణవిరోధి యనంగవచ్చు నే
పట్టున సంశయింపనుము భర్తుఁడె భక్తుఁడు భక్తుఁ డెఁగుఁడౌ
గట్టిగ నీశభక్తులకుఁ గల్గదు భేద మొకించుకేనియున్.

155

తే. ప్రథమి నొక్కొకభక్తుఁడు నడుచుచర్య
లహహ! యెబ్బింగి లెక్కసేయంగవచ్చు
వారిమాహాత్మ్య ముంబికాధారుఁ డెఱుఁగుఁ
గాను దదధీనుఁ డై యుండు మాన కెపుడు.

156

క. చరలింగార్చన సేయక, గురులింగార్చనలు సేయఁగూడదు విను త

ధ్వనిలింగంబులకంఠెను, జరుడేయధికుడని పల్కు సకలశ్రుతులున్.

సీ. భక్తుండు గురు డుమాచతిశిష్యుడనుటకు

గుఱుతుగా గణపాలకుండు సాక్షి

భక్తుండు తండ్రి శ్రీపతిబాణు డాత్మజుఁ

డనుటకు భల్లాణఘనుడె సాక్షి

భక్తుండు దొర బంటు భవుడని యనుటకు

రూఢిగా బాణాసురుండు సాక్షి

భక్తుండు గెల్వరి పరమేశు డోటరి

యనుటకు శ్వేతవాహనుడె సాక్షి

తే. తాను గోరినవస్తు వేమైన గాని, భక్తులీయకగతిలేదు భవుని కెందు
శరణవర్ధనిసత్కటాక్షంబు దేవ, భూజమాణిక్యధేనువుల్ పుట్టినిల్లు.

సీ. కాలారిగాపాదధూళి మై సోఁకిన మర్త్యునిదురితముల్ మృగిచనవె
ధూర్జటిభక్తులుద్రొక్కినదొరపఱు బొరలువాడఘతతుల్ పోవనడడె
శర్వభృత్యులతనుచ్చాయమైబొలసిన నరుడు కల్మషములబొరిగొనండు
హరశరణన్నానశరకుండతలపంక మలదిన జనుడు నిర్మలుడుగాడె

తే. పరమపావనజంగమప్రతతితోడ

నమరకిన్నరయక్షవిద్యాధరాహి

సాధ్యగంధర్వమునిసిద్ధసారసాస్త్ర

చంద్రముఖ్యగ్రహదులు సాటియగునె?

159

తే. శ్వపముడైనను హరిలింగసహితుడేని

యవనిలో నుత్తమోత్తముఁ డనంగఁ బరగు

నట్లు గావున శరణదివ్యప్రసాద

సేవనము లేక ముక్తిని జెంద నశమె.

160

క. ఏవిధముననైనను మో, త్పాపహాశరణప్రసాద మానంగవలయున్
బావనసద్బాంధ్యం, బావంతయుదొరకెనేని యమృతముఁ జెందున్.

క. అని తెల్పిన దేశికన, ద్వినజములకుఁ జాంగి మొక్కివామనుడుముదం
బునఁదేలెనన్నుఁగరుణంగ నెగురుడనియంతకొంతకాలముచనంగన్.

ఉ. ఆపురిలోన నుండుగొడగవ్వ యన న్నొకభక్తురాలు చు
ద్రాపరమూర్తు లైనశరణాధ్యులపాలితివాలుమేలు చు

ష్వాపవుఁగొండప్రోవునకుఁ బాకనిషూదనుచేతివాలు చి
ద్వ్యాపితవాక్యసంచయనుధారన మీనఁగ జాలు లెలనన్. 163

క. ఆవెలఁది ప్రసాదముగొనఁగ వేదపితామహుండు కాంక్షించిమది
స్తేవిప్రకులుండ జనని, దావాత్తుండ నగుదునచటికపగుదునేనిన్.
క. నిందకు లోఁబడియుండినఁ, జెందదు తత్ప్రశస్తిప్రసాదసేవ గొనక నే
నిందుధరుఁ జెందుటెటులీ, బొందివిడిచివేఱెబొందిపొందికొనియెదన్.

చ. అని యిటు లాత్మలోఁ నలఁచి యంతట శిష్యుఁడు దాను నిచ్చులం
జని మఱిగొన్ని నాళ్లకు నిశాకరశేఖరతుల్యుఁడైనయ
య్యనఘుఁడు గంగలో జలకమాడి మతంబున కేగుచుండిదా
శునకకశేబరం బొకటి చూచె మతంబునఁ బ్రాణహీనమున్. 166

తే. చూచి దీనిశరీరంబుఁ జూచి మఱుగు
దనర గొడగవ్వసత్ప్రసాదంబు గొందు
ననుచు సంతోషపూరితుం డగుచు హృదయ
పంకజంబున నొక్కయుపాయ మపుడు. 167

చ. కనుఁగొని తత్ప్రమాపమున త్ప్రజముఁడెంతలఁ జేరి శిష్యుతో
ననియె ముహూర్తమాత్ర మిట నాతపవహ్నినివారణార్థమై
యనువుగ విశ్రమింత మని యాతఁడు దానును దానినీఁ జడ
ల్లనిపవమానమందున నిలక వసియించిరి మోదచిత్తులై. 168

ఉ. అటు వసియించి యాత్మకృత మాతని కేర్పడనీక శిష్య నే
నిట నిదురింపఁగావలయు నీ పతిజాగ్రతతోడ నుండు మే
చ్చటికిఁ జనంగఁబోకు మని ఛాత్రునియూరువు మేల్తలాడఁగాఁ
గుటిలపు నిద్రఁ జెందె మదిఁ గొంకక తద్గురువద్యుఁడ త్తఱిన్. 169

తే. అసమ యైనట్టి యితరకాయప్రవేశ
విద్య తనయందుఁ గల్గుట చోద్య మలర
నాత్మదేహంబు వెడలి తదంతిక్త
శునకదేహంబుఁ జూచి గ్రక్కనను లేచి. 170

ఉ. నాలుకఁ బైట వేయుచు ఘనంబుగ రోజుచు నాపులించుచున్
నేలనుమూరుకొంచుఁ గడునిక్కుచుఁ బొద్దుచుఁ జొంగరాల్చుచున్
పాలముఁ ద్రిప్పచున్ శిగ్రము వాల్చుచుఁ గర్ణములన్ విదల్చుచున్

మూలుగుచున్ వెసం జనుచు మోరయొకించుక మీదికెత్తుచున్.

మ. చని తప్పట్టణబాహ్యదేశగతమా చండాలవాటిన్ పని
చినదానిం గొడగవ్వ భక్తసహితం జేరంగ నేతెంచి యా
వనితామాళికి భక్తి మొక్కుచు: బురోభాగంబునన్ నిల్పినం
గని దివ్యేశ్వరసంగతిం చెలిసి యుగస్వాంతయై యిట్లనున్ 172

మ. స్వకులభ్రాంతిని వీడజాలక విశిష్టంబైన తజ్జంగమా
ధివేషంబు పరిత్యజించి శుని వైతే మేలు మే లొర జీ
విక భావింపఁ గులం బొకండు గలదే! వింతయ్యె సీమందబు
ద్ధికి సచ్చక్తులు నవ్వరే! తెలియరాదేభక్తిమార్గంబులన్. 173

క. ఎండటియోనులఁబట్టితి, వెండఱచను బాలుఁద్రావిలెన్ని కులములం
బొందుగవసియించితివిపుండందమె విప్రుండననియహంకృతిఁ జెందన్.

తే. పెద్ద లెల్లఁ బ్రతిష్ఠించుపిదప లింగ
మూర్తి యగుఁగాని శిల యను మొఱకు గలఁడె?
యట్టిగతి దివ్యలింగాంగి యైనవాని
జాతిభేదంబు లెంచుట సీతి యగునె? 175

క. అని పల్కి కుక్క! యిటు ర
వ్వుని పెంచుకలోన నింత యన్నము వైవం
దనభాగ్య మింతె యా నని
కొని యతివకు మొక్కి యతఁడు గుందుచుఁ జనియెన్. 176

చ. చని యొకచోట నాశునకసంహసనంబును వీడి నిద్రమే
ల్కనుగతి లేచి కన్నులు కరంబుల నుల్పుచు బిట్టు సిల్లచున్
దనస్త్రియశిష్యుఁ జూచి సదనంబునకుం బదమా యటన్న వా
మనుఁడు గురుం డొనర్చు బలుమాయలెఱింగి సభక్తియై యనెన్.

చ. నను విడనాడి మీరు కుహనాగతి నాగొడగవ్వమందెరం
బునను బ్రసాదముం గొనఁగఁ బోలునె? దేశిక తావకీనభా
జనగతసుప్రసాద మనిశంబు భుజింపుచు నేడు మిన్న కే
యనువున నుండువాఁడ నికి యబ్బుట లెట్లు భవత్ప్రసాదమున్.

తే. ఇట్టియైన నాకు నెల వీడగు నచ్చటి కేగి వేగమే
వత్తు రనన్ గురూద్వహండు వామన! లోకు లెటుంగఁ బోవరా

- దత్తరలాక్షీ నన్నుఁ గనినట్టుల యాఁ గృతకాంగివైన నీ
వెత్తెఱఁ గొప్ప నేగెదవొ యేగిప్రసాదము గొమ్ము నాపుడున్. 179
- చ. గురువరపాదపద్మములకుం బ్రణమిల్లి మహాత్మ! జంగమో
త్కరకుల మెంచఁ గా దని హితంబుగ మీరలు చెప్ప వించు నె
ప్పరుసున లోకనించలకు భావమునందు భయంబు నొందనే
శరణవరప్రసాదఫలసౌఖ్యము గాంచుట లెట్లు లెంచఁగన్. 180
- క. కావున సహజాకృతిచే, నావనితామాళియింటి కరిగెద నని న
ద్భావమునగురునియనుమతి, భూవిదితముగాగనతడుపోవగురుండున్.
- ఉ. శిష్యునిమేలిబుద్ధి ననుఁ జెందకపోయె స్మృతితీహాసన
ద్భావ్యము లెన్ని యేని సతతంబు గ్రహించియు భక్తిమార్గవై
దుష్టము గాన నైతి మఁది నొట్టినమందత లోకు లెల్ల నన్
దూష్యము సేతు రన్ భయముతోఁజరియించితి మీదెఱుంగమిన్.
- క. అనివగలగుగులుఁబొగులుచు, పనమతమునకేగెనందతచ్చిష్యుడుప్రా
క్తనసుకృతమహిమవలనన్, జనియాగొడగవ్వదివ్యసదనముగాంచెన్.
- తే. కాంచి లోపలి కేగి యక్కాంతయడుగుఁ
దమ్ములకుఁ జాఁగి మ్రొక్కి యోయమ్మ! నీమ
హాప్రసాదంబు మద్దురుఁ డారగించు
పాత్రమం దిడి కరుణించి పంపు మనిన. 184
- తే. ఎంతదాసోహపరుఁ డితం డెంతధీరుఁ
డెంతగురుభక్తినిష్ఠాత్ముఁ డెంతధన్యుఁ
డెంతసాహసుఁ డని యెంచి యింత యతఁడు
వేడుమాడ్కిఁ బ్రసాదంబు పెట్టుటయును. 185
- క. పరమామృతమనివామనుఁడరుదందుచుగుడిచిలేచినంతట నెదుట
సులమానియతవిద్యా, ధరిగరుడోరగులుగొలువదయమదిబొందన్.
- శ్రీ. ఘనవృషభేంద్రుండుగాలిమేపరిసిండువాజిగాభూషణరాజిగాఁగ
గట్టులదోరచూలుకడిది బెబ్బలితోలు నాలుగాఁబలుపన్నె శాలుగాగ
గడలిఁబుట్టువిషంబు కామునిభసితంబు మేతగా నెఱ్ఱెనిపూతగాఁగ
బావకజ్వాలంబుబలువై నశూలంబు బొట్టుగాగడుపోటుముట్టుగాఁగ
- శ్రీ. రమ్యతరవసుంధరాధరాధరములు, తేరు గాఁగ వింటితిరు గాఁగ

దనరునట్టిశ్రీసుధాకరశేఖరుం, డభవుఁ డచట నిల్చె హర్ష మలర.
తే. ఇట్లు ప్రత్యక్షమైననర్వేశ్వరునకు, వామనుండల్లసాష్టాంగవందనంబు
లాచరించియమందమోదాత్మఁడగుచు, విమలసద్భక్తినిట్లనినుతిచేసె.
నిరోష్ఠ్యస్వరలఘుగీత.—

శరనిధిశయనశః! ఖరకరదహనర, జసికరనయన! కరిదితిజహరణ! గర
గళ! సకలయతతతిసతికలితచరణ!, ధనదసఖ! ట్రితిరణ! రజితనగశరణ!

చ. అని నుతియించువామను దయామతిఁ గన్పొని యోకుమార సీ
యనితరపుణ్యభావమున కచ్చెరువందితిఁ గాన మానికే
తనమగు రౌద్రభూధరము దార్చెద రమ్మని పల్క నంత న
య్యసఘుఁడవిన్నవించె వినయంబునఁ గ్రమ్మటభక్తి మొక్కిచ్చుచున్.

ఉ. ఓపరమేశ! యోవరద! యోబుధవత్సల! యోమహేశ! మీ
రీపగిదికా వచింపఁ దగునే నను ధన్యునిఁ జేయుమధ్యురుం
బాపవిదూర! మున్ను నిరపాయభవత్పురిఁ జేర్చి వెన్న న
స్మి పదమందఁజేయు టది మేలగునట్టుల చిత్తగింపవే. 191

వ. అనిన విని పరమేశ్వరుం డాత్మగతంబున వేదపితామహుండు భక్తభు
క్తశేషోపభోగప్రభావంబున నిజవదప్రాప్తుండని యెఱింగియుఁ జంగ
మకులభేదనం బొనర్చుటవలన హీనజన్మంబగునని లోకులకెఱుకపలు
పను, శిష్యునిమనం బరయనుం దలంచి వామనుం గనుంగొని. 192

మ. అనఘుం డీతఁ డనంగ వన్నె గనుమీయాచార్యవర్యుండు పా
వనసద్భక్తివధం బెఱుంగక జనవ్రాతంబులగ్నించునో
యని చిత్తంబునఁ గొంకి దా శునకదేహం బందఁ గాంతింపఁ గా
వున సీమీదిభవంబు కుక్కయగుచుం బుట్టంగ నర్హుం డనన్. 193

సీ. బిట్టుల్కి వామనుండిట్టులపల్కె మధ్యురునిరాహీనకుర్కరభవంబు
జగములఁబుట్టింప నెగడింప నణగింప శక్తులొమిరలీనమయమందు
వేదపితామహు వెల్లిసేయక భవ తృప్తనంబుఁ జేర్పగఁ జాలవయ్య
యిదిగాకయేరూపమేనిపూనియు భక్తి భుక్తశేషముగాంచి పుణ్యుఁ
తే. నతని విడనాడి యే వచ్చు టర్హమగునె? [డయ్య
గాన నాతనితోఁ గూడ ఘనత మెఱయ

నన్నుఁ గొనిపొమ్ము నావుడు నందివాహుఁ

డాత్తలోపల సంతోష మానహిల్ల.

194

క. నీభక్తివలన జిక్కితి, శోభితగతి నీవు వేడుచొప్పున నడుతున్

వైభవమున గురు దోడ్కొని, నాభవనమ్మనకునమ్ము నయగుణశీలా.

క. అనితద్దురుశిష్యుల నా, త్తనికేతనమునకు సురసమూహముపొగడన్

ఘనపుష్పవిమానమునం, గొనిపోయి శివుండుచిగురుకొనుదయతోడన్.

ప. కావున బ్రసాదమాహాత్మ్యంబిట్టికనితెల్పి మాచిదేవాదులతో మాది

రాజయ్య మఱియు నిట్లని చెప్పం దొడంగె.

197

బిళ్లమరాజు కథ.

తే. రాజగురుబుధకవులచేదేజమెనఁగి, భాసమానసుధర్మాధివాసమగుచుఁ

బ్రబలజిహ్వుప్రభూత్తమపాలితమము, నాక మన నొప్పు గరిదిగియను

డి. అపుర మేలురత్నకటకాంచితపాదుఁడు ఘోరఖడ్గసా [పురంబు.

దీపితుఁ డాత్మగండతలనిర్మలరాంకవభాసచూనుడ

స్థాపకసానురాగుఁడు విశంకటన ర్తివాసిపించయ

వ్యాపితుఁ డార మేలన ధరాధిపుఁ డొక్కఁడు బిళ్లమాఖ్యచేన్. 199

మ. అసమానోత్తరశైవతద్విదుఁడు నుద్యద్దేశికాధీశవ

ద్విసజాతాలయమానసుండు సతతార్థివాతసంపోషకుం

డసమాస్త్రాంచితరూపనంతుఁడచలేంద్రాతీతధైర్యుంకన్

వసుధామంజలమేలె నాతఁడుజనానందంబుగా నెప్పుడున్. 200

క. జాతీకుండనగధరబ్ర, భ్యాతిగనరదేశికాగ్రగణ్యకృపావి

ద్యోతితశివలింగధరుం, డై తోగపుగక్తినిరియనిశముఁబ్రీతిన్. 201

డి. భోజన లేప నాంబర విభూషణ వాదన నృత్త గీతికా

వాజి గజాధిరోహణ శివప్రదసత్కృతిముఖ్యముల్ హృదం

భోజ మెలర్ప సద్గురుఁడు ముందుగఁ జైకొన కేను గో నటం

చాజగతీశచంద్రుఁడు మహానియమం బొనరించె మించుగన్. 202

క. మఱియునుబ్రాతశిశాలము, తఱిగురువర్చనము సేతుదప్పక యని యే

డైజప్రతముఁబూనియూగతి, జఱిమెగాలంబుకొంతసన్నక్తిమెయిన్.

సీ. అంతటఁజామయ్య యనుదొమ్మరీలమేతరితనపిడునుదానుగదలి

మసకతిత్తులుతుంగకనప్రవాహలుచనిగొయ్యలుజనపమో. కులునునలల

చిక్తముల్తాలలుమాసినచింఱిబొంజలుదామెనతాళ్లుగోతములువెండు
 కలమోపులునుదువ్వెనలుగేదెకొమ్ములు ప్రాతకుండలుచిన్నిబాడితె
 తే. చంపు గుడిసెలసామగ్రి సంపుటోళ్లు [లును
 కుటుచరోకండ్లు చిన్నిదాగలు మొదలు
 గాఁ గలుగువస్తుజాతంబు గార్దభములు
 మోచితే వెంట నూకరములు చనంగ. 204

క. అరువెంచితత్పురీవర, పరిసరమునవీడువిడిసిభావములరక
 ధరసీశువర్షనోత్సుక, పరులై తగువారియుక్తపద్ధతితోడన్. 205

చ. మురుగులు కాసికోకలును ముక్కులుగ్రుచ్చిన చల్లడాలు కం
 ధరలు మెటుగుగుండ్లు పగడంబులు పెందులినంటుపోగులుక
 గరములు చెక్కడంపుఁజెవికమ్మలు కత్తులు తట్టపాగ లీ
 గరిమనువేషముల్ దనరఁగాఁ గన నయ్యెను వీటిపెద్దలన్. 206

సీ. రతనాలకుప్పెసారపుజడకుచ్చులు శశిపూలచందురుల్ సరిగెలుచెవు
 లనుబవిరెలుకమ్మలునుముక్కుముక్కుల లడ్డకమ్మలుముత్తియంపుఁగమ్మ
 లలరునూక్తికహారములుభుజకీర్తులుకడియముల్ మొలనూళ్లు కాళ్లనజ్జ
 జిలుగుపాపడలునుజీనాంబరంబులువన్నె కంచెలలు హెంబట్టుమునుఁగు
 తే. లమరమేనుల వీధితులతిశయిల్లు, నోరచూపులవిటులను జేరబిలువఁ
 దలిరువిలుకాసపట్టపుదంతులనఁగ, జతనమైరంత దొమ్మరిసాను లంత.

క. ఈచందంబున నిజన, స్తోచితవేషములుదాల్చి యెండొరుగడనం
 జూచుజనుల్ వెఱంగునఁగ, బ్రాచుర్యం బొప్ప నగరిపద్ధతి నంతన్. 208

చ. అడిదము బాసుగట్టి లసియంత్రములుక మరుగాళ్లు డోళ్లు సం
 గడిపలయంబులుక మెటుగుకంచము లభ్రితలోన్న తంబుకొ
 గడలుగుదాల్లు పగములకత్తులబోనులు గడ్డపాటలుక
 నడిఁ గొని మేటివొమ్మరులు నచ్చిరి విల్లమహీశుసాలికిన్. 209

ఆ. అరుగువెంచితద్ధవాధిపుగృహబహి,రంగణమున నిల్చి యంబువాహ
 నినవమట్లనినజనులకుఁ జెపుకొంఠ, దెక్కుడోళ్లుగొట్టిరొక్కమొగిసి.

ఉ. ఆరవ మూడిండ్ల నభ నందలు బమ్మెరపోవునంతటం
 భూరమణుండదేమి యటబోయి కనుంగొనుఁ డన్న వేత్రకుం
 డారసివచ్చి నీళ్ళి వినయంబున నిట్లని విన్నవించె దే

- వా రమణీయవేషముల వచ్చి వసించినవారు దోష్టురుల్. 211
- క. అనవుడు దరహాసితానన, మునసచివునిగనిననతఁడు ముదమునవిద్యా
ఘనులగుటవారు దేవర, యనుకంపకుయోగ్యులగుదురనినతనితోన్.
- సీ. భూమిశుఁ డనుమంత్రిపుంగవ? యే విలా
సములైన నన్నదాచార్యుఁ డెలమి
మున్ను గాఁ గనకయే కన్నులఁ జూడ నే
వ్రతము పూనితిఁ గాన వారి నచటి
కనుపంగఁ దగునన నొఁగాక యని చారు
చే నత్తెఱంగెల్లఁ జెప్పి పనుప
వాఁడు సత్వరమున వచ్చి సంపడి పెను
• బొబ్బలుడోళ్లు చప్పుడును నణఁపి
- తే. పెద్దయగుచామ దేశరఁ బిలిచి మనుజ
పతినియోగంబు దెల్పినఁ బరమహర్ష
మెనుగఁ దనవారు దాను జాతీశుఁ డున్న
రాజితోద్యాన మపుడు చేరంగఁబోయి. 213
- మ. కనియెం దోష్టురిమేదరీఁడు విలసత్కంజాశుగాప్తానన
త్యనిశాంతాయితచూతభూజఫలసారాస్వాదనాశాలన
ద్లునీలోద్భటరావసంచరితపాంథవాత్రఘర్తాపనో
దనదత్తానిలసంచలత్కదళికాతండంబు నుద్యానమున్. 214
- న. కని యొండొరులతోడ. 215
- మ. పనమొప్పెక్ సునమై స్వకీయసితభాస్వచ్ఛాయతో నేకమా
కనకాశోకతమాలముఖ్యసుమనగి కాంతీంద్రచాపంబుతో
జనితామోదలతాంతవిశ్రుతరసాసారంబుతోఁ బన్న గా
శనశారీశుకముఖ్యనీడజరవాంచద్దర్జతో నెంతయున్. 216
- క. అనియీతీరునఁ బల్కుచు, వనజాతాకరవిలాసవసతులు గనుచున్
ననలరులుగోయుచులో, చనపర్వంబులుగవారుచనిచనియెదుటన్.
- శా. హిరోదాగకవాటబంధురము రాత్రీశాశ్త్రకుద్యంబు బై
త్యారాతీశ్వరనీలకుట్టిమము ముక్తాంచద్వి తానంబు స

- ...ద్భారి స్తంభము కత్తుతోరణమునై పొల్పొందుభావ్యచ్చతు
...ద్భారిగారము గాంచి రత్తటి సముద్యస్తోదచేతస్కులై. 218
- స. తదీయమధ్యప్రదేశంబున. 219
- సీ. కేవలశాంతిచే గృష్టాజనంబునఁ బద్మాసనస్థుడై పరగువాని
మస్తకముఖ్యసమస్తాంగముల భసితోగ్రాక్షధారియై యొప్పువాని
శమదమానూసనిశ్చలచిత్తవృత్తి సదానందకలితుడై యలరువానిఁ
గరతలస్యస్తలింగధ్యానపరవశ మతి నితరంబెల్ల మఱచువానిఁ
తే. గాంచి మ్రొక్కి పరాకు భూకాంతుఁ డనుప
వచ్చినారము దేవరవారిసముఖ
మందు మానేర్చువిద్య లింపొందఁ జూప
నవధరింపుము గురువర్య! యచలధైర్య! 220
- క. అనిపల్కుచుఁ దోడ్తోడన, వనధిధావనముగ డోళ్లువాయంపుచు ఘ
ల్లన బొబ్బలిడిభజాస్థానములుగావించి మదిఁజెలంగుచు నంతన్.
- ఆ. గడలునిల్పినాల్గుగడల వగ్గంబులు, గట్టిమ్రొక్కి పుడమి మట్టిదిగిచి
ఫాలములనలందిపైఁజల్లుకొనివిదై, లాడఁదొడఁగిరప్పడతిముదమున.
- క. పలుపురు బిల్ల మెరంబులు
తిరుగుడు లంతరమునందుఁ ద్రిమృగుటలు దు
ర్భరమత్స్యపుటము లొండొరు
లురుపడి సరిఁ బెనఁగుటలు జనోత్సుక మయ్యెన్. 221
- క. కత్తులబోనులుదూరుచు, గుత్తిగఁ బెక్కండ్రనొకటిగొనిమోయుచును
వ్వెత్తునఁబంటునుదూలము, లెత్తుదుమఱిగొండతాడిఁరెలవివహింపన్.
- ఉ. మూపునరాసభంబులను మోచుచు దండెపుదోలుమోకుపై
నేపున జంకులేక యెదురేగి శరీరము లంటనిక కాల్
చాపుచుఁ దప్పరించి పదిలంబుగ నొండొరు లీవలావలై
చూపటు లాత్మమెచ్చు జనుచు నటియించిరి కొందఱుండులోన్.
- క. వాయనిరోధముఁజేసివి, హాయసమధ్యంబునందు ససియంత్రముపైఁ
గాయముసిల్పెను జను లా, హాయన నందొకసరోరుహానన చులకన్.
- సీ. తలఁ గొన్నిదొంతికుండలు నిల్పి తలఁకక
గడయెక్కి నటియించె బడఁతి యోర్పు

నాభియం దమ్ముమొనను నాటి చక్రంబు
కైవశిఁ దిరిగెను గాంత యోర్తు
చివర వెన్నున మోపి యవలీల మ్రొగ్గుగా
వ్రాలె జలింపక బాల యోర్తు
కొ లడ్డమైయున్న కట్టకుఁ దవలించి
తలక్రిందుగా వ్రేలె దరుణి యోర్తు

ఆ. పదయుగంబునందుఁ బాదుకల్ దవలించి
మోకువెంటఁ దిగియె ముదిత యోర్తు
మీఁదనుండి పిల్లి మెఱములు వేయుచు
వచ్చి పుడమి నిల్చె వనిత యోర్తు.

227

ఉ. ఈపగిదిక్ సమస్తమనుజేక్షణపర్వముగా నటించి ని
ష్ఠాపరిపూర్ణుడై యలరు సద్గురుసన్నిధి నిల్చి మ్రొక్కి దే
వా! పాలుపొందుమీదయకుఁ బాత్రుల మింతియెకాని యిట్టివి
ద్యా? పరికింపఁ గారణము ధారుణి మిమ్ముల మెచ్చఁజేయగన్?.

క. అనియందటొక్క మొగిఁ ద, న్వినుతించినవల్కులతఁడవినక కనక పా
వనలింగలీనవీటా, జనితామోదమున నున్న చామయ వగచెన్. 229

చ. కటకట మీర లాడువెనుకష్టపువిద్వైలు చూడఁడాయె ము
చ్చటకుఁ బనేమి పోద మని చామయ వల్కినఁ దత్తనూజ మా
రట సురవేశ్యయో యనగ రాజులుచుండెడిచెన్న సాని సీ
విటు వగఁజెంద నేమిటికి నే గుఱిఁజెప్పెన నంచు నిట్లనున్. 230

ఉ. ఉల్లములోన నుంచు సమయోచితభంగి దలిర్ప గట్టురా
జల్లునిఁ జూచు సీగురుమహత్తుని నెవ్వధి నైనఁ దమ్మిచూ
డల్లునిబారిఁ ద్రోచి హృదయంబు గలంగ నొనర్చి రేపె సీ
యల్లునిఁ జేసి తెచ్చెద రయంబున నేఁ గనుగీటి వీటికన్. 231

క. అని పల్కి యవ్వెలాసిని, జనకునియొడఁబఱచి తిరుగఁజనుదెంచుతలం
పునఁ దనవారునుఁదానును, మునువిడిసినవీటికరిగి ముదముదలిర్పన్.

సీ. చిత్రదుకూలంబు చెలువుమీఱఁగఁగట్టి రవపైఁడి మొగ్గల రవికదోడిగి
సొగసుగా నుడుటఁ గస్తురిరేఖగీలించి పూలదండలు సిక వ్రేలుజుట్టి

కన్నుల సన్నముగాఁ గజ్జలముదీర్చి లీలాసరోజంబు కేల నునిచి [ల్లి
యగరుగంధముచెక్కులను బల్బుగనలంది యెదలింగపేటికకుదురుకొ
తే. యాకుమడు పాకచెలి యివ్వ నందికొనుచు
వీణఁ గైకొని యొకనఖి వెంట రాఁగ
వీరమోహినికైవడి వీడు వెడలె
సిరుల వెదచల్లు వగఁ బూని చెన్నసాని. 283

క. ఇవ్వెధమున నాజ్ఞన్విని, పువ్వులవిలుకాసిదంతిపాలు పమరునడల్
నివ్వటిలమొగముననుజిటు, నవ్వులయఁగగురునియ పవనస్థలిఁ జెంచెన్.

సీ. అటు చని తద్దేశికాంతికన్ధలమున
నాసీనయై సరోజాయతాక్షి
చెలిచేతివీణియ చే నంది గవినెన
నడలించి సారెలు చక్కనొత్తి
కొవ్వాడిగోళ్లఁ దంతులు మీటి యొండొంట
జత మేళవింపంగ శ్రుతు లమర్చి
విరచితాత్మీయకంఠరవమ్ము హస్తవి
పంచికాన్వనములోపల మెలంగ

తే. రమ్యతరధృతమధ్యలంబితములఁ
దాళమానక్రమంబులు దప్పసిక
లలితమందరమధ్యతారములు మెఱయఁ
గ్రమము మీఱంగ సప్తస్వరములు చెలఁగ.

285

ఉ. ఖైరవి నాట తోడి సిరిపాళి దిశాదిశి చేశి మారువా
గౌరి విభాహారీ లలిత కన్నడ గౌళ ముఖారి దేవగాం
ధారి వరాళిమోహన ధనాసరి ఘూర్జరి పూరి బేగడా
యారభి రామఖల్లి మొదలై తగురాగము లింపుమీఱగన్. 286

క. మొరడులుచిగురింపఁగరా,ల్లరఃగఁగఁజత్తురుపుబొమ్మకడుఁదలలూఁచుక
దెఱవలతలమానిక యే, దైఱుబాడుచు వీణపై జతిం బలికించెన్.
క. అంతట లింగగతధ్యా, నాంతం బగుటయును చేశికాగ్రణికరయు
క్కుంతువిదారనిపేటిక, సంతనగాఁగుదురుకొల్వసమయమునందున్.
క. ప్రమదాళిసీన్వనంబున, బ్రమదారత్నంబు పాడుపాటలు చెవికిన్

బ్రమహం జనయంపవీ, ప్రమగనహగమూర్తిచలితభావుండగుచున్.
మ. కనియెం గట్టెదుటక మనోజ్ఞశశభృతండాలికక మేఘవా
హనసీలోపలసీలకై శిశుమోద్యన్తాలికక భవ్యయా
వనగంధానిలధూతకామిజనభాస్వధీరతాతూలికక
వనజాతాంబకహస్తకీలితమణిపాంచాలికక బాలికన్. 240

చ. కనుగొనునంతలోన సుమకార్దుకుండాత్మవిరోధికల్పునిక
ఘనుని మదిం గలంచు దటి గన్పడె నంచు: గుతూహలాత్ముడై
కనుగలవింటు దమ్మినెలకట్టియ లెక్కిడి చక్కగా నుర
మ్మున గుఱిచేసి వేసిన సముత్కటమోహము నిల్వజాలమిన్. 241

సీ. ఘనపురాతనభక్తకథలు విస్వీనుల
వెలది లేబల్కులు వినగఁ గోరు
గురుచరేశ్వరుల మక్కువఁ బూన్పు కరముల
నంగనకుచయుగం బంటు దివురు
గరతలస్యస్తలింగముఁ గనుకన్నుల
సుదతిచక్కదనంబుఁ జూడ నెంచు
ద్రివిధప్రసాదముల్ చవిగొనుజహ్వాచే
నతివసుధారసం బానఁ దలంచు

తే. గలితనిర్వాచాసనల్ గాంచు నాస
చెలియ నెఱ్ఱెనితావులుఁ జెందఁగోరు
నట్లు పంచేంద్రియవ్యవహార మెల్ల
నంబుజాతాక్షియందున హత్తుకొల్పె. 242

క. ఇట్లుండఁడి కొంతవడి కా, కుటిలాలకపలుకు వినెడి కుతుకంబునఁ బె
జ్జటియిటులపల్కె నత్తటి, బటుతరమోహతిరేకభావుండగుచున్.

క. ఎవ్వరిదానవు? జవ్వని! యివ్వని కేకతమ వచ్చు తేమని? మదిలో
నువ్విభులూరుచుఁబల్కిన, నవ్వారణయానయట్టులనియెనతనితోన్.

ఉ. దే! మహానుభావ! భవదీయపదాంబుజదర్శనేచ్చ ధా
త్రీవరమౌలి యంప నరుడెంచెతి దొమ్మరిపీటమేతరీ
డై విలసిల్లుచామయకు నాత్మజఁ జెన్నకపేరుదాన వి
ద్యావిభవంబు గాంచి కరుణామృతదృష్టి గృతార్థ జేయవే. 245

క. అన విని పనితాతనునూ, తనయావనఘనతఁ గని ముదమునొందినయ
ఘునియప్పలుకలకెంతయు; ననురాగమునొందియిట్టులనియెవనితతోన్.

చ. కలితభవద్వయోగరిమ కన్నుల కింపుగఁ గాంచినంతనే
తలిరులవింటిజోదు బెడిదంబుగ నీకడగంటివాడిచూ
పుల బలునారసంబులుగఁ బూని యెదం గుఱిచేసి యేయ నో
చిలుకలకొల్కి! నాహృదయనీమ చలింపఁగఁ జొచ్చె హెచ్చుగన్.

క. కలతెఱుగుదాఁచనేటికి, జెలియా! నీయెడలవాంఛ చెందినయదియ
వ్వలరాజుబారిద్రోయం, నలంపక రతినేలు మతిముదం విగురొత్తన్.

ఉ. కూరిమిశిష్యుడై వినుతిగొన్న మహాత్ముడు గాన వేడ్క నా
కోరిక దీర్చఁగాఁ బుడమికొమ్మమగం డిటు నిన్నుఁ బంపె నో
వారిజగంధి! నీచిగురువాతెరలేనియఁ గ్రోల నిచ్చి య
మ్మారునితాపవేదనలు మాన్వఁగదే యిదె నిన్ను వేఁడెదన్. 249

ఉ. నాప్రడఁ జెన్నసాని వదనంబున లేనగ వంకురింపఁగా
నావలఁ జిక్కె మేటిద్విజనాయకుఁ డంచు మదిం దలంచుచున్
ధీవర! యిట్లు లాడఁదగునే? విముఖోటిమహాత్ము లైనవా
రీవిధి కిచ్చుఁ జేతురె? గణింతురె? కంతుభవానురాగమున్. 250

ఉ. కామముఖారిసంచయముగం డడఁగించి మహేశదివ్యనా
మామృతపానతృప్తిఁ దనరారి కరస్థలలింగలీడవీ
తొమతి నాజపంబున సుఖం బెడఁ గోరక రాజయోగని
ష్ఠామయు లైనవారి కకటా! తగునే యిటువంటిమోహముల్. 251

చ. అని యిటు పల్క విన్నదన మాననమందునఁ గానుపింప ని
ట్లును ననఁజొడి! నీ విటుల నారడిపల్కులు వెక్కుపల్కి చు
ల్కన నను వీడనాడి చనఁగాఁ దగునే? సొగ్గనైన నీదుచ
న్దొనల నురమ్మనం బిగియ నొత్తి కవుంగిటఁ జేర్చు మిత్తెఱిన్. 252

తే. మున్నొడయనంబిముఖ్యులు మోహవృత్తి
వాసి గోల్పోయిరే యెందు? వారికంటె
నేను ఘనుడనె మరుమాట లేల లీలఁ
బూవువిలుకానికేళి న న్నేలు బాల!

చ. అనవుడుఁ గేలుమోడ్చి వినయంబున నిట్లని విన్నవించె న
జ్ఞునతు! తావకీనతనుసంగతి నేఁ గడు ధన్య నాదు మీ
యనఘతపోబలంబునకు హాని ఘటించు నటంచుఁ గొంకితిం
వెనయఁగ మీయభీష్ట మిపు డెట్లుల యట్లుల చిత్తగింపవే. 254

తే. అనిన నమ్మాట కర్ణరసాయనముగఁ
జెవులు సోకినయంత దేశికవరేణ్యుఁ
డార కోరినకోర్కి చేకూత ననుచు
నాత్మ సంతసమందు నయ్యవసరమున. 255

ఉ. వారిజమిత్రసింహము దివస్పతిదిగ్గిరి నిర్గమించి దై
త్యారిపదాటవీన్ధలి దినాఖ్యమదేభము వెంటనంటి త
త్సరమదంబునం జరమజైలతటంబునఁ జెంది సక్తర
క్తారుణదేహమై యరిగె నగ్గిరిమాటుచకుఁ రయంబునఁ. 256

చ. వనరుహమిత్రుఁ డస్తగిరివాఁలుతటిఁ గవ వీడుజక్కవఁ
ఘనతరళోక మందఁ గని కాంతుఁడు నఁ గవయంగరా వనం
బునఁ గడునైఁవలేక నివి పొక్కఁ బనేమి యటంచు వారుణీ
ఘనకచవానిబల్కినుకఁ గన్దొనె నా నెఱి దోఁచె దద్దిశన్. 257

చ. పనిగొని కాలమాంత్రికుఁడు పాంథవిదారణ రాత్రిశక్తి నే
వున సృజింపఁగాఁ జరమధూధరవేదిక సాంధ్యరాగవ
హ్ని నిలిపి పద్మబాంధవశృంగిస్ఫుటపల్లవరాజి వేల్చి హే
చ్చినసితధూమముల్ దెసలఁ జెందె నినాదము నొప్పె నెల్లెడన్.

మ. చటులధాన్వంతగజాధినాథుపయి నాచ్ఛాదించఁగా నొప్పు వి
స్ఫుటతారావళసీలపట్టవసనాభోగంబునం జిత్రితో
త్కుటపాండువ్రసరంబులో యనఁగ దిక్కొండంబులం గాంతి మి
క్కుట మై పర్వఃగఁ దారకావళులు గన్దోనయ్యె నప్పట్టునన్. 259

ఉ. ఖ్యాతమహీధ్రసంగతవాగ్నులు నారతిదీపముల్ చకో
రీతతి వేరటాండ్రు దివిరిక్కలు సీలవుఁబాత్ర సేసఁబ్రా
లాతతరాత్రి యక్షసరసిజాక్షి వరింప గజాధిరోహణం
దై తనరారె నాఁగ నుదయాద్రిపయిఁ శశి దోఁచె వింతగన్. 260

చ. తొవ వికసించెఁ దేటిగమి తోయజగేహములఁ నన్దసించెఁ బ

- క్షివితతి నీడ సంయముని జేరి సుషుప్తి సుఖంబు గాంచె న
ర్ణవములమ్రోత మించె వలరాజు ముదంబు వహించె జక్రముల్
కవవిడి సంచరించె శశికాంతశిలల్ ప్రవహించె నీరమై. 261
- ఉ. ఆసమయంబునక గుహలయాంబకబాణము లిందుపాదవి
న్యాసము లంగవేదన మొనర్పగఁ దాలిమి నిల్పలేక త
ద్వాసవరత్న వేణికరతామరసగ్రహణం బొనర్చి దా
భాసురసూనయుక్త మగుపాన్పునఁ దార్చి గురుండు వేడుకన్. 262
- మ. సరసాలాపనఖిక్షితాధరనుధాస్వాదాచ్ఛతాంబూలదో
ర్భరితాలింగనచుంబనాదికములక రంజిల్లుకందర్పసం
గరకేళిక రసవార్ధిఁ దేలి మలయాగస్పర్శనాంకూరకొ
త్కరముల్ పర్వఁగఁ గొంతప్రాద్దుసుఖనిద్రం జెందె నవ్వేసువన్.
- చ. నతి గురునాథు మేల్కొలిపి స్వామి! భవత్కరుణాకటాక్షసం
గతిఁ గడుధన్య నైతిఁ జనఁగావలె వీటి కనుజ్ఞ సేయుఁ డీ
గతిఁ దెలవాట నన్నిచటఁ గన్గొని కిన్క వహింపవండునే?
క్షితివతి మీకు లాఘవముఁ జెందకపోవ దటన్న నిట్లనున్. 264
- చ. ఘననిభవేణి! యొక్కత్రుటికాలము నిన్నెడఁబాసి నిల్వ సే
ర్తునె? విరహంబురాశి ననుఁ ద్రోచి చనం జరణంబు లాడునే?
పనిగొని నీవు నావయినభాగ్యమునం జనుదెంచి తిప్పు డ
జ్జనవతి యాజ్ఞసేయు నని సాధ్వస మేటికి? నేను గల్గగన్. 265
- ఉ. నావుడు మీరు పల్కునచనంబులు సత్యము గాని నె వినక
భూవిభుఁ గానఁ బోవలయుఁ బొమ్మనినం జని నాజుచేత సం
భావన లంది వేగ యిట వచ్చెద నే జనకున్నఁ దండ్రీక
భావమునందు వేరె యొకపద్ధతి దోఁచు ననుజ్ఞ యీగదే! 266
- చ. అనవుడు దేశికుండు కమలాసన! భూపతిఁ గానఁ బోవుటల్
ధనమునకై కదా? వలయుద్రవ్యము లిచ్చెదఁ గొమ్మటంచుఁ గాం
చనమణిభూషణావళు లసంఖ్య మొసంగిన సంభ్రమంబునం
గొని వినయంబుతోఁ బలికె గోలవాణి నమస్కరించుచున్. 267
- ఉ. కన్నది యాది మజ్జననికన్నఁ బ్రియంబున గారవించు మా
యన్న యొకప్పుడం దరియ నన్న ముపొత్తున నాకు ముద్ద లీ

కున్న భుజింపఁ డట్లగుట నొ ద్దికఁ బొద్దటిచద్దివేళ దా

క్కొన్నది కాచియుండు జనకుం డీదె వేగమె పోయివచ్చెదన్. 268

క. అనవుడు నెన్ని విధంబులఁజనవలెననువాంఁ ఁ నీదుస్వాంతములోనన్
జననం బయ్యెను గావునఁ, జనివేగమ మరలి రమ్ము సరసిజనయనా!

తే. ఈపు వచ్చినదనుక నాహృదయ మెందు
నొంద దనికన్నుఁ గవబాష్పబిందు లురల
గబ్బించునుగుబ్బు లెద నంటఁ గొఁగిలించి
నెల వొసఁగి పంప నంత నచ్చిగురుబోడి.

270

ఉ. అచ్చట వానియాత్మ ముద మందుచుఁ గ్రక్కన వీడుఁ జేరఁగా
వచ్చి నిజత్రమంబు తమవారల కంతయుఁ జెప్పి సద్గురుం

• డిచ్చిన వస్తుభూషణము లెల్లను దండ్రి కొసంగ మెచ్చి లో
నచ్చెరువంపి కూతుఁ గొనియాడుచు వేడుకనుండు నత్తఱిన్. 271

మ. ఘనమందేహానిశాచరు ల్బలసి బిగ్గం బట్ట నేతెంతురో
యని పూర్వాచలదుర్గనీమ జలజాధ్యక్షాజ్ఞఁ దత్సూతనూ
తనసేనాపతివెల్లుకై నిలుపుచంద్రబోలియో నాఁగ మిం
చినతేజంబున వేగుచుక్క యుదయించెన్ జంద్రుతో నుద్దియై. 272

ఉ. వాసిగఁ గర్తసాక్షి యిదె వచ్చె నుపస్సమయోచితక్రియా
ధాన్యులు గాక యిప్పు డనయంబున నిద్దురఁ జెందఁ జెల్ల వో
భూసురులార! మీ కనుచుఁ బోధ మొనర్చినమాడ్కి వేకువన్
గూసెఁ బదాయుధప్రతతి కో యని కాల మెటుంగుఁగావునన్. 273

చ. తెలతెలవాఱవచ్చె నలుదిక్కులు చీకటిఁ బుచ్చె నందజం
బుల రొద హెచ్చెఁ బన్న గనమాహాము పుట్టలఁ జొచ్చెఁ గై వరం
బులమది నొచ్చె జక్కవలు పొందుగ మెచ్చె మనోభవుండు పూ
విలు రతిచేతి కిచ్చె సరవిందదళంబులు విచ్చె నచ్చుగన్. 274

సీ. అంధకారాతి బలాపహరుడవౌట బద్ధాప్తసంజ్ఞచే బరిధవిలుట
జననుతంబగు త్రయీతనుత వర్తిల్లుట సంతతనాకసంచారి వగుటఁ
కువలయొల్లాససంభవక్తియుతుండౌటచిత్ర భానుఖ్యాతిధాత్రింగనుటఁ
బలుపలాశులపెంపుభగ్గుంబునేయుటఁ దారకాంచత్పరీభాహరివగుట

తే. నీవ శివుడవు హరి విధు లీవ వజ్ర
 వీవ చంద్రాగ్నులును వాయు వీవ గుహుడ
 వీవ యని భక్తిచే జను లెల్ల మొక్క
 బూర్వదిగ్బాధరంబున బొడిచె నినుడు.

275

తే. అపుడు చెన్న క నిత్యకృత్యములు దీర్చి
 తండ్రి యనుమతిఁ గైకొని ధరణినాథ
 దర్శనం బొనరింపఁగఁ దగినవేష
 మొకటి నెమ్మది నూహించి యొరుపు దనర.

276

చ. పద కటినేశ హస్త గళ ఫాల శిరంబుల నొప్పు బన్నగాం
 గద కరిచర్మ శూల గరగంధవ హస్త జటాళి యొక్కెడ
 గుదురుగ నిల్చి మున్నె తనకుం గలయట్టి యలంక్రియల్ శుభా
 స్పదముగ నొండువైపున బొసంగ నెసంగువిలాస మేర్పడన్. 277
 క. తరుణి యిటు లర్ధనారీ, శ్వరవేషము దాల్చి యాప్తజనములతో నా
 గరికు లరుదండ ధరణీ, వరునాస్థానంబు జేరవచ్చి ముదమునన్. 278

చ. ప్రకటమృదంగతాళఘనరావము లుప్పతిలంగ నిల్వ నం
 తకమును దేశిక ప్రవరదర్శనకృత్య మొనర్చి సింహాసీ
 తిక వసియించు భూపతి వడిం గని దిగ్గున లేచి నిల్చి హ
 స్తకమలముల్ మొగిడ్చి మడి దాల్చి శివాధవుడన్న భావమున్.

తే. ఇటుల భావించి యపు డమృహితలేంద్రు
 డీశ్వరాకృతిఁ దాల్చిన యంతిప్రజ్ఞ
 కద్భుతం బంది మితి మీటునట్టివస్తు
 వాహనాంబరభూషణావళు లొసంగె.

280

ఉ. ఇచ్చిన వేడ్కఁ గైకొని మహితలనాథుననుజ్ఞగాంచి ము
 న్నెచ్చట నెవ్వ రిప్పగిది నీస్థిత మిచ్చిరె! యంచు నాత్మలో
 నచ్చెరువందుచు మరలి యందఱితోఁ దమవీడు జేరఁగా
 వచ్చి విరోధలీలఁ బ్రవర్తిలుచుం జెలి యుండ నచ్చటన్. 281

మ. సతి తక్ జాల మొనర్చి చన్న మొద లాజాతీశుఁ డత్యంతమో
 హితుడై వేగము వత్తు నంచుఁ జని యాయేణాంకబింబాస్య స
 న్నతి నూహింపక యుండ నిప్పు డహహ! నాభాగ్య మిట్లుండనే

గతి వేగింతు నటంచుఁ గ్రమ్మినమహాకామాంధకారంబునన్. 282
 సీ. కొమ్మకైచిగురాకుఁ గొరికి కోయిల గూయ
 నబల పల్కె నటంచు నాలకించుఁ
 గొలఁకులకై యంచకొదమ రాఁ గనుఁగొని
 ముదిత వచ్చెన యని కదియఁ దివురు
 సుమగుచ్ఛముల వ్రాలి భ్రమరి ఝంకారిండు
 జెలివీణపల్కుని చెవులఁ జొనుపుఁ
 గలికిగంధపుగట్టుగాడ్పు మై బొలయంగ
 నకిమేనివల పని సంతసించు

తే. నాత్మసంభవహస్తవిన్యస్తహాన, చాపనిర్దుక్తకోరకశరనికాయ
 మూతరిశ్వాపకీలాసమాజకృచ్ఛ, భాజనాత్మీయమానసాంభోజాడగుచు.
 చ. కలవల మందుఁ గుందుఁ గడగన్నుల సీరము పొచ్చు నెచ్చు లో
 నలమటమారు దూరు! జెలియా! యిటు రమ్మని పిల్చు నిల్చు మి
 క్కిలి వెత జిక్కు స్తుక్కు వలకేల నొసల్ గదియించు మించి దక్ష
 పలగొనుతావవేదనల వాసి దొలంగి గురుండు దీనుడై. 284

చ. జలచరకేతనాబ్జపికచందనశైలసమీరహంసముల్
 వలగొని తన్ను నొంపఁ దల పంచుచు హా! శిఖినేత్ర! హా! సము
 జ్జ్వలశశిభూష! హా! ధరణిజాధవసేవితపాద! హా! యథో
 నిలయవిభూష! హా! శరదసీలగళా! యని పేర్కొనున్. 285

క. ఈరీతి వగలఁ బొగులుచు, నారీమణియందు మిగుల నాటినమదిచే
 సీరము నన్నము ముట్టక, భారముగా నొక్కగతి దివసమెడలించన్.

ఆ. తరణిగ్రంథేఘోరతమమునబ్ధిక్కులఁగ్రమ్మెఁ జీకురాలరవములెనఁగె
 జారచోరసికరసంచారములుమీఁతఁ, విరహిజనులొనొంపవెడలెమరుండు.

క. అత్తటి మత్తిలుచిత్తజ, కత్తులచే మొత్తఁబడి ప్రకంపితతనుఁ జై
 హత్తినయుత్తలమున నా, బిత్తరిఁ గనుతత్తరంబు పెంపెనలారన్
 క. శివపూజోపకరణములు, భవనంబున నొక్కచోటఁ బదిలవఱచి శి
 చ్ఛవితానమునకుఁ జెప్పక, శివమెత్తినవానిపగిది శ్రీగురుఁ డంతన్.

చ. జనపతి విన్న నొమ్మనుచు జంగమభక్తు లెఱుంగఁ జల్కుగాఁ
 గనియె రన్నకొంకు మధిఁ గానక పౌరులు చూచిరేనిఁ ద

న్వెనుకొని నేలి నేతు రని వెల్వెలు బోవక లజ్జమాని ప
ర్వినతమి నేగ వీటికయి వేగమ తా మును విన్న జాడలన్. 290

క. ఈలీల 'గాముకన్య ను,తోలజ్జ' య నెడుమాట ధ్రువముగ నవుడ
బ్బాలామణినావాసపుటాలయమరయంగజనుచునంధతమము చేన్.

సీ. దామెనమోనులు దగిలియించుక మొగ్గి
గడలుపగ్గము లూతగా నిలుచుచు
గ్రొత్తయా తను గని కుక్కులు గురువెట్టి
కఱచునో యని దవ్వగా నరుగుచు
జరుగువెల్లులను గొంచెము దారి గనుపింప
వెను జను చది యాట దెస లరయుచు
నెడనెడ గుడిసెల బడతులనుడువులు.

విని చెన్నిమాటలో యని తలచుచు | క్కటిలగ
తే. నంధకారంబు గాఢమోహంధకార, మొక్క మొగివెలిలో గ్రమ్మి
రేవుడప్పి చరించెడి నావకరణి, వీడు కలయంగదిరుగుచు వేసరిలగ.

క. ఇట్టిమహాత్ముని కాహ!, పుట్టె గదా చెడ్డవెతలు పొలతుక నికర గ
న్నట్టుగ జేయుదు నని దయ, జట్టుల పగవానిదెస నిశాపతిదోచెన్.

తే. అట్టితటి బండువెన్నల పట్టపగటి
సరణి గాయంగ నంధలిజనము లతని
గాంచి జాతీశుగా నిశ్చయించి పలికి
రొండొరులతోడ నగుచు హాస్యోక్తు లలర.

294

క. ఓహూ! చూచితిరే యీ, మోహాదివికారదూరు మునిచర్యబుధ
న్నే హర్షనరతుయువతీ, న్యూహవిముఖస్థైర్యచిత్తును తమచరితున్.

తే. అతను గురుధర్మగుణకాండ యతున కిప్పు
డతను గురుధర్మగుణకాండహతులు నమరె
పీటిలో రాజముఖులు సేవింప సింక
వీటిలో రాజముఖులను వెదకవచ్చె.

క. ఎక్కడ బోయెనో నియమ మెందున డాగెనో మానివృత్తి యే
దిక్కున నుంచెనో తపము దేశికు డన్నియు నుజ్జగించి మా

- చక్కెరబొమ్మకై యిటు నిశానమయంబున నేగుదెంచె న
మృక్క కనంగ నయ్యె నొరవై యిపు డీతనివిద్దె యంతయున్. 297
- చ. అనవుడు నొక్కచేడియ మహత్తుని మీ రిటు లాడఁ గూడునే ?
యని యదలించి చెన్నక గృహం బిదె చూపెద రమ్మటంచుఁ దో
డ్కొని చని నిద్ర చెందుసుమకోమలి లేపి గురుండు వీఁడె వ
చ్చె ననె నుల్కిలేచి వెఱ జెన్నెదురేగి నమస్కరింపుచున్. 298
- శా. సామీ! నాయెడ జాలతప్పు గల దేచందంబునక వచ్చెదో
యే మీ రంపిన వచ్చి చుద్ది దిని భూమిశాధ్యుచే గామిత
ప్రోమంబుల్ గొని వీడుఁ జేరి నీల నిచ్చోకార్య మే మన్యవూ
సీమం జేరుద మంచు నయ్య యనినక సేవింప రాకుండితిన్. 299
- చ. అనుచుఁ గరంబు వట్టి వినయంబునఁ దోడ్కొనిపోయి శయ్యపై
నునిచి మనోజకేలి ముదమొంద నొనర్చి నెలంత కొంతసే
పున కీటు వల్కె నాదయనపుణ్యమునం నిను గూడఁ గంటి ని
ట్లనిశము బాయకుండునటు లబ్బకపోయె నికేమిసేయుదున్. 300
- ఆ. వీడుదరిపోవువేళయా మాకిక, నెలవొసంగి మీరుశీఘ్రమేగుఁ
డననివతి ప్రభాతమైన మీ మృచ్చింప, వచ్చు నప్పుడుండవలయునచట.
- క. నను జిత్తంబునమఱవకుఁ, డని తక్కిడివగల లోచనాంబువులురుల
న్వనితామణికొఁగిటజే, ర్చిన గుండెభిగుల్లుమనఁగ శ్రీగురుఁడనియెన్.
- ఉ. కువలయపత్రనేత్ర! నిను గూడి సుఖంపక యున్న నాకు భూ
ధవునిసపర్య యేల? మణిధామము లేల? సమస్తభోగ్యవ
స్తువితతు లేల నీ వరుగఁ దోఁ జనుదెంచెద నీకటాక్షమే
యవిరళవాంఛితార్థముల కన్నిటికిం గురు కాదె నావుడుక. 302
- క. వొమ్మరికొమ్మఁ దగుల్కొని, ద్రిమ్మరె నను లోకనింద ద్రెళ్లకు మిదేశీ
ఘ్రి మ్మేను మరలివత్తుని, జమ్మగనామాటనమ్మి చనుమనియనుడుక.
- సీ. జలజాక్షి! పెక్కుమాటల పనియేమి సిందాస్తుతు లాత్మకుఁడగులనేర
వటుగావున ననిత్యమగుదేహమున నంటు నిందకు వెఱవనీవించు దిరిగి
వచ్చునంతకు నిలువఁగనేర్తునే! నిను గలసి రా నీకుండు తలపుపుట్టు
జేసె నిక్కార్యము సిద్ధము పలదని మానిచితేని మాయాన నిక్క

తే. మనుడు నేమియు నన నేర కయ్యగారి

చిత్త మని సమ్మతించి యా చిగురుబోడి

తండ్రి బిలిపించి వార్త యంతయును దెలిపి

వీడు దరలింపు మిప్పుడ వీడ నసిన.

304

క. వీటిజనములకుఁ బయనము, చాటఁబసించి నకలవస్తుసహితముగా న
చొప్పుటు వెడలిరప్పుడ వే, హాటకనగచాపుభక్తుఁ డరుదేదోడ౯. 305

మ. చని కాశీనగరంబుఁ జేర నచట౯ సర్వసహభర్త వే

గిన గాలోచితకృత్యముల్ నలిపి రక్తి౯ దేశి కాధీశుడ

ర్శనవాంఛం జనుదెంచి తన్మణిగృహస్థానంబునం దాతనిం

గన కెచ్చో వనియించెనో యనుచు దా నర్దిక్కు లీక్షించుచు౯. 306

ఉ. అచ్చటనచ్చటం దిరిగి యాతనిశిష్యులఁ గాంచి దేశికుం

డెచ్చట నున్నవాఁ? డన మహీధవ! నిన్నటనుండి కాన లే

దెచ్చటి కేగెనో యెటుగ మే మని గుందుచుఁ బల్కు వారితో

జెచ్చెర నవ్వనస్థల మశేషముగాఁ గని యందు లేమికిన్.

307

ఉ. నమ్మినచారులం బిలిచి నాగురుఁ డెచ్చట నున్నవాడో శీ

ఘృష్టున గాంచి రండు మణికాంచనవస్త్రము లిత్తు నన్న వా

రమ్మనుజేశ్వరాజ్ఞ బుర మంతయు నారసి యంద టొక్కటై

త్రమ్మట వచ్చి యం దతినిఁ గానఁగ లేదని లేల్ప నార్తుఁడై.

308

చ. హా! యను సన్తనోబ్జమిహిరా యను న౯ విడి పోవ నీకుఁ జ

న్నే యను నాయెడ౯ మిగుల నేరము గల్గిన శిష్య సేయరా

దే యను వింతవింత గలదే యను నేగతిఁ దాళు దింక స్వా

మీ! యను నెవ్వరింక గృప నేలఁగఁజాలుదు రయ్యయో! యనుక౯

చ. ఇది గురులింగజంగమమహిష్టపదాంబుజ సేవనాపథం

చిది నిరసాయము క్షిరజనీశముఖివరిలబ్ధిసాధనం

చిది నగజామనోహరగణేశమహత్త్వ మటంచు నెప్పుడుక౯

విదితము గాఁగఁ దెల్పి కరుణించు గుహేశ్వర! యెందు డాగెనో.

క. ఇటు లరుగుదు వని తెలిసిన, నెటుబోవక నీపదంబులే పూన్పుచు ని

చ్చటనిల్లు మోనమందిరి, గటకటనను విడిచిపోవఁగాల్లులూడ౯.

ఉ. తల్లియుఁ దండ్రియుక౯ సఖుఁడు దాతయు దైవము నీవె యంచు నా

యుల్లమునం దలంచి పరమోత్సుకవృత్తి భజింపుచుండు నా
కెల్లడ నెవ్వరుం బడనియట్టి మనోవృథసంఘటించె బో
చెల్లనె రాజసఖ్యము లిసీ యని రోసితివో? దయాకరా! 312

క. అని ఎగలఁ బొగులు జననా

ధునిఁ గని యొకమంత్రి పలుకుఁ దోచక దుఃఖం
ప నగునె తెలియనివాడవె

విను మొక్కయుపాయ మిపుడు వినుపింతు నృపా! 313

క. గురులింగజంగమంబులు, పరికింపఁగ నొక్కఁ డగుటఁ బరమేశ్వరు ద
ద్ధరుడని పూన్పుము జాతీ, శ్వరునర్పించినఫలంబు సమహారుననన్.

క. మఱియొకఁడు పల్కు మున్నొక

యెఱుకఁ ముని యొసఁగుమంత్రమే కాదె తుదిఁ

దరి జేర్చె? నతఁడు చెప్పిన

నెఱుమంత్రముచేత ముక్తి నిత్యత గనుమా.

315

క. అనపుడు నానియమం బెఱుఁ

గనివారలువోలె పల్కుఁగా దగునె? యా

ఘనునిఁ గనుఁగొసినతుది భో

జన మొనరుతు నంచు బల్కుసమయమునందున్.

316

తే. చారుఁ డొకఁ డేగుడెంచి జోహారు చేసి

నేటిప్రాద్ధున దొమ్మరవీటితోడ

గాశికాపురి కరుగంగఁ గాంచినాడ

ననఘ! జాతీశు ననుడు నయ్యపనివిభుఁడు.

317

ఉ. సంతస మంపిపాసికి నసంఖ్యధనంబు లొసంగి భూతలం

బంతయు మంత్రి శేఖరున కప్పనసేసి మితాప్తవర్గఁడై

భ్రాంతదరిఱురీసరిదరణ్యమృగంబుల నెన్న కాతఁ డ

త్యంతరయంబునం జనియె నార్తి గురూత్తముఁ డేగుజాడలన్. 318

క. చని కనియె నెదుటఁ గాశిక, ఘనకల్పషభేకనికరగంధవహాశిక

మునిసేవ్యతీర్థరాశిక, వినతాశ్రితభక్తలోకవిబుధవరాశిన్. 319

క. చని పురలక్ష్మీహారం, బన దగుగంగానదీతటాంతికమున ని

ల్చినవీడుఁజొచ్చి జాతీశునిగానరె యనుచు నడుగుచుంజని యొకచో

ఉ. చామయ్యిల్లు గడ్దొని రసావరు డచ్చట చెన్న సానితో
సామెత గాంగ నొక్కతలియన్ భుజించుచునున్న దేశిక
స్వామిని గాంచి మంటి భవసాగరముం దరియింపగంటి నీ
వే మహితప్రసాద మని యెంతయుభక్తి నమస్కరింపుచున్. 321

క. డగ్గటి కర మొగ్గిన నపు, డగ్గురు డచ్చెరువు గదుర నవనతముఖుడై
సిగ్గున నూరకయుండిన, దగ్గని ధృతి సతియుననియె ధరణీపతితోన్.

ఉ. ఈయన నన్నుఁ కూడి వసియించుటకై చనుదెంచి నెమ్మదిం
బాయనిప్రేమ నేకమగు భాజనమందు భుజింపుచుండ నీ
వీయెడ గాంచియుం గొనెదవేని బ్రసాదముఁ గొమ్ము నాపు డ
బ్జాయతనేత్ర టిట్లను ధరాధిపుఁ డెంతయు భక్తి పెక్కువన్. 323

క. లింగశరీరపుదేశిక, పుంగవుదివ్యప్రసాదభోక్తివి నీవీ
భంగిమదిసంశయించుట, కంగన గణియింపఁజాల! నచ్చెరువయ్యెన్.

క. నామది దెలియక పలికెదు, కామిత మిబ్బంగి దేశికస్వామిప్రసా
దామృతముకొనక చననని, యామానవపతిగురునకు హస్తముసాచెన్.

క. కర మొగ్గినధరణీశ్వరుఁ, గరుణామృతదృష్టిజూచికై వల్యపదామిక
కరస్పృహ సాద మొనగిన, బరమామృతమనుచుగొనియె బాధివుఁడల

క. ఆసమయంబున శైలశ, రాసను డవసీశుభక్తి కత్యంతసము
ల్లాసంబు నొందినలినజ, వాసవముఖసురలఁగొలువవాత్సల్యమునన్.

చ. అరుణజటాలి పల్లవము లబ్జవిరోధి ఫలంబు పన్న గో
త్కరము లతావళిల్ గరళకాంతి శిలీముఖరాజ భూమిభృ
ద్వరసుత చేగ మానితతి పక్షినచూజము గా ధరిత్రికిన్
సురతరుభాతి దోఁపఁ బొడఁజూపె దదతికసీమ నయ్యెడన్. 328

తే. ఇట్లు ప్రత్యక్షమైన నర్వేశ్వరునకు
బుడమి జూగిలి మొక్కి యాభూమిభర్త
ఫాలతలమున కెంగెలు కీలుగొల్పి
భక్తి యొలుకంగ నిట్లని ప్రస్తుతించె.

329

లయగ్రాహి. దండధరదోర్తదవిఖండన! వయోజరిపు
ఖండధర! పక్షివిభుకాండవరకాండా!

కాండపరిశోషఘన! కాండజశరావహర
భండ! శిఖినేత్ర! ఫణికుండల! ధరిత్రీ
మండలశతాంగ! మునిమండలమనోనిలయ!
పాండురశరీర! గణకాండ! భవమేఘహా
ద్దండవవమాన! కరమండితకరోట! ఖల
తుండిపలలాశిజయ! భండనవిహారా!.

330

ఆ. అనుచు సన్నుతించుజనపతిఁ గని శర్వుఁ
డాదరించి నీవ్రసాదనిష్ఠ
కలరినాండ దివ్యమూన మెక్కుము రాజి
తాచలమున కిప్పు డరుగవలయు.

331

ఉ. నావుడు దేవదేవ! గురునాథుకతంబునఁగాదె? నీదుసం
భావన గాంచి తీయెడల భావ్యమె యీఘనఁ బాసి రా ననన్
భూవర! పీని నిన్నుఁ గొనిపోయెద నాఁగ గురుండు చెన్నక
నే విడలే నటన్న నగి నీలగళుం డటు సమ్మతించినన్.

332

తే. ఆసతీమణి యిటు పల్కు నాన పూని
నన్నుఁ గని పెట్టియున్న మాయన్న యమ్మ
మొదలయిన వీటిజనముల వదలివచ్చు
టుచితమే! యన దరహాస మొనర హరుడు.

333

క. గురు రాజ చెన్నకం ద, త్వరసిజముఖవీటిజనుల స్వర్ణవిమానో
త్కరములనిడికొని చనెనీ, శ్వరుఁడరుదుగరజతలై లసదనంబునకున్.

ప. కావునఁ బ్రసాదమాహాత్మ్యం బిట్టికని మంచిదేవాదిగణంబులతో
సకలేశ్వరమాదిరాజయ్య వివరించుటయు నందటు నత్యాశ్చర్యంబున!
నతనిఁ బెక్కుభంగులం గొనియాడి నాగమాంబికచే ననుజ్ఞాతులై!
తమతమనివాసంబులకుం జని రని తెల్పిన నగస్తుం డవ్వలికథ యె
ట్లయ్యె నని యడిగిన.

335

శా. వివృత్పుష్పసుపర్వవైరిపురపృక్షీజాతభాస్వన్నభ
స్వద్వాహంకకథాకిరిటవదపూజాశాలి! మాహేశ్వరో
ద్యద్వాక్యశ్రవణామరంజితనిజాత్మాంభోజవిఖ్యాత! సిం
హద్వారాంగణవేదికాఖిలనరేశామాత్యజాతాంచితా!.

336

క. ఉద్వధిపముఖీమన్తధ!, రాడ్వల్లభ రాష్ట్రదుర్గరక్షణదయో!
 షడ్వర్ణమంత్రవచన! ను, రేడ్వైభవ! పద్మభూమహితవాగ్విభవా!
 పంచచామరము. ప్రభాతిశంబరప్రభూతబంధుకల్పభాకరా!
 శుభావహవ్రతప్రతాన! సూరిహృద్వశీకరా!
 విభావరీశభేచరేంద్రవృక్షదానభూసురా!
 ప్రభూతసమ్మదోరుచిత్తపాలితాప్తభాసురా!.

338

గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జునకృపాకటాక్షలబ్ధ కవితామాధురీ
 ధురీణ కాశికగోత్రపవిత్ర సుకవిజనస్తుత్య పాపయామాత్యప్రణీతం
 బైనచెన్న బసవపురాణం బనుమహాప్రబంధంబునందు ద్వితీయా
 శ్వాసము.

తృ తీ యా శ్వా స ము.

మద్దోరారాధ్యశి

ఖామణ్యపదిష్టమంత్రగతపదపర్ణ

స్తోమజప్రకరణరసనా

సీమా! యమ్యశేషనామసేవితస్తోమా!

1

వ. అవధరింపుము కుంభసంభవునకు రేణుకుండు తదనంతరవృత్తాంతం
బిట్లని చెప్పవొడంగె.

2

ఉ. ఆగ్రహదూరుఁ డన్యసమయప్రవిదారణశూరుఁ డాత్మవిద్యా
గ్రహణప్రచారుఁ డఖిలామరలోకవిహారుఁ డంబికా
విగ్రహభక్త్యుదారుఁడు వివేకవిచారుఁడు సిద్ధరామయో
గ్యగ్రణి సొన్నలాపురమునందు విలాసగతికై వసించుచున్.

3

మ. ఫలకృద్దేశికపాదపంకరుహపట్నదుండు వేదోక్తపట్
థలవిజ్ఞానవిశారదుండు శిఖిగంధర్వాతారుండు ని
ర్మలకీర్తిద్యుతినిర్జితాద్రిపుసారంగాయుధుం డంచు భ
క్తులు నెప్ప న్విని నాగమాతృజునిఁ గ న్మోర్కు ల్పదిం బర్వఁగాన్.

ఉ. ఆణిమమాదియా మలము లన్ని యడంచుచు శాతకుంభముం
గాణవరాటకంబు సరిగాఁ గనుచున్ జరియించు సింధురా
ట్టాణపదాబ్జసేవకులతో నెడ మించుక లేకయుండు క
ల్యాణపురంబుఁ జేరి హృదయాద్భుతమొప్పుఁగఁజూచిమెచ్చుచున్.

4

తే. అరిగి చెన్నవృషేశుమందిరము గలిసి
ద్వారపాలకుచే దనవార్తఁ జెప్పి
పనుపఁ జని సిద్ధరామయ్య యనునొకండు
వచ్చె దేవరదర్శనవాంఛ ననిన.

5

చ. అతఁడు మహాత్ముఁ డీశ్వరకృపాయుతుఁడే యగుఁగాని పట్స్థల
 వ్రతసహితుండు గామి యిట రాఁ జన దచ్చట నుండఁ జెల్లఁ డే
 గతి నని నెమ్మదిం దలఁచి గ్రక్కున వేటొక భక్తుఁ బిల్చి మా
 స్థితులను జెప్పి సమ్మతిలఁ జేయుము నే నిదె వత్తు నాపుడు. 7

క. చనియతఁడుసిద్ధరామునిఁ, గనుఁగొనిమీరాకకతివికాసహృదయుండ
 య్యెను జెన్న బసవధీమణి, యని క్రమ్మఱనిట్టులనియెనతివినయమున. 8

చ. ఆనఘ! ప్రసాదభోగసమయం బిది తద్విధిఁ దీర్చి మిమ్ముఁ గ
 న్గొన నిట వచ్చుఁ దచ్చరణకుం జనుఁ డన్న మఱిం గలంగి హః
 ఘనతరలింగనంగతుండఁ గామిఁ గదా యిటు లయ్యెఁ గాన నీ
 తని గురుఁగా భజించి యమృతప్రదచిన్న యదీక్ష గాంచెద. 9

తే. ఎంతవిజ్ఞానయుతుఁ డైన నిష్టలింగ
 ధారకుఁడోడ సరిపోల్పుఁ దగద టంచు
 వేదశాస్త్రము లెఱిగింప వినియు నింత
 కాల మూరక వృథచేసి జేల నైతి. 10

తే. ఇపుడు నాభాగ్యవశమున సిందుజూట
 తుల్యుఁ డైనట్టిగురుమూర్తి దొరకె ననుచు
 నాత్మ సంతస మందునయ్యవసరమున
 భక్తతతితోడ శ్రీచెన్న బసవవిభుండు. 11

సీ. చనుదేర రామయ్య కని భక్తిఁ జూఁగి మొ
 క్కిన లేవనెత్తి కాఁగిట నమర్చి
 యనుభవమంటపంబునకుఁ దోడ్కొనిపోయి
 యుచితాసనంబున నునిచి తాను
 భక్తులతో మణిభర్తాసనస్థుఁ డై
 రామయ్యఁ గని పల్కెరాజయోగ
 నిష్ఠాగరిష్ఠత నిరతిశయానంద
 పరిపూర్ణనిరుపమభావశుద్ధి

తే. నిన్నుఁ జెర్కొనుచో నొరు నెన్నఁదగునె?
 సదయ! మీరాకచే నేడు నునిన మయ్యె

- సిందుధరభ క్తలోచనానంద మొదవె.
ననగ ముసులీకృతకరాజ్ఞుఁ డగుచుఁ బలికె. 12
- ఉ. లౌల్యగుణప్రచార నవిలక్షణయోగవిహారుఁ జారుసౌ
శీల్యవిదూరు నన్ను శశిశేఖరపాదపయోజభక్తరా
ట్టుబ్బునిఁ గాఁగ మీ రివుడు తూఁగి వచించుట దాసునందు వా
త్సల్యము గాక నే నరయఁ దవ్వఁగ్రతస్థులసాటి వత్తునే?. 13
- ఉ. దేవ! మహానుభావ! భవదీయవచోగరిమంబు రిత్తయై
పోవఁగ నేర దట్లగుటఁ బూర్ణపామతిఁ ద్వత్ప్రసాదసౌ
ఖ్యావహుఁ జేయుమార్గ మిపుఁ డారసి యీరసికాగ్రగణ్యభ
క్తావళిలో నొకండ నగు నట్లగు నన్ను ననుగ్రహింపవే!. 14
- చ. అనుడు ముదంబు నొంది దరహాసము మోమునఁ బర్వ సిద్ధరా
మునిఁ గని పల్కు నోకలుషమోచన! సీమది గంటి సంతతం
బును హృదయారవిందమునఁ బూని శివు న్భజించుచుండు పా
వనుడవు నీకు వేతె యొకవాంఛిత మేటికి? దీక్షఁ గైకొనన్. 15
- ఉ. నావుడుఁ బ్రాంలింగభజనంబున నెంత సమర్థుడైనదీ
తూవిధి నిష్టలింగధరకాయుఁడు గామి ననూనవీరకై
వావహుఁ డానె? కావున దయాపరతక్త భవదీయశిష్యుఁగా
భావనచేసి యక్కొఱతఁ బాయఁగఁజేయఁగదే రయంబునన్. 16
- వ. అనినఁ జెన్న బసవేశ్వరుం డిట్లనియె. 17
- క. నీకు గురుత్వము సేయఁగ
నాకొలదియె? నిష్ఠగా మనంబున దృఢమై
యీకొరికయే గలిగినఁ
గైకొను మొక్కరుని గురునిగా వీరలలోన్. 18
- తే. అనుచుఁ బల్కిన సిద్ధరామయ్య భక్త
సంతతికిఁ జాఁగి మొక్కి మత్స్వంత మెఱిఁగి
దీక్ష యొనరింపు మని కృపాశృష్టి మెఱయఁ
జెన్న బసవేశ్వరునితోడఁ జెప్పరయ్య?. 19
- వ. అనిన. 20
- ఉ. అమ్మాటల్ విసి యందు నున్న ప్రమథాధ్యక్షవ్రజం జెకవా

ధ్య మ్మింపొంద మహాత్మ ! రామయకు మీయందే గురుత్వంబు హృ
ధ్యమై యున్నది గాన మాయనుమతి దద్వాంఛ చేహర్చి నై
కొమ్మా యన్న గణాజ్ఞ మాళి నిడియెం గోటీరభావంబునన్. 21

శా. ఈలీలక గణశేఖరాజ్ఞ గొని నీయిష్టంబు చేకూర్తు ర
మ్మా లింగార్చన సేయఁగావలయు లెమ్మా యంచు మున్నట్టు ల
వ్వేళం దీర్చనొనర్చి దీక్ష గొన రేపే మంచి దంచు న్నియో
గ్యాళిక గేహ మలంకరింపఁ బనుచక హర్షించి చోద్యంబుగాన్.
సీ. సౌరభం వీనుకమ్మరి గేహములల్కిము త్రియంబుల దేలిముగ్ధుడీర్చి
గోడలుసాగనుగాఁగుండుమ చే బూసిబహువిధచిత్ర రూపములవ్రాసి
పొందు గావెలివట్టుచందు వాలమరించినవరత్న మయతోరణములుగట్టి
కదలికాస్తంభముల్ పొదికల్ల నమరించి కేతువులందంస గీలుకొల్పి
తే. మఱియు నివ్విధమునఁ బెక్కు తెఱఁగు లమర
మంగళవ్రదలీలచే మంకిరము ల
లంకరించినఁ గని మెచ్చి శాంకరేష్ట
గోష్ఠి నవ్వేళఁ గడపి వేగుటయు నంత. 22

వ. చెన్న బసవేశ్వరుం డరుణోదయంబున మేల్తాంచి నిత్యకృత్యంబులు
దీర్చి సమస్తభక్తసంఘపరివృతుం డై దీక్షాగేహంబునకుం జని తన్న
ధ్యంబున శాతకుంభచతుస్తంభగుంభితంబును బ్రవాళవ్రనూనమం
జరీఫలముక్తాదామాభిరామోల్లాభశోభితంబును నానావిధపరిమళో
పేతధూసధూషితంబును గర్పూరదీపదీపితంబును నగుమంటపంబు
గదియం జని యందుఁ బంచవర్ణచూర్ణంబులచే గౌరితిలకం బనురంగ
వల్లి రచియింపం జేసి తచ్చతుర్దిజ్జధ్యస్థలంబుల శాలితండులంబులఁబో
యించి వానియందుఁ బాసీయపూర్ణకలశపంచకంబు నిలిపి తత్పశ్చి
మప్రదేశంబునఁ దానుదివ్యసింహాసనంబున నాసీనుండై చతుర్దేశికులఁ
జతుగకలశంబులయొద్ద నధికారు లయియుండునట్లుగా నియమించి
తక్కినభక్తాసీకంబుల నుచితాసనంబుల నునిచి మధ్యకలశంబుగాఁ
గొని వారునుం దానును దత్కలశంబుల గంధపుష్పాదకంబులం
బూజించి తదుపరి నూతనవస్త్రా వరణంబుగావించి కాంచనరత్నంబు
లు వానియం దిడి చూతప్రవాళతాంబూలీదళంబులు తన్ముఖంబున

యైదుఃఖలశంబులకుఁ జుట్టి తంతువేష్టనం బొనరించి తత్కలశం
పంచాక్షరీపంచ బ్రహ్మమంత్రంబులనభిమంత్రించిధూపదిపాదు
ంగి యచ్చటనున్న భక్తపుంగవుల విభూతితాంబూలపూర్వకం
నారాధించి వారిచేదీక్షయొనరింప ననుజ్ఞాతుండై భేరీవేణువీణా
శంబులు చెలంగ నంతకమున్న సున్నాతుండై భస్మరుద్రాక్షథా
బొనరించి మంటపపూజానంతరంబునవచ్చి యచ్చటవసీయించి
మయ్య డాయం బిలిచిన నతండు పరమాత్మకృణ్మబున నరుగు
భక్తసమూహంబునకు సాష్టాంగదండప్రణామంబు లాచ
తదనుజ్ఞఁగాంచి గురుపదంబుల కెరఁగి ముకుళీశ్వరకరుండైయు
పావలోకనమాత్రఁడత్పాక్తనకర్తంబడఁచి మంటపప్రదేశం
శిష్యుంబూర్వాభిముఖుంఁగాఁగూర్చుండఁజేసి, తాను నుత్తరా
ఖండ్డై తత్కలశోదకంబుల నభిషేచనం బొనరించి కైవసం
రుంజేసి వీరకై వదితావిధానంబునఁ దప్పనీక ఫాలనంగతదుర్లభ
గునట్లుగా భూతిపట్టంబు గట్టి నిజహస్తస్పర్శనంబునఁ దత్తనుగ
చభూతవికారం బుజిసి పంచాక్షరీమంత్రోపదేశంబుఁ గావించి
మాధ్వాంతాహంకారాదిగుణశిక్షితుం జేసి బ్రహ్మంబును
హ్మాంద్రాదిలోచనాగోచరుండును సర్వగతుండును నగుపరశివ
త్తి ననయవరహితంబును జ్యోతిర్తయాకారంబును సకలమూ
తీతంబును నగులింగమూర్తిగా నియమించి షడ్వర్ణపూరకంబు
గాంచి యాలింగంబునకుఁ బంచావృతస్థ పనంబుగావించిసర్వో
రంబులనర్చించి శిష్యమస్తకస్థితకళభావానుగతంబుగాఁగనియా
చి లింగంబునందు మంత్రోక్తంబుగాఁ బ్రతిష్ఠించి యాలింగం
కృచ్ఛాత్రనికరంబునం దుంచి వీని నెడఁబాయకుండుమని యద్దే
బ్రాధించి శిష్యుం గాంచి లింగమూర్తిం బ్రాణపదంబుగా ధరి
పుము ప్రమాదంబుఁజెందెనేని దేహపరిత్యాగం బర్హం బని
సి లింగాంశైక్యక్రియానిపుణుం గావించి ప్రసాదాంగుంజేసి వా
ప్రాణసంబంధంబెడలించి లింగప్రాణుఁ గావించి జీవన్ముక్తిహేతు
కైవరహస్యంబు లన్నియుండెలిసి తీర్థప్రసాదోపభోగం గావించి
సిద్ధరామవిభుండు పరమానందకందళితహృదయారవిందుం డై

నిత్యనిర్గుణానుపమానంద మయాభ్యంతరహితబ్రహ్మంబగు లింగ
మూర్తి నొసంగు గురుమూర్తి యైనచెన్న బసవేశ్వరపదంబులఁ
కెరగి దేవా! భవవీర్యరుణావశంబున గురుచరేశ్వరులసపర్య
లొనరింపం గంటి మీప్రసాదంబున కర్తుండ నైతి భక్తగణంబుల
లో నన్నియ కెక్కితి నని పెక్కుభంగులం గొనియాడుచుండు
సమయంబున నచ్చటిగణంబులు. 24

క. జలజాసనాదిసురలకుఁ, దెలియంగానలఁ గొని దివ్యామృతముం
జలపట్టి కాంచి తౌరా!, భళిరా! శ్రీసిద్ధరామ! పాపననామా!. [నఁ
ఆ. మలయజమునఁబువ్వమానికంబునదీపమమృతముందుఁ జేగహాటకము
బరిమళముచెఱకునఁ బండుచి త్తరువున, జీవమట్లునిన్నుఁ జెందెదీక్ష.
చ. అని వినుతింప వారు బసవాధిపుఁ డిట్లను నయ్యలార! యీ
యనఘుండు పిన్ననాడె మది కంఠని శ్రీగిరినాథు మల్లికా
ర్జునుఁ గొనితెచ్చి యాత్మపురిఁ బోద్యతరంబుగ నిల్వెఁగాదె యీ
తనిచరితంబు లెక్కియిడఁ దామరచూలికి నైన శక్యమే?. 27

క. అనవుడు నత్యాశ్చర్యం, బున వారలు చెన్న బసవపుంగవుఁ గనియే
యనువునశ్రీగిరినాథుని, గొని తెచ్చెనువినఁగమాకుఁగోర్కిజనిం చెన్.
ఉ. ఆవిధ మానతీలయు నన్నఁ గరంబులుమోడ్చి పల్కె నో
ధీవరులార! తత్క్రమము దెల్పెద నెప్పుడు సొన్నలాపురిం
దా విహరించు ముద్దయ యనక భవపాదపయోజభక్తుఁ డా
పావము దీలనిం గనియె భర్తజయాప్తి శుభాంగి యందునన్. 28

తే. కాంచి యల్లారుముద్దుగాఁ జెంచుచున్న
నాడునాటికిఁ దనయీడుబోడువారిఁ
గూడి వేడుక నాడుచుఁ గొన్నినాళ్లు
తైశవక్రీడ లెల్లను జలుపు చుండి. [ముం

క. తలినండ్లులయనుమతి దూ,డలఁగాయఁగఁ బూనిగొరువడము చల్లడ
దలచీరకోలకిలుచె, ప్పలుల్లినగ్రోవి యమరబోము దిరుగుచున్.

ఉ. శ్రీగిరినాథుదర్శనము సేయఁగ నేగెడునట్టి సర్వదే
శాగతమర్త్యకోటిఁ గని యచ్చెరువండుచు నంద టీగతిం

బ్రోగులు గూడి యచ్చటికి బోయెదరో యని యెంచి యందు వే
దాగమవేదియైన శరణాగ్రణి నొక్కరి జేరి యిట్లనున్. 32

ఉ. కావటిబొట్టై లేడు సారకాయలు బుట్టులు కంట్లపెద్దులు
న్దోవగ వెక్కనం బయినమూటలు మున్నగువాని గొంచు మీ
రీవిధి నెందు బోయెదరో యేర్పడ నా కెటుగంగఁ దెల్పవే
నావుడు మందహాసపదనంబున నిట్లని పల్కె వానితోన్. 33

చ. మునులకుఁ దెంకి భక్తులకు ముంగిటిపెన్ని ధి తీర్థకోటికికా
జననపుతాపు సర్వసురసతతినిల్కడపట్టు ముక్తిభా
మినికి నివాసభూమి ఘనమేచకకంఠవిహారదేశమై
ఘనత వహించు శ్రీనగముఁ గన్గొనఁ బోయెద మన్న నిట్లనున్. 34

ఉ. అందలు గుంపులై చనగ నచ్చట నెప్పనిగల్గె బెండ్లికో
బందుగు లున్నవారొ తెల బల్కుము నావుడు వత్స! తన్నగం
బందు నమస్తదేవనిచయాధిపుఁడై తగుమల్లికార్జునా
భ్యేందుకిరీటిఁ గన్గొనుట కేగెద మంచు వచింపఁ గ్రమ్మఱన్. 35

తే. అనియె గిరిమల్లికార్జునుఁ డనగ మునియొ
దెవుఁడో నేలతేఁడో యత్రైఱుగు దెలియఁ
జెప్పవే యని పల్కినఁ జిటుతవాని
మాటఁ బో ద్రోయఁజాలక మగుడ ననియె. 36

తే. తాపసుండును గాఁడు భూధవుఁడుఁ గాఁడు
దేవతాధీశుఁ డగు మహాదేవుఁ డనిన
సామి ! యాసామిరూప మేచందమొక్కొ
యెఱుగుదే దేలుపడఁజెప్ప మిప్పు డనిన. 37

ఉ. కేలను బోటువాలు దులకింపఁ దలం దొగమేలు మేనిసాఁ
బాలున నాలు కెంజెడలపట్టునఁ దొన్నిసలాడుచుండుపె
న్జాలు పిఱుద గబ్బిపొడచారలవన్నె మెకంబుతోలు డా
కాలున గండపెండెపుఁజొకారపుడాలును గల్గు సామికిన్. 38

ఆ. నంది యెక్కుగిత్త నాగులు సొమ్ములు
చేదు మెడను బునుక చేరు బూది

- నుదుట సరులుగొన్న రుదురాక లేదఁ గల్లు
నయ్య యొరపు దెలుప నలవి యగునె? 39
- క. అనుటయు నాజేజేదొరఁ, గనుఁగొనఁగామనసుపుట్టఁ గావున నీవ
జ్జనరుగుదెంతుననుదో, డొనిచని కాన్పింపుమనినఁగుట్టునికనియెన్.
- చ. అడవులఁ గొండల న్నుడిచి యన్నము వేళకు లేక యెండలన్
బడలికఁ జెందలేవు పసిబాలుఁడ వాపులఁ దల్లిదండ్రులన్
విడి చనుదేర నీ కగునె? వీటిఁడిబుద్ధులు మాను మీడ నే
దడవు పనించినన్ వరుస దవ్వగు నేగెద నన్న నిట్లనున్. 41
- ఉ. కూడదు దారి కష్ట మని కొంకు జనింపఁగఁ జెప్పకయ్య నా
యీడగుకుట్టు లీవరుస నెందలు లే రటు చూడు వారితో
జోడుగ నీఁజిలుంద నగుచుం జనుదెంచెదఁ దల్లిదండ్రులన్
వీడఁగఁజాలు దంతబలువేలువుఁ గన్గొనుభాగ్య మబ్బినన్. 42
- చ. అన విని వీని రమ్మనుట కర్హము గా దిది మాన్వఁ గూడ దె
ట్లని మది సంశయించి శరణాగ్రణి యూరక పోవుచుండి ద
న్వేనుకొని వచ్చుబాలుఁ గని వీఁ డెటుల న్విడఁ డంచు నెంచి దో
డొని యలయంగనీక సిరికొండకు వేడుకఁ బోయి యచ్చటన్. 43
- వ. తడియమహిమవిశేషంబు లిట్లని చెప్పందొడంగె. 44
- సీ. ఇది తీర్థసందోహ మిదికుండసంఘాత మిదిమంటపవ్రాత మిది వనాలి
యిది గోపురానీక మిదినందు లివి భృంగు లిది శిఖరావళి యివివనంబు
లిది నదీనదజాల మిదిసాల మిదిగంగ యిదిమూలికోత్కరంబివిసరంబు
లివిమునిస్థానంబు లిది పరిఘావార మివి చిత్రకంబులు నిది రథంబు
- తే. లివి మహాశక్తు లివి జోతు లివి మతంబు
లివియ మణిమయపుండంతు లివి కుళంబు
లివి సువర్ణాశ్లేశముదయం బివి తటంబు
లనుచు వేరేర్వొక జూపుచు నరిగి యంత. 45
- సీ. కలితవజ్రోపలకల్పితకడ్యంబు శాతకుంభ స్తంభసంభృతంబు
వైడూర్యరజితకవాటసందీప్తంబు శక్రాశ్చ జాలకసముదయంబు
ఘనఘాపపరిమళాక్రాంతదిగంతంబు ప్రాజ్యకర్పూరదీపావృతంబు
నానాదిశాగతమానవాకీర్ణంబు వేత్రహస్తార్థటావిశ్రుతంబు

తే. పటుచతుర్విధవాద్యవి భ్రాజితంబు, వేదవేదాంతపాతక విలసితంబు
రమ్యవారాంగనాలాస్యరంజితంబు, నైనశ్రీమల్లికార్జునాలయముగదిసి.

చ. పదిలము గాఁగ రమ్మనుచు బాలకుహస్తము వట్టి యబ్జభృ
త్సదనము జొచ్చి యందుఁ గలనందడి మెల్లన యోసరింపుచు
న్మదమున నేగి యీశ్వరునిముందట మ్రొక్కుచు నిల్చి యీతఁడే
సదయుఁడు మల్లికార్జునుఁడు చక్కగఁ జూడుకుమార! నావుడున్.

మ. ఇతఁడా? శ్రీగిరిమల్లికార్జునుఁడు! సామీ! లెస్స బాగాయె నీ
మతిలో నేమి తలంచి దైవ మని సంభావించి కాన్పింపఁ జూ
చితి? నే వెట్టిని గాను వేలువు నిదర్శింపంగ; నాతోడనా
చతురత్వంబులు? చాలు దేవు నిక దాఁచంబోక కాన్పింపవే. 48

వ. అనిన.

49

శా. ఏమేమీః వెడమాట లాడెదవు వారిచ్చ స్విచారించ కే
స్వామీ! స్వామి యితండు గాఁ డనుట యేచందంబు? గాకున్న చో
సీమర్యవభు లెల్ల భక్తిరతు లై యేతెంచి వాంఛాఫల
స్తామాపేక్షలఁ గొల్వ నేమిటికి? సీతోఁ జేతునా? మేలమున్. 50

తే. అనినఁ జిటునవ్వు నవ్వి యోయయ్య! తలఁప

కేరడంబున కిక వేతె దారి గలదె

బెల్ల మని చోళపిండి చేఁ బెట్టినట్టి

చంద మయ్యెను నీవాఁడు చూడఁజూడ. 51

తే. ఏది? వినుజాలు మొనవాలు నిట్టికేలు

నేది? తోల్చీర మెడచాట యెముకకోర

యేది? నెలకూన సామేన నిడినచాన

యితఁడు జేజేలదొర యని యెటుల నందు? 52

చ. అనవు డితండు సావయవుఁ డైనతటికై ధరియించుచిన్నె లీ
యనవున నన్ను నీ పడుగినట్లు విభావనఁ గాని కర్తృదృ
ష్టిని గనరాదు గాన మది జేర్పకు సంశయ మీశుఁ డీతఁడే
వినుతి యొనర్పు మ్రొక్కు పద వెట్టితనంబులు మాని క్రమ్మటన్.

వ. అనిన నచ్చలుతం డి ట్లనియె.

54

చ. హఠుఁడు మదిం దలంప నొకయాకృతిఁ గన్పడుఁ గర్తృదృష్టిచే 54

- నరసిన వేతెరితిఁ దగునంచు వచించితివయ్య మున్న యా
దరమున మీఁగ లాడునుడి దప్పగఁ గూడునె? నన్ను మీర లి
వ్వరునునఁ చిన్న గాఁ దలఁచి పల్లఱుఁ జిక్కులఁ బెట్టఁ బాడియే?.
- వ. నావుడుఁ దజ్జంగమవరుం డతనితోడ. 56
- చ. హరుఁ డెటువంటి వాఁడనెన నాకృతిఁ జెప్పితిఁ జెప్పినట్ల యా
స్థరహరుఁ గానుపింపఁ దరమా? మముబోటికి థ్యానగమ్యుఁడై
పరగు నతంఁడె యాత్మ దయ పర్యవగ నన్నిధియైనఁ గాక యీ
ధరజను లెల్లఁ గొల్పుపరతత్త్వ మిదే యింక లేదు కావునన్. 57
- ఆ. భక్తితోడ మొక్కుపరస క్రమృతిపోవు, చున్న దీడ నింకనునికిగాదు
పోదమూరికిపుడు వాదులేమిటికిర, మృనినసిద్ధరాముఁ డతనికనియె.
- చ. దయ జనియించి యాతని కతం డిటు రావలె గాని నీవు ని
ర్ణయముగఁ జూపలేవు గద? నా కట రాఁ బని యేమి? మీరు పాం
డయునను నేను వచ్చి జను లారడి నేయఁగ సిగ్గుఁజెందనా?
యయుతసమంబు లైన శివు నారసి క్రమృతి వత్తు నావుడున్. 59
- చ. కలఁగుదు జంగమయ్య కనుగందును దుర్గమసీమ డించి యే
కొలఁదిఁ జనంగవచ్చు? ననుకూరిమి మీఱఁగ బుజ్జగించి య
గ్గలముగ మందలించి కొఱగా దని బిట్టవలంచి యెన్నిభం
గులఁ దనతోడ రామికి నెగు ల్కొను నంచని యేగె నంతటన్. 60
- చ. ఇటు తనుఁ బాసి యాశరణుఁ డేగినఁజిమ్మట సిద్ధరాముఁ డు
త్కటముగ మూర్ఛఁజెంది బెడిదంబుగఁ గన్నుల నశ్రుబిందువుల
పొటపొట కొఱనేలవయి బొర్లుచు లేచుచు నున్న రందు ది
క్తటములు చూచి బెగ్గిలుచుఁ గ్రమ్మినశోకముతోడ నాత్మలోన్. 61
- ఉ. శర్వునిఁ గానుపింతు నని జంగమవర్యుఁడు నన్నుఁ బెచ్చి యీ
యుర్యుర డించిపోయె నయయో! యింక నెవ్వరు? దిక్కుటంచు లోఁ
బర్వినఁపిత రాముఁ డటఁబాసి గనుంగొనువారి నెల్ల వే
దార్వునిఁ జూపలేరుగద? యాదరణంబున నంచు నార్తుఁడై. 62
- ఆ. గిరులఁ జలుల ఝరులవీరులఁదగు, తరుల సిరులవఱలుదరులఁ బరుల
హరులఁ గరులసరులఁబరగినవనముల, శరధిశరధి వరుస నరసియరసి.
- సీ. శారద! కానవే! శారదాంబునవర్ణ మన్తథ! కానవే! మన్తథారి

శాంషిల్య! కానవే! శాంషిల్యనుతపాదు బాటల! కానవే! పాటలజటి
వారణ! కానవే! వారణాజనచేలు నమృతంబ! కానవే! యమృతదేహు
స్యందన! కానవే! స్యందనాయితధరు నభయంబ! కానవే! యభయ
తే. రాజవృక్షమ! కానవే! రాజధరుని [హస్త

బాణభూజమ! కానవే! బాణవరుడు

నందివర్ధన! కానవే! నందితురగు

ననుచు గుజముల శివుజాడ లరసి మఱియు

64

తే. ఘనుని శ్రీగిరిమల్లి కార్జునుని మీఱు

గనరె! శ్రీగిరిమల్లి కార్జునములార!

యతులఖర్జురశిఖరిప్రియాభుల గనరె!

యతులఖర్జురశిఖరిప్రియాభులార!.

65

వ. అని యడుగుచు.

66

క. తిరిగినచోటులెతిరుగుచునరసినతృణగుల్మలతలెయరయగఁజనుచు
జొరఁబాటుగుహలె చొచ్చుచుసిరిగిరిపతిఁ గానలేకచింతిలియంతన్.

ఆ. నడవలేక చిక్కువడి మేనఁ జమటలు

గ్రమ్మఁ బెదవు లెండఁ గంప మడర

నాదరించి జడియ కను వారినిం గాన

కుండి యొక్కచోటఁ గూరుచుండి.

68

ఉ. అక్కట! జంగమయ్య యరు దండఁగఁ దెల్పినసీదురూప మే
నెక్కడఁ గాననైతిఁ బరమేశ్వర! న న్నలయింపఁ బూని యే
దిక్కున డాగితో యడవి ద్రిమ్మరి వేసరినాడ నాకటం
జక్కితి దప్పి స్రుక్కితిని నే నొకపల్కిక నైనఁ బల్కువే!.

69

చ. కరుణ దలిర్ప నీవె పొడగట్టెద వంచు వచించె మున్న యా
శరణుఁడు నేను జాలిబడి సంధుల గొంధులఁ జట్టు మెట్టలం
దిరిగియు నెల్లచోటులను దేవళరూపము గాన నైతి నీ
వరపుడ నయ్యెదగ నెనరు పాటఁగ నీ విడనైన రాగదే!.

70

చ. కటికతనంబునం బనులకావరికట్టుడు వీఁ డటంచు న
న్నిటువలె గాసిఁ బెట్టఁజనునే? తలిదండ్రులఁ బాసి నన్ను మ
న్నుటకు గురుండ వీచె యని చొచ్చితి నీయిలు గాన వింకవే

- సట పడసీక నాకనులు చల్లంగ ని న్ననజేయు మ్రొక్కెదన్. 71
- చ. నను వెతఁ బెట్ట కిప్పుడ కనంబడితేని రయంబు మీఱ నే
నినుఁ గొనిపోయి మాకుఁ గలనెయ్యల బంధులఁ దల్లిదండ్రులం
బనుపడవేకటాల సిరిఁ బాయనియిందులదొడ్డిమందలం
దనియఁగఁ జూపెద న్నుడువు దప్ప బిరాలున నీవు రాఁగదే. 72
- చ. తడయక రమ్మ ని న్నతిముదంబునఁ దోడ్కొనిపోయి పాలు మీఁ
గడ నెయి చెన్న జున్ను పులఖండము గొబ్బరిపప్పు నానఁబ్రా
లడుకులు తేనె పండు లొడియంబులు పానక మూచుగాయ ల
ప్పడములు జీటిలా పెరుగు పాశము కజ్జము నీ కొసంగెదన్. 73
- తే. అనుచు నీరీతి సిద్ధరామయ్య తన్నుఁ
దలచి ముగ్ధానులాపముల్ పలుకునట్టి
సమయమున మల్లికార్జునస్వామి నెనరు
దవుల నొకజంగమై వానిఁ దఱియ వచ్చి. 74
- ఉ. ఎవ్వఁడ వీవు? కాడువడి యేకత మేటికి సంచరించె? దీ
వివ్వనసింహగండకమదేభము లాదిమృగంబు లెల్లెడం
గ్రొవ్వి యనేకముల్ తఱుచుఁ గ్రుమ్మరు ని న్నిట డించి పోవువా
రెవ్వరు? మాకుఁ దెల్పు మిపు డేర్పడ బాలక! యన్న నిట్లనున్.
- ఉ. సొన్నలయూరు ముద్దయకు సూనుండ దూడలఁ గాయుచుండఁగా
న న్నొకజంగమయ్య గిరినాథునిఁ జూపెద నంచుఁ దెచ్చి ము
న్నెన్నినవానిఁ జూపిడక యిచ్చట న స్విడనాడి యేగె నే
తెన్నునఁ గాంతు సామి నని ద్రిమ్మరి డస్సితి నెందుఁ గానమిన్. 76
- తే. అయ్య! నీవైన నెఱిగిన నాతఁ డుండు
చోటుఁ జూపింపు వేలుపుఁ జూపినపుడె
యెలమి నాపయిగోర్పడ మిత్తు నీకు
నమ్మ మనుటయుఁ జిటునవ్వు నవ్వి హరుండు. 77
- చ. జడియకు మేల యేడ్చెదవు? జంగమవర్యుండు చెప్పినట్టి యా
మృడునిఁ గనంగఁ జేతుఁ గడు మేలగు రాగ కుమార! యన్న న
బ్బుడుతఁడు నెన్నొనలేవుడమిఁ బొందఁగఁజూగిలిమ్మిక్కి వేడుకల్
వడసిలినయ్య! మిమ్మునెడ బాయక పట్టెద సామి జూపవే! 78

- క. అను డబ్బాలుని దోడ్కొని, చని మల్లేశ్వరమనోజ్ఞునదనసమీపం
బున నిలిచి లోన వసియిం, చినవాఁ డదె చూడు రాజశేఖరుఁడనినన్
- క. మును జంగమవర్మఁడు చూ, పినతలమే యిచట లేడు వేల్పుతనిలా
గున నన్నుఁ గాసిఁ బెట్టక, చెనమల్లేశ్వరునిఁజెంకిఁ జెప్పంగదవే! 80
- ఉ. నావు డభీకజంగమము నమ్ముము నావచనంబు తప్ప దీ
తావుననే వసింఁచుఁ కనుఁదమ్ము లొకించుక మూసి విప్పు మా
దేవుఁడు కానుఁపించు నని తెల్పి యదృశ్యతఁ జెంద బాలకుం డా
విధ మాచరించి ప్రియ మందుచుఁ గ్రమ్ముఁ దేటి చూచినన్. 81
- మ. అనఘం డవ్యయుఁ డప్రమేయుఁ డచటం డాద్యంతశూన్యం డనూ
తనుఁ డానందమయుం డగమ్ముఁ డఖిలాధ్యక్షుం డచింత్యుం డవా
మనుఁ డద్వంద్యుఁ డనాముఁ డచ్యుతుఁ డనూత్తభ్యోతి రాకారుఁ డా
ఘనుఁ డాభక్తుఁడు చెప్పినట్ల సగుణాకారంబు సంధిల్లఁగాన్. 82
- క. కనుపట్ట సిద్ధరామయ, యనుపమమోదమున నీతఁడయ్య! యెఱుంగఁజె
ప్పినవేల్పుని సాఁగిలి వం,దన మొనరిచి యిట్టులనియెఁ దద్దేవునితోనీ.
- ఉ. ఎక్కడ డాఁగి? తింతదడ వెయ్యెడ నారసి కాననైతి నీ
విక్కడి కింతలో మరలి యెప్పుడు వచ్చితివయ్య! కానలోఁ
జిక్కి యొకండు నే వెతలఁ జెందఁగ నాదగుపుణ్యమూర్తియై
యిక్కరుణాకరుం డభయ మిచ్చిటు రమ్మని చూపె మిమ్ములన్. 84
- క. కాకున్న నేమి గతి యగునో కదయని తిరిగి యటంగనుంగొన గణవ
ర్యాకృతి యచ్చటనగాఁగ, రాకుండిననతఁడుత త్తలంబగుమదితోన్.
- చ. కటకట! మోసపోతిఁ గదె! కన్నులు మూయు మటన్న మూసిన
న్నిట దరిఁ జేర్చు భక్తవరుఁ డెచ్చటి కేగెనా యేమి నేతు నే
నెటు గనుగొందు నింక భ్రమియించి వెసం జననీక గట్టిగాఁ
జిటుకునఁ బట్టనైతి నని చింతిలుచుండు దయానురక్తిచేన్. 86
- సీ. చిటుతని జేరంగఁ జీరి కాఁగిటఁ జేర్చి
తోడలపై నిడుకొని యొడలు నిమిరి
కూఁకటి పుడికి వైకుంఠాస్త్రిఁ డిట్లనుఁ
దనయుని ముగ్ధత్వమునకు మెచ్చు

వచ్చె నిన్నిట దోడి తెచ్చుట కై యల

భక్తు నీకడకు నే బంపినాడ

నతఁ డగవడఁ డని యడలకు మని వాని

వైఁ గప్పకొనుగోరుపటము వజ్ర

తే. కవచముగఁ జేసి యోగవేగములు ఫాల

నయనమును మఱి స్పర్శవేదియు నొసంగి

యింటి కేగుదు గాని నీ యాప్తితార్థ

మింక వలసినయది గోరు మిత్తు ననిన.

87

శా. గౌరీవల్లభ! వాంఛితం బొకటి నేఁ గాఁగించెద నిన్ను నీ

వీరూపంబున నీశుభాలయముతో నీవేళ నావెంబడిక

మావా రందలు సంతసంబునఁ గన న్నాయూరి కేతెంచి బ

ల్కారుణ్యంబున నెల్లకాల మట సౌఖ్యం బొప్పుగా నిల్వవే! 88

క. ఇది దప్ప వేతె వాంఛిత, మది లేదన నీశుఁ డనియె నాగతి నీ విం

పాదవఁగఁగోరినకోరిక, లాదవఁగఁజేయఁదగుఁగాననొక్కటివినుమా.

తే. లోకమునకుఁ జూడ నీకు ముఖజంగమ, వరుఁడుచూపినట్టిపగిది నిల్తు

నీకుఁ జూడనట్టి యాకృతి నుంచెద, ననిన సప్తితించి యర్చకుండు.

వ. గౌరీశ్వరానుగ్రహంబున నసాధారణమేథాయుతుం డై యద్దేవు ని

ట్లని స్తుతియించె.

91

ఉ. ఫాలకృశ్ణానుకీల! భవపాశవిమోచనశీల! మానిహృ

ల్లీల! దయాలవాల! హితలోకసుధాశనసాల! కంఠకా

కోల! విధూతకాల! శతకోటిధరాదిసురాళిపాల! స

త్రీల! శివానుకూల! వినుతించెద ని న్నిదె మల్లికార్జునా! 92

ఉ. శౌరదకంఠ కాదప తుషార పటీర మృగేంద్ర కుండ ఖ

ర్జుర మరాళ వారిజ మరుద్గజ పారద హర హీర మం

దార సమీక జేమన సుధాకర చంద్ర సురేశ్వరరాశ్వ భా

షారమణిశరాభనిజసంహననాంచిత! మల్లికార్జునా!

93

చ. అని వినుతించునాతనిఁ బ్రియంబునఁ గన్గొని చెన్నమల్లికా

ర్జునుఁ డను వత్స! నీ కెదురుచూతురు నీతలిదండ్రు లావు లొ

క్కనిముష మెండఁ గాఁగ నటు గావున బోద ముటంచు దత్తణం

బున నిజపాద సేవకనమూహవిహరిణి సౌన్నులాపురిన్.

94

చ. కనకమణిమయూలయము కల్పనచేసి తదంతరొర్వి నూ
తనఘనలింగరూపమునఁ దా వసియించి యమేయభక్తిభా
జనమగు సిద్ధరామవరు సన్నిధి నుంచి జగజ్జనానరం
జన మొనరింపును న్నిలిచె శర్వరేడు శ్రీగిరినుండుచాడ్పునన్. 95

చ. అటు కనిపెట్టి పౌరజను లందఱు గన్గొని యద్భుతాత్మలై
యిటు మును వెన్నఁ డిప్పగిది నీమణిదామము గాన లేదు మి
క్కుటమగు కాంతి నల్లెసలఁ గప్పుచు నున్నది చూడఁ దంచు నొ
క్కట ప్రమదం బెలర్ప గుమిగా గుడిఁ జేరఁగ నేగి యందునన్.

చ. అనుపమలింగమూర్తిఁ గని యందలిభక్తి వసించు సిద్ధరా
మునిఁ బిలకించి యద్భుతము మోదము స్వాంతములందు నొక్కటం
బెనఁగొన నందుఁ గొందఱు అతివేగమ ముద్దయఁ జేరఁ బోయి నీ
తనయుఁడు వచ్చినాఁ డనినఁ దత్త్వణమాత్ర వధూసమేతుడై. 97

క. భవనము వెలునడి తజ్జన, నివహముఁ జూపించుదారి నేసనియెదుట
నవరత్న ఖచితైత్రతగు, భవ గేహముఁ గాంచియొచ్చి ప్రబలిసతిమిచేన్.

క. రెండవరుద్రునికై వడి, నుండుతనయుఁ జేర జపమ పాఠాత్సక్తుడై యా
తండు జననీజనకపద, కాండజముల కేరఁగి నిలువఁ గడువేడుకతోన్.

సీ. జనకుఁడు గూరిమితనయుఁ గౌగిటఁ జేర్చి

నాకులపావనా! నాయశంబ!

నాపెన్ని ధానమ! నాతండ్రి! నాపట్టి!

నాతపగిఫలమ! యిన్నాళ్లు సన్ను

నెడఁబాసి యెచ్చటి కేగితి? విచ్చటి

కెప్పుడు వచ్చితి? వీగు డేమి?

యీలింగ మెక్కడి? దింతయు నేర్పడ

నెఱిగింపు మనుటయుఁ జిలుత తాను

తే. వరుసతోఁ గూడి శ్రీగిరి కరుగునాఁడు

మొదలు నగరప్రవేశంబు తుదిగ జరుగు

తనదువృత్తాంత మంతయు వినఁగఁ బెల్చ

నెల్లవారలు సంతోషహృదయు లగుచు.

తే. భళిర! జితకామ! శాంభవభక్తిధామ!
 కమలసుఖధామ! సమదృష్టకాచుపేమ!
 భువనసుతనామ! పరిపంథిసవహాభీమ!
 సేవకావలిరామ! శ్రీసిద్ధరామ!.

101

క. బాలుడవై యుండియు నీ
 లీల మహామహాడ వగుట లేశము చెలియం
 జాల మయితి మిక నీ సరి
 యేలోకమునగుదు నైన నెన్నం గలదే?.

102

వ. అని యత్రైత్యంగున గొనియాడి యేతల్లింగమూర్త్యభిధానం బెద్ది?
 యని యందలు విచారించి సిద్ధరామునిచే గొనితేబడు మల్లికార్జు
 నమూర్తి గావున సిద్ధమల్లేశ్వరాభిధానం బిడి పోడశోపచారంబులం
 బూజించి గీతవాద్యాదుల గొంతప్రాద్దు వినోదంబు సలిపి తదనం
 తరంబ యబ్బలుం దోడ్కొని తదీయసివాసంబునకుం జని ముద్దా
 ఖ్యదత్తోచితాసనంబుల నాసీనులై భూతివీడ్యంబులు గైకొని యొం
 దొరులు తమలోన.

103

మ. ఘనగిరిమల్లికార్జునుని గన్దొసి తత్కృప గాంచి యిందు దో
 డ్కొని చనుదెంచు వీనిజనకుం డగుముద్దయభాగ్యవృత్తి చె
 ప్ప నగునె? సొన్నలాపురి శుభంబు వహించె బురంబులోని యీ
 జనులు నిరంతరం బతులసౌఖ్యము జెందుదు రింకమిందటన్.

104

తే. ధీరు డై నట్టిపోడ్డలచేవుబాచి
 రాజు సౌరాష్ట్రముననుండి రాజమకాలి
 వచ్చె గళ్యాణమునకు మందిరముతోడ
 వచ్చె నీతనిభక్తికి మెచ్చి హరుడు.

105

వ. అదియునుంగాక.

106

క. శ్రీ మెఱయ మున్ను మైధున, రాముడు నిటలాక్షపాదరాజీవార్పా
 కాముడునగవతినిటుతన, ధామమునకుఁ బెచ్చెదద్విధంబెటులన్నన్.

~*~ మైధునరామునికథ. ~*~

క. హైమప్రాసాదచర, తోమాస్యాకచవిరాజసుమనస్సుమన
 ప్రోమాయితక్షత్రము, భీమాపతి యనెడుపురముపృథివిదనర్చున్.

వ. తత్పురంబున.

109

ఉ. పాకటనైజవంశజలరాశివిధుం డొకసోమయాజి ని
స్థాకిలతాత్మఁడై తపము సల్పి కులాంగనయందుఁ బుత్రశో
భాకరుఁ గాంచె సీత్యురూపారతి మైధునరామనాము మై
నాకుని దొల్లి శీతనగనాథుఁడు గాంచినరీతిఁ బ్రీతిగాన్. 110

తే. కని మనోరథ మీడేరె ననుచు సతీయఁ

దాను సంతోషకలనచే దనరి బంధు

రాజి కొనియాడఁ దత్సోమయాజి భూత

లస్థసౌఖ్యాప్తి కొంతకాలంబు జరిపి.

111

ఉ. అక్షయు నవ్యయాత్మఁ బ్రమథాధిపుభ్యానతఁ గంటిఁ గాని ప్ర
త్యక్షము గాఁగ దివ్యవిమలాకృతిఁ గాంచఁగ నైతి నింకఁ ద
త్ప్రేక్షునిఁ జూడఁగావలె నటంచు ముదంబున నేగి యాసహ
సాక్షిముఖామరాభినుతమా శివలోకముఁ జెందె నంతటన్. 112

క. జనకుఁడు పరమేశ్వరుఁ జెందినపిమ్మటఁ దల్లిఁ బెనుప దినదినమును మై
ధునరాముఁడుప్రబలుచు హః, యనస వ్రత మైనపిదప నంబవనుపునన్.

మ. ఒకనాఁ డాటలకుఱ్ఱలం గలిసి తా నుద్దండకాంతారభూ
మికిఁ బర్యేంద్రనసంగ్రహార్థమయి తాల్చిం బోయి యిందొక్కచో
సకలాండోద్భవసన్నివేశపటవృక్షచ్ఛాయయం దాత్మ ను
త్సుకలీలన్ వసియించువేళ సహవర్తుల్ వేడుకల్ మీఱఁగాన్. 114

క. ఒండొరులతోడ దివ్యైల

పండుగ యిదె వచ్చె నింకఁ బదిదినములకున్

పండుదు రరినెలు గజ్జపు

టుండలు మాయంట ననుచు నొక్కఁడు పలికెన్.

115

క. మఱియొకఁడు పలుకుసన్నపు, నెఱవగుదుప్పటులుపూలు నేసినయంగీ
లాటపుగలుగుతలపాగలు, నటిముఱిగొని తెచ్చునాటికయ్యయటంచున్.

క. మాయక్కలమాబాహుల, దోయంబులవారి నెల్లఁ దోడ్పరఁగ నే
నాయత్తపడఁగవలెఁ జం, దో యని వేటొకఁడు వల్కె నుత్సుకలీలన్.

ఉ. అప్పుడు రాముఁ డిట్లు లను నందఱిఁ గాంచి కుమారులార! మా
యవ్వును బావనుం బిలిచి యప్పెనుపండువునాఁడు పాశమం.

బప్పులు కుప్ప తెప్పలుగ బంతిని వారలతో భుజింతుఁ బై
గప్పంగఁ గట్ట నిత్తు నెనకంబున వారికి సన్నపుట్టముల్. 118

మ. అనినం బక్కున నవ్వి బాలకులు చోద్యం బయ్యె రామయ్య! నీ
వనువాక్యంబులు నూలులేని పొలిమే రన్నట్లు సన్నగ్రహా
రిని నా కిందలు బిడ్డ లన్నగతి నోరీ! నీకుఁ దోఁబుట్టువే
విన మేకైవడి బావ గల్గె! జెవుమా! విందాము నిక్కంబుగాన్. 119

ఉ. అందఱితోడ వంతుకొఱ కక్కను బావను దెత్తు నంటి వీ
రిందలు నష్టియుండి రిపు డెక్కడనుం డిట వచ్చినారు! మీ
చందము ము న్నెఱుంగరు మృషావచనంబులు వింతవారికి
బందెడుఁ గాక మాకు విన యోగ్యముగా దటులైనఁ దెల్పుమా. 120

సీ. మీయక్కయెవ్వరు? మీ బావపేరేమి? వారిదేయూరు? దవ్వాసమీప
మా? కలిగినవారో? లేక దరిద్రులో? వారిచుట్టంబు లెవ్వారు? వారి
కెందలుసంతానమేవృత్తిజరియుంతు? రెన్నఁడుమీయింటి కేగుదెంచి
రెవ్వరుమీబావ కిష్టు? గాతఁడుచదు నేపాటిచదివె? నీవిపుడుమాకు

తే. నెఱుంగఁ జెప్పు మటంచు నందలును నవ్వు
లెసఁగ గుమిగూడి డాయంగ నేగుదెంచి
మాటమీఁదనె మాటగా మఱియు మఱియు
నుడుగ కత్తఱి దఱిమి త న్నడుగుటయును. 121

చ. వెలవెలబాటి బాలకుఁడు వీటిఁడి యై మఱుమాట లేమియుం
బలుకక వారి నెల్ల నెడఁబాసి కనుంగవ బాష్పబిందువుల్
దొలుకఁగ నింటి కేగుచు నెదుర్కొను తల్లిని గాంచి శోక మ
గ్గలముగ నేడ్చినం బెదరి గ్రక్కున నాత్మజాఁ గొగిలించుచున్. 122

ఆ. వీఁపు చఱచి కనుల వెడలువీరము తన
వైఱుకొంగుచేతఁ బాయు దుడిచి
నాకుమార ! యన్న ! నాతండ్రి ! నాకుఱ్ఱ !
యేల యేడ్చెదయ్య ! యింత వెక్కి. 123

క. అడవిసిమ్మగములఁగనుఁగొని, జడిసితివోయయ్య! లేకసహచరులటని
స్వీడిచి తమరేగుదెంచిరో!, పడుచులతో నేలసిన్నుఁ బంపితిఁదండ్రీ!.

క. ఒడలెఱుగక మాన్గంబునఁ జెడుగులు నిన్నె వ్వరేని జెనకిరా! వారిం
దడయక నేశికించెదఁ గొడుకా! కలతెఱుగునాకుఁ గొంకక చెపుమా.

చ. అనినఁ గుమారుఁ డిట్లనియె నవ్వు! సహాయులు నే నరణ్యమే
దిని గుమిగూడి యాడునెడ దివ్వల కక్కల బావగార్ల ర
మ్మనియెద మంచు నంద టన నట్లన నేఁ బలుకంగ లేనవా
రి నెటులఁ దెత్తు వంచుఁ జెలరేఁగి వికావిక నవ్వి రత్తజీన్. 126

క. అని యతఁ డాడినమాటలు
విని నెమ్మదిఁ జింత నొంది వీని నెటుల రో
దన ముడుపుదు నని యపు డొక
యనువు విచారించి పలికె నాత్మజుతోడన్. 127

తే. అన్న! ప్రేరితనమున నడవి వడుగు
లాడుమాటల కీ వింత యడలె దేల!
తెలియ కాఱడి యైన సందియము దీఱ
వార లడిగినక్రమ మెల్లఁ నేరుపఱతు. 128

సీ. మీయక్క భ్రమరాంబ మీ బావ మల్లన్న
వారలయునికి శ్రీపర్వతమున
నతిదూర మిచటి కష్టైశ్వర్యసంపత్తి

గలవారు బంధువర్గంబు హిమవ
దాదులు సుతులు గణాధిపప్రముఖులు
సకలలోకాధ్యయై జరుగు వృత్తి
లేమిచేఁ బిలుచుటలే దెన్నఁ డిటు వారి
శ్రీదుఁడు మీ బావచెలిమికాడు

తే. ప్రజ్ఞ వివరింప నేల? సర్వజ్ఞమూర్తి, యరయ నాయల్లునంత వేతైన
మేఁడినిను గేలిచేసినహీనవిప్ర, బాలకులకన్న సంతోషభరితుడగుచు. [చుట్టి

ఉ. బాలకుఁ డిట్లు పల్కు నిదె పండువు డాయఁగ వచ్చెఁ దల్లి! నీ
వేల తనూజ దానిహృదయేశ్వరుఁ బిల్వఁగఁ బంప? విట్టులం
బోలునె? క్రిందటం బిలువఁ బోవమియే కడఁ దప్పు పంపినకా
లీలను నేను వారిఁ దరలించుకవచ్చెద సత్వరంబుగాన్. 130

తే. వసుమతిని నల్లు దోడ్కొని వచ్చినట్టి
పండుగ శుభాస్పదం బయి పరగు నెందు
నట్ల సేయకయున్న హి యనుచు నగరె ?
పలుచుగాఁ జూచి మనసాటిబంధుకోటి.

181

చ. అనవుడుఁ దల్లి యిట్లనియె నన్న ! కుమారక ! నిన్నుఁ గాంచి నీ
జనకుఁడు చున్న సిమ్మట విచారముచే నిరతంబుఁ దోచు కె
వ్వని నటం బంపలే దతఁడు వచ్చుట లేదు తొలంగి నిన్నుఁ బొ
మ్మని యెటు నైతు? స్త్రీలు చనునట్టిని గావుగదా? పరాపనుల్ .182
సీ. అది గాక మీబావ కతులితసంపదల్

గల వటు నిటు కేల కదలివచ్చు?
నొకవేళ వచ్చెనా యొంటిరాఁ డతనితోఁ
బరివార మరుదెంచు బహుళ మగుచు
నందఱి కేరితి విందుసేయఁగఁ గల
మిప్పుటఁ గుడుచుట కింట లేదు
సాటికి జెవులు పెంపఁగవచ్చుగాని పోఁ
గులు పెట్టఁగలరె? భూవలయమందుఁ

తే. బూని మున్నూటయలుపదిపుట్టి తండు
లములు వానికిఁ దగువ్యంజనములు గూర్చి
పాక మొనరించి పెట్టి మీబావచేత
మెప్పుగనె గరికాలుండు మిగులఁ దొల్లి.

183

ఆ. కాన భాగ్యవంతు లైనవారలతోడ, నెట్లు సాటివత్తు? మీవు పెద్ద
వాఁడవై గణించవచ్చినప్పుడువారి, దోడితెత్తుగానికూడదిపుడు.184

వ. అని వల్కిన జననిపల్కులు వెడవెడయాఁకొని తన్ను గేలి సేయువిప్ర
కుమారులమాటలుమనంబుననాటుటయునేగతిన్ నభగిసీభావుకులఁ
దోడితెచ్చి పండువు సేయదుం గాక యని తలంచి యొకతీరున నద్దినం
బు గడపి మఱునాఁ డరుణోదయంబున లేచి యెవ్వరితోడం జెప్పక
మరు లెత్తినకై నడిఁ బురంబు వెలువడి.

185

చ. కరి చమరీ తరతు నృక గండక భల్లుక పుండదీక కే

సరి కిటి భూరిమాయు శశ శల్య వలిముఖ కృష్ణసార కా
సర శర భాఖుభు గ్వయ శాక్వర రౌహిష రామ ఋశ్య శం
బరముఖసర్వదుష్టమృగబంధురకాననభూమి ధీరుడై. 136

క. బిక్కరుఁ డదరక బెదరక, యెక్కుడువై నములుచునుచు నెంతటిదవ్వా
యిక్కడికి శ్రీనగంబని, యక్కడియక్కడిజనాళి నడుగుచుఁజనియెన్.
మ. చని కాంచెఁ ధరణీసురాత్మజుఁడు భాస్వన్నకి శ్రీశైలముఁ
ఘనపాపాటవికీలముఁ నరదివౌక్య కామినీభేలముఁ
మునిగేయాఖిలతీర్థజాలము సదామోక్షోత్సుకై కాలముఁ
జనితాభీష్టనకల్పసాలము మనోజాతారిమున్తూలమున్. 138

తే. కాంచి సంతోషపులకితగాత్రుఁ డగుచు
నమ్మహీధరశిఖరాగ్ర మధిగమించి
యెచట నుండునో మాబావ యిపుడె వెదకి
వెంటఁ గొనిపోదుఁగాక మాయుంటి కనుచు. 139

నీ. రాజతశిఖరేశ్వరంబందు వీక్షించి హాటకేశ్వరునిగేహంబుఁ గాంచి
గణపతిస్థానంబుఁ గలయంగఁ దిలకించి పంచమతంబులపజ్జ వెదకి
కలితపాతాళగంగావ్రతీరముఁ జూచి కుండికానినహంబుదంక నెమకి
కోటిలింగాకారకుంభిని గనుఁగొని చంద్రగుప్తనగంబుచాయ నరసి

తే. రమ్యతరశంఖ చక్ర వరాహ బిందు
నారసింహ సగస్వతీ నామతీర్థ
రాజు బరికించి కాంచనరత్న సాల
గోపురంబులు గ్రుమ్మరి పాపఁ డంత. 140

ప. మఱియుఁ ద్రిపురాంత కాలంపురీబాలబ్రహ్మేశ్వర సిద్ధమాహేశ్వర
వీరేశ్వర స్కంధసోమేశ్వరప్రసూనాచలసంగమేశ్వరంబు లనుచుతు
ద్వారోపద్వారమధ్యంబునం గలతీర్థంబులం బరామర్శించి ప్రాకార
బుం దఱియం జొచ్చి యంతటం గలయం దిరిగి మల్లికార్జునుండెచ్చ
ట నున్నవాఁ డని కనుపశుజనంబుల నడిగి వారివలన సిక్కువంబ
దెలిసి తడియాలయంబు చేరంబోయి యచ్చట లింగాకారంబు గాం
యస్తద్భావుకాగారం బిదియ యని చెప్పి రిచ్చట లేఁ డిదేమొక

యని చింతించి దూరపథశ్రమంబు నొందినవాడు గావున నొక్క
యెడఁ గూరుచుండి యద్దేవు నుద్దేశించి. 141

ఉ. నిండినవేడ్కు దివ్యైలకు ని న్నొనిపోవఁగ బుద్ధి పుట్టి నే
నెండకు వానకుం దలక కెచ్చట నిల్వఁ తోడుగూడి నా
దండ వసించుబాలురకు దవ్వయి తల్లినిఁ గన్తోటంగి యీ
కొండకు వచ్చి నద్దెసలు గ్రుమ్మరితిన్ నినుఁ గాంచువాంఁఁచేన్. 142

ఉ. ప్రాద్దునఁ జద్దిబువ్వ దిని పుస్తుకముల్ పడకింటఁ జాటుగా
మిద్దియమీఁద డాచి కడిమిన్ బడి కేగక యొక్కనుండ నే
నిద్దెస కేగుదెంచితి నిఁ కేమియుఁ బల్కుక యప్పు నీవు నన్
ముద్దొనరించి రం డిపుడ మోదముతోడుత మల్లికార్జునా! 143

ఉ. మాసరివారు దివ్యైలయమాసకు నల్లర నాఁడుబిడ్డలన్
వాసి యెసంగఁ దోకొనుచు వచ్చుచునుండిరి గాన నీవు ను
ల్లాసముతోడ రమ్ము పదిలక్ష లొసంగుట నీవు రాక న
స్లాసి యొసర్పబోకు కనుగం దని చూడకు మల్లికార్జునా! 144

ఉ. తాను వసించునట్టి పురిదండకు దూరపుఁజుట్టమైన రా
వారఁ దోడితెచ్చి కుడువంగ నొనర్చి బహుకరింతు రె
వ్వారలు నట్లు గాదు ప్రియబంధుండ నింటికి వచ్చినాడ నన్
గూరిమిఁ గాంచి పల్క విటు గూడునె? శ్రీగిరిమల్లికార్జునా! 145

క. ఇన్నాళ్లనుండి పిలువక, న న్నిప్పుడు పిలువ వచ్చినాడని నాపైఁ
గ నైఱ్ఱిసేసినాడవా, గున్నలపైఁ గినుక సేయఁగూడునె? బావా!.

క. మాతల్లి కూతు నల్లుని, నేతెఱఁగునఁజూతుననుచు నెప్పుడుగడువాం
ఁఁఁతత్పరయై యున్నది, శ్రీతి మెలర్పంగ రమ్ము ప్రిదులకు బావా!.

చ. ప్రియమె గణింతు గాని నిలుపేవ లటంచుఁ దలంచఁబోకు నీ
దయను సమస్తవస్తువులు తక్కువ గావు మదాలయంబునన్
రయమున రమ్ము నీ వటకు రాకకుఁ దీఱ దటంటివేని ని
శ్చయముగ నిన్ను నే వదల జాగువ నేమని పెక్కుభంగులన్.

ఉ. భూసురవర్యనందనుడు బుద్ధికిఁ దోచినయట్లు పల్కి ది
గ్వాసుడు కానరామికిని గాడ్పడి దిక్కులు చూచి బావ నా

- వాసి యెటుంగఁడామో దనవాసము జేరిన జూడఁ డాయ నేఁ
జేసిన నేర మేమి? యని చింతిలి యంబఁ దలంచి యిట్లనున్. 149
- ఉ. తల్లిని నన్ను బంధుల ముదంబునఁ జూడఁగవచ్చు కోర్కి నీ
యుల్లములో జనింపదె? ప్రియుం డెటు లట్టుల నీవు చేయఁగాఁ
జెల్లునె? యత్తవారిగృహసీమలసంపద లెన్ని గల్గినన్
ఫుల్ల సరోజలోచనలు పుట్టినయిండుల కాసఁ జెందరే?. 150
- క. ఓయప్ప! నీవు బావయుఁ, బాయక నాతోడ దివెలపండువ కిటు ర
మ్మా యనుచుఁ బెక్కుభంగులఁ,దానోడకపిలిచిపిలిచివారలుదనకున్.
- క. పొడచూపకయుండిన న, బృహదతఁడునే నింటి కెటుల పోదగు వీరిం
దొడుకొని యేగక నాసరి,పడుచులు నను గేలిచేసి పకపకనగఁగాన్.
- క. సరివారు తన్నుఁగనుఁగొని, పరిహాసము చేయువారిపలుపురినడుమన్
ధరబ్రదికియుండుకంఠెన్, మరణంజేమేలటంచుమది నిశ్చలుఁడై. 153
- చ. అలకిఖరాగ్ర మెక్కి తనయప్పను బావను నెమ్మనంబులో
నిలిపి సహాయబంధుజనసీగృహపట్టణవాంఛ లేమియుం
దలఁపక నిల్చి యొక్క బెడినంపుజటిం బరికించి చూచి ని
శ్చలమతి నానిలో నురుగ శంకరుఁ డంబయు నంతలోపలన్. 154
- క. ఇరు నెడల నిలిచి నండులు, కరములుఁ బట్టుటయుఁ దిరిగికమలాంకముఖీ
పురుషులనిరువురఁగనుఁగొని, పరమాశ్చర్యంబునొందిబాలకుఁడనియెన్.
- ఉ. ఎక్కడనుండి వచ్చితిరి? మువ్వరు మీరలు నన్నుఁ బట్ట! మా
యక్కయు బావయే కరుణ యాత్మఁ దలంచినవారు కారు వెం
పెక్కినకూర్చి మీకు జనియింపఁ బనేమి? విడుండు పాణిముల్
దక్కగొనంగనేని నిటు తప్పక నే నన నవ్వి వానితోన్. 156
- సీ. పరమాదరంబున గిరిజ యిట్లని పల్కె
చూముద్దుఁమ్మఁడ! మేము నీకుఁ
బదులమా? నీయక్క భ్రమ రాంబ నేను మీ
బావ యాతం డిదె తావు మాకుఁ
బృథివి నీవు జనించుఁదప ని మ్మెన్నఁడుఁ
జూడలే దటు గాన నేఁడు గుఱుతు

తెలియంగఁజాలమైతిమి సోమయాజిపు

త్రుండు భీమావతినుండి వచ్చి

తే. నాఁడు నేఁ డన విని చిన్న వాఁడు బ్రీమసి

యొంటి నెక్కడఁ దిరుగుచు నున్న వాఁడో

యనుచు నీకొఱ కందంద నరసికొనుచు

వచ్చి కనుగొంటి మిచ్చట వత్స! నిన్ను.

157

చ. అన వినునంతలోనఁ బ్రమదాంబుధిఁ దేలి కుమారుఁ డంబప

ద్వనజయుగంబుమీఁదఁ దనఫాలము సోఁకఁగ వ్రాల నవ్వుచున్

నెనరున గ్రుచ్చి యెత్తి ధరణీధరనంభవ నీదు బావకున్

వినుతి యొనర్పు తంబి! యన నీలగళుం గని సాఁగి మ్రొక్కినన్.

ఉ. నవ్వుమఁ గాఁగిలించి కరుణారస ముప్పతిలంగఁ గూఁకటిం

దుప్పుచు జెక్కు గీటుచుఁ గుతూహల మొప్పుగఁ బల్కె నన్న మీ

యవ్వకుఁ దెల్పి వచ్చితివో యాపె నెఱుంగఁగనీక వచ్చితో

యెవ్వరుఁ దోడు లేక భయమేది యొకండవు రాఁగఁ జెల్లునే? 159

ఉ. వచ్చితి మేలు చేసితివి వారె కనుంగొను మేనయల్లు రా

వచ్చుచు నున్న వారు గణపాలకముఖ్యులు వారిదండలన్

వచ్చెడుమూఁక పారిషదవర్గము మత్స్రీయకోటి వీవు మ

ష్టిచ్చ దలిర్పఁ జూచితిగదే! మదిలోనికొఱంత తీఱఁగాన్. 160

క. దుర్గమకంటకకర్కశ, మార్గశ్రమ దీఱఁ నిల్వమా మత్తుతసం

సర్గుడవై యిచ్చట సుఖ,వర్గంబులఁ జెందికొన్ని వాసరము లనన్. 161

చ. చిటుతఁడు పల్కు నిచ్చట వసింపఁగ వచ్చితి నయ్య? మిమ్ము నం

దఱ మదివేడ్కఁ బండువదినంబునకుం గొనిపోవ వచ్చితిన్

గుఱుచగ నన్నుఁ గన్కొనక కోమలి నీవు దనూజు లాత్తు లి

త్తఱిఁ బయనంబుగండు ప్రమదంబున మామకరాజధానికిన్. 162

క. మాదాయాదులు బంధువు, లాదివ్వెల కాత్త సుతల నల్లండ్రను స

మ్మోదమునఁ దోడి తెత్తురు, కాదన కలుమిరురండుగ్రక్కునననినన్.

క. ఎడలేదు దివెల నడుమనె, గడుచు స్త్రీపురముఁ జేరఁగాలే మీయే

డుడుగుమువచ్చెడుపండువ, కెడవక యట కేగు చెంతు మింపఱమనినన్.

చ. విని బెగఁ డొంది బాలకుఁడు వీరలఁ దోడ్కొని వత్తు నంచు నేఁ

- బనిగొనివచ్చి రా మనిన బంధువు లెల్లను గేలి సేయఁగాఁ
జను టుచితంబె? యంచు హరిసాయకపాదములందు వాల్మీ మి
మ్ము నెటులనైనఁ దోడ్కొని పోవకమాన నటన్న నవ్వెచున్. 165
- ఆ. అట్టులైన సీమహావాంఛ యూరక, చెఱుప నేల గమ్ము చిటుత! ప్రమథ
సమితిమత్కుమారసముదయమేనును, నత్తుమనియెఁగరుణవఱలనిచట.
- చ. తనసుతు లోగిట న్నెవకీ తల్లి దిగుల్కొని పల్లికూటముం
దునఁ దిలకించి బాలకులతోఁ జని యాడుచు నుండెనేమొ రాఁ
డని చని వాడవాడల భయాకుల యై కనుఁగొన్న వారి నా
తనయుని గానరే? యనుచుఁ దప్పక వేడుచుఁ గాన కా ర్తయై. 167
- చ. కనుఁగవ నశ్రుబిందువులు గ్రమ్మగఁ బాదయుగంబు దొట్రిలం
దనువునఁ జెప్పుట లావ్యథమ దాలిమి దూలగ వాల్మీ లేచి నా
ఘనధనరాశి! పుత్ర! చనఁ గారణ మే? మని పిల్చి పిల్చి మా
నిని దనయింటి కేగి మది నిండినదుఃఖముతోడ నెంతయున్. 168
- వ. అన్న పానంబులు విసర్జించి దినదినం బొక యుగంబుగాఁ గడుపుచు
నుండి యొక్కనాఁడు తనమనంబున గిరీశ్వరుం దలంచి. 169
- ఉ. పో రుడుపంగ నేఁ బలుకుబూటక మెల్ల నిబద్ధి జేసి యే
దారిని బోయెనో సుతుఁడు దాఁ దగ నాఁకట నెంత సోలెనో
ఘోరపనికా మృగాళిఁ గని కుఱ్ఱుఁడు నెమ్మది నెంత జంకెనో
నేరక మోసపోతిఁ గరుణింపుము శ్రీగిరిమల్లికార్జునా! 170
- చ. నినుఁ దనబావఁగాఁ దలఁచి నేస్తులతోఁ గడుఁ బంతగించి నా
తనయుఁ డమాసపండువకు దంపతుల న్నిముఁ దోడిదెత్తు నం
చనుకొని వచ్చెనేమొ కరుణాకర! శ్రీగిరినాథ! వాఁడె నీ
యనుఁగుమఱుంది వానికి దయామతితోఁ బొడచూపవే వెనన్. 171
- ఆ. ప్రియునిఁ బాసి చాలవేదఱికంబునఁదగిలి వీఁడెవెన్ని థాన మనుచు
సంతసించియుంటి సకలదుఃఖంబులు, మఱిచి నేడు వెతలమఱుగవలసె.
- ఉ. దినశరణ్య! నాదుకులదీపకుఁ గ్రమ్మఁ గానుపించి నా
మానసశోకవేదనలు మానవవే యని కన్ను మోడ్చిలో
ధ్యానము సేయఁ దత్పుదతి కత్తటి స్వప్నమువోలె భ్రామరీ
మానినితోడఁ గూడి గిరివృందముఁ డద్భుతజంగమాకృతిన్. 173

- క. సాక్షాత్కరించి సతి నీ, విక్షేపము మాన్పుకొఱకు విచ్చేసితి నే
దక్షమఖశిక్షకుండ నీ, ఋక్షేశ్వరవదన భ్రామరీరమణి సుమీ. 174
- చ. పొలుతుక! నీవు పుత్రునకు బూర్వము చెప్పినరీతి నప్ప బా
వలమని యేము గన్పడినవారము వానికి నేతదాకృతిక
జలనుగ వానితో నిటకు వత్తుము రేపె యటంచు బల్కు గ
న్లువలు విచ్చి వారి నట గానక విస్తయమంది యాత్మలోన్. 175
- ఉ. ఎంతకృతార్థ నైతి బరమేశ్వరదర్శన మజ్ఞే నేడు నా
చింతలు దీతి నింక శశిశేఖరు డెప్పుడు వచ్చునంచు ద
ద్భాగింతి న యుండె నచ్చట ధరాధరచావుడు బాలు గాంచి య
త్యంతకృతాహంబున గరంబు కరంబున జేర్చి చెచ్చెరన్. 176
- క. మీదగుపట్టణమున కిదె, పోద మనుచు బలికి ప్రమథపుంగవసుతభా
ర్యాదులతో నప్పుడుకా, కోదరభూషణుడు సత్కృపాన్నతమతియై.
- ఆ. మాయనియ్యకొలిపిమదిలోన సంశయం, బొదవనీక వానియూరు జేర్చి
కన్ను గలిపి మీరలున్న తావిదెకదా, యన్ననిదియేనావుడభవుండలరి.
- క. పదపద ముందర నని చే, వదలిన వేగమున నేగి బాలకుండంబా
పదయుగమున కెరగినన, మృదవతియాశ్చర్యమోదమానసయగుచున్.
- చ. కనుగొని గుచ్చియెత్తి నుగంధక! నాకులదీప! వచ్చితే
యన గుడిలోన జూడు మదె యప్పయు బాంయు వచ్చిరంచు బ
ల్కిన సుతుమాట కర్ణముల గీల్కొనునంతనె మేను పొంగ నే
గనుకల నిక్క మయ్యె గఱకంతుని జూచెద నంచు జెచ్చెరన్.
- చ. ఎదురుగ నేగి శంకరగిరింద్రసుతాదుల గాంచి భక్తి పెం
పొదవగ నాత్మ మ్రొక్కి వినయోక్తు లెల్వంగఁ దోడితెచ్చి త
త్పదమలదృష్టి బ్రహ్మసంపద లచ్చెరు వందఁ జేయ న
మృదవతి నై జభర్తృమణిమండరమం దొకచుక్కి మక్కువన్. 181
- గీ. అందట నుచితాసనా నీ నలుగఁ జేసి యర్హ్యపాద్యములిచ్చి యంబికేశ్వ
రాదుల కతిభక్తి నభ్యంజనమొనర్చి నలుగులు నలిపించి జలకమార్చి
ధౌతవస్త్రంబు లాదట గట్టఁగా నిచ్చి రాజవదుపచారరాజిబూని
పంచభక్త్యంబులు పాయసాన్నా దికంబులుప ద్ర సోపేతముగనుభర్తృ
తే. పాత్రముల్ నిరిచి యారగింపఁగ నొనర్చి

గంధ కర్పూర తాంబూల కనకరత్న
భూషణాంబరముఖవస్తుపుంజ మొసంగి
సంతసం బందుచుండు నాసమయమందు.

182

బ. తొల్లి కానసంబున రామునిం గేలి సేయవిప్ర బాలకు లవ్వేళ యతం
డింటి కరుదెంచుట కర్ణాకర్ణికగా విని నేడు పండువకు మీయక్కల
బావల దోడి తెచ్చితివే? యని మంజులీత మని యంజలు గుమగూ
డివారియింటి కరుదెంచి కమనీయకనకరత్న మయసౌఖ్యతోరణవితర్ణి
కాదుల నవలోకించి లోపల ననేకజనకలకలం బాకర్ణించి బహిర్ద్వారక
వాటంబులు మూసియుంట నవ్వలి కరుగునుపాయంబు లేకతిరు
గం జనుదెంచి తవ్వతాంతం బంతయు నిజశత్రుబంధుసఖాదులకే
జ్ఞింగించిన వా నచ్చుటికి వచ్చి నిజంబుగాఁ గని యిది యెమికతం
బో కేవలదరిద్రుల క్షితిభాగ్యం బబ్బెనని సందేహంబు నొందుచుండు
నవసరంబునఁ ద్రికాలవేది యగునొక్కయోగిపుంగవుం డారామ
య్య బాబురతో బంతగించి భ్రమరాంబామల్లి కార్డునుల నప్పబా
వలనుదోడి తెచ్చి విందుకెట్టుటయుఁ బ్రమథనుతాదులతో నప్పుడు
వారియింట నీశ్వరుం డుండుటయుం జెప్పిన నత్యాశ్చర్యప్రమోద
మానసు లై యయ్యమామహేశ్వరులకు ధ్యానపూర్వకంబుగా
నమస్కరించి నిజనివాసంబులకుం జనిరి తదనంతరంబ.

183

ఉ. అత్తరలాక్షి గాధపులకాంకురసమ్మదబాష్పనేత్రయై
చిత్తజవైరిపాదసరసీజములం బ్రణమిల్లి యాత్మలోఁ
జొత్తిలుభక్తిచే మృదువచోగరిమం బమరంగఁ బల్కె లో
కోత్తర! వామదేవ! శివ! యోగిహృదాలయ! మల్లీకార్జునా!.

184

చ. పురహర! యెంతభక్తసులభుండవు బాలుడు గోరునంత నా
కరయఁగ నేడు నీ వనుగుటల్లుండ వైతివి లోకిమాత భా
మరి వరపుత్రి యయ్యెఁ దరమా యిక మత్సుకృతంబు లెన్నఁగా
సురలకువైన నిట్లు పొటచూపుట చోద్యము గాదె? శంకరా!.

185

చ. అని వినుతించుచున్న గమలారిశిఖామణి యాదృతిక దయా
వననిధిఁ దేల్చి భక్తగణవర్షుడు మైధునక మనాచుడుక
జననుతశీల నీవు దివిజవ్రజ మక్కజ మంది చూడ నీ

తనువులతోడ రండు సుఖదాయకమత్పదమందుఁ జేరఁగాన్. 186
 క. జా గింక నేల పుష్పక, మాగతమై యున్న చెక్కుఁ జని వారి స్వే
 వేగ గొనిచనియొఁ దత్పురి, కాగమవేద్యుండుజగములచ్చెరువందన్.
 తే. ప్రకటితంబగు మైధునరాముచరిత, మెలమిఁజదివినవినినవారలకుమల్లి
 కాద్దనస్వామికిరుణాకటాక్షకలన, నైహికాముష్మికఫలంబులందఁగలు
 తే. అనుచు మైధునరామునియద్భుతంపుఁ [గు.
 జరిత చెప్పఁగ వినఁబడు సకలమనుజ
 రాజి తిలకింప నీసిద్ధరాముఁ డిపుడు
 మల్లికార్జును దేఁ గంటి ముల్ల మలర.

189

వ. అని యతనిప్రభావంబు గొనియాడి ముద్దయ్యచేత ననుజ్ఞాతులై భ
 క్తపుంగవులు నిజనివాసంబుల కరిగిరి గావున సిద్ధరామయ్య మహా
 త్తవ్విం బిట్టికని చెన్న బసవేశ్వరుండు చెప్పిన దత్పభాసదులత్యంత
 సంతోషాద్ధిఁ దేలుచుండి కయ్యవసరంబున రామయ్య నిజదేశికపాద
 పద్మంబులకుఁ గ్రమ్మఱఁ జాఁగి మొక్కి దేవా! యష్టలింగప్రభావం
 బానతీవలయు నని వేడిన యచ్చటిశరణులయనుమతిం గాంచి శిష్యు
 నకు నాగమాంబాత్మజుం డి ట్లని చెప్పందొడంగె.

190

శ్లో. మడివాలు మాచయ్యకథ. శ్లో.

సీ. భూరమణీశిరోభూషణం బస ఖ్యాతిఁ
 బరగు హెచ్చురిగె యన్యురవరంబు
 నప్పురంబునఁ గళాధరజూటపదలగ్న
 మానసుం డతులసన్తార్థవర్తి
 యాదాఢవీరభద్రావతారం డయో
 నిజఁ డింద్రియప్రజనిగ్రహుండు
 భవిజనదూరుండు పండితనుతభక్తి
 మహితుండు మడివాలుమాచిదేవుఁ

తే. డతులింగధారణావాప్తికైకోరి, కల్లినాథుఁ డనెడుఘనునిఁ జేరి
 భక్తితోడ మొక్కి పరమాత్మ! వద్దరు, స్వామి! దీక్ష సేయవలయునాకు.
 ఆ. అనిన నతనిభక్తి కలరి దేశికవద్య, డట్ల సేతుఁగాక యసిన మొక్కి
 స్వామిఘాలమైన శౌంభవలింగంబు, సిమ్మనాపు డతఁడు సమ్మతించి.

- ఉ. ఒక్కొక్కలింగమూర్తి నిది యోగ్యమే? నీ కని చూప నీతః జం
దొక్కటియైనఁ దాలుచుట కొప్పుకయుండిన వేనరిల్లి పెం
పెక్కుఁసురట్ట మొక్కటి మహీజను లక్కజ మందఁ జూపి యా
యక్కజమైనలింగము ప్రియం బగునే? కొన నీకు నావుడున్. 193
- క. క్రమృజ మొక్కుచు గురువర!, యిష్టహాసీయమగులింగ నిష్ఠుంబగు నీ
విష్టనిన నవ్వి వేదో, క్తముగఁ దల్లింగ మవుడు ధరియించుటయున్.
- చ. ప్రకటితభక్తిఁ గైకొని యురమ్మునఁ దాల్చి సమస్తభక్తరా
జ్ఞికరపదాంబుజాతములు నెన్నుదు రంటఁగ మ్రొక్కి నెల్చి కా
యక మొక తేను గోరితి మహాత్ముల సన్నిధి నెట్లనక గదా
ధికులమలీమసాంబరతతిక బరిశుద్ధినిఁ జెందఁ జేయఁగాన్. 195
- క. అని పల్కి భక్తసమ్మతిఁ, దనగురుచేనవుడు భస్మధారణమై మిం
చినవీరభక్తిఁ దత్పర, మునఁ గొన్ని దినంబు లుండిముదమున నంతన్.
- ను. బసవాధీశ్వరుఁ జూచువేడ్క మదిలోఁ బర్యంగ నేతెంచి భ
క్తసమాహంబున కర్చు లిచ్చుచు నమాత్యశ్రేష్ఠుఁ డర్చించుని
త్యసమారాధనఁ గాంచుచుక శరణజాతం బెన్నఁ గళ్యాణమం
దసమాస్తాంబకసన్నిభుం డతులచర్యస్సూర్తి సర్తించుచున్.
- ఉ. లేచకమున్ను మేలుకొని వేటొక రేవున కేగి భక్తవ
స్త్రాచలి గుంజుచో నతనికా? యెదరాజిడి యంచు నొక్కెడక
దేవుని నుంచి నూత్ర మెడఁ ద్రైవ్యకయుండ ధరించి పూర్ణస
ద్భావుఁడు తత్త్రియాంతమునఁ దాలుచు తొమ్మననీశుఁగ్రమ్మఱన్.
- చ. అటు ధరియించి యాటువసనావళు లన్నియు నేర్చి కూర్చి యొ
క్కట బలుమూట వీరక మెయి గట్టుక మూపునఁ దాల్చి నచ్చుచోఁ
గటకపువీధులందు భవికాండము ముట్టినఁ ద్రుంతు నంచు ను
త్తటముగ ఘంట వేయుచు నకంపనుడై మత మేగి యచ్చటన్.
- తే. లీల మడుగులు గట్టించువేళ జంగ
మంబు లడిగిన నిష్ఠాంబరంబు లిచ్చు
నెడప కావస్త్రములవార లడుగ వారి
బట్ట లర్పించు లింగసంపద దలిర్ప.
- సీ. అటు లుండి యొకనాడు హరభక్తవస్త్రముల్

గొసితెచ్చుచో భవిమనుజుఁ డొక్కఁ
 డంట తిరము గుమ్మి యాకసంబునఁ కెగఁ
 జిమ్మిన నవ్వార్త షీతితలేశ్వ
 రుఁడు విని కోపంబు వొడమ వాని వధింపుఁ
 డని మావతులఁ బంప నరిగి మత్త
 కరి దీకొలుప దాని ఖండించి యాదోర
 ణులఁ జంప భీతి విజ్ఞుఁడు బసవ

తే. సచివ్రప్రేరేపణంబున శరణ మడుగఁ
 గరిని భవి మావతులఁ బ్రదుకంగఁజేసి
 చాల దృష్టాంతములు దెల్పి సచివవర్యు
 విమలమానసయుతునిఁ గావించి యంత.

201

తే. అలఘుఁ డొకనాఁడు తొల్లిటియట్ల యేగి
 లింగ మెప్పటిపొడ నుంచి లీలఁ గాయ
 కంబు సేయుచునుండుంగఁ గష్టకర్త
 చిత్తు లొకకొందఁ జది చూచి చెలఁగి సగుచు.

202

చ. తిరుగటితాయి ప్రాణమగు దేవుఁ డటంచు ధరించి మోయఁగా
 బరువని వేతె యుంచి సరిబత్తులు గాంచెయేని యెగ్గుసే
 తు రనుచుఁ ద్రాడు గట్టె నిది దుస్సిన నేమగునొక్కో? చాకి యి
 ప్పరుసున నంచు హేళనపుఁబల్కులు వల్కి దురాత్మ లత్తఱిన్.

చ. మఱుగుగ గుంజపుంజములమాటునఁ దారి న్వకార్య మీఘునుం
 డెఱుంగక యుండ సూత్రమున యేతరలై తెగఁ గోయ నెత్తురు
 ల్వఱునలువాతె నీశరణచల్లఘుఁ డప్పుడ చాకిబండ్లపై
 నొఱిగి గతానుఁడై శివనియోజితమానసుఁ డయ్యె లీలచేన్. 204

ఉ. అట్లగుటకై దురాత్ములు భయానులులై వెనఁ బాట నప్పు డా
 చుట్టున నాల మేపుపడుచుల్ గని యద్భుత మంది యిచ్చుటం
 బుట్టనివిత పుట్టె నని భోరన నేగి వృషేశునన్నిధిం
 గట్టలు గాఁగ సెల్పి యనుకంప జనింప వచించి రీగతిన్. 205

తే. అయ్యో! మడినాలు మాచిదేవయ్య యిపుడు
 బట్ట లుదుకుచు నున్నచో బామొ గామొ

తెవులొ యేమాయమో మదిఁ దెలియ దహహ !

యేమి సోకెనొ జీవంబు నోటుపడియె.

206

చ. అని వినిపించ బిట్టులికి హా! మడివాలుమహాప్రతాప! స
జ్జననుత! భక్తిసంచరణ! సంయమదేవ! భవత్పదార్చకుఁ
నను విడనాడ నీకుఁ దగునా? కఱకంతుని జెంద నంచు లో
చనముల బాష్పముల్ దొరుగఁజాలవగ నిల్వపించుచున్ పడిన్. 207

ఉ. అచ్చట లేచి భక్తనివహంబులు దుగ్గిఖము నొంది తోడ రాఁ
జెచ్చెర నేగు దెంచి గతజీవితఁడౌ మడివాలుఁ గాంచి యీ
సచ్చరితాధ్యుఁ డిట్లు గతసంజ్ఞవహింపఁగ నేమి హేతువో
యిచ్చుఁ దలంపరా దనుచు నీవల నావల జూడ నొక్కచోన్. 208

తే. తెగినమాత్రంబు పొద లింగదేవు వఱద

బాటుర క్తప్రవాహంబుఁ దేటి చూచి

యద్భుతం బంచె యచట నున్నట్టిభక్త

వరులతో నిట్లు లనియె నబ్బసవవిభుఁడు.

209

ఉ. జీవము లింగమందుఁ దనుచేష్టలు భక్తసపర్యలందు సం
భావన చేసి యంశుకసమాజము భావన మాచరించుచో
నూ వినయంత నాత్మకఠినోన్నతఃఖము దాకి నొచ్చునో
దేవర యంచు గుల్కననతిఁ సవరించి దృఢాంతరంగుఁ డై. 210

క. గాత్రమునకులింగమునకుఁ సూత్రముదగిలించునున్న చోఖలుఁడె వ్విం
డోత్రైస్వనడచెడచ్చివఁ సూత్రంబటుగాన సితఁడనువులకుఁ బాసెన్.

క. దేహము లింగము సూత్రం

బూహింపఁగ నొక్క టగుట యురి త్రైపుటయున్

దేహం బారక్తంబు ప్ర

వాహంబుగ వెడలె ద్రాటివలన భయదమై.

212

అ. ఇట్టులుండవలయునిష్టలింగానుసంధాన మనుచు మరలఁ దద్గుణంబు
గలయఁ దెనిచి మదనఘస్తరభక్తాంఘ్రి, జలముభూతిపై నిజఘనంత.

క. బిట్టుల్క నిదుర తెప్పిటి, నట్టులవడి లేచి యెదుటిహృదయములలోఁ
దొట్టినమునమునగనుఁగొని, చట్టనమాచయ్యనతులునలుపుచుదనలోక.

క. దివమున నెన్నఁడునిద్దుర, దవులుట నే నెఱుంగనిట్టితటిస్తృతిచెడి యి

బ్బువినారు. గు టేమి హేతువా, శివశివయనితలఁచివారిఁ జేరివచించెన్.

క. మీరందఱిచ్చటికిరా, గారణమే? మెచటికైన గమనోస్తుఖులై
కారుణ్యంబున నమఁ గన, నీరేవున కిపుడు వూని యే తెంచితిరో! 216

సీ. అనవుడు బసవేశుఁ డాదియా సద్భక్తు లేకవాక్యంబుగా నిట్టులనిరి
మాచయ్యఁఖలులునీమహిమగానకలింగనూత్రంబుగోసినథాత్రిసీపు
ద్రెల్లుట విచి వచ్చి ధీరభక్తులకృప గ్రమ్మట బ్రతుకుని న్గంటిమనసు!
నీకు నీవే సరి గాక లోకంబున మాబోటిభక్తుల మహిమ యెంత

ఆ. యనుచుఁ బెక్కువిధులఁ గొనియాడి యననత

వదనుఁ డైనమాచవరుఁడు దారు.

సకలసంప్రమముల సదనంబులకు వచ్చి

యుక్తభక్తిరక్తి నుండి రెలమి.

217

క. మడివాలుమాచిదేవుని, సడిసన్న చరిత్ర వినిన చదివినవారల్

జడజాతసంభవాదులఁ, బడయంగా రానిముక్తిబడయదు రెలమిన్.

వ అనియునుంగాక.

219

*** హాళికమారన్న కథ. ***

మ. అకలంకోజ్జ్వలలింగమార్చనరతుం డం హెళావిదూరుండు శ
ర్వకథాసారనిమగ్న చిత్తుఁ డచ లేంద్రాతీతదైర్యుండు స
ర్వకథాపారగుఁ డాత్మలింగగురుచర్యాయుక్తుఁ డాద్యుండు హా
ళికమారన్న యనంగ భక్తహితసల్లీలాధ్యుఁ డొప్పొక్క రహిన్. 220

శా. ఆసస్థానిధి భక్తిమార్గరతిఁ గల్యాణంబునం దుండి లిం
గానందంబుగ దండనాభకృషి కధ్యక్షత్వముం బూని స
న్యాసీకంబు ఫలింపజేయు చొకనాఁ డంభోజబంధూదయం
జౌనవ్వేళఁ బొలంబుఁ జేరి చతురాశాన్వేషియై యత్తఱిన్. 221

ఆ. నడిమిమంచెయెక్కి యొడిసెలఁ తొల్లీస, చుట్టువాలునట్టిపట్టగముల
విసరి వ్రేయబాహువిన్వస్తలింగము, వస్త్ర యుతముగాఁగవదలివడియె.

క. శివలింగము ధరదొర గిన, భవిదూరుం డతఁడు మున్నెప్రాణంబులుత
ద్భవునంగ చేర్చె గావున, బవిహతగిరివోలె మంచెవైఁబడెనంతన్.

చ. తనపతిరాక జాగయునఁ దత్ప్రేమదామణి చింతచే శివా

ర్చనసమయంబు వచ్చె బతిజాడ కనంబడ దయ్యె నంచు వే

చని పాలిమేరచేనినడుచక్క వసించినమంచెనై గతా

సునిఁ బతిఁ గాంచి యప్పుడ వసుంధరఁ ద్రెల్లై విహీనజీవ యై. 224

వ. అంత.

225

ఉ. అచ్చుటిచేనికాఁపరులయం దొకఁ డంతయుఁ గాంచి చెచ్చెరక

వచ్చి విలాసగోష్ఠి గణవర్యులతోఁ గొలువిచ్చియున్న భా

స్వచ్ఛరితుం గృతజ్ఞు బసవప్రభుఁ గాంచి నమస్కరించి వా

క్రచ్చుగలేక కొంతపడిఁ గొంతుచుఁ గొంతుచు నెట్టకేలకున్. 226

ఉ. ఇట్టుల పల్కె దేవ! బసవేశ్వర! మారన నేటిప్రాద్దునక

బిట్టలఁ దోల మంచెపయి నిల్చిన నిల్వనఁ ద్రెల్లిచచ్చె న

ప్పట్టున వానియా లటకు వచ్చి కనుంగొని ధాత్రిఁ గూలె నే

సిట్టిమహాద్భుతం బెచట నెన్నఁడుఁ జూడఁగలేదు నావుడుక. 227

చ. విని బసవేశ్వరుండు కడు విహ్వలతక సభ నున్నభ క్తులం

గనుఁగొని యెన్నఁ డిట్టిగతిఁ గంటిమె? వింటిమె? యంచు వారితోఁ

జని పడియున్న దంపతులచందముఁ గాంచి మదిం గలంగి లో

చనముల బాష్పముల్ దొరుగ సంగయదేవుని సంస్మరించుచున్.

క. తనతోడం జనుదెంచిన, ఘనభక్తులయాననములు గని వీరలు తి

ట్టినఁబడుచాడ్పునమృతిఁ జెందినకతమేమొకొయటన్నఁదెలియకవారల్.

క. గా మడఁచలేదు పాపపు

బా మంటెను గాదు కాదు పటురోగగుణం

వీమాడ్కిఁ జంపె ననియెడు

సాములఁ గని యవుడు మిండనంగయ యనియెక. [నునే!

క. ఈమహితలింగదేహులఁ, గామంటెనె? దుష్టపన్నగము మూర్ఖ

యామయముఁ జెంద నేర్పునె?, యేమియుఁగాదింకనొక్క తేర్పడవినుడి!

సీ. అనఘుఁ డీతండు పాణిజాలి లింగంబునందుఁ గూరిచి శివానందలీల

గాయకం వీరితిఁ గల్పించుకొనియుండ నిప్పుడీతనిలింగమెడలిపోయె

దానితోఁబ్రాణముల్ దలఁగెదత్సతితనజేవంబుప్రియునందచేర్చిపడియె

నింతయునిజ మని యేర్పడ సంగయ్య పలికిన నచ్చటిభక్తుఁ డొకఁడు

తే. కదియ నేతెంచి మారన్న కంతమందు

లింగమూర్తిని గాన కబ్బంగి భ క్త

వరులతోఁ జెప్పి తానును వారు మంచె

చుట్టి వెదకిన నందొక్కచోట నంత.

232

తే. ముడివదలువస్త్రమున లింగమూర్తి గాంచి

బసవదండేశముఖులు నమ్మవము దొలుక

దెచ్చి మారన్న గారిసంసిటిని గట్ట

నంతలో నిద్ర తెప్పిచినట్ల లేచె.

233

క. తొన సతి లేచె లేచి గణానీకముఁ గాంచి యిరువు రద్భుతమతులై

యీ నెలవున కిందలు నిట, రా నే? మని తలచి బసవరాజున కంతన్.

ఉ. మారన మ్రొక్కి యిట్లు లను మాయెడఁ గూరిమిఁ జేనుఁజూడఁగా

మీ రిట వచ్చుట న్నదికి మిక్కిలి సంతస మయ్యె సామి! నా

నేరిచినట్లు గాచితి నసీమృగ చోర పతంగబాధలం

జేరఁగ నీక యన్నఁ బ్రహసించి యమాత్యవరేణ్యుఁ డిట్లనున్. 235

చ. వరతరపుణ్య! యిచ్చుటకి వచ్చుట చే నరయంగఁ గాదు నీ

తమణియు నీవుఁ ద్రెల్లినవిధం బిపుడే విని వచ్చి చూచి యీ

శ్వరగతజీవుఁ డీతఁ డని సంగయ తెల్పిన జాతిపడ్డశం

కరుని భవచ్ఛరీరమునఁ గట్ట సజీవుండ వైతి వంతటన్.

236

తే. ఇన్ని దినములు సీస త్వ మెఱుంగ నైతి

శరణసంతతిలో వన్నెఁ బరగి తొర!

యనుచు వినుతించి యఖిలభక్తాలిఁ గాంచి

బసవనామాత్యచంద్రుండుఁ బ్రమద మెసఁగ.

237

మ. పలికె బావురె! మారయాఖ్యనిమహాత్వ మ్మితఁ డిష్టంబుగ

దొలగె జీవముతోన పాసె మరల న్నల్కొల్ప జీవించె భూ

తలమం దెచ్చుటఁ గల్గునే? యిటుల తత్తస్వీవతంసంబు ని

శ్చలభక్తానుగచ్ఛర్య లెక్కయిడ శక్యం పొసె! వాగ్దానికిన్. 238

సీ. అనవుడు మాదిరాజయ్య యిట్లను బస

వాధిప! లింగంబునందుఁ బ్రా

ములు చేర్చు టఖిలభక్తులకు నైజమె వీని

భామినీచర్య చెప్ప నగుఁ గాక

విగతజీవుం డైనమగనిఁ గాంచినమాత్ర

నిద్రయో రోగమో కాద్రవేయ
దంశమో యని మదిఁ దా నించుకేనియు
సంశయింపక యనుసమితి విభుని
తే. యందు సంధించి వేమృతిఁ జెందె నహహా!
యట్టిపరమపవిత్ర యిం కెందుఁ గలుగు?
నన్న బనవన్న యార మారన్న బుద్ధి
నెన్న నీకన్న మహిమాధ్యు లున్న వారె!.

239

తే. అనిన నమ్మాట మిండసంగయ్యగారు
విని బసవరాజుఁ గని యిట్టు లనియె మాది
రాజు పక్కినపల్కుల రాజు! ధరఁ బ
తివ్రతాధర్మ మిందు సందియము లేదు.

240

క. ఇవ్వుర్గ పుష్టలింగులు, క్రమ్ముదు రెటులన్న మారగణార్థ్యం డి
ప్టమ్మునకై పొమ్మరె, యిమ్మానియేలచచ్చె? నెప్టము గలుగన్.

241

తే. అనిన బనవయ్య విస్తయం బంది ధర్మ
నూత్తుములఁ దెల్పు సంగ! నీసామ్య యయ్యె
నాగురుస్వారి సంగయ్య వే గణింప
నిన్నుఁ గొనియాడ నేజాడ నేర్చువాడ.

242

క. అని యాతని వినుతింపఁగ, వినిమాచయ భక్తవరుల వీక్షించుచు నూ
తనమేయీతనిచరితం, బనిశముబసవేశుఁ డెలుంగఁడాయె నెమునుతాన్.

తే. నావు డందొకశరణుండు దేవ! సంగ
మయ్యచరిత మ దెట్టిది? యానతియ
వలయు ననవుడుఁ దద్భక్తవరుని గాంచి
చిత్రముగ మాచిదేవయ్య చెప్పఁదొడఁగె.

244

ఉ. శ్రీతుహినాద్రిజారమణ సేవకపాదసమర్చనారతుం
డీతఁడు యాప్యసంబున మహిష్ఠమహేశ్వరభక్తి సల్పుచు
భూతలమందు భక్తిగతిపోషణ మొప్పుగఁ బుట్టి లోకవి
ఖ్యాతి నెసంగునట్టి బసవాధిపుఁ గన్గొనువాంఛ చెందినన్.

245

తే. అనను! కల్యాణపురిఁ జేర నరుగునంత
సంగమేశ్వరునందు నా సంగమేశు

రాక బసవేశ్వరండు దర్శన మొనర్చి

యెదురుగాఁ జని యడుగుల కెరఁగి భక్తి.

246

ఉ. ఇంటికిఁ దోడి తెచ్చి మణిహేమమయాసనమందు నుంచి ము
క్కంటినిబోలె బూన్చి సుమకార్తుకసంహరతుల్య! నేడు నీ
వంటిమహాత్ము డిచ్చుటికి వచ్చుటచే శుభముల్ ఘటల్లె నే
మంటి నటంచు: బల్క విని మానసమందు ముదం బెల్వఁగాన్. 247

తే. ఖ్యాతియో లేక భక్తిసమేతుడో ప

రీక్ష సేయంగవలె నని వృషభమూర్తి

గాంచి దరహాసితానకమలుఁ డగుచు

సందలును విన మిండనంగయ్య యనియె.

248

చ. బసవమహాప్రధాన! శివభక్తిసధాన! కళావధాన! సం

తసమున వారకుండరదనాసురతానుభవాప్తి గోరె మా

నస మట నిష్టలింగభజనం బొనరించుచు నున్నప్రాధు లే

దెసకము మీఱఁగేలి నటియింపఁగ మా కటుఁగానఁ జెచ్చెరన్. 249

కా.నాలింగం బిపు డీవు చేకొని మహానందంబు మీఱంగ ప

ట్కాలం బర్చన లిచ్చి యేమటక వెంటం దత్ప్రసాదంబు త

త్కాలాతీతము గాకయుండ నతిసౌఖ్యం బొప్ప మా కన్నవే

పొలోమీవరముఖ్యదేవనుతచిద్వాప్తపారపారంగతా !. 250

చ. అనిశము లింగమూర్తిఁ దనువందు ధరించుట గాక వీడఁగాఁ

జనునె? యటంచు నీమదిని సంశయ ముంచకు మేడ నున్న నా

మనసు మనీశు నేమటదు మర్కట మెందు నటించు చుండనక్క

దనుఁ దనపట్టి వీడనివిధంబున నాశ్రితలోకపాలకా !. 251

తే. కనుఁగొనఁగ నింద్రియములకుఁ గారణంబు

మానసం బింద్రియము లెటు మలయు నేమి?

మనసు లింగమునందు: జెందనిసపర్య

యొటిభాండంబులో వారియోజఁ గాదె?.

252

చ. అన బసవండు మొక్కి వినయంబున ధీనిధి! మీయక్షిప్త మే

యనువున నుండు నట్ల యగు నన్న గళశ్శీతలింగమూర్తి నా

తనిగళమందు నుంచి ప్రమదంబున సంగయ యేగునంత: దా

దిన మతః డాజ్ఞ యిచ్చినగతిః శివలింగముః బూజసేయుచున్. 253
 తే. తత్ప్రసాదంబు వెలకొమ్మ దగిలియున్న
 భక్తవర్యుని కతిభక్తి బంపుచుండ
 నంత నొకనాడు శివరహస్యాధ్యక్షా
 మహితగణవర్యులను భవమంటపమున. 254

క. వసియించినవారలతో, బసవడు గూర్చుండి వినెడుపట్టున మధ్య
 హ్మ సమయమగు డాచరలింగ, గనపర్యలానర్పలేచిగ్రక్కునజనియెన్.
 చ. చని కడువేడ్క దత్తమము సర్వము దీటిచి వేగ వచ్చి యా
 ఘనులకు మొక్కి నెల్వ గణకాండము కన్దొని నెమ్మనంబునం
 గినుక వహించి యిట్టితేటి నీ వెటు పోయితి వన్నఁ గొంకుచున్
 వినయము మీఱ నిట్లనియె వేదహయాపరమూర్తి వారితోన్.
 ఉ. సంగయదేవుడై పరగు సంగయదేవునిలింగమూర్తికై
 సంగతిఁ బూజనావిధు లొసంగఁగఁ బోయితి నన్న నంబికా
 సంగగణాలి హసము లెసంగఁగ హా! వెలయాలి గూడునా
 సంగమనించువారికి బొసంగఁగ నేర్చునె? లింగలీనతల్. 257

తే. హరు బ్రమాదవశంబున నైన నరుడు
 వాసెనేనియుఁ బ్రాణముల్ వదలకలయు
 ననుచు శ్రుత్యాగమంబుల వినుచుఁ బ్రాణ
 లింగముల వేటుసేయుట లెన్న యగునె? 258

క. అని యాతని నిరసించుట, విని బసవమాత్యవరుడు విహ్వలభావం
 బున నేమియు నన నేరక, మనమున నొచ్చుకొనెవారిమాటలకంతన్.
 సి. భరకరుం డపరదిగ్గిరి జేరుతటి భక్త
 కథితతత్త్వప్రసంగంబు వినుచు
 నుండి యమాత్యుండు విండసంగయలింగ
 పూజానర మయ్యెఁ బావవలయు
 ము న్నేగుటకుఁ గోపమున నొందు భక్తాజ్ఞ
 మీఱుట భక్తికి మెచ్చు చెంద
 దనుచుఁ గొంత విచార మొనరించి యాయయ్య
 వృధభక్తి వీరికిఁ దెలియుఁగాక

- తే. యసి తలఁచి యొక్కపరిచారు నపుడు పిలిచి
పొసఁగ దిప్పుడు లింగంబు పూజనేయఁ
బంచభక్త్యాన్నములు వేగ కొంచుఁబోయి
యిట్లు దెల్పక సంగయ్య కీచ్చి రమ్మ. 260
- క. అని యచటిభక్తః క్షులు, వినఁ బ్రసన్నతఁడు నగుచు వేగ మెదొరఁచె
స్వినగతననర్పితాన్నము, గొనిచనిసంగయ్య మెదుటఁగొంకకపిలువన్.
- చ. కని తల యూచి యాతఁడు మొగం బటుత్రిప్పి యనర్పితాన్నముం
దిను మని పంచెనే? బసవధీమణి యంచు వచించి తోన మే
దిన గతజీవుఁడై పడ మది న్నెఱుంగందుచు వేగ గ్రమ్మఱుం
జని పరిచారుఁ డాక్రమము నన్వ మమాత్మనితోడఁ దెల్పినన్.
- శా. ఆమాట ల్విని మున్ను తద్దనుసి నిందాలాపముల్ పల్కు వా
రేమీ? యింతటమాట పుట్టి ననుచున్ హృక్విధులన్ విస్తయో
ద్దామవీరీడలు గ్రమ్మ శ్రీబసవరాడ్డండాధిపుం గాంచి భ
క్తామర్త్యాగమసంగమేశ్వరునిమాహాత్మ్యంబు నిం తయ్యెడిన్. 263
- క. కాలము దప్పఁగ నియ్యక
నీలగళుప్రసాద మాను నియమము గానన్
వాగ్ధి దినకరుఁడు నియమం
బాలర యగునో యటంచు ననువుల బాసెన్. 264
- చ. ఇంతమహాత్ముఁ డాట మును వెన్నఁ దెలుంగమిఁజేసి యింద్రియ
భ్రాంతిఁడు డటంచు నింకముగఁ బ్రీతి మీకలుపంబు వాయ దా
నంతయుఁ బాయ దేమి గతి యా నిక మా కని మ్రొక్కి గంగమా
కాంతుఁడు పల్కెఁ దద్దణినికాయముతో వినయం బెలర్చగాన్. 265
- చ. అలఘుకృపాత్మలార! వినఁ డాతనిభావము తేటతెల్లగాఁ
దెలిసియు నన్ను పంచనకుఁ దెచ్చుటకై యిటులగట్టి రైన ని
ప్పలుకుల కేమి యివ్వ డలభక్తుసేలింగముం బూన్చి కాలమ
గ్గల మరుగంగనీక కఱుకంతుఁ బ్రసాదముం గొంచు భక్తిచేన్. 266
- ఉ. అంతట మాతఁ డున్న వెలయాల్గిహంబున కేగి వేడినం
బొందిసి బ్రాణము ల్పిలుచు భోగ్యతరంబుగఁ దత్ప్రసాద మిం
పొంద గ్రహించు నంచు శరణొఘము సమ్మతి నొందజేసి యా

- చందమునక సభక్తుడయి సంగయలింగముపూని చెచ్చెరన్. 267
- తే. తత్ప్రసాదంబు భర్తపాత్రమునఁ గొంచు
భక్తసంఘంబు దానును బసవవర్ణుఁ
డరిగి గతజీవుఁడైనసంగయ్యఁ గాంచి
విస్తయానందములు మది వెలయుచుండ. 268
- శా. బౌరా! యెంత మహాత్ముఁ డీతఁ డని డాయం బోయి కేలోడ్చి దే
వా! రక్షింపుము సంగమేశ్వర! కృపావర్ధిష్టుభావంబుచే
నేరంబుల్ సయిరించుముంచు ననుఁ దా నిందించుకొంచుక నుభా
ధారం బైనమహావ్రసాదము గణాధ్యక్షాజ్ఞచే నత్తటిన్. 269
- ఉ. ఆలసియంకమం దునుచునంతనె దెప్పిరి లేచి భక్తరా
జ్ఞాతము గాంచి యచ్చెరువు సంభ్రమ మొప్ప నమస్కరించి కా
లాతిగమంబు గాక మును పొందువ్రసాదనుఖంబు నొందివా
క్పాతురిఁ బల్కెఁ దత్కునుమసాయకసంహరభక్తరాజితోన్. 270
- చ. అనఘతరాత్తులార! వెలయాల్పహమ్మన కిట్లు మిమ్ముఁ బో
లినును లేగుదెంచు టిది లెస్సగునే? మముబోటిదౌష్ట్యభా
జనులకుఁగాక యంచు నెకసక్కెము లాడిన లజ్జ నొంది భ
క్తనిచయ మెల్ల నొక్కనుడిగాఁ బలికెక గురుభక్తిముక్తమై. 271
- ఉ. సంగ! దయాంతరంగ! విలసద్గురుపాదపయోజభృంగ! మా
తంగనిశాటనాహితమతక్రమవర్ధనచంగ! సత్ప్రసా
దాంగ! సభానుషంగ! సమదాదిభంగ! సమసభక్తరా
ట్టుంగ! యశోవినిర్జితవిధుత్రివశాగభుజంగ! పుంగవా! 272
- క. త్రైకాలిఁవిజ్ఞప్తియుఁ బ్రాకటించిగానుయోగపద్ధతి గణని
స్థానలన యెంచిచూడఁగ,మీకే తగుమింపసంగ! మృదుగుణసంగా!.
- ఉ. నీమహిమావభుల్ చెలియనేరక నోరుకొలంది బల్కు మా
తామసవాక్యముల్ సయిచి దాపునఁ జేర్చి కృపాభిదేల్చివే
కామవికారదూర! యని క్రమ్మినవేడ్క నుతింపఁ దద్దణ
స్తోమముఁ గాంచి భక్తి మది మోల్కఁగ సంగయ పల్కె మెల్లువన్.
- ఉ. సావనులార! మీచరణభక్తుల నన్నొకవెద్దఁ జేసి మీ
రీవిధిఁ బల్కుగాఁ దగునె? యెందును భృత్యులు తప్ప ద్రోక్షిం

గోవిదు లైనవార లిది కూడనితో నని శిక్ష చేసి త

దాహము భక్తికిం జూనిపి దాపుగఁ దీయుట భర్త మేకదా! 275

వ. కాపున భవదీయపాదసేవకుండ వైననన్నుఁ గరుణాకటాక్షనీక్షణంబు
లంగాంచి కృతార్థుం జేయుం డని నమస్కారపూర్వకంబుగా విభూతి
తాంబూలంబు లొసంగి బసవేశ్వరునిభక్తినిష్ఠల కలరి యతనిం బె
క్కుభంగులం గొనియాడి యంపఱిష్కొల్పి తొల్లిటియట్ల యను
పమ విలాసంబున నుండఁ గాపున విండసంగయ్యమహిమం బిట్టి దని
మాచిదేవుండు వినుపించుటయు నచ్చట నున్న శరణపుంగవు ల
త్యంత సంతోషితస్వాంతులై యతనిం జేర్కొని యగ్గింపుచు
మాగన్న చే ననుజ్ఞాతులై బసవేశ్వరసహితంబుగా నిజనివాసంబుల
కరిగి యెప్పటియట్ల నుఖం బుండిరి. 276

క. హాలికమారనచరిత్ర, కాలము పరియించునట్టిమనుడు దహనదృ
గ్గాలునికృప గనుఁ గాలం, గాలునిరూపమున బొమ్మగట్టి ధరిత్రిన్.

❀❀❀ కమలవృ కథ. ❀❀❀

వ. ఆదియునుంగాక.

278

సీ. కడు నొప్పనీపురిఁ గమలవృ యన లింగ

సన్నిహితప్రాణ సదయహృదయ

భవిషరాజ్యుఖ భక్తపాదార్చనాసక్త

సదయ నిర్మలశీల సరసవచన

వేశ్యాకులోద్భవ విజ్ఞాననిధి రూప

లావణ్యసీమ యంపెరావిరామ

యనుచు వన్నియ కెక్కు ననిశంబు బసవేశ్వ

రాదులతోఁ బ్రసాదామృతాభిఁ

తే. దేలుచును దత్తవోష్ఠిఁ బ్రార్థించి దినుచు:

ద్రివిధలింగార్చనాసక్తిఁ దేజరిలుచు

నతత మంగవికారదూరత వెలయుచు

యుక్తవర్తనఁ జరియించుచుండె నంత,

తే. ఆర్యునత యైనయూయింతిచర్య లెల్ల

నరసి కొండెదమంచయ యవనినాథుఁ

279

జేరి బిజ్జలభూపాల! చిత్తగింపు

మనుచు నేకాంతమునఁ దెలియంగఁ బలికె.

280

మ. ఒకవేశ్యాంగన బత్తి నెత్తుకొని యాయూరందు లింగాంగియై

యింకమీఁదం దనకెవ్వ రీ డనుచు దండేశాదిభక్తాలితో

నొకటై యున్నది తద్గణాధిపులు జాత్యూనంబు నావంత యెం

చక యబ్బాలితోడఁ బంక్తిని భుజించుకొని సాగి రేకాలమున్. 281

ఆ. జాలినీతు లెన్నఁజాల రించుక యెట్టి

జాతు లైన లింగసహితులేని

కలయ రోయ రవని గడు నిందకొడరును

దామె ఘనుల మనుచుఁ దలఁతు రెపుడు.

282

చ. అని తెలుపక విభుండు కుపితాత్మకుఁ డై బసవేశుఁ బిల్వనం

పినఁ జని యాత్మయోగ్యమణిపీఠి వసించినఁ గాంచి బిజ్జలుం

డనఁ గను లెఱ్ఱఁజేసి సచివాగ్రణి! తావకభక్తి లోకముల్

ఘనముగ నిండె మిమ్ము ననఁగాఁ బనిలే దింక మాటిమాటికిన్. 283

చ. కులము జలంబులం గలిపి కూడినసద్యశ మెల్ల దూరమై

తొలఁగఁగ లజ్జఁ బోవిడిచి తోరపునిందల కాలయబవై

నలుగురు నవ్వ నొక్కవెలనాతికి లింగము గట్టి దానితోఁ

గలిసి భుజించి మీకు గరిగా బహుమానము సేయఁ బాడియే!. 284

సీ. ఎడవక యాపుపా లెంత పోసిన నైన

విడుచునే? సర్పంబు విన మొకింత

పుల్ల తేనియ యెంతపోసి నూరిన వేప

నారకుఁ దియ్యఁదనంబు గలదె?

తేటనీరున నెన్ని తెలుఁగుల నుదికిన

నెలుఁగుచర్మమునకుఁ దెలుపు గలదె?

లోతుజలంబులలోవల నానిన

బలుగుతాతికి మెత్తఁ బడుట గలదె?

ఆ. యరయ లింగదేహ యెంత వెలనాతి

పూతభావ మెట్లు పొందనేర్పు?

తెలసియుండి యిట్లు ద్రిష్టురఁ గూడునె?

యనిన బసవ డాగ్రహంబు నొంది.

285

చ. ధరణితలేంద్ర! యిట్లు లన ధర్మ మె! కైవమతప్రసర్తనం
బరయక వార్ధిఁ జొచ్చునదు లన్నియు వేఱయి యుంట గల్లునే ?
గురుకరజాతులౌ నరుల గోత్రకులంబుల నెంచఁగూడునే?
హరమత ముత్తమంబు సమయంబుల కన్నీటి కం చెటుంగవే.? 286

ఆ. శూలిభక్తిలేని సోమయాజియు పీన
జనుఁడు గాని చూడ ఘనుఁడుగాఁడు
శూలిభక్తిగల్గు మాలవాఁడైనను
శూలిసముఁడు గాని మాల గాఁడు.

287

చ. హరపవభక్తియు క్తకమలవ్యప్రభావ మెటుంగ లేక యి
ప్పరునున దూప్యభావమున: బల్కఁగఁగూడునె? తన్మహత్త్వమీ
వరయఁగఁ గోరితేని వెన నారయు మెవ్విధి నైన నన్న నా
ధరణిపుఁ డట్ల కాక యని తామస మించుక మాని యత్తఱిన్. 288

చ. బసవని: బోవఁగాఁ బనిచి పార్థివవల్లభుఁ డొక్కయుక్తి మా
నసమున నెంచి తస్కరజనంబులఁ బిల్వఁగఁ బంచి పత్నెదు
ర్వ్యసనము మీఱ మీరు కమలవ్యగృహంబున కేగి తచ్చిపుణ్
వెనఁ గొనితెండు పాం డనుచు నీడియముల్ దయచేసి క్రమ్మఱన్.

తే. ఎప్పగిది నైన భ్రమయించి యింతిలింగ
మూర్తిఁ గొనితెండు మీ కతిముద మొనర్తు
ననిన జోహారు లొనరించి యవనిభర్త
యాజ్ఞఁ జైకొని తన్మగు లరిగి రంత.

290

క. హరభక్తులమాహాత్మ్యం, బరయకదుష్కృత మొనర్చెనవనిపుండికసి
దురితాత్మఁజూడఁగాదని, యరిగినగతినినుండు పశ్చిమాద్రినిజేరెన్.

క. కైవమతవ్వేషం డగు, భూవల్లభుఁడొరకలుషపుంజము బ్రహ్మం
డావలిసింఁడినగతి ధ్యాం, తావృతమై తనరె దశదిశాంతర మంతెన్.

వ. ఆసమయంబున.

298

ఉ. కత్తియు నీలిచీరయును గంకటిరజ్జువు నారసంబు ముల్
గత్తియు వాటురా లిసుము గొంఁడియు నక్షత లొల్కిబూదియుం
గత్తెరకావికప్పడము కాటుకయున్ నెలగోల చీరయుం

గుత్తపుటట్ట నంబువులు కుక్కలకట్టును బిండిబల్బమున్. 294
క. మొదలగుసాధనములుగొని, మదిఁగొంకకగాఢతరతమంబునఁజోరుల్
గుడికొనికమలవ్యమణీ, సదనముఁ జేరంగ నరిగి నైఁగల సంతన్. 295

ఉ. కన్నము ద్రవ్వి కోవి నిడి కైకొనివచ్చిన తెక్కపువ్వులకా
మున్నుగ దీపమార్చి యొఁముచ్చుపసంబులు మున్ను సాఁచి యా
కన్నము చొచ్చి యొయ్యఁ దదగారములోపలి కేగి తెల్విగాఁ
గన్నుల సర్వవస్తువులు గన్పడుకాటుకఁ బూసి యత్తఱిన్. 296

తే. కనకమయనూత్రపేటికాకలితలింగ
మూర్తి విద్రుమఖట్వాంగమునఁ దగల్చి
యోగసిద్ధాసమాసక్తి నొడలు మఱచి
వ్యసించిన యాకమలవ్యఁ గాంచి. 297

సీ. దరి కేగి నిల్చి యాతెఱవలింగము గొనఁ
జేతులాడక కొంతనేపు నిలిచి
నరపతియాజ్ఞ నొనర్చక గాదని
నప్పుడు జ్యోతిర్తయంపులింగ
మూర్తి యున్నట్టి తత్కార్తస్వరపుఁడేటిఁ
గొని తాను జతవారు గూడి పోయి
వృధివీళుచేతిలో నిడి తారు దెచ్చిన
గతియెల్లఁ దెలుప నద్భుతము నొంది

తే. దొంగలను వీడుకొలిపి యాలింగమూర్తి
జతనముగ డాచి యంత బిజ్జలుఁడు దీన
నేమి పుట్టునో యని భీతహృదయుఁ డగుచు
గడవె నారాత్రి నిద్దుర గానలేక. 298

వ. అంత. 299

క. హరపూజాకుసుమంబులఁకరిగెడుభక్తులమఁగాలమనుభృత్యుఁడుదాఁ
గరమునఁబట్టినదిపిక, కరణి నపుడువేగుచుక్క గానఁగ నయ్యెన్. 300

క. కమలవ్యభక్తిగతి లో, కములఁబ్రకాశంబునొందుక్రమమున నాశా
సముదయమున నెల్లెడలం, గ్రమమున స్వచ్ఛతతనచ్చరాజితలీలన్.

తే. అట్టి సఖ్యభిధానరా జకట! యెంత

చేసె నని కోపమున మోము జేవురింప

వచ్చెనో యన లోహితవర్ణయుక్తుఁ

డగుచు నుదయించె నినుఁడు పూర్వాద్రియందు.

302

ఉ. అంతకమున్న బిజ్జలుఁ డహర్ముఖత్యము లెల్లఁ దీర్చి య
భ్యంతరసీమ వెచ్చడి నిజావులతో సభఁ జేరబోవఁగా
నంతటిలోనఁ జారుఁ డొకఁ డయ్యెడ కల్లన నేగుదెంచి భూ

కాంతుని గాంచి పల్కెఁ గటకంబునఁ బుట్టినవార్త నమ్ముడై. 303

చ. అవనివ! యొక్కవేశ్య కమలవ్యయనం గల దివ్యరంబునకా

శివపదభక్తియుక్త యలచేడియలింగము దొంగబంట్లు త

ద్భవనము కన్న మేసి దురితంబున కోడక కొంచుఁబోవఁ దో

నె విడిచె జీవముల్ సుదతి నిన్నటిరేయి మహత్త్వ మేర్పడన్. 304

ఉ. ఇంత మహత్పురాలి టిటు లె గ్గొనరించినకర్మి యెవ్వఁడో

యంతకుఁ జూచు వేగ మని యంతట నంతటఁ బ్రాణిలో జనం

బంతయు నాడుచుండె నిది యద్భుతకార్య మటంచుఁ దెల్పినకా

స్వాంతము చంచలింప జనఁబల్లభుఁ డేమియుఁ దోచు కత్తెనీ.

చ. ఘనుఁ డగుమంత్రివర్య నొక కంచుకీచేఁ బిలిపించి పల్కె నో

యనఁను! చుహత్తయైన కమలవ్వదిటం బరయంగఁ గోరి నే

ననియతిఁ జోరులం బనిచి యాసతలింగము దెచ్చుటన్న వా

రు నటుల సేయ బిట్టవుడె గ్రుంకె లతాంగి యిక్కేమి సేయుదున్?

తే. కుడిచి కూర్చుండి యిపు డిట్టి బెడద దెచ్చు

కొంటి స్త్రీహత్యయును జనకోటివలన

నిందయును రాజ్యదూరత నొందవలసె

నింత వచ్చుట మున్ను నే నెఱుంగనైతి.

[గంధి

తే. ఇంతకాలంబు గాపాడితివుడు నన్ను, బాపమొందక యుండ నప్పద్ద

జీవనంగతిఁ జేసి రక్షింపవయ్య, యనినపువుతోడబసవేశుఁడనియెనిట్లు.

ఉ. అక్కట! యిట్లు సేయఁ దగునయ్య? ననర్హతరప్రయోజనం

బక్కమలవ్వనిర్మలమహత్త్వముల న్నెఱుంగంగఁ జెప్పినం

దెక్కలిచాడిమాటలె మదిం బదిలంబుగ నమ్మి మిత్తిచే

డిక్కితి వేమి సేయఁదగుఁ జెందినదుర్దశ మాన్పవచ్చునే?

309

తే. చోళరాయండు వేగింసుంధరావి
భుండు నుదయేశుఁ డాదియా భూమిపతులు
కొంప తీర్వరభక్తులఁ గొడువచేసి
తార చెడుట యెటుంగవే? ధరణినాథ!

310

క. నీ వెలుఁగఁగ మీజైనలు, శైవుల కవకారు లగుచు సమసిరికాజే?
కావుననెంత దిగుల్కొనఁ, గాఁదలఁచినకార్యమెల్లఁగాకతొలఁగునే?

చ. అనవుడు విజ్జలుండు బసవాధిప! నే నను నమ్మియుంట పా
వనునిగఁ జేసి కల్పవముఁ బాపి యశం బొనఁగూర్చి నద్గతిం
గనుపడనేయువాడె నని కాచె? దయానిధి! యట్లు గాన నీ
యనువున మంపబుద్ధి నగునట్టిననుక బుధమాన్యుఁ జేయవే! 312

సీ. అనుచు దీనతదోపనాడినబసపండుమోమునఁజిలునవ్వ మొలకలెత్త
నాలింగమూర్తిఁ దెచ్చుని కేల నిడికొని భక్తులు దానునుబాధివుండు
కమలవ్యగారి గేహమునకుఁ జని గతజీవయైపడియున్న చెలియఁగాంచి
యచ్చెరువందిపూర్వాచార్యచేభక్తపుంగవాఙ్మదదీయలింగమూర్తి

తే. నవుడు ధరియింపఁగాఁ జేయునంతలోన
నిద్ర తెప్పిఱినటు లేచి నిఖిలభక్త
సమితిఁ గని మ్రొక్కి నిలిచిన సచివుఁ డువిద
పాదపద్మములకు మ్రొక్కి బ్రస్తుతించె.

313

క. విజ్జలుఁ డంతట సాధ్వీస, లజ్జాభరభక్తిమార్గలంపటుఁ డగుచుక
దజ్జలదాలకపదముల, పజ్జం ధర జాఁగి మ్రొక్కిబడివినుతించెన్ 314

క. కమలవ్య! నీదువిలస, త్కమలాంకకలాపభక్తిగతి యిజ్జగతిక
గమలాధవ కమలొద్భవ, కమలాధిపముఖుల కైనఁ గానఁగవళిమే?

క. నే నజ్ఞానమనస్కుఁడ, నై నీ కెగ్గించినాడ నటు గావున నా
హీనగుణంబులునీమన, నూనకుమనివేడుకొనెనృపొత్తముఁడంతన్.

క. హృత్కమలకర్ణికాస్థిత, సత్కాంతకళావతంసచరణాంబుజయా
తత్కాంతదుఃఖగనిసం, పత్కమనీయాత్మగృహముపటుగతిఁజెందెన్.

క. తదృక్తతతియు బసపండు, హృస్ఫురితానందు లగుచు నేగిరి నిజభా
స్వభావములకు సతి లో, కాదృఢతసద్భక్తిదొంటియట్లుపనించెన్.

టంగుటూరి మాచయ్యగారి కథ.

వ. అదియునుంగాక.

319

తే. మఱియుడంగుటూరిమాచయ్యనానొక, భక్తపుంగవుండుపాదదాహి
రాజరాజరాజరాజేష్వరత్సభా, రాజదమల్లిర్రాజితుండు. 320

శా. అద్వైద్యాద్వైంబురుహాద్వైషచ్ఛక్లభూషార్చనమానక్తుః డు
ద్యద్వైశీషముఖాది తేయనికురుంబాభ్యముక్త్యంగనా
హృద్వాంఛాపరిపూర్తిద్దాకటాక్షేత్రాన్యతాంగుండు కృ
ష్ణద్వైపాయనముఖ్యయోగినునిష్ఠాశాలి యొప్పుభావిన్. 321

క. ఆలింగభక్తవర్యుం, డాలియు సుతయుగముః దాను నగచాపగుణా
ర్చాలి స్థిర్యంచకస్థితిః, జాలగనొనరింపుచునురసాస్థలివెలసెన్. 322

వ. అంత నొక్కనాడు.

333

చ. చిటుతకుమారుడ డాటతనిచే వనయూ డగువారిఁ గూడి మే
నెఱుగక యాడుచుండగ మహీస్థలి లింగము జాతిపడ్డయ
త్తఱిఁ గని బాలుఁ డొక్కఁ డది తాఁ డదిలంబుగడాచి వానిముం
దఱ కరుడెంచి నీగళమునకా శివుఁడేడి? యటంచు బల్కినన్. 324

చ. కరమున రొమ్ము పుజ్జి శివుఁ గానక తోసె గతాను డై ధరం
దొరఁగిన గాంచి భీతిలుచుఁ దోడిక మారకను లెల్ల నొండొరుల్
పరు లెవరైన మీఁదఁబడి పట్టుకొట్టుట గాన మారకే
మరణముఁ జెందె నీతఁడు ప్రమాదము చెచ్చెను మూఁకకంతకున్.

మ. తలిదండ్రుల్ విని యాడ నున్నమనపైఁ దప్పించి భూమిశుతోఁ
డెలియం జెప్పకపోవు చెప్పినపుడే తెప్పించి చూపంగఁ గొ
ట్టుల వేయించకపోవఁ డిందఱ నిఁ కేతో? వంచు నాడంగ వా
రలతో లింగము డాచువాడు వెఱ వూరం బల్కె నప్పట్టునన్.

మ. వినుడీ బాలకులార! యాటతనిచే మీ డుండుచో లింగ ము
ర్విని జాఱం గని యేను డాచి తెలుప నీవీతానుఁ డై కూలె గా
వునఁ దల్లింగము గ్రమ్మఱం దనువునం బొందింపఁ బ్రాణంబు వ
చ్చునొ యం చందఱు చోద్య మంద నపు డీశు న్నాననంధించినన్.

ఉ. తోడనె మేనః బ్రాణములు తొల్లికియట్లున చేఁ గాంచి తోఁ
గూడి వనించుబాలకులు కో యని యార్పుచు నెంత వింతకా

చూడుఁ డటంచు నిందఱినిఁ జొట్టినగండము దప్పె నంచుఁ జె
ల్లాడుచు నాతనిం గదిసి యక్కునఁ జేర్చుచు నుండునత్తఱిన్. 328

తే. అతనియగ్రజుఁ డరుదెంచి యచటివారి
వలనఁ దద్వృత్త మరసి జైవప్రవర్త
నం బెఱుంగునె? వీడు లింగంబు జాటు
నంతనే ప్రాణములు వీడఁ డాయె గాన. 329

చ. శరణులు విన్న నీగతికి నైతురె యంచుఁ గ్రుథాత్ముఁ డై నిజా
వరజునిఁ జాలఁగాఁ బదరి పా పద మంచుఁ జనంగఁబోవున
వ్వరునును గాంచి బాలకులు బాపురె! యీగతిఁబల్కు వీనిపెం
వరయుద మంచు నొక్కమొగి నందఱు బైఁబడి వానిలింగమున్.

క. బలిమినిదెంచినఁబ్రాణముఁదలఁగును వెఱఁగంది మగుడఁ దల్లింగముమై
నిలుపుటయుఁదోనెబ్రదికినఁ, జెలరేఁగికుమారకులుకుచేష్టితులగుచున్.

తే. వెక్కువరుస లింగంబులఁ బెరుగఁ దీయు
చును రయంబునఁ గ్రవ్వుఁ దనువునందు
నొందఁ జేయుచుఁ బ్రాణవియోగయోగ
కలన కద్భుత మందుచుఁ గాంచి యంత. 332

క. చిటుతలము మీమహత్త్వం, బెఱుగకయిటుచేసినారమీపనిదయచే
మఱువదగుస్వామియనున, త్తఱిదద్దురుఁడైనమాచధన్యుడువచ్చెన్.

ఉ. వచ్చి కుమారులం గని శివాధవభక్తివదం బెఱుంగఁగా
వచ్చె శివుండు దేహ మెడఁబాయుట గల్గునె? భక్తకోటి కీ
యొచ్చెము సల్పవచ్చునె?యయో!యని చింత యొనర్చుచున్న భా
స్వచ్ఛరితాధ్యుఁ గన్గొని హసన్ముఖు లై గుమిగూడి బాలకున్. 334

అ. అంగమందుఁ బాయ దఁట వీనిలింగంబు
చోద్య మిప్పు డిదియుఁ జాత మనుచుఁ
దొంటిపగిది గదిసె దూసినఁ దల్లింగ
మెద బెనంగి యంటి వదలకున్న. 335

చ. కనుఁగొని బాలు రిట్టిగతి గంటిమె వింటిమె యెందునైన నీ
యనఘులు శంకరాంశజు లటంచు నుతించుచు మ్రొక్కుచున్న యం
త నగరవాసభక్తతతి తన్మహిమన్ విని వారిఁ జూచు వే

డ్కు నరుగఁ గాంచి యాత్మ జయుగంబునుదాను సమస్కరించుచున్.
క ఉన్నెడ మాచయఁ గనుఁగొని, యన్నాగకలాపభక్తులదృష్టతమతులై
యెన్నఁగలవారిలోఁబడి, సన్నమహామహులువీరె జగతి నయాచే!

ఆ. చెడనిభక్తియుక్తి గొడఁగూచి తిరునాళ్లు

పోన సరియమయును బావకాటు

గర్భవాసులైరి గాని యీగతి లింగ

మంగమందు విడమి యవనిఁ గలదే!

348

క. అని వినుతించిన నందోక, యనఘుండిట్లుచెయ్యెదొల్లియనిమిషఁడనఁగ
ల్లునతనిచరితము దెప్పెద, వినుమని తెలుపంగదొడఁ గెవిస్పష్టముగాన్.

అనిమిషుని కథ. ఖండి

సీ. అతివేడ్కఁజెన్న పయసునాఁడుశ్రీ గిరికేసుచోనాతఁడొక్కెడ స్వలింగ
మవనిమైఁ బడి తన కగపడకున్నంత నచ్చొటనిలిచిదేహంబుదోరఁగ
గమకించునెడ దయాకలితాత్మఁడై నందికేశ్వరుఁడేతెంచియిటులజీవ
మెడసేయఁగారణంబేమి? నా నమ్మఁజైయిట్లునూలింగమెచటఁగాన

ఆ. రాకయుండఁ గానఁ బ్రాణంబు వీడనే, ననఁగఁ జేయవలసె ననిన నంది
నగవుతోడ ననియెఁ దెగువచే నీగతి, దాఁకుంబు సేత ధరణిఁగలదే?

డి. ఊరక వేవముల్ విడువ నొప్పునె? యెవ్వరిచేతఁ జక్రైన్

యారయు మెచ్చటం బడెనో యంతట సుతటఁ జూడు ప్రాతరా
ర్యారమణార్చనం బెచట నయ్యెనో యచ్చటఁ గాంచఁ బంపుమా
దారి విమర్శసేయమను తప్పక లింగము గాన నయ్యెడిన్. 341

వ. అనినఁ బద్మ క్షవరుండిట్లును సయ్య! రేవకడ నొక్కసరోవరతీరంబునఁ
బ్రాతఃకాలివార్చనం బొనరించి పయనంబు దరలి యొండొచ్చోట
నిలువక వచ్చివచ్చి యిచ్చట మదియాంగంబున నీశ్వరుండు లేమిఁ
గంటిం గావున నిచ్చట మల్లింగంబు దొరకవలయుఁగాక యిచ్చోటు
వదలి వేతె యొక్కచక్కె వెడలం బోవ నిది నానియమంబు నియ
మవర్తనులైనవారల నీశ్వరుండు కరుణించి కృతార్థులం గావించు
నది యెట్లునిన వినుండు. 342

పగల్గొందారి కథ. ఖండి

క. అండజనాయకవాహన, కాండాలయితాత్మహృదయకమలజాఁ డఘపే

దండహారివనుమతిఁబగ, ల్లాంఁడారియనంగనొక్కధన్యుడు వెలయున్.
తే. విశ్వసన్ను తుఁ డతఁ డగన్తే శ్రీశ్వరునకుఁ
బ్రతిదినంబును శతఘటపరిమళోద
కంబు లభిషేక మొనరించి కాని కుడువ
ననుచు వ్రత మూని యట్లు సేయంగ నంత.

344

సీ. విశ్వదిగంతరావృతిరజగిపటలంబు దవహుతాశనదగ్ధతరుచయంబు
ద్వావశాత్తకదాభితప్తాపనితలంబు వారిసరోన్వేషివనమృగంబు
ఛాయాప్రదేశవాంఛాస క్తఫణికంబు పాసీయవారికాబంధురంబు
తైత్యగంధవహార్థనంచరద్భుజగంబు సలీలమరీచికాసముదయంబు
తే. నిర్జలతటాకవాపికాని ర్హరంబు, జనభయంకరపశ్చిమస్ఫుర్వనంబు
శాల్మలీతూలకీర్ణనిర్జరపథంబు, నగుఁడుగనుగొననయ్యెగ్రీహ్లాగమంబు.
ప. ఆసమయంబున.

346

చ. తనపురి సీరు లేమి ననుభూరథువజ్జన మంతరించునో
యని పరిచారవర్ణముల నన్యపురంబుల కన్పి వారి ధే
బనిచి దినంబు నేమ మౌఁడబాయక సల్పుచునుండి యొక్కనాఁ
డనఘుఁడు తొంటియట్లు గిరిజాధిపవజ్జన మాచరింపఁగాన్.

347

క. చేదప్పి నూటవఘటము, మేదిని బడి భిన్నమగుడు మృగధరభక్తుం
డీదివనవ్రతసాంగము, గాదయ్యె నెకేఱి సేతు గౌరెరమణా!

348

క. చేరువనీరముపుట్టదు, దూరముఁబంపుటకు నెడము దోఁప దిపుడు నే
నేరితి వ్రతము గడువఁగ, నేరుతునని మూర్ఛ చే ముసింగినయంతన్.

చ. సరసిజవైరిజాటుఁ డొకజంగమరూపము దాల్చి వచ్చి యా
శరణవరేణ్యకట్టెదుట స్వర్ణఘటంబు జలాభియుక్తముం
దిరముగ నిల్చి నీవ్రతము దీర్పుము సాంగము గాంగ నందుఁ దె
ల్పి రయము మీఱ నేగుటయు లేచి దిశల్ పరికించి యెచ్చటన్.

చ. ఘటమును జంగమంబుఁ బొడగానక చింతిల్చి యాత్మ నక్కటా!
యెటు కల గంటిఁ గాక నిజమేని కనుంగం కల్చకుండునే
యెటుల చరింతు వాత్తియమ మేగతి సాంగముఁ జెందు నంచు ను
త్కటపరితాపవేదనల్లా గ్రమ్మగఁ గమ్ములు మూసి తా వెనన్. 351
ఉ. తొల్లిటిపైఁడికుండ నిజత్వవిదమునంధునఁ నాచి యా

యుల్లముఁ జూడఁగోరి జలయుక్కులశంబు మదీమగర్భమం
దల్లన నిల్పి మేలిక భయంపడనేల కుతారధార నే
నెల్లరుఁ జూడ గర్భగతహేమఘటంబు పెగల్తు నిత్తటిన్. 352
క. అని వాఁడిసురియ చేకొని

తనయుదరము చించఁదలఁపఁ దత్తణమున హృ
ద్వ్యసజమున దయ దలిర్పఁగ
మనసిజహరుఁ డిటుల వలదు మాను మటంచున్. 353

తే. కట్టెదుట నిల్చి యాతనికరము వట్టి
మేలు గణవర్య! సీచర్య మెచ్చువచ్చె
రమ్ము కైలాసమునకు శీఘ్రమ్ము గాఁగ
ననిన శివునకు మొక్కి యిట్లని నుతించె. 354

పంచచామరము. అంబుజాక్షసాయకా! యుజాండభాండనాయకా!

శంబరారిమారణా! నిషాదవేషధారణా!
కంబువర్ణవిగ్రహా! వికారికాలనిగ్రహా!
శంబరాంకభూషణా! నిశాచరాలిశోషణా! [విదప

ఆ. అనుచు సన్నుతించి యార్యామనోనాథ, పూనువ్రతముసాంగమైన
రాకయొప్పుగాక లేకున్న సీచ్చట, వదలివచ్చు టుచితవర్తనంబె?
వ. అనిన శర్వుం డిట్లనియె. 357

తే. అంజనఖనిత్రధూపదీపాదికములు
ధరణి సేవధి దొరకు నంతకునుగాదె ?
తద్ధనం బబ్బుపిదప సాధనచయంబు
లెన్నియేనియు బనిగొనునే? తలంప. 358

ఉ. కాన మదీయర్చనము గట్టెడునంతకుఁ గాదె? సీ విటుల్
పూని యొనర్చునట్టివ్రతపుంజము భక్తసమూహిలోనఁ బెం
పూసెతి వింక సంశయము నొందకు సీనియమంబు నిండె సీ
నూనవిమాన మెక్కు పద శోభనరొవ్యధరంబుఁ జేరఁగాన్. 359

సీ. అనఁ బగల్తాండాది యనియెఁ గ్రమ్మట మొక్కి
స్వామి! మీ రనుమాటయే మదిష్ట
మగుఁగాని వ్రతలోప మగుటకు సమ్మతిం

పదు మది యావెల్లి బాపవలయు
నావుడు గరుణించి యావారికుంభ మా
తనిచేతి కొనఁగ మోదంబు నొంది
హరమజ్జన మొనర్చి యయ్య! యీలింగాల
యములతో నను నీపురమున జేర్చు
తే. మనిన నాతఁడు కోరినయటుల నిజని
వాసమున జేర్చె నపు డద్రవాసుఁ డట్లు
లగుట పట్టిననియమంబు దిగువఁ దగునె?
యని మఱియు నిట్లు లనియె నయ్యనిమిషండు.

360

మ. అతిభక్తి దనయెత్తుగుగ్ధులము నిత్యం బితుభర్తాపహా
ర్పితముం జేయఁగఁ గౌళకూట మది దుర్వృత్తాత్ములై యొక్కనాఁ
డతనిం గానఁగ నీక డాచ నిజదేహం బగ్గిలో గుగ్ధులా
యితమై యొప్పు నొనర్చి హీనత నరుం డీశాను నొప్పింపఁడే.

361

చ. జడధిశయానబాణునకు సంతతముక వెయి దీపముల్ వెలుం
గిడుచుఁ బదార్థ మెల్ల నదె హేతువుగా వ్యయ మొంద ధీరుడై
జడముడి విచ్చి దీపములచందమునక వెలిగించి తోడనే
కడమలసంబి శంకరునికాయముఁ జెందఁడ బొందితోడుతన్.

362

తే. ఎండ వెన్నెలఁ దనుపంటనీనివ్రతముఁ
బూని గుహనుండి రవివసుపుంజ మాతృ
గాత్రమునఁ జొన్న నాతనిఁ గని శపించి
యీశుదయఁ గనె దొల్లిసురేశ్వరుండు.

363

తే. చందనము మూడుసందెల శర్వమూర్తి
కిచ్చువ్రత మూని నిజధన మెల్ల సమయఁ
జెయ్యి గంధముగాఁ దీసి శివునికరుణ
వలన నణుమూర్తి కైలాసవాసి గాఁడే.

364

తే. మఱియు నడిభర్త గుగ్ధుల మాచిదేవుఁ
డాది యగుభక్తార్థులు సాంగనియమ
కలనచే గాదె శివుకృప గాంచి రట్లు
లగుట వ్రత మరయఁగ నిట నగునె? యవను!

365

వ. అనిన నందికేశ్వరుం డనిమిషునిష్ఠాగరిష్టత్వంబున కచ్చెరువందుచు
దరహాసితాననుండై యిదె కొమ్ముని తల్లింగం బతనిచేతి కొసంగి లిం
గాంధ్రైకమార్గం బుపదేశించి నేటంగోలె నీమూర్తి నీదేహంబున
నంటు వదలకుండు నని యనుగ్రహించి దండప్రణామయుతుండగు
నతని హితవాక్యంబుల గారవించి ప్రమథాధ్యక్షుండు నిజేచ్ఛం
జనియె నాటంగోలె నయ్యనిమిషుండు నిజకరితలన్యస్తలింగలీనదీక్షా
తత్పరత్వంబున నిరంతరంబు చన్ను మఱచి చిదానందాద్ధి నోలలాడు
చుండె నని తొల్లిటిభక్తవర్యుల చర్యల విందుము నే డిష్టహాత్తుల
గన్నులం గంటి మని సన్నుతించు నవసరంబున నమ్మాచిదేవుభార్య
యేతెంచి యచ్చటిభక్తులకు మ్రొక్కి సజపతీసుతులం గన్ముగొని
గూఢతరయగు మనభక్తి నేటికి గచ్చుకెక్కె నింక మర్త్యంబు చాలు
రండురండు పోద మని కుమారుల నిరువురం జంకల నిడికొని ప్రాణే
శ్వరు మూంపువై నెక్కించుకొని సకలభసంబులు ఘేయని జయ
వెట్టి వైహాయనగమనంబునఁ గైలాసకుధరంబున కరిగె నంత నచ్చటి
భక్తులు నత్యాశ్చర్యంబు నొంది తమలోన.

846

సీ. విలసితచతురంగబలసమేతుండయి చెన్నయాఖ్యుండు శిర్వుజేరసరిగె
సకలతంత్రముదానుశమనారిససతిచేరగుమారపాలశూర్జరుండుచసియె
దొప్పిదిపురములతోఁగూడ శివపురి డాయంగ నేగె హలాయుధుండు
గురునక్షదొమ్మరకులమెల్లఁగొనితారవృక్షీధరముఁజేరబిళ్లయాఖ్యు
తేడనుచువిందుమాద్యోక్తులయందుదొల్లికంటిఁబుట్టటిగన్నులకలుపుదీట
దేహములతోడఁగైలాసదేశి మునకు, థాతుణీజనులందందవీరదేసంగ.
ఆ. పలికినట్ల నడచు భక్తులు వీర కా, కవనిలోన నెవ్వరైన గలరె?
యనిన నొక్కజంగమయ్య యిట్లనిపల్లెఁచినరెతోంటభక్తవితితిలోన.

॥ శివ ఘటాలయ్య కథ. ॥

కా. కామక్రోధమదాదిశత్రుబలవద్ధర్వాపహుం డింద్రియ
ప్రోమోద్దామవికారదూరుండు విసిద్ధతాఖిలాఘుండు దీ
నామర్త్యక్షితిజంబు భక్తకుపాదాంభోజసత్వార్చన
స్థేమాత్మండు దనర్చు నివ్వసుమతీనీమకఘటాలయ్య నాన్. 849
ఉ. ఆయనఘాత్తుభార్య విమలాంగి యనంగ విలాసవిభ్రమ

- ప్రాయకథాభిరామ సితపంకజపత్రవిశాలనేత్ర స్వ
 ర్నాయకరత్న వేణి యుమరాజనిభానన భద్రకుంభికుం
 భాయతనత్పయోధర మృగాధిపమధ్య తనర్పు సంతయున్. 370
- సీ. అయింతి పతి మెచ్చు బాయక నిత్యంబు కేలభక్తి గల్గినదివారె
 నుచితోపచారంబులొనరజేయుచుమన్న థాయత్తమానసయైవిటాలిఁ
 గూడిచరింప నక్కోవిదుఁడెఱిగియు లెక్కసేయక లింగలీల ధరణిఁ
 దిరుగుచు భక్తమందిరములకేగి తపంగణరజము పొసంగ నూడ్చి
 తే. తెచ్చి యొకభాండ మొనరించి గృహిణి నూత్న
 లబ్ధభక్తుల కొసంగి తల్లభి జంగ
 మార్చ లొనరించుచు దురింత రాజవంజ
 వభ్రమాతీతమార్గఁడై వఱలుచుండె. 371
- వ. అంత నొక్కనాఁడు. 372
- చ. శరణులు కొందఱాఘనునిసద్దముఁ జేరంగ నేగి వానిచే
 జితరథపూజనావిధులు చేకొని మున్న తపంగనాగుణం
 బరయుటచే స్వమానసములందు నసహ్యత దోషఁ గిన్నమై
 హరగణు లెల్ల నిట్లనిరి యాతనితోడుత నేకవాక్యులై. 373
- తే. జ్ఞానవైరాగ్యవిష్మయ త్కారమున
 వన్నెకెక్కిన యోభక్తవర్య! నీదు
 తరుణి కొఱగాని త్రిమృట దిరుగఁజొచ్చు
 జక్కఁగాఁ దీర్పు మనుటయుఁ జాఁగి మ్రొక్కి. 374
- క. తనకాంతఁ బిలిచి యీభక్తనికొయము నీవు చక్కఁగఁ దిరుగఁగలే
 దనియె నటుగానవీరల, కనుగవకట్టెదుట మెచ్చు గ్రమ్మటుమనినన్.
- తే. అంతఁ బతిమాట జనదాట కజ్జలాట
 లాక్షి మడమలు భవి మోపి యపుడు కుంభ
 కారచక్రంబు దిరిగెడుతీరు దోషఁ
 దిరుగఁ గని భక్తు లిటుల పల్కిరి హసించి. 375
- తే. మేలు మేల్పుగ! నీచర్య మెచ్చువచ్చె
 దిరుగుటలు నాఁగ నీటు గాదు దెలియ వినుము
 కాంత నడవడి చక్కన గా దటన్న

నతివపైఁ గోపగించి యి ట్లనియె నతఁడు.

377

క. నీనడక చక్కఁగావఱు, యీనాగకలాపభక్తు లెల్లను మెచ్చున్
బూని నడు మనిననగ్గజ,యాన విలాసముగహంసయటులనడచినన్.

క. కని తప్ప క్తనికాయము, విచుము ఘటాలయ్య! యెంతవెట్టివిమేమా
డినమాట తెలియనేరవు, సునకచనేతలు సొసంగుగానివనుటయున్.

క. కొఱఁగానిసేతలని యీ, తెఱవయనుచునాకు నెపుడు తెలియదునేనె
తైఱఁగునఁ జెప్పిన నట్టుల,యరసేయక సేయు నట్టుబాడందగునే?

చ. అను డితఁ డింత తెల్పుఁ దెలియం డని యందొకభక్తపుంగవుం
డనియె రహస్యవృత్తి సదయాత్మక! నీప్రియ కామచారయై
తనకులశీలవర్తనలు తప్పి చనం గడుమిండ్గిలతో

నెనసి చరించు నీ కిటుల యేటికి నూరక చూచుచుండఁగాన్. 381

వ. అనిన దరహాసితాననుం డై ఘటాలయ్య యి ట్లనియె. 382

చ. హరగణవర్య! మీ రిటుల యాడుట ధర్మమే! యన్యనిందచే
దురితము వచ్చునంచు మసిఁ దోఁపదె? పామరవృత్తిఁ జెందినన్
గిరిశుండు వానిఁ జేకొనునె? కేవలభక్తిపదానువర్తుల
శరణులు మెత్తురే? యెఱుంగఁజాలక మాయలఁ జిక్కువారలన్. 383

చ. ధరణిపర్వాన్నాయకులతర్జనకున్ జనకోటినిందకున్
బరమునఁ గాలుచేఁ బడెడుబాధలకున్ భయమంది కొందఁ తా
న్దరకువికారవర్తనలు మాని వసించురు కొందఁ టిచ్చమైఁ
బరగుదు రంగనామణులు వారలఁ బేర్కొన నేల? మాటికిన్. 384

క. ఒకయేటిసీరు వాడరు, సకలమహీజనము లొక్కసరణి నడువరే
వ్రకటముగఁ బెక్కుమానవు, లొకరొక్క రిసామృటంటయోగ్యులగునే.
తేనకలఫలములలోఁబీజనమితియట్ల, మునిగియుండిరిసంసారముననుగొన్ద
తాజవంశమునంగొందఁ అంటియంట, రరయ భల్లాతఃకీబీజమట్లధరణి.

వ. కావున నెవ్వ రెవ్వరిప్రకృతివిశేషంబు లె ట్లట్ల వారలుచరియింతురు
తద్గుణంబులు లెక్కింపం బనియేమి? సమస్తధర్మాభిజ్ఞుల రగు మిము
బోఁటిమహాత్ము లన్యగుణదోషనిరూపణం బొసర్చుట కత్యాశ్చ
ర్యంబయ్యె నొక్కఁడుచనుతో? వవేటొకండుచనునే? సకలజనంబులకు
భక్తియొక్కటియై యుండుఁ దద్భక్తియుక్తులకొందఁబుస్వశరీరంబు

లతోఁ గైలాసంబునొందెదరు మఱి కొందఱు తనుత్యాగులై చనియె
దరు కొందఱ తాత్పర్యంబున నొందెద రవియెల్ల నాశాస్పదం
బులైన మార్గంబుల యనినఁ దద్భక్తవరు లొండొరుల యాననంబు
లాలొకించుచు నితం డాత్మప్రియానుసక్తుండై మనల నొడంబఱుప
నిట్లాడుటయో లేక యితనిమార్గం బిట్టివియో యదియునుంగాక
యీశ్వరం గలయు తెఱంగులు కొన్ని యుగ్గడించి యివి యెల్ల నాశా
స్పదంబు లనియె నిష్కార్యంబులు దప్ప నితం డెప్పుగిది నంబికాధీశుఁ
గలయునో నెఱుంగవలయు నని ఘటాలయ్య నుద్దేశించి యందఱు
నేకకంఠంబుగా నిట్లనిరి.

387

ఉ. లోకములోన భక్తులు త్రిలోచనుఁ గూడెడునట్టిమార్గముల్
చేకొన కాడి తీ వెటుల చెందెదవో పరమేశుఁ డెల్పుమా
మా కిపు డన్నఁ దద్గణనమాజపచశ్శ్రీవణానుమోదుఁ డై
యాకరుణాకరుండు వినయంబున నిట్లని పల్కె మొక్కుచున్. 388

చ. అనఘతరాత్మలార! జగదంతరవర్తన లెల్ల నెప్పుడిం
గనుఁగొనఁజాలు జ్ఞానగుణగణ్యులు నామది మీ రెఱుంగరే?
ఘనదయ లోకసన్నతుని గా నొనరించుట గాక నాపయిం
గినియుట గా దయారె! ధరణికి నెన రిట్టుల యుండఁ జెల్లదే 389

న. అయిన మీ రిట్లాన తిచ్చినపు డే నూరకుండుట చన దన్నదన్వర్తనంబు
దెప్పెద వినుం డని యిట్లనియె.

390

క. కాయం బిది దగ్ధపట, న్యాయంబుగఁ జంద్రధరునియందును: గూర్తు
న్వాయునిబల్కుటతద్గతి, సేయుటయొక్కొక్కనాడు చెల్లు నెతలఁపన్.

ఖ. అని యండఁ బోక తప్ప, క్తనికాయంబునకు మొక్కి కడువడిపడ్డా
సనమున నాసీనుండై, ధనదావుంగలయందలఁచితత్త ణమాత్రన్.

టీ. తనరునాథారపద్మము మెట్టిదిగనాడి కనువృష్టియిట్టంగమునఁగూర్చి
తలనంపుతమ్ము లూర్ధ్వముఖంబులుగఁ జేసి వెన జీవవల్లికవేరు పెఱికి
తఱిదఱానిలబంధతతులూడఁగాఁదన్ని తగుపంచభూతసద్గములుమూసి
విలసితాంతర్జ్యోతివెలిఁగించితనులెల్లఁగలయలోఁగాల్పిచిత్తశవెలిఁగిచి

తే. బ్రహ్మరంధ్రంబు భేసింపఁ బ్రణవనాద
మెల్లదిక్కులఁ గడుఁ బిక్కటిల్ల సకల

- జనులు చూడ్కులు మిటుమిట్లు గొనగఁజేసి
తత్త్వణంబున శ్రీ పరంధాముఁ గలయ. 393
- ఉ. ధారుణి దిద్దిరం నిరిగె దారలు డుల్లె నభంబు వాగ్రిలె ది
గ్వారము గ్రుంగె సత్తకులపర్వతముల్ చలనంబు నొందె జం
ద్రారుణకాంతు లింకె సకలాంబుధివర్ణము దొంకె నాదిభూ
దారము బొబ్బరించె బెడివంబగు తత్ప్రణవారవంబునన్. 394
- వ. తదనంతరంబ. 395
- క. కురి సెకాబువ్వలసోనలు, మొర సెకాసురదుందుభులతిముదమునరంభా
దిరమణు లాడిరి చల్లని, మరుదంకురపం క్తిపీచె మాంగల్యముగాన్. 396
- ఉ. అట్టిమహాద్భుతంబు గని యచ్చటిశాంభవు తెల్ల లేచి మే
మిట్టివిచిత్ర మివ్వసుధ నెన్నఁడుఁ జూడఁగ లే దటంచు లోఁ
దొట్టినమోదసంపద నుతు ల్పచరింప నితండు రూఢిగా
గట్టులవేలుపే యటుల గానియెడక వడి నిట్లు సేయునే?, 397
- ఉ. ఎంతమహాత్ముఁ డెంతఘనుఁ డెంతతపోధనచక్రవర్తి వీఁ
డెంతకృతార్థుఁ డెంతగుణి యెంతసమ స్తసమానవర్తనుం
డెంతవిరక్తుఁ డంచు వచ్చియుంచు డగ్గటి తద్గణాధిపుల్
స్వాంతములక బ్రమోద మొదవం గనుచున్న తటిక రయంబునన్. 398
- ఉ. అం దొకభక్తుఁ డీతనిక్రియాపరిపూర్తి యొనర్త మంచు బా
లేందుకిరీటభావుఁ డయి సొచ్చినయాతనిఫాలవట్టికం
బొందుగ భూతిపుండ్ర మిడఁబోవ దదంగము భస్మమైన నా
చందము సర్వశర్వగణసంతతి గన్గొ నియద్భుతాత్మ లై. 399
- తే. ఓంహరుల మీటి యేమియు నుండనీక
యవ్వభూతి నిజాంగములందు నలఁది
కొని మహాముక్తి చేకొంటి మనుచుఁ జనిరి
సంతసము నందుచును నిజసదనములకు. 400
- క. కావున బలికినగతి శివ, దేవు ఘటాలయ్య గలసె ధృతి నిత్యతీ మ
ర్యైవళియద్భుత మొందను, మావల్లభుఁడగుటూరిమాచయకలసెన్. 401
- వ. అని తెల్పిన జంగమవర్యవాక్యములకుఁ బ్రమోదమానచేతస్సులై
సమస్తభక్తజనులు యథేచ్ఛం జనిరి. 402

తే. ధీరుఁ డైనట్టి శ్రీటంగుటూరిమాచ
యాఖ్యచరితంబు చదివిన నర్థి వినిన
నాయురారోగ్యపుత్రపాత్రాభీవృద్ధిఁ
జెంది తుది మోక్షసామ్రాజ్యమొందు నరుడు. 403

వ. అని తెల్పి సిద్ధరామునితోఁ జెన్న బస వేశ్వరుండు మఱియు నిట్లని
చెప్పందొడంగె. 404

క. శంబరభవజాతశ్రీ, కంబుగ్రీవాధిపాదిభుచరాన్నితపా
దాంబుజభవకనదాత్ముం, డంబికచౌడయ్యయనమహామహాఁడొప్పన్.

అంబిక చౌడయ్య కథ. అంబిక

సీ. అతఁడు భక్తానీక మానస భక్తి బాయక నూపకార కాయకము పూని
సలుపుచుఁ దల్లబ్ధి జంగమార్చనము లొనర్చుచు నిరుపమానందలీల
నిష్టలింగార్చుల నేపాద్దుఁ జేయుచు నిష్టలింగులమైత్రియే దలఁపుచు
నిష్టలింగాధిక్య మిలఁ బ్రతిష్ఠించుచు నిష్టపూజావిధు లెఱుంగ నట్టి

తే. నరుల నెవ్వుది మెచ్చుక తిరుగుచుండు
నంత నొకనాఁడు గుమిగూడి కంతుదళన
భక్తు లొకకొంద టొకయెడ భాసురేష్ట
గోష్ఠిమై సమృదంబునఁ గూరుచుండి. 405

చ. ఘనతరవేదవేద్య త్రిజగజ్జనసేవ్య సమస్తచేనతా
వినుతమహత్త్వ పాపపదవీహరణాద్భుతశీల మానసం
జనన ధరిత్రి ఘోరభవసాగరతారిణి యోగవిద్యఁ బో
ల నొకఁడు గల్గునే యమృతలక్ష్మిని గైకొనుమార్గ మేరికిన్. 407

తే. హృత్కమలకర్ణికామధ్య సీశు నిల్చి
మానసార్చన లొనరించు మానవులకుఁ
గరతలామలకము మోక్షసరణి యనుచు
నొండొరులతోఁ బ్రసంగించు చుండువేళ. 408

ఉ. అక్కడి కేసి చౌడయ గణావళిఁ గన్గొని మొక్కి నిల్చి యా
ముచ్చట లాలకించి యిది మొక్కల విష్ణుసమర్చనాధ్య మి
ట్లాచ్యుము చేసి యోగవిధి యోగ్య మటంచు వచింతు రయ్యయో
మెచ్చు నె కాకంధరుండు మేలిమి చెందునె? యెవ్వధంబునన్, 409

క. ధారాధరంబులోపలి, నీరము మది నమ్మకుండ నీ రెడలించే
 వీరిడిగతి నన్యపథము, గోరి కరస్థలశివార్చ గూడు నె? విడువన్. 410
 సీ. కరమున జ్యోతిరాకారలింగము గల్గనణుమాత్ర కళ గననల్లతయేల?
 ఖ్యాతపురాతనగీతారవము గల్గ దశరవశ్రుతిచింత దవుల నేల?
 యక్షయంబైన పంచాక్షరి యుండంగ షట్చక్రచింతనశ్రమ మదేల?
 సారమాత్రివిధప్రసాదామృతముగల్గనమృతకుంభేక్షణాయాసమేల?
 తే. కలితసద్భక్తి యనియెడు కన్య గలుగఁ
 బాపకన్నియ మేల్కొల్పుబాధ యేల?
 సులభముగ ముక్తి గాంచెడుచొప్పు గలుగఁ
 జాల వెత నొంద నేటికి? శరణతతికి. 411

క. అనియిటులయతఁడువల్లిన, వినియన్దొకశరణుండనియె వెలుపలిపూజల్
 తనువలయ నెన్ని చేసిన, సునమానసపూజఁ బోలఁగలవే? యెందున్.
 తే. మహితచిద్భక్తి మునుఁ దనమానసంబు
 లీయ మగుదాఁకఁ జను నిష్ఠలింగపూజ
 సలుప నారూఢుఁ డైనచో సాధనముల
 వలనఁ బని యేమి గలుగు? భూతలమునందు. 413

క. వేదాంతవేద్యమార్గము, గా దనఁగా నీకుఁ దగునె? కలితాత్మజ్ఞా
 నాదరులగు బుధవర్యులు, మోదంబునఁ దొల్లినిత్యము క్రింగనరే.

— ❧ — ఆత్మదేవుని కథ. ❧ —

ఉ. ధారుణి నాత్మదేవుఁ డనుధన్యుఁ డొకండు త్రికాల మంబికా
 ధారుని మానసార్చన ముదం బొనరించుచుఁ గొంతకాల మీ
 తీరునఁ బుచ్చి సానులు సుతింపఁగఁ దా నొకనాఁడు కూలికై
 దూరము వోయి తోడిప్రజతో వరి గోయుచు నుండున త్తటిన్. 415

చ. జలజసఖుండు మింటినడుచుక్కికి రాఁ గని భర్తపూజనల్
 సలుపఁగ వేళ యయ్యె నవి సయ్యన నచ్చట గూరుచుండి కళ
 గలువ లొకింత మూసి వెలి గన్దొనబాక తదేకనిష్ఠుఁడై
 యలరినఁ దోడికూలిజను లాతనిచందము గాంచి నవ్వుచున్. 416

ఉ. కూలికి వచ్చి యాడ వరిగోయుచుఁ గూరుకు చెందవచ్చెనే
 మూలుగుఁబోతు వీని కనుమానము లే దిఁకఁ జేసివెద్దచే

- దోలుఁడి యీదినుంబు మనతో సరిగాఁ బడి ముట్టఁబోదు వే
యేల వినుండు వీని బని కెవ్వరు బిల్వరు నేటినుండియున్. 417
- ఉ. కూటికి లేకొ యాఁడటనొ కూలి యొనర్చి గడించుకాను లే
చాటున నైన డాచి కనఁజాలకయో కుడువంగఁ గట్ట లే
కాటిది వీనితోడఁ గలహం బొనరించెనొ రాత్రి యిప్పు డి
ప్పాటొనరించుచుం గునికిపాటును జెందెడు నిద్ర చాలమిన్. 418
- వ. అని కేరుచు. 419
- క. కనుమూసెదేమి? లేరా!, యని వారలలోన నొక్కఁ డాతనిప్రక్కం
దనవ్రేలఁ బొడువ బిట్టుగఁ,దనువల్కుగ లేచివానిఁదార్జ్ఞానియలుకన్.
- క. ఓరీ మూఢ! దుర త్తక!, గౌరీశున కర్పితంబు గాఁ జేయునెడక
దోరంబగుదధిభాండం, జేరా పడద్రోచితంచు హెచ్చినకినుకన్.
- క. చేతికొడవంటఁ గొంకక,భూతలమున వానిశిర మపుడ యేయఁగఁనే
భీతి గొని తోడిపనివాం,ద్రాతఱిఁబరుగె త్తివృపునకంతయుఁదెలుపన్.
- మ. విని కోపంబున నమృహాత్ము నిపుడే షిప్పించి యారా! మను
ష్యుని నిష్కారణ మేల? చంపితివి నీచుం డైన నీరీతి ని
ప్పుని గావించునె? నిన్నుఁ గొట్టునఁ బడం బాల్యెట్టిసం గిన్న వో
వునె? యున్నట్లు నిజంబు పల్కు మనినక భూభర్తతో నిట్లనున్.
- క. పుడిమిదొర! సర్పి మిత్తం,బడఁచుగ నే వెట్టిసయ్య? యాకర్మడు నా
యెడనడిచిననడువడియే,ర్పడఁదెల్పెదవినుమటంచుఁబలికెనభయుఁడై.
- క. జీవేశార్పితదధిఘట, మీవంచకుఁ డొరఁగఁద్రోయ నేఁ జంపితి నే
నీవిధము దెలియ కూరక,నావలనం దప్పు లెన్న న్యాయమె?యధిపా!
- వ. అని యమృహాత్మునిసేరంబు దెల్పిన వారలదిక్కుమొగం బై నృప
వరుండు. 426
- క. ఊరకఁ జంపె నితం డని, మీ రంటిరి చంద్రధరనమీపదధిఘటం
బారయకతోలఁగఁద్రోయఁగఁ, గారణమేమనుచువారిగడ్డించుటయున్.
- చ. ఈతఁ డనెడుమాట లెల్లబూటకములు
కూలిసేయుచుండి కున్నుఁ జెందె
నింతె కాని పూజ లేమియు మే మటఁ
గానలేదు దమరె యాన యనిన. 428

చ. విని నృపవర్ముఁ డౌ గడుసువే కద! థాత్రియె దాపులింగమో!
మును మిడి కోయునట్టి వరిమోపులె పూజ యొనర్ప గోరి తె
చ్చినకుసుమాదివస్తువులొ! చెంగటిదాహపునీలముంత క
మ్మనిదధిభాండమో! తెలుపుమా విన వేడుక యయ్యె నిత్తటిన్.

ఉ. నావుడు నమ్మహాత్ముఁ డను నాహృదయాంతరవాసియా మహా
దేవుని మానసార్చనగతిక భజియించితిఁ గాని బాహ్యపూ
జావిధి గాదు హేళనము సల్పగఁ గూడ దటన్న నవ్వదుక
భూవరు డార! పొంకముగ బొంకితి విట్టుల నేర రెవ్వరున్. 480

తే. కోలభాతి భూమిఁ గొలిచి కొం డిదె నడు
మనెడుమాటవోలె నహహ! నీదు
పలుకుమార్గ మెంచఁ పొగ్గుడ విమ్మాట
వలన నీకు నింద దలఁగఁబోదు.

481

చ. అనినక భూపతిదిక్కు గాంచి జనవర్యా! నీదుచిత్తంబులో
ననుమానం బఱఁ జూడు నాహృదయమధ్యస్థాద్రిజాతేశ్వరా
ర్చన లంచుక గొడవంట నాతనిసువక్షం బప్పుడే చీల్చి యొ
య్యన హస్తంబుల రెండుపాయలుగఁ జేయం దోచె నాలోపలన్.

శా. శ్రీరమ్యం బగురత్న సీతముపయిం జెల్వొందు జ్యోతిర్మయా
కారం పొ శివలింగ మాశివునికై కావించు పూజావభుల్
భూరిభ్రాజితభాజనాంతరమునక బొల్పారునై వేద్యముల్
సాగంజొ దధిభాండ మాపెరుగు పెల్పుం జందుతీ రత్తటిన్, 483

మ. కనుపట్టక సభవారలుక వసుమతీకాంతుఁడు వీక్షించి హృ
ద్వనజాతంబుల భీతి సమ్మదము చిత్తంబుక ద్రపాభక్తిభా
వన లొక్కుమ్మడి దోచఁ గల్గమి శిరోభాగంబులం దాల్చి ని
ల్చి 'నమో సీలగళాయ తే' యనుచు హాళి న్నొక్కిరి ట్లందఱున్.

ఉ. మ్రొక్కి మహీతలేశుఁడు ప్రమోదముఁ జెందితి నిమ్మహాత్ముపెం
పెక్కినమానసం బెఱుగఁ కితఱిఁ బ్రేరిమాట లాడి తం
కెక్కడి సత్య? మేటి బ్రదు? కెక్కడి సత్యభ? మేటి శిర్సి? నా
కక్కట! పాపభంజన! శివా! దురితాత్ముల నెట్లు ప్రోషదో. 987

ఆ. కొడవ లనెడుకుంచెకొలచే వక్షః

వాట మిపుడు తేటచి వామదేవు

గర్భగేహమందుఁ గానంగఁ జేసితి

వార! యెంతఘనుడ వాత్సదేవ!.

436

చ. అని వినుతించుచున్న సమయంబున నద్భుత మొప్పు నంతలో

మునుపటిరీతి వక్ష మటుమూసుకపోయె ధరావరుండు వేఁ

డినఁ దనచే మృతుం డయినయర్థకుఁ గ్రమ్మట జీవయుక్తుఁగా

నొనరిచి యాత్మదేవుఁడు మహాన్నతుడై చనియెన్ని జేచ్ఛలన్.

వ. అదియునుంగాక.

[బూ

క. తొలియట్టులహృదయంబున, మలహరుఁబూజించిముక్తిమార్గముగ నెఁ

సలనయనారటుగావున, నిలమానసపూజసాటి యేదియునగు నే. 439

చ. అనవుడు మానసార్చనమహత్త్వమ యెక్కు డటంచుఁ బల్కరున్

విసుతి యొనర్చి పల్కెదరు విశ్వమునన్ సతతేష్టలింగపూ

జన లొనరించువారిఘనసత్త్వము వర్ణనసేయ శక్యమే?

వనజభవాద్రిభిస్తుఖనువర్వలకైన నటన్న నుగ్రై.

440

ఉ. గర్భము చించి శూలిఁ బొడగానంగఁ జేసి గతానుఁ డైనయా

యర్థకుఁ గ్రమ్మటన్ బ్రదుకునట్లొనరించి బుధు ల్ను తింపఁగా

స్వర్భుజగాలయావనుల సారయశోవిభవంబు నిల్పె నా

విర్భవదుగ్రుడై యతఁడు వేటొకఁ డిట్టుల సేయ నేర్పునే? 441

క. నావుడుఁ జౌడయ నవ్వుచుఁ, గోవిదవరులార! గర్భగోళమువలెగా

దీవిద్యాపుతఘనభూ, యావస్త్రముచించిమింటహరుఁ జూపింతున్.

తే. అనుచు మొలనున్న దర్శించే నంబరంబుఁ

జమ్మనంతనె కోటిరాజీవమిత్ర

తేజమునఁ దోఁచె చత్సభాస్థలి సమస్త

జనులకన్నులు మిటుమిట్లుగొనంగ నవుడు.

443

శా. కైలాసంబును దానిమీఁదఁ గనకాగారంబు నం దొప్పుర

త్నాల్లిఁగొన్న తపీత మాపయి సముద్యజ్జ్యోతిరాకారుఁ డౌ

బాలాబ్జాహితమాళి యాశిపుదరిన్ భాస్విశీతాద్రిరా

ద్యాలారత్నము తత్సభం బ్రమథతండం బాదితేయావభుల్, 444

వ. మఱియును.

445

ఉ. మానస్తోత్రవచోవిలాసములు రంభానాట్యసంరంభముల్
నానాగాయకగానముల్ పటహవీణావేణుభేరిముఖ
ధ్యానంబుల్ వరవందిమాగధుల కైవారంబులుకా నేత్రహ
స్తానూనార్ఘటములుకా సమస్తజనహృద్యం బై దిశల్నిండఁగాన్. 446

కా. మింటం దోచినఁ దత్పభాజనులు పేర్చిం గాంచి వే లేచి కే

ల్లంట ల్కాలములందు నిల్చి నతపాలా! దేవచూడామణి!

కంటిం గంగ తరింపఁజేయుగతి మాకుం గోర్కు లీఁగోరి యీ

వెంటం గన్నడి తీవు మానుకృత ముర్విం జెప్పఁగా శక్యమే? 447

క. అని సన్నుతించుసమయం, బునఁజొడఁచార్యవిభుఁడుపూర్వపురీతిన్
ఘనమాయాంబరమాచ్ఛాదనమొనరించుటయు రజతధరణీధరమున్.

వ. అందున్న యశేషవిశేషంబులు నాక్షణంబ.

448

చ. కొలువున నున్నవారల కగోచరమై చునఁ జొడరాయప

జ్జలజయుగప్రదేశమునఁ జాగిలి వందన మాచరించి వా

రలు వినుతించి రిట్లనుచు రాజకళాధరభక్తవర్య! నీ

వలన మదాత్మసంజనితవాంఛలు నేడు ఫలించె మించుగన్. 450

ఆ. హృదయములను దావకేష్టలింగార్చన

మహిమ లెఱుంగలేక మందమతుల

మైన మమ్ము శివునియాకృతిఁ జూపించి

మనిచి తీవు కరుణ పెనఁగొనంగ.

451

వ. అని యతనింగొనియాడి తద్భక్తు లందఱు తమతమనివాసంబులకరిగి

రమ్యహస్తంబు తొంటిచందంబున యథేచ్ఛ విహరించుచుండెం

గావున నిష్టలింగపదార్థం బిట్టి దని యానతిచ్చి చెన్న బసవేశ్వరుని

యడుగుల కెరఁగి సిద్ధరామవర్యుండు దేవా! భవదీయకరుణాకటాక్ష

వీక్షణమువలనఁ గృతార్థుండ నైతి నని వెక్కుభంగులం గొనియాడి

యద్దేశికసార్వభౌమానుజ్ఞాతుండై నిజపురంబున కరిగి నిరంతరేష్టలిం

గార్చునం బొనరించుచు నిర్వంచంబుగా జంగమారాధనం బొనరిం

చుచు సుఖంబున విహరించుచుండె.

452

క. ఈసిద్ధరాముచరితము, భాసురముగ జనులు వినినఁబరియించిన ది

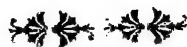
గ్యాసునికృపఘోరాఘని, రాసంబొనరించిముక్తిరమఁగాంతురొగిన్.
 వ. అని యిట్లానతిచ్చి రేణుకునితో లోపాముద్రావరుండు తదనంతర
 వృత్తాంతం బెట్లయ్యె నని యడిగిన. 454

మ. ఘనకీర్తిద్యుతినిర్జితాహిపమరుత్కండాంబుభూభూజ భూ
 జననేత్రోత్పలరాజ! రాజవరపూజాయుక్తదాంభోజ! భో
 జనరాధీశ సమానకార్యరచనాసంతోషితాత్యంతపా
 వనశాస్త్రజ్ఞసమాజ! మాజనకభాస్వత్పూణభక్తావనా!. 455

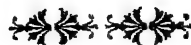
క. సత్యజితహరిశ్చంద్రా!, సత్యాలలనేశసదృశసాత్వికగుణ! నా
 సత్యజయంతాకారా!, సత్యత్వైశ్చరతనూజనమశౌర్యనిధీ!. 456

ఉత్సాహ. పుండరికవైరిఖండభూపభక్తపోషణా!
 కాండసంచయప్రపూరితాచ్ఛక్తిర్నిభూషణా!
 మంజులేశమంత్రివర్యమానితోరుభాషణా!
 భండనస్థలాఖలారిపంక్తిచిత్తభీషణా!. 457

గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జునకరుణాకటాక్షలబ్ధ కవితామాధురీ
 ధురీణ కాళికగోత్రపవిత్ర సుకవిజనస్తుత్య పాపయామాత్యప్రణీతం
 బైనచెన్నబసవపురాణం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ దృతీయా
 శ్వాసము.

చతుర్థాశ్వాసము.

కూకడమారయ్య కథ.

లోలబృగ్వరాగ్రభ
వైలబిలసభార్గచంద్రహరిహరివాణీ
లోలజనమాఖ్య! వాగ్జిత
లేలీహనముఖ్య! యమృతలింగసమాఖ్యా!.

1

వ. అవధరింపుము కుంభసంభవునకు రేణుకుండు తరువాతికథ యిట్లు
ని చెప్పందొడంగె.

2

క. ఒకనాడు చెన్న బసవం, డకలంకగణాలితోడ నాస్థానమునక
నుకరేష్టగోష్ఠి సలుపుచు, బ్రకటితగతి నున్న యవసరంబున నెలమిన్.

మ. మదతీరత్నముఁ దాను చెన్న బసవేశుం జూడఁగాఁ గోరి కూ
కడమారాఖ్యగణాధినాథుఁ డరుదేఁ గొల్పున్న భక్తాలితో
నెదురై మ్రొక్కుచుఁ దోడితెచ్చి సభలో హేమాసనాస్థ్యాదిదీ
వ్యదనూనార్చనకృత్యముల్ సలిపి నాగాంబాత్తజుం డత్తతీన్.

4

శా.స్వామీ! యెచ్చుటనుండి వచ్చుతిరొక్కో సంపత్ప్రభం జెందె మ
ద్ధామం బిప్పుడు తావకాంఘ్రిజలజాతద్వంద్వసంసృష్టిచే
నామోదంబు వహించె నీనిఖిలభక్తానీకచిత్తంబు లా
హా! మాభాగ్యవిశేష మింత యని శక్యంబౌనె? వాక్రుచ్చుగన్.

5

క. అని సన్నుతించుచెన్న, య్యనుఁ గన్గొని మాదిరాజు హర్షముతో ని
ట్లనియెనుమీమహాత్ముని, యనఘచరిత్రంబు బెలుపుదంతయువరుసన్.

తే. ఆత్మశృంగారకలనచే నలక నలక, జేసి శ్రీనాగులూరు ప్రసిద్ధి గాంచె
నవ్వురంబునకధిపతియైయితండు, వెంపుమీఁకభూమిపాలించుచుండి,

క. అష్టోత్తరశతభార్య

హృష్టుండై తన్ను భక్తు లేమడిగిన సం

తుష్టిగ నొసఁగెడు నియమము

కష్టతరం బనక యితఁడు కైకొనియుండెన్.

8

వ. ఇ ట్లుండి.

9

చ. ఎడనెడ జంగమోత్కరము లెంతయు వేడిన నూటయేడ్వరం

బడఁతుల నివ్వఁజిక్కె నొకభామిని దానిని గూడ నిచ్చునో

పుడమిమగం డటంచు హితవుంజము రాజు నెటుంగనీక యె

ల్లెడ ధర భూమిభర్త కింక నింతులు లే రనిపించె నంతటన్.

10

క. నారదుడు గానశాస్త్రవి

శారదుడు సమస్తవిబుధజాలశిఖాభృ

స్మీరదుఁ డీశ్వరచింతా

పారదుఁ డొకనాఁడు శర్వభజనోత్సుకుఁ డై.

11

శా. కైలాసంబున కేగి పారిపద వాక్కిం తాచ్యు తాదిత్య ది

క్వా లాంభోజహి తామృతాంఘ్రి ఖగరా డ్గంధర్వ విద్యాధర

వ్యాధాధీశ్వర సిద్ధ సాధ్య నిగమవ్రాణంబులున్ గొల్వఁగా

బ్రాలేయాచలకన్యకాసహితుఁడై భాసిల్లునర్వేశ్యరున్.

12

ఉ. చూచి నమస్కరించి శ్రుతిసూక్తుల సన్నుతిసేయ వానితో

బూచులజేఁడు పల్కె మునిపుంగవ! లోకములోనిచర్య లె

ట్లె చనుచున్నవే! భువన మారసి వచ్చితి విష్ణు డన్న నో

మేచకకంఠ! యొక్కగతి మేదిని గాంచితిఁ జిత్తగింపవే.

13

ఉ. రాజితనాగలూరినగరంబునఁ గూకద మారయాఖ్య గో

త్రాజనపాలుఁ డాత్మవనితాతలకంబుల నూటయేడ్వరన్

వ్యాజము లేక భక్తనివహంబుల కిచ్చినఁ జిక్కె నొక్కయం

భోజదళాక్షి వేడుగఁగఱపుంజము రాకయె రాజకూర్మినో.

14

క. అని యిట్లు దెలిపి కలహః

శనముని యొకకొంతవడికిఁ జంద్రార్ధకిరీ

టుని వీడుకొని నిజేచ్ఛం

జనియెరి దదనంతగమున సర్వసహపై.

15

సీ. కలకంఠములు నోరుకాయకఁగ వడిఁ గుయ్యఁ
 బమ్మినయిలమీఁది తైమ్మ దియ్యఁ
 బరిమళసుమఫలభరముచేఁ దరు లొప్పఁ
 దేటుదాటులమోత దెసలఁ గప్పఁ
 గుసుమాయుధుఁడు పుష్పకోదండము ధరింప
 వలిగాడ్పుపుప్పొడి వసుధ నింప
 శారికాశుకహంససంచారములు మీఱఁ
 బూదేసెసోనలు పొంగిజాఱ

తే. జాతి గడుఁ గుండఁ బాంథులు భీతి నొంద
 జీర్ణపర్ణాలి రాల లేజిగురు గ్రాల
 మంచు తెఱవీడ శృంగారమహిమతోడ
 జగతిఁ దగఁ గాంతవాసంతసమయ మంత.

16

వ. అట్టి మధుమాసదివసంబులయం దొక్కనాఁడు.

17

క. ఆరాజు భక్తి జూడఁగఁ, గోరి మహావృద్ధభక్తకుంజరతనుఁడై
 శ్రీరమ్యంబగుతత్పురిఁ, జేరఁగ నేతెంచి రాజశేఖరుఁ డంతన్.

18

సీ. చని యప్పురముఁ జొచ్చి తనముది మేర్పడఁ
 గోల చే బిగఁ బూని తూలికొనుచు
 గోడనీడలఁ జేరి కూర్చుండఁ గోరుచు
 నకట! మహాదేవ! యని పలుకుచు

బూరెడు చనువెను బడలికచే వంగి

మోకాళ్లపైఁ గేలు మోపికొనుచు
 బిటిదెస నెవరైనఁ బిలిచిరో యని నిల్చి
 బయలాలకించి విభ్రాంతి గొనుచుఁ

తే. జుట్టుకొని నవ్వుచిటుతలఁ దిట్టుకొనుచు
 నెండ కడ్డముగాఁ దాళవృంత మిడుచు
 బనికిమాలినజీవితమునకు విసిగి

నృపునిసభఁ జేర నరిగి తన్ని కటమునను.

19

చ. దలముగ వేడియూర్పు లెగఁదట్టఁగఁ జెమ్మట లూర భూమిపై
 నలసతఁ గూరుచున్న శరణాగ్రుణిఁ గన్గొని రాజమాళి బె

గ్రిలి భయ మంది లేచి చని కేవలభక్తి నమస్కరించి యీ
యలఘుడు చాల డస్సె గద హా! యని నెవ్వనినార్తి నొందుచున్.
సీ. ఆతపహరణార్థమప్పుడెప్పుటువితానము లేయఁబంచి వెంట నెసుమాంబు
పులు వైనఁ జిలికీ కప్పరమువీనులనూఁది మేలిచందన మెగమేగి తాళ
వృంతంబు చే బూని విసరి జంబీరనాగరమిశ్రతక్రంబు హరసమర్ప
ణముచేసి యింతింత నాలుక ద్రవ మూరఁ బట్టినకొంత సేపటకీ సేద

తే. దేటి చరమూర్తి కన్నులు దెటిచి విసయ

భరితుఁ డగురాజుఁ గనుఁగొని భభిర! పార్థి

వేంద్ర! సీభక్తి వన్నియకెక్కె మమ్ముఁ

బోలుబడుగులఁ బ్రవంగఁ బుట్టి తొర!.

21

తే. బాపురే! యార! విమలసద్భుక్తిపూర!

నిన్నుఁ బోలంగఁ గలరె? యేనృపతులైన

సకలజగములు నిండఁ దావకసమాఖ్య

యనినఁ గ్రమ్మఱ మ్రొక్కి యయ్యవనివిభుడు.

22

చ. చపలుడఁ దుష్టవ ర్తనుడఁ శౌర్యగతాత్ముడఁ దుర్మదాంధుడఁ

గుపితుఁడఁ లోభదూషితుడఁ గ్రూరుడఁ దంభుడఁ భక్తిహీనుడఁ

వ్యవగతసత్యవాక్యుడఁ దయారహితాత్ముడఁ నైననన్ను సీ

విపు డిటు సన్నుతింప నగునే? శరణాగ్రణి! యన్న నప్యచున్. 23

ఉ. కూకదమార! యాత్మనుతి గూడదు భక్తుల కన్నసీతిచే

సీకరణి న్వచించి తిపు డింతియె కాని భవత్సమానుఁ డే

లోకమునందు నెంచినఁ గలుంగఁగనేర్చునె? దీనలోకర

క్షాకర! నిన్నుఁ గాంచితి హృదబ్జము సంతస మందె నెంతయున్.

ఉ. మారవిరోధిభక్తులకు మాటున దాచక యగ్నిసాక్షిగాఁ

గోరి వరించుభామినులఁ గొంకక కొమ్మని యిచ్చువార లీ

థారుణి లేరు సీ వాకడు దప్ప నహా! యిటు లుండఁ జెల్లదే!

సారవివేకధైర్యగుణసాహసముల్ శివభక్తకోటికిన్.

25

ఉ. ఇంతుల నిచ్చుమారఁ డని యే మును చాలగ విన్నవాడనై

సంతస మంది వృద్ధవశ సంభవ మైరది గాన సిట్టివోఁ

జెంతల సేవసేయుటకుఁ జేడియ యొక్కతె యొప్పు నంచు నే

నెంతయుఁ గోరి వచ్చి తట నింతులు లేరని వింటి నీ కింకన్. 26

క. వినియును భక్తిగుణాధ్యుడ

వని నినుఁ గనువాంఁచ నిచటి కరుదెంచితి నా

కనుఁదమ్ము లలరె నే నిఁకఁ

బనివినియెద నన్న జడిసి పార్థివుఁ డనియెన్. 27

తే. అనఘ! జంగమవర్య! మదాలయమున

కరుగుదెంచి శివార్చన మాచరింప

కెటుల: బావచ్చు నీవేళ నిందు నిలువుఁ

డన్ని పనులు విచారిత మవల ననిన. 28

క. భార్యారహితుఁడు సేయున, పర్యానివహంబు గొనఁగవలదని ధరలో

నార్యులుపలుకఁగవినియును, మర్యాదయెవూజగొనఁగమాకిటసీచేన్.

వ. అనిన భూవరుం డిట్లయె.

30

క. స్వామీ! యున్నది యింకొక

కామిని మీదాసి కరుణఁ గాంచి సపర్యా

ప్రేమము గైకొని మామక

ధామము పూతంబు సేయ ధన్యుడ నగుదున్. 31

క. నావుడు మును భక్తాలికి, నీవెలదుల విచ్చియుండ నెలఁతుక గలనం

చీవనిన నెట్లు నమ్ముదు, భూవర! మిథ్యోక్తులాడఁబొసఁగు నెయనినన్.

ఉ. శరణవరేణ్య! నాపలుకు సత్యముగా నొకయింతిమాత్రమే

యొరు లడుగంగ రాకునికి నున్నది కామిని లేనియట్టిమా

పురుషుఁడు చేయునట్టి చరపూజ యనర్హమటంచుఁ జిత్తమం

దరయక రమ్మ మామకగృహంతరసీమకు వేగ నావుడున్. 33

ఉ. పక్కున నవ్వి యాకిపటభక్తవరుండును నీదుభక్తి పెం

పెక్క జగంబు మెచ్చుఁ జరియించితి వింతియె కాని లోపలం

జిక్కినయాసపెంపు విడిచేయఁగఁజాలవు లోభవృత్తి నీ

కెక్కడ సంభవించె బరమేశ్వరు డీగతి కిచ్చ మెచ్చునే? 34

ఆ. అసిమిలోనిదొకటి యమ్మెడుదొక్కటి, యనినచందమయ్యె నవనినాభ!

భార్యదాచి యింకఁ బడఁతులు లేరని, చాటఁబనిచితౌర జగతియందు.

క. గుఱియిడి పరువెత్తుదు నని, పటిఁజేరఁగ వ్రేలెడంత తక్కువ యైనం

గొఱుతయకాదేయించుక, తఱిగిననియమంబుమోక్షదంబగునె? నృపా!
క. భూమిని మున్నూటలువది, నోములునొకరంకువలనహ్మనంబగు నో
సోమాన్వయదీపక! నీ, భ్రామిక మింకఁ దెలిసెవేయుఁ బలుకఁగనేలా?

ప. అనిన మానవేంద్రుండయ్యా! తొయ్యలించియుంచితినని పెక్కు
భంగు లానతిచ్చితి రీవాక్యంబు లస్తద్బుద్ధినంపాదనహేతుకంబులు
గాని నన్ను నిరాకరించుట గాదు భవత్సన్నిధానంబున నాగుణదో
షంబు లున్నట్లు విన్నవించెద మన్న నచే నవధరింపవలయు నాకుఁ గల
లలనాజనంబు లందఱు మహేశ్వరాధీను లైనకతంబున నియ్యంతి
యుండు టెఱుంగక లోకంబునజనంబులు రాజునకీక భార్యలు లేరను
కొని యింతియొక నిగతాధీశ్వరుఁడగుచెంచి చంచలాక్షి నర్థించుటయు
నేను నాయెడ లేదని యనుచిప్పుచుటయు లేదీప్పడు మీఁచెగుడెంచి
కాంక్షించితిరి గావున సమర్పించెద దానిం దైకొని నన్నుఁ గృతా
ర్థునిం జేయు మనిన నక్కుహనాజంగముం డిట్లనియె. 38

నీ. అను వైససతు లెల్ల నయ్యలపాలుగాఁ
గొఱమాలి చిక్కినకుటిలమతియొ
మాటసూ టెఱుగదో నోటిగయ్యలియొ
యాచారహీనయో యఁ సురాలొ
పనివజయో యింటిబానిసవిడ్డయొ
వెఱ్ఱి చెర్దుములదో చిట్టగొట్టొ
తెవులు గొట్టియొ వైసుదీక్షిణమేసిదో
యోజమాలినదియొ వీజుగొట్టొ

తే. యెవ్వరికి నక్కఱకురాని యిగురుఁబోడి
బోర మల్లన్న పాలన్న పోల్కి మా కొ
సంగఁ దలచితివొఁ జాలు జాలు నీవ్ర
సంగ మటు లుండనిమ్ము రసాతలేశ!

39

ఉ. నావుడు స్వామి! యీయవగుణంబులలో నొకటైన లేదు త
జ్జీవనదాభవేణియెడ శ్రీకర సర్వగుణాభిరామ దీ
నావనశీల జంగమపదాంబుజభక్తివినిశ్చలాత్మ దే
వావలి కైన దానిఁ గొనియాడఁదరంబె? యటండు లోకముల్. 40

- క. జంగముఁ డిట్లును వర్తకుఁ, డంగడి నమ్మంగఁ జిక్కినది యిద్దేహి
రంగైనవస్తు వన్న, ట్లంగన బల్మంచిననుట కక్కజ మయ్యెన్. 41
- క. నెలఁతుక యిలఁ గల చెలువల,తలసొమ్మని మమ్మువలలఁదగిలింపకు మీ
వలుకులువలదలివేణుల,కుల మెక్కడభక్తియెచటఁ?గువలయనాథా.
- వ. అనిన రా జిట్లనియె. 43
- ఉ. ఏల నిరాకరించెద? రహీనగుణాకర యైనబాలికా
మాళిని వేడునట్టిచరమాన్యున కాత్మశరీరకృత్తిక
వాలున నొల్చి తీసి చెలువంబుగఁ జెప్పులు మల్చి యిత్తునో
కాలగళస్వరూప! సముఖంబున నేటికి! రాయబారముల్. 44
- చ. అటు గొనిపోయి యొక్కమణిహర్ష్యతలంబున హీరరత్నసం
ఘటితసువర్ణపీఠమునఁ గాయజనంహరుమూర్తి నుంచి హృ
త్పుటగతసప్తవంబు వెలిఁ బొంగఁగ నాత్మసతీలలామ న
చ్చుటి కొకచేడచేతను వెసం బిలిపించెను దత్తణంబునన్. 45
- ఉ. అందెలు మ్రోయ లేతనగ వచ్చుపువెన్నెల గాయ మోముడాల్
చందురు నింపసేయ బిగిచన్దవ యద్రులతోడ రాయ మై
కుందనమింపు రోయ జడకూకటి చీకటిచాయ మూయ నా
చందనగంధి వచ్చె విభుచక్కికి సిబ్బితి యామతింపఁగాన్. 45
- క. చనుదెంచి విభునిభావము, కనుసన్నం దెలిసి శరణకంఠీరవన
ద్యవజాతములకు వందన,మొనరిచి భయభక్తులమగ నుగ్గలిపలికెన్.
- ఉ. ఓమహితప్రభావగుణ! యోకరుణావలరాశి! యోగురు
స్వామి! యజాదిదేవతలు నన్నుతి సేయ గలేనియట్టి మీ
కోమలపాదపద్మము కుంతితభక్తి నుతింపఁగాఁ దరం
జే! మముఁబోలువారి కని భీతమృగాయతనేత్ర క్రమ్యుఁన్. 48
- తే. వీకువెలుగుబొక్కి చెలుగనఁ గలరుచి
మూఁగ శబ్దవిరములు గ్రహింప
లేనిపగిది దావకీనపదాంభోజ
భక్తి తెలియ నాకు శక్తి గలదె? 49
- చ. నీనుఁ బొకగంటి హృత్ప్రేమ నీనిధి వేఁగఁ గంటి క్రమ్యుఁన్
జననము వీడఁ గంటి సరసంబుగ ముక్తికఁ ద్రోవఁ గంటి బా

- వనతరజంగమావలికృపాపరిపూర్ణతఁ గంటిఁ దొల్లి చే
 నిననుశ్చుతంబు లీయెడలఁ జేకురఁ గంటిని మంటి నెంతయున్. 50
- వ. అనిన జంగమవర్ణుం డి ట్లనియె. 51
- ఉ. పోయెడివాని నన్ను నట పోవఁగనీక భవద్వరుండు తాఁ
 దీయనిమాట లొప్పు ననుఁ దెచ్చె మదంబుజపాణి వేడినం
 గాయజవైరిభక్తునకుఁ గాయము చుర్మము నొల్చి సంబవుల్
 సేయఁగఁ జాలుదయ్య యిఁకఁ జెచ్చెర రమ్మనియంచుఁ జెప్పుచున్.
- చ. జనవరుఁ డాత్మ మోహవివశత్వమునందున భార్య నింతగా
 ఘనతరఁ జేసి గాక మును గంటిమె? వింటిమె? యిట్టిదైర్ఘ్యవ
 ర్తనల నటంచు నెంచియును దభ్యము గాంచఁ దలంచి వచ్చితిన్
 పనరుహపాణి! నీవినయవైఖరిఁ జూడఁగఁ జాలు దంతకున్. 53
- వ. అనిన నవ్యధూవతంసం బి ట్లనియె. 54
- సీ. వాదించి గురువింట వైచునారిదె కాక కలుగునే? యమ్మున కలఘుశక్తి
 సూటిగానాడించునూత్ర ధారిదె కాక జంత్రంబునకు నాట్యశక్తిగలదె?
 త్రిప్పకులాలునిదేకాక దారుచక్రమునకుఁ గలుగునే? శ్రమణశక్తి
 గిరిదరి బల్కి పల్కించువారిదెకాక గుహలకుఁ గల్గునే? కూయుశక్తి
- తే. యటులఁ దావకకరుణ నాయందు నిలిచి
 త్రిప్పినట్టివిధంబునఁ దిరుగుదానఁ
 గాన సద్భక్తి నడుచుమార్గం బెటుంగఁ
 బరమశరణాగ్రగణ్య! యోగురువరేణ్య! 55
- వ. అని మఱియును. 56
- చ. కటకట! యిట్టివేసవిని గాల్చుడఁ గంటకశర్కరావృతా
 త్కటపథదూరభూమిఁ దిరుగం బని యంతటి దేమి పచ్చె? మి
 క్కటముగఁ గానుపించె నరకాళ్ళను బొక్కులు బాదరక్ష లే
 మిటికిఁ దొడంగరైతి? రని మీనవిలోచన పల్కె బల్కినన్. 57
- చ. అలికులసీలవేణి! భవి నంటనినేమము మాకు భూమిలో
 పలిపకుజాల మెల్ల భవివర్గము కానఁ దడియకృత్తిచే
 మలచినయట్టిసంబవులు మెట్లుదు మేసరణిన్? శ్రమంబు మొ
 క్కులముగ నెంత దోచినను గాయనుఖంబున కంతమున్న దే! 58

ఉ. చిక్కినవారికే వగలఁ జెందుదు నింతియె కాని మున్ను మా
కెక్కడ నెవ్వరు న్యగవ రెన్నఁడు సీ విపు డార్తి నొంది మా
పొక్కులు గాంచి పొక్కెదవు భూతదయారస వేమి చెప్ప నో
చక్కెరబొమ్మ! సీపలుకుచందము డెందముకుందుఁ బాపెడున్. 59

తే. పలికితివి చాల చల్లనిభాషణములు
వింటి మిప్పుడ చెవులకు విందు లయ్యెఁ
బలికినట్లైన యుండునో భావశుద్ధి
కలన వేఱయి యుండునో తెలియదయ్యె. 60

వ. అనిన నయ్యతివ యిట్లనియె. 61

సీ. నిర్వ్యచకస్థితి శర్వభక్తాళికిఁ దనుమనోధనములు దాచఁబోక
యొసఁగుచు సద్భక్తి నుండెడువారికి శీతలకరమాళి చిక్కుఁగాక
తక్కులు విద్వేలుదంభంబుపామరత్వముకామకపటవర్తనము లొదవు
వారిచేఁ జిక్కకవాఙ్మనఃకాయకర్తములువేఱుగఁజేసి యమృతపదముఁ

తే. బాయఁజాలుదు నయ్య! యిప్పట్టునందుఁ
దెలిసి యుండియు నాడంగవలసి యిట్టు
లాడితిరి నామది పరీక్షఁ జూడవలయు
నని తలంచినఁ జూడుఁ డోయకలుషాత్త!. 62

చ. అనవుడతండు పల్కు 'వనితా! ఘనకూపముఁ గాంచి యెంత లోఁ?
తన దగుదానిలో నడిగి యందలిమ న్నొకముద్దెఁ జైనఁ దే
జనఁ' డనుమాడ్కి భాక్తికవచస్సముదాయముఁ జూపవచ్చుఁ గా
ని నడువ శక్యమే? యనిన సీరజలోచన ధీరచిత్త యై. 63

క. తనవతిఁ గని యీఘనువ,ద్వనజాతములకు మదియతనుచర్మము గొ
బ్బున నొచ్చిమల్చి సంబవు,లోనరిచి యిమ్మనిన నమ్మదోన్నతమతియై.

గ. సాహసము మీఱ సతిపై, మోహంబించుకయులేక ముఖమునదైర్యో
త్సాహములుదోఁపఖడ్గము, బాహువునమర్పశరణవల్లభుఁ డనియెన్.

ఉ. మందున కాకు దెమ్మనిన మ్రానిమొదల్ దెగఁజూచి నట్లు గో
రం దగఁ జీరుదానిని గరంబున గొడ్డలి గొన్న యట్లు సీ
వందితి కత్తి సంబవులకై సతిఁ జంపఁ దలంచినాడవో!

యెందున దుర్మదాంధులు ఘహీపతు లన్న విధంబు గన్నఁడన్. 66

తే. ఇంతద్రోహుల మైతిమే యింతి జంపఁ
బంపఁ బెండ్లికుమారుడు వఱదపోవ
గౌరికళ్యాణములు పాడుకరణి యయ్యె
మేము సుఖ మంద దలఁచుట మేదిసీశి!.

67

చ. జనవర! మాకు సంబవు లొసంగెడువాడవయేని సీగతికా
ఘనముగ రద్ది గానియక కామిని జేరఁగనీక మమ్ములం
గనుఁగొననీక చాటునకుఁ గైకొనిపోయి తదంగకృత్తి మె
ల్లన వదలించి మల్చి యకలంకమతిం గొనితెమ్ము పూనెదన్.

68

మ. అనినకా భూపతి మ్రొక్కి దేవ! భవదీయాభీష్ట మెట్లైన నే
నొనరం జేయుదు యామమాత్ర మిట మీ రుండుండు పూనెజ్జవై
నని యట్లాతని నుంచి కాంతయును దా నభ్యంతరావాస మొ
య్యనఁ జేరం జని హస్తకల్పితకృపాణాగ్రంబున న్నేర్పువన్.

69

క. అక్కాంతపీచుచర్తము, గ్రక్కున నాజంగమయ్య కాల్లాదికి రా
నొక్కింత దిగిచి సంబవు, లక్కజముగఁ గూర్చిపైఁడిహరివారణమున్.

క. జతనముగ నుంచి భస్తన, హితతాంబూలంబుగొనుచు నెంతయుభక్తిం
గుతలవతిమాళినిడియది, యతిరయమున దెచ్చియుంచెనాతనియెదుటన్.

మ. ఉనిచినఁ గాంచి యొన్మృతకులోత్తమ! మా కనుమానమయ్యె నీ
పనిజనుఁ జైన నింతవడిఁ బన్నఁగ నేర్పునె? మున్ను సీగృహం
బున నివి యున్న వేమొ మసిబూ సివి నేరెడుకాయ లన్న భూ
జనములు మెత్తురే? కొనుము సంబవు లే లికఁ బోయవచ్చెదన్.

72

ఉ. నావుడు భీతి నొంది నరనాథుడు వల్కు మహాత్త! నేడు నీ
సేవకురాలిచర్తమునఁ జేసితి నింతియె కాని మున్ను మా
తావున మీ కొసంగుటకుఁ దాచినవాడను గాను నర్వభూ
తావలి సాక్షి నమ్ము విడనాడకు నన్నుననాతఁ డుగ్రుఁడై.

73

చ. పుడమిమగండఁ నీనుడవు పొందయిన న్నిజకాంతచర్త మే
కడఁ దెగఁగోసినావొ యది కన్గొనెదం దరుణీలలామ యు
న్నెడ కిటు రమ్మ పోద మని యెంతయు సత్వరపృత్తి బల్కినం
దడయక యయ్యె దోడికొని తాఁ జని మూర్ఛ మునుంగు కామినిన్.

సీ. అతనికిజూపియోయంగన! చరమూర్తియగుదెంచినాడులెమ్మనినయంత
 గనువిచ్చితెప్పిటి కరములు మోకాళ్ళపై నూనితనుభరమూనివెన్ను
 వెనుకకు విడిచి యా ఘనునిగటాక్షవీక్షణమునమునుపటికరణేజర్త
 మలరిసాంపెక్కు దేహముగల్గిలేచియాత్మాంఘ్రిలకెఱగినయతివఁగాంచి
 తే. పార్థివునితోడననియెనీపద్మగంధి, మేనుగోసినజాడయేమియునుగాన
 రాకయున్నదిసీమాటమాకుఁదెలిసె, నెన్నివిధములనీనైజమేలమాను?

క. కోకిలతో సరి యగునే? కాకము? వజ్రంబుసాటి గనునే పటికం
 బాకరణి భక్తవర్యా, నీకముతో నీవు పోలఁ నేర్తువె? యధిపా!.

చ. పొలఁతులమిన్న సర్వగుణపూర్ణ యటం చనురక్తి నొంది నీ
 జలజదభాక్షి నయ్యల కొసంగక డాచినవాడ విప్పు డె
 ట్టులఁ దదనూనచర్తము కటుక్కునఁ గోసెద వింతమాత్రముం
 దెలియనివాడఁగాఁ దలఁచితే ననుఁ జాలు మహిళ! నావుడున్. 77

ఉ. నాతిని డాచినాడ వని నాయెడ నేరము పూన్వబోకుండీ
 యీతటి నీవు చూడ రచియించెదఁ జర్తముఁ గోసి సంబ్రవల్
 భూతపతిస్వరూప యని బోటిని డగ్గటి కృత్తి యొల్వఁగాఁ
 జేత నిశాతహేతి నతిశీఘ్రముగాఁ గొనినంతలోపలన్. 78

వ. ఆజంగమరూపంబు విడనాడి మహాదేవుండు. 79

సీ. ఒకకేల మొనవాలు నీకపట్టి వినుజాలు
 మొలతోలు నెమ్మేనఁ దెలుపుడాలు
 చేతఁ గంకటితుండు చెంప జాబిలిచెండు
 యడల జేజేపిండు జడలదిండు
 గుదిగొన్న మెడఁ గప్పు నుదుట వ్రేలెడునిప్పు
 కనికరంబునునొప్పు కనులమెప్పు
 చెలువైనసామేన నలరెడుగనుచాన
 పలుకుతేనియసాన నలుపులీన

తే. వెండికొఱడఁ బోలువెలగి త్తవై నెక్కి, బాసవాలుగములుబలసికొలువ
 నాకసంబుపుడమి నలమినవెలుగునఁ, గాన నయ్యె బేసికంటివేల్పు.

తే. ఇట్లుప్రత్యక్షమైననర్వేశ్వరునకు, బుడమిసాష్టాంగమెరగియాభూమిభర్త
 సాలతలమునఁ గెంగేలుగీలుకొల్పి, యధికసద్భక్తియు క్షినిట్లునినుతించె.

ద్విపదగర్భసీసము. —

శ్రీపార్వతిలోల! శ్రీజనపాల పాపాబ్ధివాతుల! భక్తానుకూల!
 పన్నగాధిపహర! పాండుశరీర! సన్నతసురవార! జననవిహార!
 నందీశకంఠాణ! నాట్యధురీణ! వందానుసంత్రాణ! వసనిధితుణ!
 భర్తాద్రికోదండ! పాలితాజాండ! నిర్మలగుణకాండ! నిర్భావదండ!
 తే.యక్షనాయక! మిత్రహవ్యాసినేత్ర! శిక్షితాసురగోత్ర! చిన్తోక్షసత్ర!
 మేశసంభవభంగ! పృథ్వీశతాంగ! పాశమోచనచంగ! పద్మేశసంగ!
 వ. అని యిట్లు సన్నతించు భూవల్లభుం గనుగొని దయారసభరితాం
 తరంగుం డై యాలతాకుంతాంతకుం డిట్లనియె. 83

ఉ. రాజకులావతంస! యపురా! దృఢచిత్తుడ వీవె యెన్నఁగా
 నీజగమందు నీకు సరి యెవ్వరు! నీరమణిలలామ యా
 నీజలజాక్షిధైర్యగతి యేమని చెప్పఁగ వచ్చు! మాహృదం
 భోజము విప్పునం దనరె భూనుతి! తావకభక్తి కెంతయున్. 84

తే. ఐన నొకమాట దెలిపెద నవనినాథ!

కామభోగానుభవములఁ గాంత నీవు
 పేర్చి గొన్నాళ్లవ రించి పిదప నాగ
 మాంబికాసుతుఁ డుండుకళ్యాణమునకు. 85

మ. చని యా శైవధురీణుఁ గాంచి నకలాశాసంతతాయాతభ
 క్తనికాయాభవతత్త్వగోష్ఠి మది నుత్సాహంబుతో నెప్పుడు
 న్విసుచుం దద్విమలప్రసాద మచట నేవమారు సంతృప్తిగాఁ
 గొనుచుం గొండ్లొకకాల ముండి తుది న స్థాడంగ రమ్మ వేసెన్. 86

శా. ఆరితి నిరిజాధినాథుండు నదృశ్యాకారుఁ డైనంతటన్
 నారీరత్నముతోడ నద్భుతమనోనాళీకుండై స్వామిసా
 కారుండై పొడచూపి మోక్ష మెడఁ గాఁగం గొంతకాలంబు సం
 సారభ్రాంతి దగిల్చెఁగా యని జుగుప్సంజెందె రా జ త్తటిన్. 87

చ. నిజగురుమూర్తి కేవలవిసీలగళాపరమూర్తి చక్రిమం
 కజభవముఖ్యసర్వరని కాయనుతామల కీర్తిసేవక
 ప్రజప్నాదయానువర్తి ఘనభక్తసముచ్చయచక్రవర్తి శి
 ప్యజనమనుప్రదానవిలసద్గుణపూర్తి విలాస మొప్పుగన్. 88

మ. చనుదేరం బొడగాంచి భక్తి నెదురై సర్వసహనాథుఁ డం
గనయుం దాను నమస్కరించి కడువేడ్కం జేమఁ దోడ్చెచ్చి యొ
య్యన రతోన్నతపీఠపై నునిచి యర్హ్యాదిప్రపూజావిభుల్
దనరం జేయుచు స్వాగతం బరసి చీత్తం బూనఁగా నిట్లనున్. 89

ఉ. దేవ! మహానుభావ! భవదీయమహామహిమం బద్వేదో
భావజవైరివృద్ధతరభక్తవరాకృతి దాల్చి వచ్చి మ
ద్భావఫరిక్ష చేసి పరివారముతోఁ దనరూపు చూపి సౌ
ఖ్యావహయావనంబు ద్విపదంతకఖడ్గము నిచ్చె మెచ్చుగాన్. 90

తే. ఇచ్చి నిజపథసంప్రాప్తి కెడము పెట్టి
చనియె గురుసార్వభౌమ! యీచంద్రవదన
దైర్యవిన్నూర్తివలన నహార్యచాప
దగ్గనం బయ్యెనేడు నాతపము పండె.

[రుదా?

క. అనవుడు గురుఁడనునదియొక, ఘనమా? భక్తులకు శివుఁడుగనుపడుట
మునుకుమ్మరగుండయ్యకు, తనరూపము చూపివయసునయ సేయఁడొకో?

క. మానినిధైర్యము పెద్దగఁ, బూని వచించెదవుతోంటిపాలఁతులలోని
చానసరియగు నెభక్తిని, ధానంబున కనిన జడిసిధరణిపుఁడనియెన్. 23

క. ఎఱుగక యిటుగొనియాడితిఁ, దెఱవనునాతప్పనైఁచి దేహమ్మున బెం
పఱముగఁ దరుణులుభక్తి, జఱపినవిధమానతిమ్ము సంశయమెడలన్.

వ. అనినఁ దద్దేశికశ్రేష్ఠం డిట్లనియె. 95

ఉ. శంబరవైరివైరిపదసారసభక్తగణార్చనక్రమా
లంబనితాంతకల్పపకలాపమహిమాన్నతభూతధాత్రిభృ
చ్చుంబ సమస్తలోకనుతనత్యవచోనికురంబ వీరసం
గాంబ యనంగ నొక్కసతి యంచితవృత్తిఁ దనర్చు నెంతయున్. 96

ఉ. ఆతరుణీలలామ పతి యంబర కేశునిఁ జెందుపిమ్మట
బాతకదూరనద్దురుకృపాకలనంబున భక్తిచిత్తయై
ఖ్యాతి జనింపఁగా కదురు కాయక మూని తడియల్భిచే
వీరిగ నేవురయ్యలకుఁ బెట్టు నిరంతర మీప్సితాన్నముల్. 97

శ్రీవీరసంగాంబ కథ. ౪౪౦

చ. ఇది వ్రత మూని సల్పుతరలేక్షణభావవివేచనార్థమై

- మదనవిరోధి యామగువమందిరసీమకు జంగమాకృతిఁ
గదిసినఁ గాంచి మొక్కిక్కు కుతుకంబునఁ బూజ లొనర్చి షడ్రసా
స్పదమగుభోజనం బిడిన సంతస మొప్పు భుజించి యంతటన్. 98
- చ. పడఁతిరో! నిత్య మైదుగురుభక్తుల కన్న మొసంగి కాని వే
కుడువపు సీగృహంబునను గుమ్ములు గాదెలు లేవు సీకడం
గొడుకులు లేరు తెచ్చియిడఁ గూలి యొనర్చిన నీదుపొట్ట కే
గడుచుట దుర్లభంబు దినకాయక మెట్టిదో మాకుఁ దెల్పుమా. 99
- వ. అనిన నానతి యి ట్లనియె. 100
- క. కలిమికిఁగారణంబు బలుగాదెలుగుమ్ములు గావు నీదుస
జ్జలరుహభక్తి గాని యిది చాలఁగఁ గల్గినఁగల్గి లేనిచోఁ
బలితపులేనిచూడ తూణభంగురమై చనుమేటిభాగ్యముం
దలఁతురె దొడ్డుగా జగతిఁ దావకభక్తులు మానసంబునన్. 101
- వ. అని మఱియును. 102
- చ. అనుపమమైన మధురునియానతి భక్తిగణార్చనార్థమై
ఘనతరభక్తి సీకడురు కాయక మొక్కటి పూని దీనిచే
ననుదిన మస్తదీయనియమాచరణం బొనఁగూడఁ జేతు నో
యనఘతరాత్త! యంచు వినయంబునఁ బల్కిన నాతఁడిట్లనున్. 103
- క. కాయకము దలఁపఁ గొంచెము, పాయకసీసేయుచున్న భక్తార్చలకా
దాయముచాలదుదినగతి, యేయనపునజరుగునసనింతియతనితోన్.
- చ. ఉదతరపుణ్య! మీ రెఱిగియుండియుఁ బల్కుటచోద్యమయ్యెము
న్మరణాలు కొద్దికాయకమున నృహుజంగమపూజ సల్పరే?
ధరణి నటన్న నప్పగిది దప్పక చేసినవార లెవ్వరో
తరుణి వచ్చిపుమా యనినఁ దచ్చరణాగ్రణి కాపె యి ట్లనున్. 105
- ❀❀❀ చక్రిమాచయ్య కథ. ❀❀❀
- శా.ము న్నొక్కండు పయోజగర్భబలభిన్నుఖ్యామరానీకను
త్యైన్న త్యాశ్రయపాదచంద్రధర గేహస్వాంతపద్మండు వి
చ్చిన్నాఘండు సమప్తలోకజనతాసేవ్యండు నాచక్రిమా
దన్నాఖ్యండు గలండు జంగమపదార్చనక్తుఁ డిద్ధారుణిన్. 106
- ఉ. ఆతఁడు భక్తి నిత్యము గణాలయసీమలీ కేగి తత్పతీ

- జాతము దంప తోళ్ల కడ జాతినవియ్యము చేరె డేరి సం
ప్రీతి దలిర్పఁ దెచ్చి తనప్రేయసి కిచ్చిన నాపె వానిపై
భూతి విదల్చి యొక్క బలుపుట్టిలో నిడి యాక్షణంబునన్. 107
- క. గురుకృపచే నక్షయమై, పరగినవియ్యంబు వండి భవభక్తసము
త్కరమునకు నన్న మొనఁగుచు, వరతరకల్యాణపురీని భాసిలునంతన్.
- చ. బసవఁడు తత్కృమం బెఱిగి భక్తుల నందఱి బిల్వ బంచీ మీ
బసలకు వచ్చి యొక్క శివభక్తుఁ డులూఖల మున్న భూస్థలి
స్తునలవికీర్ణ ధాన్యకణము ల్లానిపోవు నతండు రాకము
న్నె సకలమందిరస్థులు నింపుఁడు దంపెడుచోట బియ్యముల్. 109
- ఉ. ఆపెనుపేదభక్తునకు నందఱు ముంగలభంగి సీగతిం
బ్రాహ్మసరింప మే లనుచు బల్కిన వారలు సమృతించి త
ద్రూపిత మట్ల సేయ భవదూరుఁడు మారుఁడు తొంటిశీతనా
రేపకడం బిరానఁ జని శ్రీదళకొత్తఁ దదంగణంబులన్. 110
- క. మెండుగ నుండిన సన్నపు, దండులములు గాంచి బసవదండాధీశా
ఖండకృపామతి నేడిటు, పండువుగా దొరికె ననుచు భావంబలరన్.
- ఆ. అచటనున్న జూచియాతండులంబులు, మోయుకొలఁది పెద్దమూటగట్టి
మోచితెచ్చియింటిముంగిటనిలిచిని, జాంబుజాక్షిబిలువనతిరయమున.
- చ. ఎదురుగ వచ్చి బోటి హృదయేశ్వరుమూఁపున మూట గాంచి లో
నొదవినభూతిమై ననియె నోగుణభూషణ! నిత్యచన్ద్ర చే
వదలితి వేల? చూచి గణనర్థము నవ్వరె? బియ్య మట్ల నే
డొదులుగ నచ్చె నంచుఁగొనుటొప్పునే? తప్పనిదోచదాయేనే? 113
- క. జీవము శీలము రెండును, గావటిలోఁ గుండలట్లు గావున ధరపై
జీవము గలుగఁజీలముఁ, బోవిడుతురె? యింతయాసపొందుటమేలే?
- వ. అనిన నతం డిట్లనియె. 115
- ఉ. కామిని నిత్యమై పరగు కాయకలభియె కాని వారి నే
నేమియు వేడి తెచ్చు టొకయింతయు లేదు శివుం డెల్లుంగు నా
నేమము తోళ్ల చుట్టు కడు నిండుగ నుండంగ శాలితండుల
ప్రామము దండనాభుకృప దొడ్లటగాయని జంగమాచ్చకై. 116
- క. కొనితెచ్చినాడ ననవుడు, వనితామణివలికె వారివసతులలోన

- న్తును పెన్నుఁడిట్లుచిలికినె, యనుకొనఁ గావలదె? వియ్యమధికముగనినన్.
- చ. చిటుతలు దంప టోళ్ల కడఁ జందెనె చూ డిది యేమి వింత యి
తైఱుగున నొల్కబొసిరి గదే యని తల్లుల విల్చి వారితో
నెఱుగఁగఁ జెప్పఁగావలదె? యేటికి దెచ్చితి విట్టి సేతకుఁ
గఱమెడవేల్పు తాఁగరుణ గాంచునొ కాంచఁదొ నీవ యెంచుమా.
- మ. అనవుడు నేమియుం బలుక కాతఁడు క్రవ్వట వేగ నేగి తా
మునుకొని తెచ్చుచోటుల సమూలముగా నవి చల్లి తొంటిలా
గునఁ దనచారఁ డేరికొని గొబ్బునఁ దే నవి గాంచి మెచ్చి చే
కొని సతి వండి భక్తవరకోటికి బెట్టె మనోహరాన్నముల్. 119
- వ. అంత. 120
- క. చారునివలనం బసవఁడు, మారనిసతి వల్కునట్టిమాటలు విని నే
నేరనిపని చేసితి నేఁ, డీగతిమై వారిమహిమ మెఱుగక యకటా!.
- చ. అని మదిలోన నెంచి రయమార గణావలితోడ మారయా
ఘ్నినిగృహ సీమ కేగి వినయొన్నతి మారని గాంచి మ్రొక్కినం
త సతఁడు భీతిమై సతియుఁ దానును జాగిలి మ్రొక్కి వేసవే
ల్వినతు లొనర్ప భక్తిసమవేశుఁడు శ్రీబసవేశుఁ డిట్లనన్. 122
- చ. అనుపమమైన మీవ్రతమహత్త్వమెఱుంగక వేద లంచు జే
సినయపరాధ మొక్కటి వచించెద భక్తులయిండ్లటోళ్లదా
పున మునుపంటికంటెఁ బరిపూర్తిగ వియ్యము లబ్బునట్లుగా
నొసరిచినాడ మీకరుణ కొయ్యనఁ బాత్రుని జేసి కావరే. 123
- చ. అని యిటు వల్కుచున్న బసవాధిపువాక్యము లాలకించి మా
రనిసతి విన్నవించె బ్రభురాయ! దయామతి మీరు మమ్ము సాఁ
క నెనరు పుట్టిచేసితిరి గాని తలంపఁగ నట్లు మేము చే
కొనుటకుఁ జాలువారమె? యకుంతితమన్నియమంబు దక్కఁగాన్.
- ఆ. సద్గతిప్రదాత మధురుఁ డిచ్చిన, నియమవృత్తి దప్ప నేడ చాల
దొరకె నంచు కొనిన ధూర్జటి మెచ్చునే? పరగ కేగిరాశి బట్టఁజనునె.
- క. మీ రెఱుగని దేమున్నది, సారదయాహృదయ! దేవసంగన బసవే
శారాధననిరతుం డై, వా రనుపఁగ బసవఁ డాత్మవాసముఁ జెందెన్.
- క. ఎప్పటియట్లుల మారఁడు, గప్పరగంధియును దాను గాయకవృత్తిం

దప్పక జంగమపూజన, లోప్పుగఁగావించుచుండెనొడయలు మెచ్చన్.

వ. అది గావునఁ గాయకంబు లధికంబు లని స్వచ్ఛం బని యెన్నంబని
లేదు సద్గురుకటాక్షంబునఁ గొంచెంబైన నధికం బవు ననిన దరహానిత
వదనుండై యతం డవ్వా! సీగురుఁ డిచ్చినకదురు గనుంగొన వేడు
కయ్యెడు నది యెట్టిదియొ చూతము తె మ్మనుటయు నట్లు కాక
యని యాసంగమాంబ సత్వరంబునం జని రాట్నుంబున ధార మా
ధారంబుగా నున్న కదురు దివియునంతలోనె వెళుక్కున నడిమికిఁ
దునకలైయుండినం గని గుండియ ఝల్లు రన బెండుపడి మూర్ఛ
మునింగి కొంతసేపటికిఁ దెలిసి తత్తండంబులు హస్తతలంబున నిడి
కొని శోకవ్యాకులితచిత్తయై బాష్పజలంబు లురుల నిట్లుని విలసించె.

ఆ. ఎదురు లేనిభక్తి చిదురుప గాసీక
యదరు బెదరు మదిని గుదురసీక
ముదురకరుణ నన్ను చదురుగాఁ బెసెచెడు
గదుర మద్యత్రేంబు గాచు కుదుర.

129

ఉ. హా! సుగుణాధ్యదేశికవరాంచితహస్తపయోజదత్త! యా
హా! సతతాంబికావరపదార్చనబృందసమర్చనాకరా!
హా! సుతమిత్ర బాంధవధరాధిపదాతృజనోపమేయ యా
హా! సురభూజకల్ప వృధయైతివి యే నిక సేమిసేయుదున్.

130

క. అని నగలమిగులఁ బొగిలెడు, పనితామణిగాంచి కపటభక్తుండనునో
వినుతార్థతళిలా నీ, ఘనమోహభ్రాంతి నేడుఁ గానఁగనయ్యెన్.

131

చ. మునుకొని వెక్కుగా నినుపముక్కుకు వెక్కుచు నేడ్చువారి నెం

. దున గన విట్టి భ్రామికము త్రోవయె భక్తికి నాసమాలి చే
సిన గణపూజ బాలశశిశేఖరుఁ డెంతయు మెచ్చుఁ గాక యీ
యనవున నాజపంజనమహార్ణవమగ్నతఁ జెందవచ్చునే.

132

తే. కదురుమీఁద నెంతకాంక్ష నీకుండిన

దెరవ రెండు మూడు దెచ్చి యిత్తు

వగవ కుండు మనిన పనిత యాతనిఁ గాంచి

యెలుగు మంద మొంద నిట్లు లనియె.

133

చ. శరణవరేణ్య నాప్రియుడు శర్మపథంబునఁ జెందుఁ బిమ్మట

కరుణ దలిర్ప మధురుఁ డఖండితజంగమవర్షపూజనో
త్కరము లొనర్ప మీకదురు కాయకలభి నటంచు నిచ్చె నా
కరుదుగఁ దీనిభక్తి నది యాదిగ తత్క్రిమ మొప్పు జర్పితిన్. 184

తే. ఇపుడు నాజీవ మగునది యిట్లు లయ్యె
నయ్య? నాప్రత మీడేర నానతిండు
గురుపథంబునఁ జెందెదఁ గొడువపడక
యనిన దరహాసవదనుఁ డై యతఁడు పలికె. 185

ఉ. కాయము వీడెదే కదురు కాడకుఁగా మది నానవీడఁగాఁ
జేయవు బాగురే? యనుపసీలకు సౌధము గాల్పు గూడునే
మాయలఁ బెల్లియంత పెనుమక్కువగల్గిన వెండిపైడులం
జేయఁగ బంచి యిచ్చెదము చేకొను మీకదు రట్లు గానిహోన్.

క. యావజ్జీవోపాధికి, నేవెర వొనరింతు కొమ్ము నెలత కదురుకై
చావకు మని తనజోలిం,దేవి పసిఁడిజాతియొకటిదిగిచి రయమునన్.

క. ముందరవైచినసతియది,యందకనామదిగ్రహింప కయ్యయొమాయం
జెందంజేయఁగఁ దగదే, కందర్పారాతిమూర్తి కరుణింపు మీకన్.

తే. ఇంక నిమ్మాట్కి బలికితివేని దేవ!

నీకు నీయాన నెలవిమ్ము నీలగళుని
గూడ నరిగెద నను మదిఁ గొంకులేక

తతశివార్చనవేదికా స్థలమునందు.

139

క. భావం బలరంగ యొకగుహ,గావింపఁగఁ బంచికదురు ఖండంబులతో
నావివరముజొరఁబోవఁగ,భావజహారుడింత మెచ్చిప్రమథులతోడన్.

క. ప్రత్యక్షంబై నిలిచిన, నత్యంతకుతూహలమున నయ్యంగన స
న్నత్యభినుతు లొనరించిన, కాత్యాయనివిభుఁడు కరుణ గడలుకొనం

తే. కామిసీమణిఁ గైకొని కమలసంభ [గన్.

వామరాధిపనుతిపాత్ర మైనరొప్పు

ధారుణీధరరాజ్యంబుఁ జేరి ప్రమథ

కాండలీలావిలోదుఁ డై యుండె నంత.

142

వ. అదియునుం గ్రాక.

148

క. అజనిరథనిబలశరద, వ్రజగిరిరుసుహనమధురాస్మగనదహా

రుజశూద్రకరిరథాశ్వభటుజనాలయ మొప్పుబురి పుడమిజంబురనన్.
వ. అప్పురంబునందు. 145

❀❀❀ రాద్రస తక్కు కథ. ❀❀❀

ఉ. చొక్కపునూనృతోక్తపురినూదనపాదపయోజభక్తి పెం
పెక్కుగుణానుశక్తి గిరిశేఖరనామవిరక్తి సేవక
ప్రాక్కుతినానునంచయవిపాటనశక్తి వహించి రాద్రస
త్తక్కు ధరాతలంబున మహామహిమాయతి నొప్పు నెంతయున్.

ఉ. పంచశిలీముఖారిపదభక్తుల కెప్పుడు తద్గుణాధ్యని
రవ్వంచకృత్తిబూజ లనురాగముతో నొనరింపుచుం జగం
బెంచక నన్యదైవముల నెప్పుడు పల్కుక మ్రాల నెవ్వరం
కించి వచించిన న్వినినకేవలనిష్ఠఁ జరించుచుండఁగన్. [జై

క. తరుణిదృఢభక్తిదైర్యము, లరయఁగధరకెల్లఁదెలుపహరుఁడొకచరుఁ
యరుదెంచి తద్దృహంగణ, పరిసరమున నిల్చినుంటవాయించి వెసన్.

క. భిక్షుండేహియనఁగ వినియాక్షణమునదర్శివేడియన్నముగొనియా
ప్రతౌళితకల్తప చని, భిక్షుకునకుఁ బట్టుమనుచుఁ బెట్టు బోవన్. 149

క. మెతు కొకటి క్రిందజాతిన, నతఁడక్కటికంబునొందిహరిహరియనదాఁ
నితఁ డేటి జంగమని సతి,యతికుపితమనన్మయగుచు నడచెం దర్శిన్.

చ. అడచిన శీతినొంది యతఁ డతులసీరము నించి తూలుచుం
బుడిమిని వ్రాలి కోలఁ బిగఁబూని హరి యని లేవఁబోవ నీ
నుడు వికమాను మంచు మది నూల్కొను నాగ్రహవృత్తిగ్రమ్మఱం
బెడతలవ్రేయ సామ్రాజిలి పెక్కుగ దుగిఖము పిక్కటిల్లఁగాన్. 151

చ. తగిలిన దిక్కుఁ జేనడిమి తామసి రక్కసి దోసకారి న
న్నగపడవీక మ్రింగు తూమైన నిలం దగ దీడ నన్నుఁ గా
వగ నిక నెవ్వరో గరుడవాహన యంచుఁ జనంగ వెంబడిం
దెగఁబరువెత్తి చేకొలఁది తెడ్డవ వెన్నదరంట మోచినన్. 152

చ. వెనుదెనఁ జూడఁబోక తలవీడఁ గటిచ్చదమూడ గంట మే
పిని బడవ్రేయ మోము కళదియ్యనియూర్పులు మీఱ బొంతజా
నధరమెండఁబెట్టుగ నురయున జెప్పుట నిండ నొక్కప
ర్వునఁ జనె తత్పురిశరణపుంగవకొటి వనించుచుక్కికిన్. 153

- చ. చని గణకోటిఁ గాంచి మదిసాధ్యస మందఁగ నిల్చి వారితో
ననియె మహాత్ములార! యొకయంగన యిప్పురి దుర్మథాంధవ
ర్తన బలున త్తజంగమవిదారణశీల యటంచు మున్ను నే
విననికతంబున న్నది వివేకవిహీనత భిక్ష కేఁగితిన్. 154
- గీ. ఏఁగి దేహి యన్న నింతి చిట్టడచూచు, తేడ్డుతోడ కూడఁదెచ్చి పెట్టి
దానితోన వీఁపుతాటయె త్తఁగమోదె, నన్నలారమిన్న కనుచుఁజూపి.
- గీ. దిక్కు లేనివాఁడు తిరిపె మెత్తెడువాఁడు, వీఁ డటంచు జారవిడువఁబోక
పాడి నెఱపవలయు భక్తాభిమానులై, కావరయ్య నన్ను గరుణతోడ.
- క. పాడి విచారించియె ము, న్నోడధరానాథుఁ డాత్మనూనునియసుపుల్
దూడకయిదోలఁగఁ జేయఁడె, నేడుకవినుఁడాక్రమంబువివరింతుఁడగ౯.

శ్లో చోడరాజు కథ. శ్లో-

- చ. వసుమతి సింగరానగరవల్లభుఁడై చను చోడఁ డన్యధా
వనమితి నొంచుచుకా హితులఁ బాలనసేయుచు వీరకైవగో
ష్ఠిసలుపుచుకా శివాధపునిసేవయొనర్చుచు సత్యసంధుఁడై
దెసలయశంబునిల్చి జగతీతలమేలుచునుండు సంతటన్. 158

ఉత్సాహము. ఆరసాధినాథనూనుఁ డంత నొక్కనాఁడు ర
త్నారమైతనర్చునన్దనాధిరాజ మెక్కిన
దేభిరికాహళారవాళిపెంపు సొంపు నింపఁ ద
త్పరవీధి నేగుచుండ దైవయోగ మొందుటక౯. 159

- చ. గురుగృహభేనుతర్జకము గొబ్బిన నడ్డమువచ్చి భీతిచే
నరుగఁగ లేక తద్రథసమాయతచక్రవిఘట్టనంబున
న్తరణము నొందఁ గాంచి నృపనందనుఁడెంతయుఁ జింతనొంది హా
హరహర ! యంచు నేగె నగరాంతికపుష్పవనీధరిత్రిక౯. 160.

సీ. అంతటఁ దద్దేను వటవీడ్పలంబున
బోవుమేయుచు బాలు చేపువచ్చి
వత్సంబుఁ దలఁచి యంభారవం బిచ్చుచు
రయమును జనుదెంచి రథ్యజచ్చి
పడియున్న పృథుకంబుఁ బొడగాంచి మోము మో
మునదువ్వుచును జన్మమొనలు మూలి

- పై నంటఁజేయుచు మేను నాఁకుచుఁ జాట్టుఁ
దిరుగుచు గన్నీరుఁ దెచ్చుకొనుచుఁ
- తే. దోఁకసీగలువినరుచుదుమ్మనోరఁ, గరచియెత్తుచునిలచినల్లడలుగనుచు
బండ్లుకాళ్లొవిదల్చుచుఁబంచితంబు, నొయ్యనొయ్యనవిడుచుచునున్ను
ఉ. పట్టగరాఁదుగిఖమున బజ్జజనంబులు విస్తయాత్తులై [రనుచు.
చుట్టునురాఁగ నేగి మొరనుద్దివినన్ నృపతోరణంబునం
గట్టినగంట గొమ్మునను ఖంగనఁ జిమ్మిన నాలకించి యా
బెట్టగునాద మేమనుచుఁ బృథ్వీవరుం డరుదెంచి యచ్చటన్. 162
- చ. కన్నులనీరుజార మనుగ్రమ్మిననోరను జొంగలూర వా
జ్జన్నులఁబాలు గార మొగసాల రవం బొనరించు నైచికి
న్విన్న దనంబుదోఁపఁ బృథివీపతి డగ్గరిచూచి యేటకో
సన్న యొనర్చి కూయిడుట శంకర యంచు విచారమగ్నఁడై. 163
- క. ఉన్నె డను నాత్మ తనయుడు, చెన్నుగ రథమెక్కి పురివిశిఖ నేగఁగ నా
సన్న మటుగురునివత్సం, బున్న తరథచక్రనిహతి నొందుటఁ దనతోన్.
- చ. పురజనులెల్లఁ జెప్ప విని పుత్రనిత్రునిరీతిఁ జూచి స
త్పరమునఁ జంపఁగావలయుఁదర్లకనూదను నంచు పౌరపా
మరుగురుబంధుమిత్రబుధమంత్రిసమాజముఁగాంచి ధైర్యవి
స్ఫురణఁదలీర్పఁ బల్కె నృపపుంగవుఁ డత్తరి మధ్యవర్తియై. 165
- క. తనయేలుభూమిలోపలి, జనములు గావించుపాపసంచయ మెల్లం
దనుఁజెందుననఁగ తనయుం, డొనరించినపాపఫలము లొందకచనునే.
- క. కొంచెము గాదిది యెంచఁగఁ, బంచమహాపాతకములపాటి దఖలు నే
వంచనచే నుతమోహం, బుంచిన సింధాఘఫలము లొందకచనునే.
- క. నామదిఁ దోచినచందంబీమెయిమీకెటులఁదోచు నేర్పడఁజెపుదా
యోమహితులార! యనవుం, డామాటలకేమిదోచ కందలునొకటై.
- ఉ. సన్నుతకిర్తిసంభరిత సర్వదిగంతరసత్యసంధ్యలో
కోన్నత! ధర్మకాస్త్రవిధు లొప్పుగ మీరె వచించినారు మే
మెన్నడిదేమిగల్గు పరమేశ్వరుఁ డీగతిఁ దెచ్చె నింక మీ
కన్నదికాను పంచ తముఁగ్రమ్మినదుగిఖము నాఁగిపల్కినన్. 169
- క. విని నృపుఁ డదియేవారల, యనుమతిగా నిశ్చయించి యావత్సమువైఁ

దన తనయునిఁ దెగవ్రేయుం,డని తలవరిజనులతోడ నాజ్ఞాపించెన్.

వ. ఇట్లాజ్ఞనొసంగిన.

171

ఉ. అంతకమున్నె వచ్చి భవనాంతరమందువసించి యయ్యయో!

యెంతటికర్మిని నైతి పరమేశ్వరద్రోహము సంభవించె నీ

చింతదొలంగుమార్గ మింక చెందదు వేటొకరితి నాత్మదే

హంతముదప్ప దంచు వివశాకృతినున్న నృపాలనందనున్.

172

చ. కని తలవల్లు మొగ్గులిడి కన్నుల నీ రొలుకంగ దేవ! మీ

జనకుడు సాహసించి నినుఁ జంపు మటంచు ననుజ్ఞ నిచ్చె న

ప్పనిమెయి వచ్చినార మని పల్కిన సంతనమంది యార? నా

తనువుకృతార్థతం దనరె తప్పె మహాఘము లోకనిందయున్.

173

చ. జనకుఁ డనుజ్ఞనిచ్చుగతి సల్పుడు మీరలు సత్వరంబు యా

ఘనుడు జలాభిషేచనముఁ గైకొని చల్వలు గట్టి పల్చగాఁ

దనువున భూతిఁబూసి యటుత నృదురాకసరంబులేసి హృ

ద్వనజమునందు దేశికపదంబులునిల్పి విలాసధుర్యుఁడై.

174

క. ఇలువెడలి ఖడ్గకరులగు, తలవరులును దాను నేగుతనుజన్మని ని

శ్చలధైర్యకలనవిని భూ,తలనాథుడు మెచ్చి చూచుతలపుననంతన్.

చ. వరకవిబంధుమిత్రనృపవర్గము మున్నుఁగదత్సభాగృహం

తరజనులెల్లఁ దో నడువఁ దర్లకమిల్లినచక్కి కేగి ని

బ్బరముగ మున్నె వచ్చి యట భాసిలుపుత్రుని గాంచునంత న

వ్వరగుణశాలి తండ్రి కనివారితభక్తిని మ్రొక్కి నిల్చినన్.

175

వ. అయ్యెడఁ జౌరజనంబు లత్రైకంగంతయుం గనుంగొని యత్యంతదుః

ఖాక్రాంతులై యొండొరులతో నక్కటక్కట! యాభూపాలుం డను

పమానశౌర్యధైర్యగాంభీర్యచాతుర్యసత్కార్యోదార్యసౌందర్యసౌ

కుమార్యాదివిశేషంబులు గొనియాడం దగుప్రోడలదూడకై తెగం

జూడఁ దలంచెనే యనువారును గట్టశితనంబున కోడక కడుపునఁ

బుట్టినపట్టి నిట్టు చేసె నింక నీపట్టణంబున నెవ్వరి నెట్టుసేయఁ డను

వారును మోహంబులలోఁ బుత్రమోహం బధికం బని యూహిం

చక సాహసంబున నితనిదేహంబు దునుమం బంచె నాహ! యనువా

రును నొక్కండె సుతుడికఁ బెక్కు లేరని యిక్కమారుని దక్కించు

కోలేక మీఁద దుఃఖంబునం జిక్కు ననువారును నంగడివీధి తురంగం
బులు శతాంగంబు నీచ్చికొనిపోవ ముంగిలికివచ్చి మగుడిపోవం గా
ల్లాడక యావత్సం బడం గెంగాక యిక్కుమారపుంగపుండు చేజేత
ఘాతయొనర్చినే యనువారును నిత్యలోకస్తుత్యసత్యసంధుండు
గావున నీభూవరుండు నావారు లాతివా రనుమాటఁ దక్కి యిట్లుగా
వించి నిందాహత్య లేడఁబాపికొని కీర్తిమంతుం డయ్యె నింతవాఁ
డేలోకంబుననైనఁ గలఁడే యనువారును ధర్మంబుదప్పక నిర్మలాంతఃక
రణుండై పుత్రుని శత్రునిగా విచారించిన దైవం బాదుకొనవలదేయను
వారును బ్రాణంబుమీఁదవచ్చిన నాత్మత్రాణపరాయణుండై తొలం
గిపోవక జనకాజ్ఞోల్లంఘనంబు సేయక యొప్పె యీతం డెంత సుపు
త్రుం డనువారును మాకుం జూడ నిట్టిసాహసుల కిత్తరి నీశ్వరుండు
ప్రత్యక్షంబై శాశ్వతైశ్వర్యంబు లొసంగి దయసేయకపోడని తోఁ
చుచున్న దనువారును నై గుంపులుగూడి చూచుచున్న సమయంబున.

చ. శరణులకెల్ల మ్రొక్కి యతిసాహసమాత్మ నలంకరింప భూ
వరతనయుండు మేటితలవర్లును గన్గొని జాగుమాని మ
ద్దురుఁ డెటులానతిచ్చె నటు గొబ్బునసేయుఁ డటన్న వారు భీ
కరగతి నాతనిం దునుమ ఖడ్గమొర న్వేడలించి వ్రేయఁగాన్. 178

తే. వాలు పుపుమాలయై ధరానరునిపట్టి
యటుతదవిలిన దలనరు లధికవిస్త
యాత్తులై యేమి దోఁచక యాగి రప్పఁ
డొకనిమొగ మొక్కఁడీక్షింపు చున్న నంత. 179

చ. నిరుపముండై నగోపతి ఘణిల్లనిరావ మొనర్ప మేదిసీ
వరునకుఁ దత్కుమారునకు భక్తసమూహికి గాఢసమ్మదో
త్కరముదలిర్ప బారిషదతండవిలాసముఁ బ్రీతిఁగూర్చ న
త్వరగతివచ్చినిల్చె వసుధాధరచావుఁ డుమాసమేతుండై. 180

చ. నిలిచినఁ గాంచి యాధరణినేత వినూతనకౌతుకంబునన్
జలిమలతేనియల్లునకు జాగిలి వందన మాచరించి ని
శ్చల నిరుపాయ నిర్గుణ నిశాకరశేఖర నీలకంఠ ని
ర్బలితపలాశి నిత్యశుభదాయక సీరధితుఁ డిర్తలా. 181

- చ. అని వినుతించురాజుగని యబ్జధరుండును నీదుసాహసం
బునకు భవత్తనూజనియపూర్వపుభక్తికి మెచ్చవచ్చు నే
డని తరలభ్యమోక్షవద మందఁగ రం డని వానితద్గురుం
దనయుని ధేనుపత్నముల దారనగేంద్రముఁ జేర్చె గావునన్. 182
- ఉ. నామొఱునాలకించి కరుణామతిఁ జోళెన్మహాలితి న
* మృముడుతంద్రులార విని యూరకయుండకురయ్య యచ్చనా
సాములుచెప్పి రావెలఁది శాంతివయావసభక్తు లిట్టిం
చేముగణింపఁ జాలము మహేశ్వరుఁ డైన శివుండుదక్కఁగాన్. 183
- ఉ. ఇత్తరి నన్ను మోదె నని యీపు వచించితిగాని యాపె దు
శ్చిత్తయటంచు నెవ్వరునుజెప్పఁగ ము న్నివలేదుగాన నీ
యుత్తలపాటుఁ జూచిన మృదోక్తుల నంగనరాదు గాన న
య్యుత్తమశీలఁ బిల్వవలయు న్నరియిచ్చటకెల్ల నారయన్. 184
- చ. అనవిని భిక్షకుం డనియె నక్కట! యిక్కడి కేలఁ బిల్వఁగాఁ
బనిచెద? రాపె పేరువలఁప న్నది తల్లడిలంగఁ జూచ్చె మీ
మనమునఁ గ్రమ్మఱంగ ననుమోదఁగఁ జూచెడువేడ్క పుట్టినం
దనువునకానఁ జెంద విహితంబని తోచినఁ బిల్వనంపరే. 185
- క. నాపుడు బిక్షు! యూరక, నీవేటికి బెదరె నిట్లు నిలు మిచ్చట నిక
గావఁగ మాభారం బని, పావనుతో సారె నమ్మపలుకుచు వారల్.
- చ. అనుపమ భక్తిశీలయగునంగన నీడకుం బిల్వబంపఁగాఁ
జనదు తదాలయంబునకు జాగున నందఱ మేగి యిమ్మహా
త్మునివచ్చనంబులెల్ల నిజమో మృషయో పరికించిన త్తమం
చనఘతరాత్ము లేగి రపు డయ్యను దోడ్కొని యాపె యింటికిన్.
- మ. చని యమ్మానినిబూజలంది యని రోసాశ్చ్యతంనంబ నీ
ఘనసద్భక్తికి నీయుదారతకు నీకారుణ్యనంశీలవ
ర్తనకుం బాడియె భిక్షకుం డయిన నేతద్భక్తుని న్నోద నీ
వినయంబెల్లను గానుపించె శరణు ల్విన్నక భళి యందురే. 188
- వ. అనిన నయ్యంగన యిట్లనియె. 189
- ఉ. ఒప్పున నన్ను మీరెఱిగియుండియు నిట్లు వచింప నెందు వా
తప్పులు పల్కువారలకు దండముదప్పునె నాదుమ్రోల నే

చొప్పునఁ బల్కెనో యడిగిచూడుండు ము స్మిట నీతఁ డన్న వా
రప్పుడు భిక్షుఁ గాంచి యని రందలు మోములఁ గిన్నుదోఁపఁగాన్.
ఆ. అడచె నిర్మిమి త్త మంగన యని సభా,మధ్యమందు కల్లమాటలాడఁ
దగు నె మించ నాదుతప్పు నీయెడఁగల్గి,యెంతకైనదగుదు వెన్నననిన.
క. నారాయణనారాయణ, నేరం జేమియునులేదు నెలఁతుక నాపై
నూరక నాడె ననంగ, నేర మని మహాగ్రహంబు నిగుడఁగ నడచెన్.
చ. అడచిన శ్రీహరీయనుచు నయ్యలదిక్కు గనంగ సంతలో
నుడువకు మన్న శబ్దమని నూల్కొని క్రమ్మట సంత యాతఁడ
వ్పడతుక మ్రోల నిల్చె జరభావముమాని వృషేంద్రవాహుఁడై
జడలు కపాలమాలికలు చంద్రకిరీటము శూల మొప్పుఁగాన్. 193

తే. ఇట్లు సన్నిధిచేసి సర్వేశ్వరుండు
మెలఁత! నీభక్తికెంతయు మెచ్చువచ్చె
రమ్మనుచుఁ బుష్పమయవిమానమ్మనందు
నునిచికొని పోయెఁగైలాసమునకు సంత.

194

ఉ. అచ్చట నున్న భక్తనరులందలు నందలు విస్మితాత్మలై
యెచ్చటనైన జూచితిమె యిట్టిమహత్త్వము కాంతదర్శిచే
చిచ్చులకంటి దేవరను జేకొలదిం బ్రహరించి లోకముల్
మెచ్చగఁ జెందె దత్తప్ర సుమేశశుభాకరతారకైలమున్. 195
క. అనిపలుకుచున్న వారలఁగనుగొనియొకభక్తుఁడనియొగమలాంధకరుం
దనువలయమోదిక నెనొక,యనఘుండు తత్త్వము తొల్లియదియెట్టిద
మ. అనమానోత్తరకై వత త్వనిధి సిఘాచారుఁ డీశానభ [నన్.
క్రిసముత్సాహుండు నిత్యభక్తగణతత్త్వప్రసాదోపభో
గి సమస్తేంద్రియసిగ్రహుండు విలసత్కిర్తి ప్రభావుండు ర
క్కసిబ్రహ్మయ్య యనంగ భక్తరరుఁ డొక్కం డొప్పు నిద్ధారుణిన్.

✠ రక్కసి బ్రహ్మయ కథ. ✠

సీ. అతనిమహత్త్వ మత్యద్భుతం బెట్లన్న నింటికి చరమూర్తు లేగుదేర
నైదుదినములుంచియనువువారుండెద మనిన నెన్నండింటికలుగనీను
సమ్మతించిరేనిసరసాన్న పానము ల్గానుచునుండుండనియునుచుగొంత
కాలంబు చనె నని చాలయపేతులై పోవంగఁ దలఁచినఁ బోవ నీక

తే. బలిమి చెరఁబట్టియప్పటిపగిదివారిఁ పూజసల్పుచునుండుము పూటలిట్టు
లతఁడు వ్రతమూనిచరియింపనవనిజనము, లందఱావిధమారసియచట
తే. సంతతము వీరి యింటికిఁ జనిన నంబి

[నచట.

కామనోహర భక్తలోకంబులోన
నయ్య లొకకొందఱేమొకో యాగ్రహంబు
వెడలి క్రమ్మటిపోవరేవిధము చల.వ.

129

తే. బొమ్మరక్కసి యొక్కటి భూతలమున
శరణతతిమ్రొంగ భక్తవేష మనిపేరు
తీరుగావించుకొను వారిఁ దినుచునుండఁ
బోలుగాకున్న నిట్టియద్భుతము గలదె.

200

క. అనిసంశయించుధరణీ, జనముల యనుమాన మెల్ల నడలించుటకై
మనసిజ సంహరుడఁపుడఁత్యనుపమ సంతోషపూరితాత్మం డగుచున్.

సీ. చలిపోరువాసిక మెఱయంగఁబైఁగట్టెభసిత త్రిపుండ్రంబునొసఁగఁబెట్టి
పృథుసూత్రగతలింగపేటిప్రక్కకుద్రిప్పిచెంగుజారపాఠంగుచేలగప్పి
నీలిచల్లాడంబుమేలికాసెబిగించి వాలుముమ్మింపవాలుకేలనుంచి
సన్నపురుదురాక సరములుమెడఁబూని గండపెండెరమొకకాలనాని

తే. వంకి మొలఁజెక్కి దంతపుసావలెక్కి
తమ్ములమువేసి మేన గంధంబుఁబూసి
నితతయావనసౌందర్యవిభ్రమంబు
లలర నొకచరమూర్తియై యద్భుతముగ.

202

తే. రక్కసి బ్రహ్మవరమందిరమున కప్ప
డరుగుదేఁగాంచి యతఁడు సాష్టాంగ మెరఁగి
కలితరాజవదుపచార కలనఁబూన్చి

వినయమున నున్న బ్రహ్మయ్యఁ గని యతండు.

203

మ. భళిరా! రక్కసి బ్రహ్మ యివ్వనుమతీభారస్థభక్తావళి
గలయం జూచితిగాని నీదువైనతామరుణ్యగాంభీర్య ని
శ్చలభక్తార్చనశీలదానగుణముల్ చర్చింపలే దెందు నే
డెలమిం జెందె మదీయమానసము నిన్నీక్షింప కైవోత్తమా!

204

ఉ. ఎప్పుడు నిన్నుఁగూడి చరియింపగ వేడుకవుట్టే మాకు నీ

- విప్పని కియ్యకొమ్మనిన నెంతయు సంతసమంది దేవ! నే
నొప్పితి నట్లు మారిచుటనుండుడు పల్కినమాటఁ గ్రమ్మఱు
దప్పినఁ బోవసీయ నని దాని కొడంబడి నిశ్చయార్థమై. 205
- తే. తా నతం డిచ్చు భూతిహస్తమునఁ బట్టి
యతని నుడుట ధరించి సీవనిన యట్ల
నిలుతు మని పల్కి మఱియొక్కనిమిషమునకు
మాకు పనియున్న దింక పోదుమా యటన్న! 206
- చ. గడుసుదనంబా! కోడిగ మొ! కల్పియొ! చూడఁగ నీస్వభావమో!
గడగడకొక్కమాట పలుకం దగవే? మును నీకు నీవ యి
క్కడ వసియింప భూతిగొని క్రమ్మఱబోయెద నన్న నీన్న నే
విడుతునే యేల నీభ్రమలు విశ్వము మెచ్చునె బాసదస్పినన్. 207
- తే. ఇటకు రానేది పోనేది యింతవంత
గలుగునే లగ్నమవుడె 'నాగబలి' యనెడు
సామిత నిబద్ధియయ్యె నీజాడజూడ
ననిన దరహాసవదనుడై యతఁడు పల్కె. 208
- ఉ. మాగుణముల్ దలంప బహుమార్గములెన్నఁగనేల? నీకు నే
చ్చాగతుఁ డైనజంగముండు స్థావరమై యొకచోటనిల్చునే
సాగి చనంగి నీకఁ జెరసాలను నన్నిడఁజూచినాడ లో
నాగముఁబట్టలో నిముడునా యిదె పోయెద నడ్డగింపుమా! 209
- చ. అనవు డతండు పల్కె శరణాగ్రణి మీర లెటుంగనట్టి శా
స్త్రనిగమచోదితంబు లగుధర్మము లెందున నైనఁ గల్గునే
మునుపొనరించునా నియమము స్విడి యిచ్చుటనుండి నేడు నా
తనువునఁ బ్రాణము ల్లెఁగ తర్లగఁతునె నిన్ను నావుడున్. 210
- ఉ. ధారుణి వేదచోదితఫలంబుల భక్తసవర్యసల్పవా
రారయ పారియిష్టమటు లాగి యొనర్చిరి గాని నీక్రియం
గారియఁదెట్టి బూన్పుటలు గానముబాటిక నీసవర్య యే
తీరున నీడనుండుటకుఁ దీరదు పోయెద నన్న నుగ్రుడై 211
- క. వలఁజిక్కి తెక్కిలార్చిన్, బులుదెగసి చనంగఁగలదె పొమ్మెటబోవం
గలవే యని దెట్టిదముగఁ, బలికినచరమూర్తిప్రభయదాక్షిణియై.

ఉ. బెబ్బలియ్యగునే చెవులబిల్లిల బత్రిక వ్రాసి మున్ను నీ
యబ్బకు నీకు నేమయిన నిచ్చితి నే చన నీకపట్ట నీ
బొబ్బల కేమిపేరు సరిపో? నటియించితికాక తొల్లి నీ
రబ్బినబోలె జంగములయందరితో నను సాటిచేసితే. 213

ఉ. వచ్చినభక్తకోటి దలవాకిలి వెళ్లంగనీపట్టి నీ
యిచ్చగ బందినుంచు ఫలమెల్ల గనబడజేతు నన్ను నీ
విచ్చట నడ్డగించ కిక నేటికిచూచెదు రమ్మ పట్టుమం
చచ్చటబాసి సాగ నతఁ డడ్డమురా నవలించి తెచ్చెదన్. 214

క. మొలసురియఁ దినగఁబోవఁగఁ
దొలఁగక బ్రహ్మయ్య యతని ద్రోచి యటకు పోఁ ,
గలవో పొమ్మని డగ్గరి
కలయంబడి పట్టిమోది కలకలనగుచున్. 215

ఉ. పట్టినపట్టువీడనన పారుషమా యిక నెట్లుపట్టెదో
పట్టుము నీవటంచతఁడు వైలగుడు న్నది నేమిదోచ క
పట్టునఁ జింతనొంది వ్రతపద్ధతిమానుము వచ్చె నింక న
నెట్టుల మెచ్చు శంకరుఁ డీహి యని భక్తులు నవ్వకుండురే. 216

క. శీలముదొరగినదిమ్మట, నేలా కాయంబు దీని నెడ నేయుటయే
మేలని హృదయఁబంబున, కాలాంతకుసెల్వు గండగఁజెఱంగొనఁగాన్.

ఉ. అంతటిలోన నీశుడు దయామతి నన్నిధిచేసి బ్రహ్మ నీ
యంతటి శీలవంతుఁ డిక నారయగల్గునె పల్లవించె మ
త్స్యంతము నేడు నీదయినవాంఛిత మిచ్చెద నన్న నాతఁ డ
త్యంతకుతూహలంబున దదంఘ్రిలకుం బ్రణమిల్లి వేడుకన్. 218

చతుర్విధకందము:—

గౌరీశ వరఘ్నశారన, పూరా కామారిశ్లేష భూషణసోమా!
వారాశి సుజనసోమా, భారా హేమాశ్రిపాప తారకరామా.
వ. అని ఇట్లు నన్ను తించి దేవా! భవదీయదర్శనంబుకంటె వాంఛితం
బొం డెద్దియైన నొక్కటివేడెద మదీయనికేకనస్థానేకభక్తసహి
తంబుగా నన్న భక్త్యనంబు జేవలయు నని విన్నవించిన నట్ల
కాక యని శంకరుం డందఱఁబుష్పకారాధులంగావించి నిజభామం

బునకుం గొంపోయె నట్లు గావున నివృడతియు నారక్కసి బ్రహ్మ
య్యవిధంబున సీశ్వరునకుఁ దిరుగంబడి తత్పదంబు గాంచె నని చెప్పిన
నచ్చటిభక్తవరులందఱు నత్యాశ్చర్యంబు నొంది రౌద్రసత్తక్కం
దెక్కువిధంబులం గొనియాడి నిజనివాసంబులకుం జని రదియునుం
గాక.

220

— శాంతసత్తక్క కథ. ౭ —

తే. సంతతాత్మీయభక్తినిశాంతకుసుమ
మంతమామాపహరణవిక్రాంతశర్వ
చింతనామృతపూరిత స్వాంతయగుచు
శాంత సత్తక్క వెలయును సంతతంబు.

221

సీ. ఆయింతియొక్కనాఁడత్తవల్లభునకుఁ దలయంటినలుగిడిజలకమార్పు
వేళదోసెఁడుపీరు వెలిజల్ల నాతఁడు గని యిదియేమినిష్కారణంబ
సీరుజల్లితి వన నెలఁతుక వినియును విననట్లయుండిన విభుఁడు గినిసి
నామాట సీచెవి నాటదో గర్వమో యన నెమ్మొగమున నల్లనల్ల
తే. చిటునగవుతోంగలింప నోజీవితేశ !

మీమదికిఁ దోచియుండియు నాముఖమున
వినఁగ వేడుకయైన దద్విధము తాన
మాడు పిమ్మటఁ దెలిపెద ననిన నతఁడు.

222

చ. అటులగునంచు వే జలకమాడి మడుంగులుగట్టి భూమిపె
న్నిటలముఖాంగదేశముల నిల్పి శివాక్షమణుల్ ధరించి ధూ
ర్జటిభజనాంతమందునఁ బ్రసాదము భక్తులతోడఁగూడి యా
దట భుజియించి లేచి ప్రమదం బెసఁగంగ సుఖోపవిష్టుఁడై.

223

మ. తనభార్యామణి దగ్గఱం బిలిచి కాంతా ! నింగిక్త సీరుచ
ల్లినవృత్తాంతము దెల్పుమా! యనిన వల్లెయంచుఁ గేల్తోడ్పి యి
ట్లను మతోన్దరి శర్యునాత్మవశుఁ జేయఁక యోగసత్తక్కనా
వనితామాళి మహాటవిందపము దుర్వారంబుగాఁ జేయఁగాన్.

224

ఆ. తత్తపోగ్ని పెడలి ధరణిఁ గ్రమ్ముచు నిటు
రాఁగఁ గాంచి డాసి రాకయంద
జలముఁ జల్లి దాని మలఁగఁజేసితి నన

నింతితోడ నాథుఁ డిట్టులనియె.

225

ఉ. ఎక్కడిచెల్లె లేటితప మెక్కడి కానన మేటిముంట లే
దిక్కునఁ బుట్టె గాంచి తెటు తేకువనార్పితి వెట్టివంతయుం
బుక్కిటఁ బట్టినావొ ననబోడిరొ బొంకులు చాలు నన్నఁ బెం
వెక్కిన భక్తితోననియె నిందునిభానన తాల్కిమిఱగన్. 226

తే. ఎచటనోనున్న దాని నీవిటులఁగాంచి
తనఁగ నేటికి భూతలమందు నెందుఁ
దెలియ దూరశ్రవణదూరదృష్టు లీశ్వ
రాంభకుల కబ్బుటరుదె యెట్లనిన వినుము. 227

క. శ్రీదసఖపాదభక్తుఁడు! వేదాగమకథితనియమవిశ్మతుఁ డగుచి
చ్చేదుఁడు కళ్యాణమున, స్నేహరకేతాఘ్నిఁడొక్కమేవరియొప్పున్.

—శ్లోక కేతయ్య కథ. శ్లో—

ఉ. ఆతఁడు సంతతంబు గగనాంతరసీమల కేగి వేణుసం
పాతమొనర్చి తెచ్చి నిజపత్నియుఁ దానును జీరి వాచిచే
జేతికొలంది జల్లెడలు సిబ్బులు చేటలు మాచువారికిం
ప్రీతి జనింప నల్లి పురపీఠుల నన్ని తదీయలబ్ధిచేన్. 229

చ. శరణవరేణ్య! బూజనలు సల్పుచుఁ దానొకనాఁడు వేకువం
బురహరుమాన్చి కత్తిగొని భూరికురంటకకోవిదారకే
సరపిచుమందచూతఘనసారకపితృశిరీషశింశుపా
గరుముఖభూజరాజగలకాననసీమల కేగి యచ్చటన్. 230

చ. అరిమురివంశగుల్మముల నారసి యందొక గట్టిబొంగులే
నటుగుచు సుండఁగాఁ బ్రమథనాథుఁడు కేతననెమ్మనంబుఁ దా
నెఱుంగ సువర్ణభీజతతియేర్పడ దానిఘటింపఁ గాంచి తో
తెరపిసిపుప్పిపుట్టె నిది తెంచిన నేమనిరోసియవ్వలన్. 231

క. మఱియొక్క కట్టఁగ్రమ్మఱ, నఱకిన నారీతినే కనంబడఁగానే
నెఱుంగకవచ్చితినిటకని, తెరచోటికెఱోయియొక్క పృథుగుల్మమునన్.

చ. చొరఁబడ నొక్క గట్టిపెనుసోక గనుంగొని వాఁడికత్తిచే
ధరఁబడ దానినేయ నడిదంబు కరంబున జారి యిల్లచే
బరఁగిన కుంజమధ్యమున భవ్యతపంబొనరించు తాపసిం

- భగముగ దాకి యొక్క బరిప్రయ్యగఁజేసిన నంతలోపలన్. 233
- జే. హరనిమగ్నివాయయచుచు నాతఁడుగూల, కేతఁడదరియతనికేల బట్టి
తెచ్చిబైటనుంచి తెగినచందముఁబరి, తీంచి శోత ప్తదిత్తుఁడగుచు.
- ఉ. అక్కట! యెంతపాపమున కాస్పదమైతి? ప్రభాతవేళనే
నిక్కడికేలవచ్చితి? మునీశ్వరుఁ డీపాదనుంటగాననే
మొక్కన మైకృత్యమున మోసముఁజెందితి నెట్లుబాయు నీ
మిక్కటమైన హత్య ఘనమేచకకంధర! యంచు నుండఁగన్. 235
- ఉ. అచ్చట కేతనాద్యుసతి యత్తరి భక్తగణార్చనాలయం
బిచ్చు నలంకరింపఁగ మునీశ్వరునార్తరచంబు నీనులం
జొచ్చి స్వదేశికప్రవరశుద్ధరయం బెనుపొందు జ్ఞప్తిచే
నెచ్చటి పల్కులైన దనకేర్పడఁ దెల్లమియాచునుండుటన్. 236
- చ. అటు విని మానిచచ్చుటయు నాతనికై పతిదుగ్ధమొందుటల్
పటుమతిగాంచి మందిరకవాటము తాళమువైచి చెచ్చెరం
జటులభుజంగపక్షిమృగశైలముల స్వేదంత లేక య
య్యతివికి నీలకుంతల యకుంతితధైర్యము వెంటదోడుగాన్. 237
- చ. విపినముఁ జొచ్చి యొక్కయెడ విచ్చు నదీవితుండైన మానికై
విఫులవిసాదవేదనల వ్రేగెడునాథునిగాంచి మౌక్తికీనక
వ్యపగతదుఃఖిండ్లై యతఁ డహా! యిటు కేగతివచ్చి తొంటిసీ
విఫు డిటు రాఁబనేమి మనకెంతయు నద్భుతమయ్యె మానినీ! 238
- ఉ. కానుగుచెట్లనంటి పలుగాకులు నిన్నురులెవ్వరేని యే
మైనను మించునాడిరొ గణార్చనకాలము నవ్వరంచునో
కానక సేయు నాదయినకర్మము చెల్పిరొ యెవ్వరైననో
మానిని! నీదురాక కనుమానముఁజెందెడు మాకుఁదెల్పుమా!. 239
- చ. అనవుడు కేలుమోడ్చి వినయంబున నిట్లనుమించు మీరలి
వ్వనతలమందు శోకమున వందురుచుండఁగ నిన్నుఁబాసి నే
ననుచిత మింటనుండు టని యారయవచ్చితిఁ గాని యొండులే
దనిన లతొంగి నాదయిన యాపక నీకెటుదోచె దెల్పుమా. 240
- ఉ. నావుడు మీయనుగ్రహము నాయెడఁగల్గుట మానియొల్లుచో
వావిరిబల్లఁగా వినియు వచ్చితి నెమ్మదిఁగాంచి యిట్లుహా

దైవము తప్పజూచె నని తాలిమిసీడగఁబుచ్చి యేమియు
 న్భావమునందుఁ దోచుక వివన్న తవచ్చితి నిన్నుఁజూడఁగాన్. 251
 వ. అని . పల్కిన నిజప్రేయసిదూరశ్రవణజ్ఞానంబుల కత్యాశ్చర్యంబు
 నొంది సద్గురుకటాక్షపాత్రం బగునిప్పయోజానన బుద్ధివలన మెలం
 గుట యిహపరసాధనం బని తలంచి యాపెతో నిట్లనియె. 252

చ. కమలదళాక్షి! యీయెడలఁ గానక నే నొనరించుహత్య యే
 క్రమములఁబాయు దైవత ధరాధిపఁబాపుఁడు మెచ్చునట్లు లో
 కము సరిదీరు నెప్పగిది గ్రక్కున నొక్క యుపాయమెంచి న
 స్విమలునిఁజేయుమీ! యనిన నీలపయోధరవేణి యిట్లనున్. 253

తే. ఇలప్రమాదవశంబున నెనయుహత్య
 లైన దేహంతముఖవిధులందుఁ బాయు
 ననుచు నార్యులచే నీవు వినుచునుండి
 నన్నడుగనేల యనినఁ గేతన్న యనియె. 254

మ. మునిసంస్తుత్య తపోధనుండగు మహాత్ముం జంపి వేటొక్కతీ
 రున దత్పావనిపుత్తిజేసికొన నారూఢంబుగా బుద్ధి నూ
 ల్కొన దిప్పట్టున నియ్యతిప్రవరుతోఁగూడ న్నదీయానువుల్
 చనఁగాజేసెద నెంతగాలమునకుం జాకుండ జీమితునే. 255

తే. అనిన సతి దృఢనిశ్చయం బాత్మ నెఱిగి
 సతి యతనికన్న మున్ను గాఁ జనఁగవలయు
 ననుచు మునిఁద్రుంచు కత్తిచేఁగొని గళంబు
 ద్రుంచికొనఁబోవ నంతలో నంచితముగ. 256

నీ. ఉంచినాఁడేదేవుఁ డుర్విధరేశ్వరా త్తజనర్థదేహంబు నందు నెలమి
 మించినాఁడేవేల్పుపంచభూతాదివ్య చంద్రాత్మమూర్తియైజగములందు
 త్రుంచినాఁడేస్వామితో యజాసనవర ప్రబల దైతేయపురత్రయంబు
 కాంచినాఁడే దైవమంచితసాద రేక్షణమున నాత్మభక్తవ్రజంబు

తే. నించి నాఁ డేమహాత్ముండు కాంచనోద
 రాండ భాండంబు లెల్ల గర్భాంతరమున
 నట్టి పరమేశ్వరుండు కళ్యాణమూర్తి
 యమరమునిపంక్తి గొలువ ప్రత్యక్ష మయ్యె. 257

- క. అరితి నెదుటనిలిచిన, గారిశ్వరు మోవములరఁ గన్గొని కేతం
 డారూఢ భక్తి తత్పర, సారసములకెఱఁగి యిటులనన్ను తి జేసెన్.
 సీ. ప్రా లేయకై లేంద్ర బాలికా ధీశాయ మదనాంతకాయ నమశ్శివాయ
 శారద సీరద చారుదేహాయ శ మనహరణాయ నమశ్శివాయ
 ద్వాకశాత్కాగ్ని సుధాధామ సేత్రాయ మలవిదూరాయ నమశ్శివాయ
 గంగాతరంగసంగత జటాభాగాయ ధ్వాశతాంగాయ నమశ్శివాయ
 తే. యంబుజాతాసనత్రినివాది నాథ
 ముఖ్యదై తేయ విఙ్కిట మూహమకుట
 ఘటితకాంచన నవరత్న కాంతిపూర
 మహితపాదాయ తుభ్యం నమశ్శివాయ.

259

- వ. అని యిట్లు సన్నుతించు కేతనార్యుం గనుంగొని మందస్థితాననుండ
 గుచు, సర్వేశ్వరుండు భక్తచర! మీదృఢ భక్తిజ్ఞానంబులకు మెచ్చు
 వచ్చె రండని వారినిరువుర పుష్పకారూఢులం గావించి తత్తవస్విం
 బునర్జివితుఁ గావించి, యాతనితో వారలనిజధామంబునకుఁ గొని
 పోయెం గావున దూరశ్రవణంబునంగలయంగన మ హి మం బి ట్టి
 దింక దూరదృష్టిపదంబు దెల్పెన నని కాంతసత్తక్క నిజనాథునితో
 ని ట్లనియె.

260

శారద బ్రహ్మయ్య కథ.

- సీ. కలఁడొకభక్తుండు కళ్యాణపురమున నారదబ్రహ్మసమాహ్వాయుండు
 నలజయంత వసంతనలకూబరాకారుఁ డతులితశైవరహస్యవేది
 సంగీతసాహిత్య సరసకళాస్ఫూర్తి సత్యవ్రతుండు గణార్చనవినోది
 యాతనికాయకం బద్భుతం బెట్లన్నఁ దనసోయగంబు గన్గొనిన జార
 తే. కామినీతిలకులు రతిఁగలయఁగోరి
 పిలిచిననువర్ణటంకమే నెలఁత యొసఁగు
 దానితోఁగూడి యష్టలితప్రభావ
 ముననె వాంఛిత మీడేర్పు మోదమంది.

261

- క. ఈసరణిదెచ్చుద్రవ్యము, వాసుకి యజ్ఞోపనీతభక్తార్చుల కై
 కాసై ననుమలునాటికి, మూసియిడకవ్యయమొనర్చు మోదంబలరన్.
 వ. అట్లుండి యొక్కనాఁడు,

262

- సీ. బొట్టుకస్తురినీటు పట్టుబల్వలెవాటు
దొట్టి గంధపుగాటి దొంగలింప
గోరమీసముతీరు నోరవీడవుకారు
నోరుచూపులసౌరు నొరపుడనర
సికతాయతలకాంతి యొక కేలబూబంతి
నికటనగత్రాంతి నీటు మెఱయ
నగవువెన్నెలజాలు మొగరాలపిడివాలు
సొగసుసొమ్మలడాలు సొలపువెలయ [కొనుచు
తే. నేలబాడుచు నందందసీలలిడుచు, నంగమెగదిగఁజూచి యుప్పొంగి
నిందుబింబాస్య లచ్చెరువందికనగ, రాజవీధినినేగె నారసికవరుడు.
- ఉ. అత్తరి నొక్కభర్త మణిహర్ష్యతలంబునఁ గ్రీడసల్పుచుం
బిత్తరియోర్తు బల్భనికుప్తేయసి సోరణగండ్ల వెంటఁ ద
చ్చిత్తజపస్థిభంగని విశేష్టితయై తమకంబువర్వ ము
న్నెత్తినతెప్పవాలృక తదేకమతిం దలపోసి నాత్మలోన్ 245
- ఉ. ఈనవమోహనాంగుఁ డిపు డిచ్చుటి కెచ్చటనుండివచ్చెనో
నూనకరాసనాబ్జబలనూదసజాతరసంతయక్షరా
టూసులఁగేరు నీఘనునిసోయగముంగని దేవతాపురీ
మానినులైనఁ జిత్తముల మాటికి నువ్విభులూరరే! తగన్. 246
- సీ. చికిలిపుల్లిండిరాలకు నువ్వుసికకప్పు
తొగరేనినగనొప్పు మొగముచొప్పు
తియ్యవిల్కొనిగదియ నొంపునెదనింపు
జడమెకంబదలింపు నడుముసొంపు
చిందమందముఁగోరు జీరకంఠముతీరు
తొవలనుమీరు కందోయిసౌరు
యేనిక కేల్పస నెలయించు దొడసంచు
తలీరులనొంచు పాదములమించు [యొయార
ఆ. నార? యీమనోహరాకార రేఖయీ, కాయసౌకుమాగ్య? మీ
మెందునై నగలఁజెయితినితోగతికేళి, నెనయునుదలిభాగ్యమెన్న దరమె.
వ. ఎదుట గనుంగొనందడవ యిరసికాగ్రణియుదుఁజిక్కెనా

మదియింక నెట్టులోర్తు నను మన్న ననాతఁడు గాంచుటెట్లు లోఁ
బొడలిన మోహతాపశిఖిపాం గింక నేగతి నారు నక్కటా!

చెదరని చింతలంఘముగఁ జేసెగదా విధియేమి నేయుదున్! 268

ఉ. గ్రక్కున నేగి యాసాగనుకానికి నావెత లెల్లఁదెల్పి యీ
చక్కిదోడితెచ్చి మది సంతసమందఁగఁ గూర్చువారు నా
కిక్కడ నెవ్వ రిప్పుగది యిటుశరాసనసాయకవ్యధం
జిక్కకయుండుదానని చేడియ చింతమునింగియుండఁగన్. 269

ఉ. ఆతరుణీలలామసఖి యత్తరి నచ్చుటి కేగుదెంచి మో
హాతికృశాంగియైన జలజాననఁగన్గొని డాయనేగి యో
భీతకురంగనేత్ర! యిటు బెగ్గిలి నెమ్మది లోన నింత యే
లాతపియింప? నీదగుతలం పెరిగింపుము దాచు కంతయున్. 270

క. చెప్పిన నెప్పనియేనియు, నిప్పుడు సమకూర్తుచెలివి కెయ్యెడలను నే
దప్పమతెవ్వరు నమ్మిన, కప్పురగంధు లింకనీకు కమలధళాక్షి. 271

చ. అనవుడు తత్సతీలక మాత్మముదంబున నొంద సిగ్గుపెం
పున దనవాంఛితంబు వెల్చెబుచ్చుగలేక యొకింతసేపు న
మ్రనవముఖాబ్జయై యితరమానినులచ్చట లేకయుండుటల్
గనుఁగొని యెట్ట కేలకు మొగంబొకయించుక యెత్తి యత్తరిన్. 272

ఉ. నెచ్చెలి జూచిపల్కెఁ దరుణీ! వినవచ్చు మనోహరాకృతిం
బచ్చనివింటిజోదు గెలువంగల యొక్కవయోవిలాసునిం
కచ్చుగ రాజవీధి జరియింపఁగఁ గాంచెతి సంతసుండి లోఁ
గచ్చుగనంగజొచ్చె దమకంబింక నేగతిఁ దాళియుండుదున్. 273

ఉ. ఎక్కడఁబోవ నై ప దింక యేమియుదోచక మోహవార్ధిలోఁ
జిక్కిన దాని క్షిప్తితరిఁ జేడియ నీవాకతెప్పకై వడికై
గ్రక్కున గానుపించితివి గావున నాతఁదోడితెచ్చి నా
మక్కువదీర్చుమంచు బతిమాలిన యాసఖి నవ్వె యిట్లున్. 274

ఉ. ఈతరి నీకుగానిగుణ మెట్టిది నెమ్మది సంభవించె బ్ర
భ్రాతృగ బొట్టుఁగట్టువిభుకం బె విటాకృతిఁ జూడఁగంటికి
బ్రీతివహించెనే మనమునిల్పుగలేక పరాసుకూలవై
పాతకమేలచేసెదపు బంధుజనంబులు విన్న మెత్తురే! 275

ఉ. ఉత్తమమైనవంశమున నుద్భవమందితి వింతదాఁకన
ద్వృత్తయనంగనొప్పితివి యేకతనితరి నన్యపూరుమా
యత్తమనోంబుజాత వగుటర్హ మె? నీసరికామిసీమణుల్
పొత్తువహింతురే సుగతిఁబొందఁగ నేర్తువె వారిజాననా!.

276

ఉ. అత్తగయాళి మామకపటాత్ముడఁ డెంత సవత్ని సీపయిం
గుత్తుకబంటి బాపప్రతికూలుఁడు నాథుఁడు కోపధారి ని
న్నత్తినతోడికోడలు మహాశసి యేమిట నెంచిచూచినం
గత్తులబోను కాపురము కామిని! నీతలఁ పొప్పు దియ్యెడన్.

277

మ. అనినం జిత్తములోన భిలి వయస్యా! నీవు నాతోడఁ జె
ప్పినసాంసారికధర్మమంతయు నిజంబేకాని నాదేహమా
తనితోఁ గూడక నిల్వ దెట్టులయినం దాక్షిణ్యభావంబునం
జని తో డైవ్విట వాసిసత్వరగతిం జాతుర్య మేపారఁగన్.

278

క. వ్యామోహము దీరినతుడి, నేమైనను లెన్నయింక నేమియుననఁ
కామిని! ననుఁబ్రసికింపుము, కాముఁడుమననీడటంచుఁగరములుమోడ్చన్.

చ. చలి గని యింత యేలవగఁ జెందుదు? లోకముపాడియెంచి యే
దెలిపితిఁగాని నీకిటుల చెప్పరమాటకు నేనహింతునే!

వెలఁది! యనుజ్ఞయిమ్ముచని వేగమ తోడ్కొని వాని నిప్పుడు
స్థలపెదనన్న మోదమునఁ గొంగిటఁజేర్చి లతాంగి యత్తఱిన్.

280

ఆ. వీధిమెలఁగుచున్న విటశిఖామణివేలి, సన్నజాలకమున సతికిఁజూపి
వాని దెచ్చినాడుపనటఁదీర్పుమువేగ, పడతియనుచుఁబంపెఁబంపుటయు

నీ. ఆయళికచరత్న హర్త్యాచతీర్ణయై పురవీధికేగతిఁ బోదుననుచు [ను.
ద్వారబంధంబున దిడ్డివాకిటనిలిచి దైవయోగంబున నవ్వెలాసి

యచటికిరాఁగనియాడఁబోయినతీర్థ మెదురైనగతి నితఁ డేగుదెంచె
నిచ్చట కనిచేర నేగిరహస్యనం గతిఁదదంభోజాక్షి క్రమముఁదెలుప

తే. వినియతండాదిబూనినతనవ్రతంబు, దెలిపినమరత్న టంకమే దెచ్చియత్తు
సంశయింపకరమ్మనిజనము లెవ్వ, లెటుగఁగారాని యొకదారి నెలమి

చ. కొని చని చంద్రకాంతమణిసిద్ధ్యనువర్ణకవాటమేఘవా [మీఱ.
హనమణిక ట్టిముచ్చకటితాంబుజరాగనిబద్ధవేదికా

ఘనతరమాక్రిక స్తబకకాంతవితాననిలంపకామిని.

- జననమసాలభంజకలసంగతినొప్పుడు మేడలోపలన్. 283
- చ. శిల్పికళాద్య నిర్మిత విచిత్రతరా స్థరుణోపరివ్రభా
నల్పుసుగంధబంధురలతాంతము భాసురరత్న కాంచనో
త్కల్పితకాయమానరుచికాంతము నై తగుహంసతూలికా
తల్పమునందు నాతని ముదంబుననుంచి లతాంగియంతటన్. 284
- ఉ. నచ్చినకూర్చి పెంపెసంగ నాయక యున్నెడ కేగి లేమ! నేఁ
దెచ్చితి తద్వ్రీతంబుపగిదిం ధనమొప్పి విలాసి నావుడుం
బొచ్చెము లేనికూర్చిగల పోటివిసియటంచుఁ దత్పతి
నైచ్చి సరోరుహానన యమేయముదా ప్తి నొసంగి యత్తఱిన్. 285
- చ. నడుముచలింప వేణి జఘనంబు పయిన్నటియింపఁ గావిపా
వడరుచిజాళువాజలుగువన్ని యచీరపయింజనింప సొం
పడరిన రత్నహారనివహంబు గుచంబులఁ జౌకలింప న
పుడతుకవచ్చె బ్రాణసఖిపంపున నారదబ్రహ్మపాలికిన్. 286
- క. చను దెంచి చెలియ చెప్పినయనువునఁబదియారుమాడలాతనియెదుటం
గనకపుపాత్రంబున నుం, చినఁ గైకొని హర్షభరిత చిత్తుండగుచున్.
- చ. తరుణికరంబువట్టి సుమతల్పముమీఁదికి జేరఁదీయుచుక
సరసిజనేత్ర వాకిలిదెసం గనుభావ మెఱింగి లేచి న
త్వరమున తన్నణిగృహకవాటము గొల్లెము వెట్టి నుల్లినక
సురుచిరమందహాసమున నుండరి మోముటవాంచి నిల్చినన్. 288
- ఉ. కామినిడాసి నిండు బిగకొఁగిటఁబట్టి లతాంతశయ్యపైఁ
జేమదలిర్పఁజేర్చి తమిపెంపునఁ గామునిభంగిఁ దద్విట
గ్రామణికేళిదేలు నెడఁ గ్రక్కునదానిసపత్ని యొక్కభా
మామణిదెల్వఁ దత్క్రమము మాటుగఁదా విని కోరిధచి తయై.
- చ. ప్రమదమెలర్పఁ దద్గృహకవాటము డగ్గఱజూచి బైటగొ
ల్లెముదవలించి యాత్మలపలేశముగొంకక ప్రాణభర్త
క్రమమెఱిగించి చూపిడుదుఁగాకనితొల్లిటి కోరిధప్రతి పెం
పమరగఁగాపు వెట్టె నల నారదబ్రహ్మయదేవి యంతటన్. 290
- చ. తనపతిరాకజాగయినఁ దత్క్రమమంతయు జ్ఞానశృష్టిచే
గనుగొని చింతలేక విహితాకరమాలి కృపాకటాక్ష మీ

- యనువుననుండె శాంభవగణార్చనమానుటఁగూడ దెట్లు లా
ఘనవ్రతచూర్ణమే నిపుడు గైకొని యీదినచర్యఁ దీర్చెదన్. 291
- వ. అని విచారించి. 292
- చ. కులుకుటాయారి గబ్బిచనుగుబ్బలపై నటజారుపైఁటచె
న్నలరెడు జారుకొప్పుగలనామలు డాపలికేలీలగా
వలపలికేల మొల్లవిరిబంతివిటాళివశీకరై కద్య
గ్వలనముఁ గల్గినెల్లె దలవాఁకిలిచెంత విటీవిధంబునన్. 293
- ఉ. ఆగతినిల్పినం బురజనావళి తత్సతిఁగాంచి యిమ్మహా
భాగ యిదేమొకో? యితరపద్ధతి నేఁడు వహించియుండె దా
నేగతినుండుఁగాక! మనకేమిటి కీమె గుణంబులెంచ రా
ప్యాగనినానుండే యెఱుఁగునంచుఁ బదానతులౌచు నేగఁగాన్. 294
- మ. జలజాతాయతనేత్ర భావమరయం జంద్రార్థకోటీరుఁ డ
య్యెడభాస్వద్విటవేషియై యొరవుఁగా నేతేంచి యొయ్యార! మే
ర్పడఁగానిల్పిన దానిగాంచి దరిఁజేరంబోయి యోకాంత! యె
క్కడ నేఁగన్గొనలేదు నీవిలసదాకారాభిలీలాగతుల్. 295
- చ. అలికులవేణి! ని న్దనినయప్పటినుండి మదీయచిత్త మ
గ్గలముగ నిన్నుఁజెందె నదిగావున నిత్తరి సీకుఁ దగ్గరో
వెలయిఁడలేచు గాని కలని త్తముదాఁచక యిత్తుగొమ్ము మా
డలుపదియాటటన్న మగుడంబలికెక సతిసమ్మతాత్మయై. 296
- చ. అనఘతరాత్మ! నేఁగొనుపదార్థ మదంతియకాని యెక్కుఁడ
ధనమునకానసేయ ప్రమదంబున లోపలికేగుదెంచి చెం
దినభవదీయవాంఛితము దీర్చికొనం దగు సత్వరంబుగా
ననిన దరస్తితాంచితముఖాంకురుహంబున నాఁతఁ డిట్లునున్. 297
- ఉ. ఒక్కెడ మాకుచాలపనియున్నది మే మటపోయి క్రమ్యఱు
గ్రక్కున వత్తుమిముడుపు గైకొనుమంచు నొసంగఁబోవ మీ
యక్కఱుఁ దీర్పుపిమ్మట పదార్థముఁజేకొనఁజెల్లుఁగాక ముక
దక్కెనటంచుఁ బుచ్చికొనధర్మమే యంచు లతాంగివల్కినన్. 298
- ఉ. ఇచ్చిన ముల్లెగైకొనుట కేటికి గొంకెద విప్పుఁ జైన న
న్నచ్చుగనేల నట్టి తుదనైన నొసంగెడువాఁడనేను యే

- వెచ్చుముక్తిందనైన నివివీడునపిమ్మట దెమ్మటన్న నే
నిచ్చునదేమిగాన కొను మిందునిభానన యన్న నిట్లచున్!. 299
- ఉ. మాయలమాట లేమిటికి మన్నియమంబు వినుండు తెచ్చెద
న్బాయక యీగతిం దివసనాథుడగుంకిన దాకయుండి త
త్కాయకలబ్ధిరాత్రి గణకాండసమర్చ లొనర్చుహారమ
త్యాయతస్థభానుఁ డపరాంబుధిఁజేగుచు నుండెగావునన్. 300
- ఆ. సమ్మతించి తేని యిమ్ములైయొసఁగునీ
కొరెక్కి యిపుడె తీర్చి కొనఁగవలయు
కానియెడలధనము గై కొనమాటల
ప్రాధుఁగడపవ్రతము పోవుననిన. 301
- ఉ. కామినియట్టెపోయి తిరుగం జనుచెందు నటన్నమాత్రనీ
నేమముపోవునేతెలియ నేరని దానవుగాన సంతికిం
గాముకుఁ డర్థమిచ్చి తనకార్యముఁ దీరిచికోకపోవఁ డిం
కేమిటికింతచేర్చుకొను మిచ్చెదద్రవ్యము వేగవచ్చెదన్. 302
- చ. అని బహుభంగుల స్థలరుహక్షికి నమ్మికబుట్టబల్కు నొ
య్యననొడపాటానర్చి పనియాటువరాల్ సతిచేతికిచ్చి యా
ఘనుడటఁ బాసిపోయెఁ గలకంతి యొకించుక సేపుచూచియీ
తనిపునరాగతక్రమము దప్పిన నంతవిచార చిత్తయె. 303
- చ. కటకట! మోసపోతి దినకాయక మేగతిఁదీర్తుఁ బద్మినీ
విటుఁ డపరాద్రిజేరె నలవేడుకకాఁ డిట రాకయుండె న
క్కుటిలునిమాట దబ్బరనికోకధనంబపుడేల కొంటి నే
డటువ లెదొంటికై నడి గణేశ్వరపూజలు చెల్లుదెవమా!. 304
- ఉ. కాయకలబ్ధికైయరిగి కాంతుఁడుబందిని జిక్కె దత్క్రమం
బీయెడ నేవహించి దినకృత్యము దీర్తునటంచుఁ బూసిన
*మాయవిటుండు ననుమాటల నేభ్రమయించిపోయి రా
దాయె ధనస్యయంబు కొఱయకానె తదీప్సితసిద్ధిగాకమున్. 305
- ఉ. ఇంతటికేమి మన్నియమిద్దినసంబున గానియట్లు గా
స్వాంతము నందుఁడోచె నిక పంచనయేటికి చింతఁదక్కిదే
హంత మొనర్తునంచు నిశితాసియురంబున నాను నంతలో

గంతువిరోధీమ్రాలం బొడకట్టనహోవలనందు జెచ్చెనన్. 306

తే. అటుల సన్నిధిసేయఁ దనంబుజాక్షి

విస్మయానందములు మది వెల్లిగొనఁగ

మ్రొక్కి నిల్చిన శర్వుఁడోముదిలే యడుగు

మిత్తు వర మనిపల్కిన నెలమిమిరి.

307

క. గిరిజేశ!మిరొసంగిన, వరముగొన న్నాకుఁదగునె వల్లభుఁ డొకచో
వెఱవరియుండఁగ నాతని, కరుణంబిలుపించియుండుకామితఫలముల్.

తే. అనినదరహానవదనుడై యద్రిసంభ

వాధినాయకుఁ డట్లు? యా సనుచు ననఘ

భావుఁడైనట్టి యాదర బ్రహ్మనాత్మ

ముదమునందలంచె నంతకమున్న యట.

309

సీ. అలధనికునిపిన్న యాలునపత్ని కా పరభవవీక్షణ వాంఛదవిలి

రమణుండు రాజకార్యపుణేమి నంతగిపురమునకు సరగునరాకయున్న

నెప్పుడువచ్చుఁదలైప్పుడుతీసిచూపుదునంచు కోరిక నెదురుచూచు

చుండెనాలో బ్రహ్మ డొక్కింతసేపుండి మగుడరా నేరకమానసమున

తే. ప్రతముజరువుటకై వచ్చి బందిపడితి

ప్రాద్దుగ్రంకుచు నున్నది పోవరాదు

నేడు గణపూజసాగ దెన్నిటగణింప

ననుపరిత్యాగనర్హ మా ననుచునుండి.

310

క. తనువించుకపరవశమై, కనుదెఱచిన యంతలోన గఱకంతుకృపం
దనమందిరమున నిల్చిన, గనితత్కుముదాక్షి మోదకమలధిదేలెన్.

ఉ. అత్తరినాసునుండు హృదయంబున విస్మయ మావహిల్లన

జ్ఞాత్తి గణేశసర్వదిగధిశ వృషేశమునీశ యుక్తుడె

చిత్తజవైరిగాంచి కలఁజెందితి నో యదిగాక నిక్కమో

యిత్తైఁగొటకేమికత మియ్యెడనంచు దలంచుచుండఁగన్.

312

ఉ. బాలశశాంకశేఖరుండు భక్తవరా! యిటురమ్మ! నీదుజం

బాలరుహాక్షి నీవచట బందిని జిక్కభవద్వ్రతంబుఁ దా

నాలరిగాఁగనీక వెలయాలివిధంబు వహించె సోయగం

బాలలితామలాంగి యహహాయనిమానసమందు మెచ్చుగన్. 313

చ. అటుల వహించి ద్వారముల కంతట నింతట సంచరించి నీ
 క్కటకజనంబు లెల్ల నెడగాజననొల్లక పల్లవుండనై
 యిటకరుదెంచి బల్లి ముడుపిచ్చెద వచ్చెదనంచు నేగె నం
 తటమఱిగొంత సేపు గని తన్విశరీరము వీడజూడఁగాన్. 314

గీ. అంతలో నేము ప్రత్యక్షమై వరంబు
 వేడు మనవుడు నిన్ను రప్పించి యొసఁగు
 మనియెఁ గావున నిటకు రాఁబనిచినాడ
 నడుగువాంఛితమనిన బ్రహ్మయ్యచెలసి. 315

క. ప్రమదమనోపహరుండగు, ప్రమథేశ్వరుదివ్యపాదపద్మంబులకుం
 ప్రమదారత్న ముతానును, ప్రమదంబునమ్రొక్కి యిటుల బ్రస్తుతిచేసెన్.

సీ. దరసమదేహమందరధ రాధర గేహ పన్న గభూషయాపన్న పోష
 కాండధితుణ ప్రకాండశైశవబాణ రాజకిరీటఘోరాజఘోట
 సురసుతపాత్ర భాసురతమోహననేత్ర నతమునిజాల దీనతతిపాల
 కరధృతకూలశ్రీ కరపార్వతీలోల నవకృత్తివాసదానవనిరాస

తే. వనజమృదుపాద సేవకావనినోద
 కల్పవిధిదీక్షయాశ్రితకల్పవృక్ష
 పరభయదవేష ఘనదయాపరమసీష
 కాలముఖితాస్త్రశాతకంకాళహస్త. 317

చ. అనియిటుసన్నుతించి ప్రమథాధిపతావకమూర్తి దర్శనం
 బొనరుటకంఠె వేరె మఱియున్న దె వాంఛితమైన వేడెద
 న్ను సురతిగూడినట్టి లలనావళితోడుత సన్ను సీపదం
 బున దయఁజేర్పవే యనిన భోగివిభీషణుఁ డాదరంబునన్. 318

తే. అట్లయా గాక! యనుచు బ్రహ్మయ్య నతని
 కామిసీమణి నాతనిఁ గలసినట్టి
 మందయానలఁ బుష్పవిమానపంక్తిః
 గూర్చి కొనిపోయెఁ గైలాసకుధరమునకు. 319

వ. అంతెద్దనికాంగనయు బ్రహ్మయ్యసాంగత్యవిశేషంబున తేజోమయ
 స్వరూపయై కైలాసంబున కేగుచు నాస్థానంబున నున్న నిజనాథు
 నకు తనమోక్షపదప్రాప్తివిధం బెఱిగించి యతండు చూడ

సంతర్థానంబు నొందిన నచ్చెరువంది వేగంబు యభ్యంతరమందిరం
బునకుం జనిన యాతనిపిన్న యాలెదురువచ్చినవతిసేరంబెంచుచు నత
నింగొని చని యదెచూడుమని తలుపుగొల్లెంబుదీయ తద్గృహంబు
శూన్యంబైయున్న యాసునతి లజ్జనొందియుండె నతంజొక్కింత సేపు
చింతాక్రాంతుఁడై నిజసతీలలామభాగ్యం బగ్గించుచుఁ దనవారిక
తైఱంగు నెఱింగింపుచు నంజలినుని యెప్పటియట్లు వర్తిల్లె గావున
దూరదృష్టిగలసతివతంసంబు మాహాత్మ్యం బిట్టిదని నిజనాథునితోఁ
గ్రమ్మట దద్వైతాంతంబు సత్వనంగాఁ జెప్పండలంచి శాంతసత్త
క్క యిట్లనియె.

320

ఉ. అత్తరి నచ్చటం గలగణాధిపులెల్లఱు విస్తయాత్తులై
యితైఱు గెందునుంగలదె యింతియుభర్తయు నేకచిత్తులై
బత్తియొనర్చి రంచు బహుభంగుల సన్నుతిసేయు నందులో
నుత్తముఁ డొక్కరుండనియె నుక్తిసుధారస ముప్పతిల్లంగన్. 321

సీ. శ్రీకాళహస్తిపురిధిలి నై నరుండన నొక్కభక్తుఁ డంగనయుఁదాను
నయ్యలేమడిగిన నడుగిడకిచ్చుచు నుండంగ వారల యుల్లమలర
కట్టుబట్టయతప్ప గడులేమిఁబుట్టించి శర్వుఁడు భక్తుఁడై చలనివచ్చి
బట్టవేడినవాని పడతికట్టినదియ్య కొనంగనేగిన నొంటికోకతనకు
తే. చాల దంచేఁగెనో యని నై నరాఖ్యుఁ

డాత్మనస్త్రమొసంగఁ బో నంతలోన
నచటప్రత్యక్షమై తన్మహాత్ముఁడెలమి
వారిఁ గొనిపోయె నాత్మనివాసమునకు.

322

శ్రీమదబ్రహ్మసూత్రము కథ.

323

వ. మఱియును.

తే. పూణదబ్రహ్మయాఖ్యుఁడు గలఁ డొకండు
జంగమారాధనవిసేది సత్యవాది
యఖిలవేదాంతవేదనిత్యాను మోది
యమృతసంపాది పరిజనితాన్యవాది.

324

ఉ. బాణవిరోధిబాణ పదభక్తుఁ డతండు మహిష్టభక్తీక
భ్యాణమున న్వసించి యనయంబును గాలము గోలజాలెనుం

- పాణితలంబునం దిడి ప్రభాతమునందు గభీరవాహినీ
వేణుల నేగి యందు మదివేడుక మీనులఁబట్టి వానిలోన్, 325
- తే. తొలుతఁ దగులు చేప తుహినాంశుధరునకు
నవలఁదగులు మీన మద్రసుతకు
మఱియుఁ దగులునట్టి మత్స్యంబు గురునికై
తలగవిడచి పిదపఁ దగులువాని. 326
- ఉ. బుంగనమర్చితెచ్చె మదిపొంగకవేగమ తత్క్రియార్హమౌ
నంగడివీధిలోన నవియన్నియునమ్మి తదీయఁబ్బిచే
జంగమకోటి కర్పనలుసల్పుచు నుండెను నొక్కనాఁడు హృ
త్సంగతహర్షయై యతనితామరసాయతనేత్ర నమ్రతన్. 327
- చ. వరునకు మొక్కి యిట్లనియె వల్లభ! శ్రీబసవప్రభానుమం
దిరముననేడు నాఁడనక తృప్తిగ లక్షయు దొంబదారు వేల్
శరణులు పడ్ర సాన్నము మెసంగునురాగణకోటి నొక్కనాఁ
డరయగ మద్భవంబున శిలార్చన సేయ వదేమి దెల్పుమా. 328
- ఉ. పొందుగ వారిచిల్చుటకు బుద్ధిజనిపదొ శక్తిచాలదో
యెందులకేగకుండ బసవేశ్వరు డందఱ నడ్డగించెనో
యిందునకేలరారు మదికెంతయుఁ గోరికపుట్టె నిప్పు డా
నందముగాఁ దదీయభజనం బొనరింపఁగ నన్నఁ బ్రీతుడై. 329
- మ. బాలా! నీకీటువంటివాంఛితములోఁబాటిల్లె మేలయ్యెనే
నేలీలం జని మొక్కి వేడికొని నీయిష్టంబు చేకూర త
త్సాలాక్షాంఘ్రి సరోజభక్తితిలకవ్రాతంబు దోడైచ్చె నేఁ
డేలింగార్చన సల్పఁజేయుదుఁ జామి డెందంబునం దింపుఁగన్. 330
- క. అనిపలికి నతిరయమ్మునఁ, బని విని యాశరణవరుఁడు బసవేశనికే
తనమునకొయ్యనఁజనియట, ననుభవమంటపమునందు నద్భుతలీలన్.
- సీ. ఘనపురాతనభక్త గణకాద్యులగువారు
శీలమార్గవిమర్శ సేయువారు
కర్తృఫలత్యాగధర్మ మెన్నెడువారు
నవవర్గమిట్టిది యనెడువారు
శైవాగమగ్రంథ సంఘానులగువారు

- వేదాంతసూక్తుల వెలయువారు
మంత్రమంత్రార్థము ల్మహిమః జెప్పెడువారు
త్రివిధార్చనోన్నతిఁ దెలుపువారు
తే. నగుచు యెడ్డోలగంబున్న నబ్జమాళి
భక్తతతిఁజేరి సాష్టాంగవందనంబు
సలిపి వీడ్వంబు భూతి తత్పన్ని ధాన
మందు నిడి భక్తిఁ దొలుక బ్రహ్మయ్య యనియె. 332
- చ. సదమల చిత్తులార! తమసన్నిధి నేనొక విన్నపంబుచే
సెద దయ చిత్తమం దునిచి సేవకునిట శివార్చనంబు మే
ల్లదుర నొనర్పఁగా వలయుఁ గన్నడసేయక మారలన్న నె
మ్మని వెఱగంది వా రనిరి మంసదరస్థితవక్త్రపద్మలై. 333
- ఉ. ఎన్నఁడు నిన్నెఱుగము నిఁకెక్కడ నెయ్యది పేరులింగసం
పన్నుఁ డనం బ్రసిద్ధి గనుబండరికేగెడుఁ గాక భూమిపై
నెన్నఁగ వేటొకండు గలఁడే మమునందఱఁ బిల్చిపెట్టి నీ
వన్న సదుక్తి కీర్తులన నాయుతుగాదన నాతఁ డిట్లుచున్. 334
- ఆ. ఘనగుణాధ్యులార! పూజదబ్రహ్మయ్య
నామ మిష్పరంబు ననవసించు
మిశ్రపాసమృద్ధి నేకొఱఁతయుగల్గ
దరుగుదెండు సంశయంబుమాని. 335
- చ. అన విని సమృతించి శరణావళిభూతి గ్రహింపఁబొంది య
య్యనఘుఁడు వేగ నేగి ప్రియకఠయుఁ దప్పకచెప్పి తొంటిలా
గునఁ దనకాయకంబు కొఱకుం జని చాల గలుంగమీలఁగై
కొనిచని యొక్కవీధి వెలకుం దగనమ్ముచు నున్న నత్తఱిన్. 336
- క. ఒకభక్తుఁడుగనిచనిగణ, నికరమునకుఁ దద్విధంబునిజముగఁదెలుపఁ
నిక్కమొమ్మపయోయనివేటొకనిననుపనేగియాతఁడుల్లంఁదెరియన్.
- చ. కనుగొని వేగవచ్చి గణకాండముగన్దొని స్వాములార! నే
బని విని గాంచి వచ్చితలవాఁ డొకయంగడి హేయ మెంచక
మ్మనమున నొక్కమీనమిడి మూగిన నీగలఁజేతిరెమ్మ బో
జనువుచు దీనిగొండు వెలసా మ్మనియఁమ్ముచు నున్న వాఁ డనన్. 338

మ. విని వాఁడందఱ మోసపుచ్చె నిక నే వెంటం జన న్యచ్చు నే
 మని వై సారణవాసవాన్వితుటీరాన్నంబు నేనెట్లు గై
 కొనవచ్చుక సనిదప్పె నీదినము కక్కుర్తింబడం జెల్ల ది
 ప్పనికై యాతఁడురా వెసంగదిమి కంపం జెల్లునం చాఘనుల్. 331
 క. ఒక్కమతినున్న బ్రహ్మం, డక్కడమీలమ్మి తెచ్చు నర్థముచే బెం
 పెక్కు మతిబోక యత్నం, బక్కజముగఁజేయఁ బనిచెనక్షయలీలన్.
 వ. తదనంతరంబ యతండు. 341

చ. అరిగి గణాళిఁగాంచి శరణార్థిశివార్చన వేళయయ్యె స
 త్వరముగరండు మీర లిట తద్దణపుంజములోన ధూర్తు లా
 శరణులు కొందఱొర! యెకసక్యములాడఁగ వచ్చి నాడ పో
 విరసులగాఁగ నెంచితివె వీరలనందఱ నీమనంబునన్. 342

చ. అనమఁసుగంధబంధురములై చెలువొందెడు పడ్రసాన్నముల్
 బసవనియింట నిత్యము సపారముగా భుజియింపుచుండు నీ
 కునుమశరారిభక్తులను గూరిచివెట్టిదలంచి నాడ పో
 మసలిడి మత్స్యమాంస మనుమానములేక భవద్గ్రహంబునన్. 343

ఉ. ఇచ్చటనుండఁగూడ దిక నేగుడు ఓవనసాములార! మీ
 యిచ్చకొలంది చేకురెడు హీనపువస్తువులేల యన్న స
 న్నచ్చికఁగాంచి రమ్మనెడు మాత్ర నె పైబడి మొత్తిత్రోచిన
 స్తుచ్చమునిగివచ్చి తనముద్దియకంతయుఁ జెప్పెఁజెప్పినన్. 344

చ. తనమదిలోన కొంతవడి తామరసేక్షణ చింతనొంది యే
 జని వినయంబునక శరణసంతతికింబ్రణమిల్లి వేగదో
 డ్కొని యిటువత్తునంచు గణకూటముఁ జేరఁగ నేఁగిమొక్కియో
 యనఘతరాత్తులార! పదరయ్య శివార్చనవేళ మించెడిన్. 345

మ. అనినక మీగృహసీమభోజనముసేయక సమృతింజెంద రీ
 యనఘాత్తుల్ చనుమింక నిప్పలుకు మారాడంగ నూపించితే
 ని నిజాధీశునకౌపరాభవము తస్మి నిన్నుఁ జెందు జుమీ
 యన ఖిన్నాననయై వెసంజనియె నాత్మావాసముం దేరఁగన్. 346

మ. చనిప్రాణేశ్వరుతోడఁదద్గతి సవిస్తారంబుగాఁదెప్పి యో
 యనఘాత్తా! శరణాళికైసలుపు నీయత్నం బయో! వ్యర్థమై

చనునట్లుండె నింకేమి యీశ్వరకటాక్షం బెట్లుగానున్నదో
యని యాతండును దానునెంతయును చింతాక్రాంతులై రచ్చటన్.
తే. అంత వృత్తాంతమును ఫణిహారివలన
విని యమాత్యాగ్రగణ్యుండు విస్మితాంశ
రంగుండై వేగగణనికరంబు దరియ
నరిగి సాష్టాంగమెరగి యిట్లనియె యిపుడు. 348

సీ. ఘనులారయూరశేషాణద బ్రహ్మయ్యగారి గారియ బెట్టుగార్యమేమి?
హింసాపరుండని యెంచెతిరేని జూమ్మయ్యదిభక్తుల ఖ్యాతివినరె?
యతిసీచకాయకంబనిగణించితిరేని యిదిభర్తకాయకంబదియెకాదె?
కులమె ముఖ్యంబని తలచితిరేని కక్కయ్యమున్న గుశరణాలిగనరె?
తే. కర్దమమున తమ్మి కాష్టంబులోనగ్ని
పలలమందుపాలు శిలలపసిడి
గలిగి వెలుగునట్లు ఘనులెట్లు లుండిరి
కొఱతగనమి మీర లెలుగరయ్య. 349

మ. జడధివ్రాతపరీతభూతలమునక సాక్షాన్తృగవ్యాధరు
న్రుడుగాడే ఘనుఁ డామహాత్ముఁ డన నిందోపింపఁగాఁ బాడియే
మృడుభక్తావళిభూతియం దిడుట బల్లెలందురే కాపునక
గడువేడ్కం జని యారగింపవలయుం గాకన్న వారందఱున్. 350

ఉ. దిగ్గనలేచి యాబసవధీమణి నీమదిదోచుమార్గమే
మొగ్గగు గాన. బోదమని ముందట చారుని బంప వారలం
డగ్గరఁజేరి యాతఁ డెదురక ధరజాగిలిమ్రొక్క గాంచి వే
యగ్గలమైన ప్రేమ దొలుకాడఁగ లేవఁగనెత్తి యిద్దఱుక. 351

క. ఓయయ్యయేమివచ్చితి, వీయెడ కని యడుగ నాతఁ డిదె బసపనితో
మీయాలయమున మాధవ, సాయకభక్తాళిగుడుప జనుదెంచెననన్.

చ. అమృతము వీనులం జిలుకునట్లుగఁ దద్వచనానుభూతి మో
దము మది బొంగి పర్వ విని తండ్రీ! దయాపరమూర్తి శోకవా
ర్ధి మునిగియున్న మాకడకుఁ దెప్పవిధంబున వచ్చినాడ విం
క మలుతుమయ్య యుష్మదుపకారమటంచు నులించుచుండఁగాక.

చ. గొడుగులు నాలవట్టములు గుంచెలు చామరతాళవృంతముల్

పడగులుశోభిలంగఁ బరచాయుఁ డహేహా! యని కంచునువ్రజం.

బెడ నెడ నెచ్చరింప బసవేశ పురస్సరులై ముదంబునం

బుడమి చలింపవచ్చె గణపుంజము తద్దృహసీమక త్తరికా. 354

సీ. ఎదురేగిముదమునముదితయుదాను సాష్టాంగంబు చేసిపాద్యాదులిచ్చి

తోడ్చెచ్చి నిర్వృద్ధితోయమజ్జనములు గావించి మడుగులు గట్ట నిచ్చి

వరుసదీర్చిన రంగవల్లులవెంబడి బంతులు సాగించి పత్రపుష్ప

గంధాక్షతాదిలింగసమర్చనద్రవ్యములుగూర్చి తత్క్రియల్ జరుపు

తే. భానురాచ్చిద్రకవలికాపత్రభాజ [నంత

నములు మెల్లన ప్రక్షాళనం బొనర్చి

తానె కొనివచ్చి వారికందటికి వైచి

స్వర్ణరచితపుభషకముల్ సరసనునిచె.

355

క. అంతటఁ దద్దజగామిని, సంతోష మెలర్ప భక్తసంఘంబునకుం

స్వాంతములుపల్లవినపఁగ, వింతఁగవడ్డింపదొడరెవిభునాజ్ఞ మెయిన్.

చ. కలమపువంటకం బిగురుకాయలుగూరలు గందిపప్పు ద

ప్పళములు చారు రావయిడు పచ్చడు లామ్రురసంబు దేనె య

ప్పళములు బొట్లములములు బాయసముల్ పులఖండ మూరుగా

యలు పరుగుల్ ఫలంబు లొడియంబులు గవ్వని నెయ్యివెన్న యున్.

తే. గారె లరిసెలు బొబ్బట్లు గరిజెకాయ

లట్లు బూరెలు జంతికెచుట్లు మణుగు

బూలు వెన్న ప్పములు జటుబూరె లిడ్డె

నలు మనోహరములు వంట చలిమిడియును.

358

తే పరఁగ నమృతంబుతో సరిపాలు పాలు

పేర్తిమంచున నిరసించు పెరుగు పెరుగు

చాల వెన్నెలరుచి వెదచల్లు చల్లు

మేటిరుచిజాలములలోనిశేటతేట.

359

క. ఎచ్చరికొద్ది యిష్టం, బవిద్ది వడ్డింప శివుని కర్పించి రుచుల్

నివ్వటిల భక్తులందఱు, నన్ను నారోగిణంబొనర్చిరి తమిచేన్.

తే. అంతఁ గర్పారతాంబూల మర్పణంబు

చేసి యొకయెడ నంద తాసీనులైన

యవసరంబున నెదుట బ్రహ్మయ్యకేలు

మొగించి నిలిచినబసవండు ముదమెలర్ప

361

చ. అతనివ్రభావమెల్ల శరణావళికింగనుపింపఁబూనియో

యతులగుణాఢ్యసీహరహంబొనరించెడువేటయెట్టిదో

కుతుకముతోఁగనుంగొనగఁ గోరిరిభక్తులుగాన వీరి యీ

స్థితమొనఁగూర్చుచూయనిన వేగమబ్రహ్మయ సంతసంబునన్. 362

మ. సకలార్యావరభక్తకోటికిడుమెచ్చుంజెంతతనజ్ఞునో

దకకుండంతికమందు నిల్చికరయుద్ధంసంబునం జాట్టుజా

రెకబంధారకమందునిల్పితివనక లేఖాభిబ్రహ్మయ్యకేం

ద్రకకుప్పాలకరుద్రగోపగిరిజాతాశ్వమూర్తుల్యుడిన్.

363

క. అమౌననొక్కొకపరి గాలమ్మనరాశశణులని చెలంగుచు దనచి

త్తెమ్మలగడువిన్నయమో, నమ్ములు బెనఁగొనఁగలేచిధరణిరథునకున్.

క. సాష్టాంగమెఱిగిశంకర, దుష్టగజానురవిదూరతోయోధ్యవసే

శ్రేష్ఠఫణినాయకాంగద, యష్టాపదశైలచాపహరిత్రిపువారీ.

365

చ. అనివినుతించుచున్న సమయంబున భూర్బటిబ్రహ్మచర్యుడ

వ్యసరుహనేత్రగాంచి చెలువంబగుతాపకభక్తికాత్తమె

చ్చొనరపదండుపోదమని యజ్జ్వలపుష్పనిమానమెక్కఁగా

బనిచినిజాలయంబులకు వారలదోడ్కొనిపోయె నత్తరిన్.

366

చ. బసవండుమున్ను గాఁగలుగుభక్తులు హెచ్చాయిటు లెన్నఁడెవ్వర

వ్యమమతిగానలేదితఁడు వట్టినకాయకమోతయిప్పు డీ

యసదృశజంగమార్చన మహామహిమంబది యెంతబాపురే

త్రసవశరారిమెచ్చుగను భక్తుఁడితండె మదిం దలంచఁగాన్.

367

క. అనియిటు తద్దంపతులును, గొనియాడుచుభోజనమునకు నైచ్చుచుభ

క్తసకాయమునై జనికే, తనములకుంజనియె ముత్రితనయులుచేరన్.

వ. అనిచెప్పి యాజంగమఁగర్చుండింతియె దుటనున్న పారలెల్ల నేక మన

స్కులై యాపత్సమయంబుననైనను భక్తివదలక స్వీకరుకరుకవడ

సిన శరణులురు గలరు తత్క్రమా బెట్టిరకవ వినుండు ఇట్లనియె.

డా. శంకరపాదభక్తుఁ డగుశాసనుఁడంత వైవర్ధనా

శంకరుఁడార్యసన్నతుఁడు శాశ్వతకీర్తియుతుండు ఖండితా

హంకరణుండు పావకగుణాధ్యుండు మారట శంభుమూర్తిని
శృంగసమాహ్వయుండు గణసత్తముఁడొప్పు ధరాతలంబునన్. 370

— మారటశంభుమూర్తి యను నిశ్శంకుని కథ. —

ఉ. అతఁడుగురూపదేశమున హాలికుఁడౌచు తదియలబ్ధి చే
సతతముజంగమార్చనము సల్పుచునుండఁగ నొక్కనాఁడుత
న్మతిఁబరికింప శర్వుండు కుమారుఁడు నాతడు చేనుదున్నఁగా
ధృతిగతినిొక్కఘోరవిషకృష్ణభుజంగముఁ బంపెనంపినన్. 371

శా. తత్కుంభీనసమాత్మ దంతగరభోద్యత్పావకజ్జ్వాలికా
పూత్కారంబులు పర్వ నాతనిసుతుల్ బొల్పార మూర్ఖొన్నచో
హృత్కంపంబున బొందడత్తులజలం జేతేరసివిప్పుఁ డా
వత్కాలం బరుదెంచె నంచు వడిఁజెప్పంజేరి కించిద్వ్యధన్. 372

క. జనసీజనకులఁదలఁచుడు, వనితామణినడువడాప్తపర్ణముఁబిలువం
డనుమానపడఁడుమాంత్రిక, జనముం జేర్చెనఁడుకాలుజాడింపఁడొగిన్.

క. చెడుపురువని నెమ్మదిలో, దడవఁడునిజకాయకంబుదప్పుడు పెదవుల్
దడవఁడుదై వముదూరఁడు, బుడుతనిదై ర్యముఁగణింపఁబోలు నెజగతిన్.

క. అటులుండికొంతవడిక, క్కుటిలోరగవిషము రోమకూపంబులమి
క్కుటమైపర్వచుదలకె, క్కుటయుంగతజీవుఁడగుచుఁ గూలెన్నీలన్.

క. అక్కరణిఁబడినసుతుఁగని, యొక్కింతయువగవకాతఁ డూరకవాని
గ్రక్కునసీడిచితనదగు, దుక్కివసుల్ సేయుచున్న ధూర్జటియంతన్.

తే. అప్పటప్పటికప్పురికరిగిభిక్ష, గొనుచుదమునద్దరినిమున్ను గురుతెలుఁజ్గు
శరణుకై వడినొక్కవేపంబుదాల్చి, యలసితనచేనిచెంగటనిలచి యు

తే. జంగమాకృతిగాంచి నిశ్శంకుఁడేరు [న్న.]

నిలిపివందనమొనరింప నిటలమందు

భూతిధరియించి యోపుణ్యపురుష యంత

వంటకమువెట్టు మా. కొన్న వారమనిన.

378

చ. గరళగళాభయొక్క ఘటికాద్యయమిడ నిలుండు తెత్తురో
గిరములుమీకు యోగ్యముగఁ గిల్కొనునాఁడట నంతదాఁడనో
ర్వరయితి రేనిమామకనివాసముఁజేరి భుజింపుఁడేనస
త్వరమునవత్తుఁగాని యటవచ్చిననిచ్చట గాయకంబరున్. 379

చ. ఇదియును మీవిధించుపని యే యటుగావున పొందు వేగ మ
ల్ల దె తెరువన్నమల్లి శరణాగ్రణిపోవఁగ చెంతగాలఁబె
గుధిగొను కాలసర్పమునఁ గూలినయర్థకు గాంచి బిట్టు గా
నదరివడంకుచుం దిరిగి యక్షులు మూయుచు భీతుకైవడిన్. 380

క. తనపైఁబడనిశ్శంకుఁడు, పెనుచేతులఁజఱచి యింతవెఱవఁగ నోహె
యననాతఁడిట్టులను మీ, తనయుండట్లనికి కనలె తలకపు మడిలోన్.

సీ. పాపనివధియింఁచె బాఁపపురుషని, దానిఁజంపవదేమి దలఁచినావు
పరులయాపదకై నబరితపింతురుబుధు,ల్లాడుకునికడమీదుపుడమిగలదె
యింతనిర్దోహిని యెందుఁజూడఁగ లేదు, నీయంతకరిమని నిన్నె కాని
పుత్రలాభంబెంత పుణ్యవంతునకబ్బు,గతిఁజేర్ప నేరిక సుతుఁడుకాఁడె
తే. యనిన నిశ్శంకుఁడనియె ఋణానుబంధ

మునను సమకూడుదురునతి కెనయముఖ్య

లవనినది దీరఁజొపుదు రంతమంత్ర

మునకు వగఁజెంద నేటితో యనఘమూర్తి.

382

తే. పొందుసుతుఁ డర్జనుం డంత పరితపించి
మరలదేనోపెనే యభిమన్యుడొల్లి
యెచటితలిదండ్రు లయ్యయో యెచటిసుతులు
చిక్కునేమాయనిపద సేవకుండు.

383

సీ. అనిన మృషాజంగమామృతండుగినిసి నీ విపరీతవైరాగ్య మిపుడుమాని
భక్తులకెఱిగింపు బ్రతికింతురీతని నెట్లన్ననొక్కమహీతలేశుఁ
దెలిదేవి వేమయ్యప్రీతిచేబ్రదికించె మునుస్థిలైనార మనిచెవెలమ
నటుగాన వేగ భక్తాళికిగతిఁదెల్ప పదనీకు నేజితపత్తుఁగాని

తే. యనిన నిశ్శంకుఁడనియె నోయయ్యసకల

మెఱిఁగియుండియు మీరిటు లేలవల్కు

జక్కిమాదన్న యీశ్వరుఁ జెందువిధము

దెలిపెనాభక్తులకువాని తీగఁబోణి.

384

క. కావున ననిత్యతనువుల, కేవగఁజెందంగఁ జెల్లునే యన మది త
ద్దేవుండచ్చెరువందుచు, నావలికరుగంగవానియన్నమును మునన్.

క. కనుపించినవానికి త, మృనిగతివినుపింపనవ్యమోమున యనెనో

- యనఘాత్తమీరలెఱుగని, ఘనతరనద్భక్తిపథము గలదేజగతిన్.
 కా. సాయంకాలమునందు పక్షులు ధరాజాతంబునం దన్నియుం
 దోయం బై వసియించి వేగవిడియందుంబోవ కొండొంటితో
 బాయంజాలకసెల్పెనే యటులనోభవ్యాత్మ యీసోదర
 న్నాయంబిట్టివ వానికై వగవ గా నర్హంబె నాకిత్తటిన్. 387
- చ. అనవుడు సీసపోజగతి నందఱికం టెవిరాగి చెన్నము
 న్నినకులుండైనరామధరణీశుడు తమ్మునిపాటుఁగాంచి లో
 గనివగనాప థావళులఁ గ్రమ్మఱ జీవముసిల్పి కొంటితో
 చనివనిచేసెనో యెఱుకచాలదో యాతని కివ్వధంబునన్. 388
- తే భక్తి విజ్ఞానములుగల్గు ఫలముభ్రాతృ
 మోహమెడ బాయుటయె చాలుగూహకంబు
 లెన్ని జన్మములకుఁ గల్గునిట్టి తమ్ము
 డక్కటా యెంతకఠినుడవయ్య సీవు. 389
- వ. అనిన నతం డి ట్లనియె. 390
- తే చనిన దేశికవర కరస్థలి జనకుడు
 జంగమముదాదినద్భక్తి సాగమూర్తి
 సోదరుడ పత్యమగుశీల మొనరుముక్తి
 తరుణియటుగాక వేతె బాంధవులు గలరె. 391
- క అనవుడు నాటనిమదిమె, త్తనగానక యవలఁజనుచు దర్శికరదన్.
 హ్మనివడిగాంచియు తద్గతి, వినుపించిన నిలులఁ బల్కె వెలదియతనితో
 తే. అంతనొకచోటగూడినజనులువచ్చు, పనులుదీరినతుదివిడిచనరెమగుడ
 వగచిరేయొకరొక్కరు వారలట్ల, కాఁడెయీబంధకంబనిగడచిననగ.
- ఉ. అచ్చెరుపంది శూలిచను చువ్వల నాతని భార్యగాంచి యా
 ముచ్చటలెల్లఁదెల్పి విని మోమున దీనత లేకపత్నెనో
 సచ్చరితాగ్రగణ్యజననంతతి థారుణియందుఁ బుట్టుటల్
 చుచ్చటలబ్బురంబె సువిచారులు మెచ్చనిమాట లేటికిన్. 394
- చ. అతులనదీప్రవాహమున నాడదియాడది రెండుకాష్ఠముల్
 జతవడి కొంతదవ్వరిగి లంకతటాలున నడ్డమైనయా
 జతవిడి యొక్కటేగునటు సాగరమొక్కటి నిల్చుగావున

- న్వేత కుడువంగనేల ననువీడె నతం డని నెమ్మనంబునన్. 395
- క. నావుడుగుహనాశరణుం, డావెల్చుడుకతోడ ననియె నబలా భర నీ
భావంబువంటి కఠినపు, భావం బెయ్యెడలఁ గానబడ దెటులన్నన్.
- క. పెనిమిటికర్థాంగం బగు, వనజేక్షణ యనెడునుడిలవంబును నీయం
దునఁ గాన మర్థ దేహాంగ నినుం జెందంగ నెట్లు గాంచుం గలవో.
- మ. పతిదైవంబు గురుండు ప్రామనుచుం భావంబులో నిల్పి యం
చితభక్తి జరియించి యాతఁడు మృతింజెందఁగఁ గేహార్థమా
తృతనూజన్తపితృప్రియాప్రముఖులందే భ్రాంతియుక్ లేక యూ
ర్జితబుద్ధిశహాయాసకాసతులు నర్చింపంగ నజ్ఞానులే. 398
- చ. అన విని యాలతాంగి వినయంబున నిట్లును దేవ నాథుతో
ననుగమనంబు చేడియల కర్త మెకాని తలంప వీరశై
వనికరమార్గమం దదిధృవంబుగఁ జెల్లదు మీరెటుంగరే!
యనువమవేదశాస్త్రనివహంబులఁ దెల్పెడురీతు లన్నియున్. 399
- క. కావున తనలింగంబే, దైవంబు గురుండు తల్లి దండ్రీయుఁ బతియుం
జీవంబు గతియు మఱియును, భావింపఁగ వేతెకలదె భక్తాభీనా.
- చ. అనవుడు నేమియుం బలుక కవ్వలికేగి దదీయమాతతోఁ
దనయునివార్తఁ దెల్ప వనితామణి నెమ్మదిఁ గొంకులేక యి
ట్లనెను సమస్తయోనిజవరాగతసీచఘటాలిభిన్నమై
చనుటయెకాక నిల్చునె రసాస్థలి నోబుభవర్య! తెల్పుమా. 401
- క. తనయుండనదల్లి యనఁ, ఘననాట్యపుఁ బొమ్మలిం తెకాక సతములో
ధనదావుమాయజపురంఁటినఁబడుదురు జనులు కడుపడిని పక్షిగతిన్.
- క. అనియు మృషాశరణుడఁవో, పనితాతిలకంబ సర్వ మనుభాస్థలి నేఁ
గనుగొంటిగాన నీతో, నెనయదు కఠినాత్మఁ జూడ నెచ్చట వైనన్.
- తే. తల్లిఁ బోలినదైవంబు దయితసాటిఁ
బంధు వాత్సజమోహంబువంటి మోహ
మవని లేదని యనఁగ నీ యట్టితనయుఁ
డట్టులైయున్న గన్నుల వైనఁగనవు. 404
- ఉ. ఆమయదేహి వెట్టి వికలాంగకుఁ డైనను దల్లి నూనుపైఁ
జేమవిడంగఁ జాలదు ధరిత్రివయిం గణియింప రోగి గాఁ

డేమిట వెట్టిగాడు రుచిరేతరగాత్రుడుగాడు సీనుత

గ్రామణి యిట్టివాఁ డదటుగాఁ బడఁజా లేటులేదు సీమచిన్. 405

ఉ. ఇంతటికేమి నీతనయు నిట్టిపదంబును జెందఁజేసె నా
కంతుమదాపహారి కిలకాలము నేమఱఁబోక నెప్పుదిం
భ్రాంతి వహించి యాత్మపదపద్మము నమ్మిన జువ్వె యింతవె
న్ద్రంత ఘటించె వెల్లిడిన నానతి యాశివుఁ గొల్పుభాగ్యముల్.

చ. అన విని యాలతాంగి శరణాగ్రణి! నన్నిటలేని భ్రాంతి జూ
న్వినఫలమేమి! యీశ్వరుని నింద యొనర్పఁగనేల! దేహముల్
వనరుహబుద్ధ్యదంబు లటుచంటివి సిత్యములంచు వెట్టులై
చనుదురె? తావకీనపదసారసభక్తులు ధారుణీస్థలిన్. 407

క. చల్లన గంధవహాశన, మొల్లక ఫణి మన్ను దినఁగ నోపునె మీప
త్పల్లవదాస్యం బేమటి, యెల్లెడ భక్తుండు మోహ మెదలో నిడునే.

చ. అన విని చెచ్చెర న్నటలి యచ్చట శూలధరుండు వారిదా
సిని గని తత్క్రమం బెఱుఁగఁజేసిన నిట్లనుఁ దండ్రీ! యవ్వుచూ
పిన జనయిత్రి వెన్వీసముఁబెట్టిన నీశుఁడు చంచఁజూచినం
జనదన మాన్ప నెవ్వరికి శక్యము? దుర్భ్రమలేల? నావుడున్. 409

సీ. అటుబాసి పడియున్న యక్కుమారునిదెన
కేతెంచి సర్పంబు నెడచివైచి

చెవిదండ మంత్రించి చేమెయి సెమిరి భ
స్తముఁజల్లి లెప్పుసుమాత్ర నతఁడు

కనుతెప్పలెత్తి నిజ్జన నీల్లి యూరుపు
లావిర్భవించఁగా నావులించి

పరమేశ్వరా! యని పల్కుచు లేచి చెం
గటనిల్చి యున్న దన్దాంచిమొక్క

తే. నాత డోరికుమార! నిన్నహి నధింప
నించుకేనియుఁ గనికర ముంచఁబోక

యూర కున్నారు మీవార లొర! యెంత
కకినులో యిట్టిజనులను గాన మెచట.

[లం

క. మం దనరు మంత్ర మన రీ, చందముఁ గలజనకమాత్రుఁ జాయాగ్రజు

డెందమున విశ్వసించుట, యందంబని మాకుఁదోచు దదియెట్లున్నన్.

తే. నీమనై తము తన్నింటజుటవాడచి
దంశ మొనరించునప్పుడు దానిపాటి
కినుకయును లేదు నీయెడఁ గనికరంబు
లేక చరియించువారిపై లేశ మనిన.

412

సీ. ప్వామినానై వారుజాలినొందరటంచు, పచియింపమీపంటివారికగునై
యుర్విపై బొరలుటలుత్తనూంగోదర, తాడనములుబొబ్బ లేడుపులును
మేరులుంగకయున్నికానసాపెనలుండు, గనితల పోతలుతనువిరక్తి
యివి మొదలగు చేష్టల వససాంసారిక, భ్రాంతులెయకాకాక భవదుదార
తే. పత్తయోరుహరిచింతనాపరుల కెందుఁ

గలుగ నేర్పునె యాత్మవర్గంబులెల్ల
సర్వసాధనములు గల్గి సర్వనిహతి
కావరిక్షిస్తహారాజు నాగిగొనిరె. ?

413

క. అనవిని వారల నందఱు, ఘననిశ్చలశీలభక్తికలనకు మదినె
క్కినునప్పుదమునమునిగణ వనజోదరవక్రముఖసుపవ్యులగొలువకా.
ఉ. శంకరు డక్షయుం డవుడు సన్నిధిచేసిన్ గాంచి యంత ని
శ్శంకుడు దుక్కినిల్పి యతినత్వరుడై చనుదెంచి యీశవ
త్పంకరుహద్వయంబు తనఫాలముసోకి నమస్కరించి స
ర్వంకషగాంగభంగరవవైఖరి సన్నుతిచేసె నేగతిన్.

415

సీ. శ్రీవికచోత్పలాక్షీమనోహరబాణ, బాణవందిత పాదపంకజాత
జాతరూపధరా ధరాతలకోదండ, దండధరోద్ధర్పదళనదక్ష
దక్షకృతోరువితాననాశీకరతలన్యస్తభాసురకురంగ
రంగదుత్తుంగతరంగగంగాధర, ధరజామనస్సరస్థాయిహంస
తే. హంసకైరవమిత్ర హవ్యాళనాక్ష, యక్షజన్మానిచుతమహాప్రభావ
భావసంభవదుర్దదభావహరణ, రణనిహతసింధురాటుసతప్రముఖదైత్య.
ప. అని సన్నుతించుచున్న నిశ్శంకుని శంకరుండు నిజకరుణాకటాక్షవీక్ష
ణామృతధారాపరిషిక్తాంగుండేసి భక్తవరాతావకీనచర్యావిశేషంబు
లకు మెచ్చువచ్చె భవదీప్సితం బొసంగెద వేడు మనిన నశండు పు
నఃపునఃప్రణామంబు లొనరించి దేవా! భగవద్ధర్మనంబుకంటెవాంఛి

తం బొం చెద్దియని నిరుపమానందంబున నున్న నతనికత్తుతన్ను పా
పరిచారికాసమేతునింగాఁ జైలొసంబునకుం గొనిపోయె నని చెప్పిన
తత్సభాసదులైన భక్తు లాశరణపుంగవుంగాంచి మీరానతిచ్చిన
మహాత్ములచరితంబులు వినుటంజేసి కృతార్థుల మైతిమని యతనిం
గొనియాడి యందలు నిజనివాసంబుల కరిగి రట్లుగావునఁ బ్రాణే
శ్వరా! భక్తప్రభావం బిట్టిదని వర్ణన సేయ బ్రహ్మాదుల కశక్యంజే
నెంతదాన ననిశాంతసత్త్వపలికిన దన్ననోహరుం డాశ్చర్యంబు
నొంది యిట్లనియె భవతోనరతపోనివాసంబెచ్చట నమృహభాగం
గనుంగొన వేకుకపుట్టెనని తత్సతీవతంసంబు భవదభిప్రాయం బెట్ల
ట్లరమ్మని యతనిం దోడ్కొని.

417

ఉ. శైలములు త్తరించి ఘనసాలవనంబులు మించి వాహినీ
జాలములెల్ల దాటి మృగసర్పవిహాయసయామినీచరా
భీలవిహారదేశమయి వెంపగుశైలవరింగజానుహృ
న్మౌళిపదావలగ్న నిజమానసయై వచియించుసోదరిన్.

418

తే. పతికిజూపిన నతఁడు విభ్రాంతుడగుచు
నింతతపమొనరించెడు నింతిశేల
హరుఁడు బ్రత్యక్షమై స్వైరబల యనిన
వినయమున శాంతసత్త్వ యనియె నిటుల.

419

మ. గురుశర్యుండొకలింగమిచ్చి యిదిదీక్షు క్షేల్పు తత్పూజనా
చరణంజే సకలంబునున్ననిన నాచార్యాజ్ఞలంఘించి నుం
దరియోగంబె ఘనం బటంచు నెపుడుం దన్నిష్ఠచేసుండి గా
నరసాస్యందనుఁడాదరంబున బ్రసన్నంబొట లే దీనెకున్.

420

వ. అనిన నతండాచార్యాజ్ఞ మీఠినకతంబునఁగాదె యెంతయోగంబైన
ను బసిగొనకయ్యె నిక దీసిం గృతార్థం జేయవలయు నని తలంచిన
నిజపత్నిం గనుంగొని యిట్లనియె.

421

ఉ. సజ్జనులెంతయుం బరవిషాదముగాంచి సహించు రన్నచో
నిజ్జలజాక్షిదీక్షగణియింపఁగ సోదరి యేగతి స్వహా
సజ్జలరాసిమున్నగవాకనియం దరిజేష్టకుంట యో
పిజ్జనతాపతంస దయఁజేకొని దీని కృతార్థజేయవే.

422

తే. అనిన ముదమంది పతికిజోహారునల్పి కలితపద్మా సనన్ధయైకతలమున
లింగమూర్తిని విల్పి సల్లిలదృష్టి నొండుభావమెటుంగక యుండునంత.

తే. హస్తమున జ్యోతిరాకారుడైనలింగ
మూర్తి యవయవసహితుడై ముదితయెదుట
సన్నిధియొనర్ప గాంచి తత్సాధ్య వినయ
భరితయై మ్రొక్కి యిట్టులు బ్రస్తుతించె.

424

ఉత్సాహము. తారహార హిరతుల్యధాళధశ్యవిగ్రహః
శూరమారమారశౌరినూదనా విషాదనా
సౌరధీరవారవంద్య సర్వమంగళాధిపా
భారభూరధారమేశ బాణబాణపోషణా.

425

చ. అనివినుతింప శంభుండు దయామతి వేడుము వాంఛితంబు నా
ఘనకచమాకు మువ్వరకు గల్లగజేయుము నీపదంబనక
అనవుడు నట్లుగాక యని యప్పుడు దివ్యవిమానవంక్తిచే
గొని చనె రాప్యశైలమునకు సుర లద్భుతమందిచూడగాన్.

వ. కావున పావనసతీవతంస మాహాత్మ్యం బిట్టిదని నిజచ్ఛాత్రం డైన
యీ కూకదమారనితోఁ దెల్పు నితండు విస్తయఃజ్ఞాన్వితండై
పునగపునగ ప్రణామంబు లొనరించి వధూసహితంబుగాఁ గరకమలం
బులు మొగించి నిలిచినఁ గరుణార్ద్రస్పృష్టి గమంగొని చెన్నబస
వేశ్వరునన్నిధికి బొమ్మని యనుజ్ఞయిచ్చి నిజేచ్ఛం జనియెం గావున
వీరలమాహాత్మ్యం బిట్టి దని మానిరాజయ్యదెల్పిన సభాసదులొఁ
జెన్నబసవేశ్వరుం డత్యంతప్రమోదంబు నొంది యతని నిరంతరరాజ
వదుపచారంబులఁ బూజింపుచుండె.

427

క. కూకదమారనిచరితము, ప్రాకటసన్నక్తివినినఁ బరియించిన ద
ర్శికరభూషణుకృప నస్తోకశుభావభులు బరఁగుదురు నరు లెపుడున్.

వ. అనిచెప్పిన నగస్తుండు తరువాతవృత్తాంతం జేమని యడిగిన. 429

శా. పుట్కాలాబ్జధరార్చనా నియమభాస్వచ్చిత్త సంజాత గో
రాట్కంసారికు బేరపుత్ర సుకుమార శ్రీసమాక్షిక గో
రాట్కంఠీరవ శారదాబ్జశభృద్రాజద్యశఃఖ్యాత వి
ద్విట్కండాద్భుతబాహుశౌర్యజిత కుంతివ్యోమ గంగాసుతా. 430

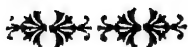
క. శరజాతజన్మమృదుపద, శరజాతవిలగ్నహృదయ సడ్డింభక శ్రీ
శరణసమాగతదేశిక, శరణసపర్యావిధాన సంశుష్టమతీ.

431

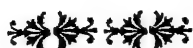
మాలిసీ. సరసగుణనివాసా శంభుపుజావిలాసా
నిరుపమశుభమూర్తీ నిర్మలాచారవర్తీ
దురితతిమిరనూరా తోషితాస్తార్యవారా
పరహృదయవిభేదీ బంధులోకప్రమోదీ.

432

గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జున కరుణాకటాక్షలబ్ధకవితామాధురీ
ధురీణ కాళికగోత్రవనిత్ర సుకవిజనస్తుత్యపాపయామాత్య ప్రణీతం
బైన చెన్ను బసవపురాణం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థా
శ్వాసము.

పంచమాశ్వాసము.

శ్రీమల్లయ్య బ్రహ్మయ్యల కథ. ఛాం

విబుధావనకృత్యా

కేవలతరనియమముదితగిరివరభృత్యా

పావనజనతాస్తుత్యా

జావర్ధితనిత్యసత్య యమృతామాత్యా.

1

వ. అవధరింపుము కుంభ సంభవునకు రేణుకుం డవ్వలికథ యిట్లుని చెప్పం
దొడంగె. [మంత్ర]

తే. అంతనొకనాఁడు మల్లబ్రహ్మయ్యనాఁగ, భక్తులిరువురు శ్రీచెన్న బసవ
పజ్జవితగదివిటీలుబట్టువిధము, దెలిసిదుర్నంత్రియొకఁడుబిజ్జలునిజేరి.

చ. నరవర ! వింటివేబసవనాథునియల్లుని సన్నిధానమం
దిరువురు పూరుషోత్తము లహీనబలాధ్యులు దివ్విటీల వా
రరుదుగనున్న వారలు మహాద్భుతమయ్యెడు వారిచర్య గో
చరమొనరింప నెట్లనిన సర్వముఁదెల్పెద చిత్తగింపుమా!.

4

శే. వారుచేబట్టి దివిటీలు వహ్నిఁ గూర్చ
కయిరగుల్కొను దైలసంగతముగాక
యేవెలుగు తేజ మెడలక నెప్పు డచటఁ
గానఁబడునంతదవ్వు సౌగంధ్య మొసంగు.

5

చ. అన విని రాజు చెన్న బసవాధిపు నప్పుడె పిల్వబంచి యో
యనఘ! భవత్సమీపగతు లై తగుదివ్వెలవారి సిద్ధత
న్ననుఁ గొలువంగఁ బంపు మనినం బరమేశ్వరుఁ డెంత దెచ్చె నా
ఘనులు దురాగతుం గొలువఁ దా నెటుపంపుదు నేమి నేయుదున్.

ఉ. పంపఁగరాదు వారి నటఁబంపకయుండిన మామమీఁద నే
తెంపు వహించునో యితఁడు దెప్పరమయ్యె నటంచు చింత త

స్తుంప నొకింతసేపు తనమో మఱవాలిచియుండి యట్టులం
బంపంగఁ దీర దవ్వలఁ గనంబడు దీనికి తన్మహత్వముల్. 7

చ. అని మదినిశ్చయించి ఫణిహారిముఖంబున వారిఁ బిల్వఁగాఁ
బనిచి మహితలేశ్వరునిభావము దెల్పంగఁ బూని జంకి న
మ్రునిజముఖాంబుజాతుడయి మానము చాలించి తన్మనోగతం
బసఘులుగాంచి మ మ్మితని కిప్పనసేయుముకొంక నేటికిన్. 8

క. నావుడువారలయనుమతి, భూవరునకుఁగానుపించిపోయెదమనిస్వీ
యావాసము చింతాకుల, భావమునం జెందె చెన్న బసవండంతన్.

క. బండ్లారుబసవధీమణి, మండలపతి నడిచినట్టిమార్గము విని యీ
తం డింతకొత్తుకొనె నొక, నొండేగతిసంభవించునోయనియుండెన్.

చ. మనుజవరుండు దుర్మతిని మల్లయ బ్రహ్మయగార్ల నిడ్డఱ
దనయెడదిన్వీటిలిడఁగఁదక్షణమాసమయంబునందు రాఁ
బనిచినఁ దేటగాఁ దమప్రభావముఁ జూపుదు మంచు నేగి య
యసఘులు వానికట్టిదుట నందఱుఁజూడఁగ నిల్చిచెచ్చెటన్. 11

తే. పుండిసిడిదిన్వీటిలు చేబట్టిరగులు
కొలుపునంతటిలోన నక్కొటిదిన్వి
టిలుగూడినమాడ్కిఁగడిందిమంట
లాత్తతనుతాప మొనరింప నవనివిభుడు. 12

ఉ. తాళఁగలేక తాల్చిచెడి తల్లడమందుచులేచి నేలపై
వ్రాలుచుఁ బొర్లుచున్ విహితవర్గముఁ జీరుచుఁ బెద్దదిండుపై
సోలుచు నల్లడల్ బెగడిచూచుచుఁ గ్రమ్మఱఁగన్నుమాయుచున్
గే లెడజేర్పుచున్ జలువక్రేవలకేగుచు నీరుద్రాపుచున్. 13

క. వా యెత్తయఱచుచుండఁగ, నాయెడబసవేశుండనియె నవసీశ్వర! నీ
కాయపరితాపవేదన, బాయువిధం బొకటిదోఁచె పరికింపంగన్. 14

చ. అదియెటులన్న మాధవశరపరమూర్తులు శౌంభవేందిరాం
బుదవపనుల్ మహాత్ములని బుద్ధిదలంపక దుష్టభాధ నీ
మదిగనిదిన్వీటిలిడఁగ మల్లయ బ్రహ్మయగార్లని త్తరి
న్దమునఁ బంచుహేతువున మంటలు నీకుదయించె మించుగన్. 15

క. కాపున నప్పనియెడ నిపు, డాపీరుల మాన్పు నీకు నారోగ్యమగున్.

నావుడు పతిదోచసిమది, చేవినరెక్కబొమ్మటంచుఁ జెప్పినమాడ్కిన్.
 నీ. ఆనైగఁగని తెలియకభూపగునకుకోపమువచ్చె ననుచు బెత్తములవారు
 వారలఁగదిసియవ్వలకేగుమని బెట్టుగదిమిన చిటువచ్చెఁగదూర నిండ్ల
 దరికేగి కచ్చట ధరణీశుతాపంబు మంత్రించినట్టులమానుటయును
 బసవని గని యతం డసమాక్షత్యునీ కతననేటికీఁబ్రతికీతి నటంచు
 తే. వేయువిధములఁ గొనియాడి వీడకొల్పి

చచ్చి పుట్టినయట్టుల సంతసిలుచుఁ
 గొలుపుచాలించి నగరిలోపలికి నరిగె

రాజమంత్రియు నిజమందిరమున కరిగె.

17

నీ. ఆమటునాఁడు రసాధిపవర్యుండు నేఁములేకయే నిన్నిమెత్త
 మల్లయ్యమధుపయ్యయనుభ క్తవర్యులఁబిలిపించికన్నులఁ బెఱుకఁజేయ
 పినిబసవఁడు కోపవివశుఁడై బిజ్జలుండక్కటా! చెడచూచెననుచువారి
 రప్పించి యటుల నెప్పటి యట్లన బడసి భక్తాళి కప్పట్టణమున
 తే. నింకినుండుటతప్ప నేడిట్టులయ్యెనిన్న నట్టులయ్యెననితనయున్న కడకు
 వేగజగదేకమంత్రి రావించియతని, కెల్ల భక్తులువినుచుండఁజేట్టులనియె.

❦ మల్లయ్య మధుపయ్యల కథ. ❦

నీ. జగదీశ! సివుముకా జంగమేతరకృత్య మొనఁగించి వారల కీనుకకోర్వఁ
 జాలకవేగతచ్చరణంబు నొందిన నిచట శివద్రోహి యింకఁగొంత
 గాలంబునకుఁబుట్టగలడు తద్రోహి గీటణచుమన్నుమదీసికనియెతగిన
 యట్టిప్రాయశ్చిత్తమనిరిగావున నిపు డవనీశుఁ డిట్టి ద్రోహంబొనఁచె
 తే. అట్టులగుట జంగమాజ్ఞఁదప్పక నేడ, ఖలునివాని బట్టిపిలుకుమార్చి
 సకలభక్తవితతి సన్నుతించగ నుమ, కార్దుకాపహరి కరుణఁగనుము.
 క. అనితెలిసి యతనిబోవం, బనిచి యమాత్యేశ్వరుండు భగినీతనుజ
 న్నునికెఱుగఁజేసియాతనియనుమతిఁబురిచెడలనడిచియాక్షణమాత్రన్.

నీ. మడివాలు మాచయ్య మసణయ్య మాదిరాజయ్య యేకాంతరామ
 య్యమిండ, సంగయ్యవనిపురశంకర దేవయ్య యచ్చయ్య మధుపయ్య
 యసిమిషయ్య, కలికేతబ్రహ్మయ్య కక్కయ్య తెలుఁగు బొమ్మయ్యబ
 ల్లేశమల్లయ్యవీర, బ్రహ్మయ్య కన్నడ బ్రహ్మయ్య కన్నర బ్రహ్మయ్య
 ప్రేవులబ్రబ్బతయ్య.

తే. ఆత్మ దేవయ్య సురియచోడయ్యభాస్క-
రయ్య కొట్టకుబాచిదేవయ్య హిల్ల
హళబ్రహ్మయ్య ముసిడిచోడయ్య నాగు
మయ్య పదమరుసయ్య శూలాయుధయ్య.

21

చ. మొదలగుభక్త రాజ కడుమోదముతోఁ జనుదేట నచ్చట
గదిలి నమ స్తతై వశుభ కారణ కప్పడి సంగమేశ్వరం
బదె యిదె యంచునేగి బసవాధిపుఁ డచ్చట దేశికాగభి
త్సదనముఁ జెంది యాతనిప్రసన్నునిఁ జేయ గణాలిచూడఁగన్. 22

చ. గురుఁ డుదరంబువిచ్చి కడుగ్రుచ్చియుఁగొంటి జేర్చు చాట్టున
న్వరగుణధుర్యుఁడైన బసవప్రభులోపలఁ జేసికొందు వే
నరిగె గృహంబులోపలికి నంతట మోసె నుపర్యదుందుభుల్
గురిసె లతాంతచృష్టి సుమకోమలు లాడిరి మింట జంటలై. 23

తే. అంతయునుగాంచి యచటిభక్తాభి యాత్మ
భరితచింతల శ్రీ చెన్న బసవవిభునిఁ
గాంచి మీమామ యిటులయ్యెఁ గాన నింక
భారకుండపు నీవె మాపాలికనిన. 24

క. నేనెంతవాఁడ మీరలు, పూని నడుపు డనిన నెట్లుపోయెదననిలో
నూనినభక్తింబచ్చర, తానుతుఁడై యపు డెవారియందటతోడన్. 25

తే. అచటఁబాసి వచ్చి యతిరవ్యమగునొక్క
వనముఁజేరి బసవవర్యచర్య
లుగ్గడించుకొనుచు నుండిరచ్చటబస
వండు వెడలఁదడవ పట్టణమున. 26

నీ. ధరణిపణంకె మాతంగమదములింకె
తారలురాలై సౌధములుగూలె
వనతతులెండె సర్పములతోఁకలు మండె
వరడులుగూసె దిక్పాలిమాసె
రవియుగ్మ ముదయించె రాజంతకునిఁగాంచె
పిడుగులువడి యిరాగుడులు పడియె
సస్యముల్మాడె శీర్షముల కాకములాడె

కండలు గురిసె చీకటులు బెరసె

శే. కవణముల్ పుచ్చె మృత్యువుఁ గాన వచ్చె

యగ్గిచల్లారె నిండ్లదయ్యములుచేరె

ఘాళిమినుగప్పె వడిసుడిగాలిరొప్పె

ప్రజలకళయెల్లఁదప్పె నప్పట్టునందు.

27

వ. మఱియు సీదృశ్యంబులగు ననేకదుర్నిమిత్తంబులు పుట్టిన.

28

చ. అటు చని యింకుకీడుగని యందఱుఁ తిలి చింతనొందిరం

తట జగదేవమంత్రక్షణదా శివపూజయొనర్చివేగని

క్కటకపతింపధింపఁ జనగావలె నంచు నిజాలయంబుఁ జే

రుటఁ గని తల్లి తత్కృమము రూఢిగము న్వినియుండుటకా గృహన్.

మ. శరణద్రోహము విన్నయంతటనె యాచండాలు మర్దింపకీ

రరుదేరం జనునే? గణాజ్ఞాఁగొని మీరాలస్యముం జేతురే

హరుఁ డిబ్బంగినిమెచ్చునే పిరికిపందా చెందెబిన్నీంద యే

కరణిం బాయునటంచుఁ బెక్కుగతులం గర్జించి తర్జించినన్.

30

చ. శిర మఱవంచి తప్పితము చెందెఁ గదా యని ఒజ్జనొంది న

త్వరమున సీకుఁ బూన్చి తనతల్లియొసంగిన భంగి వేగ మో

గిరము భుజించుచుండఁగ నకిల్కిపచ్చెత్తులు మల్లబ్రహ్మగా

రిరువురువచ్చి కూడి భుజయించిరి యాతనితోడ వేడుకన్.

31

ఉ. ఆగతి నారగించి పరమాద్భుతపీఠరసాతిరేక సం!

యోగమనస్కులై ముపురు నుర్వినిగూల్పుగ నిశ్చయించి ర

క్తాగరుచందనాంబరసుమాదులుదాల్చి యమాత్యమాతకుం

జాగిలియాపె దీపన లొసంగినఁ గైకొని లేచి చెచ్చెఱన్.

32

చ. కరములు మండలాగ్రములు గ్రామిణిగ గేహమునిర్గమించి భూ

వరుసభచేరఁగా నరిగి వాంశికవైణికనర్తకాదిబం

ధురతరలీల లెంచుచు కుతూహలీయై కరదీపికాసము

త్కరరుచిపర్వమానికపు గద్దయపైఁ గొలుపున్ బిజ్జలున్.

33

చ. తటుకునఁగాంచి కన్గపలదారుణవస్త్రి కణంబు లొల్కును

ద్భుటతరసింహనాదముల తారలుమేరలు మీరి ధారుణిం

నొటతొటరాల పర్వడులుఁ ద్రొక్కుచు నందఱమీఁద నొక్కటకా

బటపటపండ్లుగీటుచు సభాజనముల్ వెటగంది చూడఁగాన్. 34

మ. ప్రళయాఘ్నేలకపాలికల తద్రాజాధముక జేరిని
శృలులై యేసిరి మువ్వకొక్కమొగి చంచచ్చాత ఖడ్గంబులం
బలవత్సంహాశోరమర్దితమహానాగంబు చండంబుగా
నీలవైఁగూతె నతండు బెగ్గిలి జనంబెల్ల న్వహింబారఁగన్. 35

వ. ఇట్లు విజ్జలుంబరిమార్చి మువ్వరు రాజమందిరంబువెడలి రప్పడు
జగదేవుండు మల్లయ్యబ్రహ్మయ్యగారల దత్తమయనముచితాలాపం
బుల వీడ్కొలిపి నిజసదనంబులకుం జని నమస్కారపూర్వకంబుగా
నంతవృత్తాంతంబు తల్లి కెఱింగించి తదనుగ్రహంబు వడసి రాజసే
వాపరాధం బొనరించుట విన్నయంతనే వానిం జంపక జాగుచేసిన
తప్పన కాత్మతనత్యాగంజే ప్రాయశ్చిత్తంబని గండక తైట గళంబున
దవిలించుకొను సంతటలోన సర్వేశ్వరుం డగుపార్వతీశ్వరుండు ప్ర
త్యక్షంబై యతని తన్మాతృపుత్రమిత్రకళత్రాదులను స్వశరీరంబుతో
కైలాసంబునకుఁ గొనిపోయె మల్లయ్యబ్రహ్మయ్య లపుడే కళ్యాణపు
రంబువెడలి చెన్న బసవేశ్వరనివాసం బరయుచుం జని యతనింగాంచి
గణప్రకారం బంతయుంచెల్పి వారు నచ్చటనేయుండి రంత నిచ్చట
సూర్యోదయంబగుటయు వట్టణంబున. 36

చ ధరణిపుచ్చాపుతైల్లముగఁ దప్పియబాంధపుతైల్ల గాంచి హృ
ద్భరితవిషాదవేదనలఁ దల్లడమందుచు వానికగ్నిసం
స్కారమొనర్చి యింత బలుగాఁదపసుల్ బసవుం డొనర్చెగా
కొరులకు శక్యమే మనల కొప్పడు వీని నుపేక్షసేయఁగన్. 37

తే. ఇంత పనికొప్పుకొను బసవేశ్వరునిద
దావులను వానియల్లుని నవనివిధి
తోటివారిగఁజేయుటె నూటియనుచు
నంద తాలోచనలొనర్చి రంత మీఁద. 38

వ. కొన్ని దినంబులు చన్నపిదప. 39

చ. అరిబలభంగగంగ చతురంగబలంబులతోడ నాచుమూ
వరులను బంచి తన్నుపతి బంధువు లావులు భేరికాహూళా
దిరప్తము లొక్కపెట్టి దివిదీటుకొనక సమరానుకూలభా

సర్వతరవేషు లై పురమవార్యబలోద్ధతి నిర్గమింపఁగన్. 40

సీ. స్వందనస్వజపటాంచలజాతవాతముల్ తోయనపంక్తులమాలఁజేయ
పటుతరసింధురవనఘట్టనంబుల ధరమోయు శేషాపి శిరముంచ
తురగరింఖోద్భూతధరణీపరాగంబు సారసభాంధవ సరణింపు
భటసింహనిస్వనార్ఘటలుమదాపహ దిగ్గజంబుల నిల మొగ్గఁజేయ

తే. నడచె నత్తరిబలవితాసంబుబాణ, మండలాగ్రపరశ్వభ్రంశిచాల
పట్టినకుతారముద్గరస్రాసముఖ్య, సాధనప్రభలాఘ్నలసమితివెలుగ. 41

ప మఱియు నవ్యాపినివాపినియుంబోలెబహుళహరివిరాజ మానం
బైపుష్పితోద్యానంబునుంబోలె మదభ్రమరసారంగవిలసితంబై ధరా
ధరగహ్వరంబునుంబోలె నుద్భటసింహనాదంబై నైకుంకంబునుం
బోలె చక్రీసంచారస్థానంబై సత్యలోకంబునుంబోలె లోకేశ్వరభా
షావిశేషోత్సాహనహితంబై కైలాసంబునుంబోలె నభంగధర్మవా
హంబై భాగవతంబునుంబోలె సింహబలారికర్ణశల్యాట్టహాసంబై భా
రతంబునుంబోలె నసమాస్త్రనిరుద్ధంబై రామాయణంబునుంబోలె
విశ్వామిత్రవితానవాసనంబై యాకాశంబునుంబోలె రాజహంసవి
లాసభాసురంబై పావృట్కూలంబునుంబోలె శరధారాప్రకృష్టంబై
ఘోరకాంతారంబునుంబోలె ఖడ్గాచ్చభల్లపుండరీకాధిష్ఠితంబై వెం
పుమిగిలి నడతెంచునమయంబున నవ్యనంబున నున్న శరణపుంగవు
లక్కిలాహలంబాలించి సమున్నతవృక్షారోహణలై తమమీఁద
దాడిపెట్టవచ్చిరని సముద్దీప్తితోపాటోపంబున. 42

సీ. గట్టుతున్నలు సేయుఁ జెట్టదదేవయ్య మదకరివివళించుమాచవిభుఁడు
గిరిజేఘంబక్కించుకిన్నరబ్రహ్మయ్యభవునిచేవులఁబూన్పుబ్రబ్బతయ్య
విశ్వబౌద్ధులనొంచువేమనారాధ్యుండునాల్కలీశునకిచ్చునాగవరుఁడు
గిలకపుత్తడిరాల్చుకలకేతబ్రహ్మయ్య మహిచిరంజీవియామాచిరాజు

తే. వీరు మొదలుగాఁగలుగు నేఁజ్ఞురువీరు
నవబలవ్రత స్థితులును నవసహసి
మఱియు నొకలక్షతోంబదియాలువే
చరులు పండ్రెండువేల్లిండజంగమములు.

క. మఱియునసంఖ్యాతములగు, కఱకంఠపదాబ్జభక్తగణసింహంబుల్
దరిలేనిశౌర్యకలపం, బిరుతివియకశత్రునైశ్యభీకరతనులై. 44

చ. నడుములుగట్టుచుం బెలుచ నవ్వచు బండులుగీటుచుం బొమ్
ల్లుడుచుచు మండలాగ్రణయముల్ జలిపించుచు గూఢవర్తముల్
దొడుగుచు గోఱమీసములు దువ్వచు బాహువు లప్పళించుచున్
గడువడిమిన్నుదాఁకుచు నకంపితవృత్తి జెలంగియార్వగన్. 45

తే. అట్టి కోలాహలం బప్పుడరసి చెన్న
బసవఁ డరుదెంచి తద్భక్తపత్నయోజ
ములకు సాష్టాంగమెఱిగి కేల్తోడ్చి నెలచి
వినతిపూర్వకముగ నిట్లు విన్నవించె. 46

మ. తగునే మీరలు కోపగించ ఘనశాంతంబారడింబుచ్చి యీ
పగిదిం కై వమహాత్మ్యము ల్కదిఁ దలంపంబోకవర్తించుదు
ష్టగుణుల్ దామె నశింతు రెట్లసిన భస్మస్వర్గగేహరిప
న్నగహరున్నడియింపఁ బాల్పడితనంతం దానకీడొందఁడే. 47

తే. అరిమదేభములకు సింహమహితకాన
నమున కగ్నియ మిత్ర మేఘముల కలన
సఖమురిపుకైలములకు వజ్రంబుమీఁదు
జ్ఞానభక్తివై రాగ్యనిష్ఠలు దలంప. 48

క. అటుగాన మీరలిత్తరి, కుటిలాత్ములమీఁదజనగఁగూడదు నిలువుం
డిటులక వారికి నికమీఁదటనగుఫలమనిన సమ్మదంబునశరణుల్. 49

డి. వైరులమీఁదఁబోక నిలువంబడు నంతటిలోన దుష్టచే
ష్టారిబలంబులోన నెబ్బిడాంధతమంబు విధిప్రయుక్తయై
ధారుణిమిన్ను మోసె బెడిదంబుగఁ బట్టినవాన తచ్చుమూ
వారము విస్తయంబును వివర్ణతదోషగ నత్తరికెవెనన్. 50

మ. ప్రళయాంభోధరనిస్వనంబుపగిదిం బ్రహ్మాండభాండంబు భీ
తిల నొక్కువ్వుడినార్చి త మ్మెరులు మర్దింపంగ నేతెంచు ద
ట్టులఁ దోపందము దామెయొండొరులఁ బట్టంఁడియటంచుకభయా
కులులై వైబడి రుగ్రఖడ్గశరశక్తుల్ పూని భీమాకృతిన్. 51

వ. ఇట్లు.

చ. భటనికరంబుఁ దెంచుచుద్విప్రప్రకరంబులఁగూల్చుచు హయ
 చ్చటల నడంచుచు నైఱయు న్యందనవర్గముఁ జక్కునేయుచుకా
 జటులధనుగి ప్రకాండహతి నల్పుచు వర్తచయంబుఁజించుచుం
 బటుధవభాతపత్రముల పంక్తులు భూమిదొరంగఁ జేయుచున్. 53

వ. మఱియును.

54

నీ. మణి కేతనోద్ధండఘృణి కొంత వవ్వేగి
 యవిబడ చనలేక నడలురథులు
 ప్రచురముక్తాచ్ఛత్రదుచి కొంత వడినేగి
 యవిగూలతడఁబడి నొవులు కరులు
 పటుసజ్రనఖరప్రభలకొంత యెడమేగి
 యదిజార నిలఁబడునట్టి హరులు
 జలిపించు ఖడ్గప్రభలుకొండఁ దడవేగి
 యవిపోవ నలుదిక్కు లరయు భటులు

తే. నగుచు నగ్గాఢతమమున నంతకంత, కగ్గలం బైన వీరనసాతిరేక
 కలననందలుయదుపుల కరణిపోరు, సలిపి సమసిరినిన్వేషంబుగాఁగ.
 క. అంతటనగ్గాఢతమం, బంతయువిరియంగజైనులందలుహతులై [చక.
 యెంతయు వేడఁకఁగనుగొని, యంతక హరుభక్తవిఠలియార్చిరిపెలు

ఉ. అత్తరిమ్రొక్కి చెన్న బసవార్యుడు వారలతోడ నోశర
 ణ్యోత్తములార! మీరలు మహాన్నతు లేమని చెప్పవచ్చు మై
 మత్తిలి మిమ్మెటుంగక సమస్తరిపుప్రకరంబువచ్చి యు
 వ్వెత్తుగఁగూలె పాపమతు లేయ్యెడలం జయమందనేర్తురే. 57

తే. శరధిచే నీత నీదుట జ్వలదరణ్య
 పావకజ్వాలకరమునఁ బట్టుకొనుట
 తూగిపారెడు నది కేల నాఁగికొనుటఁ
 గాదె మిముజైన లణపఁగఁ గడఁగులెల్ల.

58

చ. అని యిటు సన్నుతించి మదహర్షముతోడుత వారు దాను నా
 దినమటుపుచ్చి రేవకడ తేజమెల్వంగ నందు వాసికాం
 చననవరత్న సంఘటితసౌధవిరాజితమై తనర్చి పే
 ర్చిన ముళికాశ్యాపట్టణము చేరఁగఁ దద్ధరణిపుం డ త్తఱిన్. 59

- క. చారుల ముఖమునవిసిఘన, భేరిముఖరవములవరఁ బ్రియబంధు చమ్మా
వారముతో నెదురుగఁజని, దూరంబునభక్త సంతతులుగాంచివెనన్.
- చ. కరిదిగిపాదచారియయి గ్రక్కునఁజేరఁగ నేగి నెన్నెసల్
ధరము సోఁక జాగఁబడి తద్దణికోటికి మ్రొక్కు సంతలో
వరగుణుడైనచెన్న బసవ ప్రభువర్యుఁడువచ్చు యాతనిం
గరములఁ గ్రచ్చి వేగ బిగికొగిటఁజేరిచి సమృద్ధంబునన్. 61
- ఉ. చెప్పఁగ విందు నిన్ను నృపశేఖర! భక్తవరేణ్యుఁ డంచు నే
నిప్పడుగంటి మోదమువహించె మదీయహృదిం బలింపఁగా
ముప్పిరిగొన్న భక్తి కరము ల్లుకులించి యతండువల్కె ని
ట్లాప్పునె నన్ను మీరొకగఁజొన్నతుఁ డంచు గణింపధీమణి. 62
- చ. అని వచియించి క్రవ్వుట మహావినయంబునఁ బల్కె పీఠభ
ద్రనృపతియోమహాత్మ! శరదంబునకుం భుజగారి శంబరాం
కునకు చకోరమధ్యమునకు న్వలి జిక్కవగాఁచి యుండలూ
గున భవదంఘ్రిదర్శనముఁ గొరి వసించితి నింతకాలమున్. 63
- క. దీనుఁడు పెన్నిధి గనుగతి, నే నినుఁజూడంగఁగంటి నేటికి నాదా
నేనగిపటలము విరినెను, భాసురగతిఁ జెందితిం గృతార్థుఁడ నైతిన్.
- చ. శ్రితజనపోష మచ్చవనశీమకు మీరరుదే మదీయవాం
ఛిత మొనగూడునట్లు దయసేయుఁ డటంచును నా గణేశసం
తతి నొడబాటొనర్చి ప్రమదంబున నాత్మపురాధివాసుల
ద్భుతమతులై కనుంగొనఁగఁ దోడ్పొనిపోయి మణిగృహంబునన్.
- తే. వారినందఱినునిచి యపారభక్తి
సేవలొనరించి వేడ్కభుజింపఁజేసి
పిదప నొక్కమనోహరసదనమందు
శివకథాగోష్ఠి నున్నట్టి యపసరమున. 64
- ఉ. చెన్న బసవేశుఁగనుగొని, సన్నుతగుణధుర్యుఁడగు రసాతలపతికే
లున్న దురుగదియఁజేరిచి, విన్న పమొనరించె నిట్లు వినయమెలర్పన్.
- చ. ధరణిపుసీతఁజేయ గిరిధన్వినుతాంశముదాల్చి నాగమో
దరమున ద్యావభాస్కములు తా వొనరించి రసాతలేశకుం

జరుసభమాతృకర్ణమున సంభవమై ఖలజైన పౌధసం
హరణ మొనర్చి శైవసమయం బచటం బ్రబలంగఁ జేయవే. 68

చ. నినుఁగొనియాడ వాగ్ధవఫణిప్రవరాదులకైన శక్తిలే
దన మముబోఁటి కెట్లు లగు నాశ్రమజంగమకల్పసృక్షసం
జనిత దయాకటాక్షహతశైవవిపక్షవిశుద్ధభావ స
జ్జనపరిరక్షయంచు దను సన్నుతి సేయుచు నున్న భూవిభున్. 69

తే. ఎలమింగని చెన్ను బసవేశుఁ డిట్లు లనియె
నధికముగ స్తోత్రమున కర్హులయిన యిమ్మ
హత్తుల నుతింప దగుఁగాక నగునె వీరి
దానుఁడగు నన్నుఁ గొనియాడ ధరణినాథ!. 70

సీ. కమలబాంధవునితోఁ గదలు మెర్వుడుపుర్వు
దేవతాకుజముతోఁ దెల్లదుమ్మ
చామీకరాద్రితోఁ జొటబెర్గినదిబ్బ
సింహడింభకముతోఁ జెవులపిల్లి
వాహినీనాథుతో వరిమళ్ల కాలువ
వ్యాళనాయకునితో వానికట్టె
వైనతేయఖగంబుతో సూరచిచ్చుక
రాజరత్నంబుతో గాజుపూస

తే. సాటిగానట్టి పగిది నీశరణకోటి
తోటి సరిరాని నన్ను సంస్తుతులు సేయ
నగునె వీరిమాహాత్మ్య మెట్లనిన వినుము
పార్థివేశ్వర యనుచుఁ జెప్పంగఁ దొడఁగె. 71

క. భావప్రార్థనసంసర
పావనతరపాదపద్మభజనామోద
ప్రాప్తమతి యీ బెట్టిద
దేవరసయమహిమ మొదటఁ దెల్పెద వినుమా. 72

సీ. ఒకనాఁడుబిజ్జలుండొ డ్దోలగంబుండి బసవయ్యగనుకొనికలికెంటుల
మాభక్తులనుపమమ హిమాఢ్యులనియెప్పు డెప్పుడుబలుకుదురీవువట్టి
బూటకంబులు వినఁబోలదు సీమాట లందఱికింబై వారధికు లెట్లు

లెక్కడెక్కడవార లేమేమిచేసి విఖ్యాతిఁబొందిరి త్రిజగంబుమెచ్చి
 తే. నరయ నాల్గుయుగంబుల బరగుమాన
 వాధిపుల నడవడులు విన్నట్టులయిన
 నిట్లుపల్కపు తద్విధ మెట్టివనిన
 సావధానత విను మమాత్యాగగణ్య! [రాముఁ

సీ. మహిపులముయ్యెడు మాల్గులువధియించి ధరకశ్యపున కిచ్చెపరశు
 డబ్బిబంధించి దశాస్యునిఖండించి ప్రబలె శ్రీదశరథరామ విభుఁడు
 కఠకంఠ మెప్పించి కాలకేయాదులనొక్కఁడుబరిమార్చెనిం ద్రతనయుఁ
 డరులఁ జెండాడిదేహంబునహరిగ ద్దేనుండఁడేవిక్రమార్కుండు మొన్న

తే. నరయ వీరలుగాక మహాప్రతాప
 గరిమఁ దగురాజు లిప్పుడు గలరు ధరణి
 నిట్లు మీవారు నడిచిరే యెన్నఁదైన
 నని యుపాలంభనము దోఁచ నాడుటయును.

74

చ. విని బసవేశ్వరుండు పృథివీవర! యెన్నటనుండి సీమదిం
 జననమునొందె నింతటివిచారము మాతృవిధారు సత్త్రియా
 ఘనతరదుశిఖినిస్సర్వకులఘస్తరు నస్త్రీరభోగభాగ్యులక
 వినతి యొనర్చితీవు గణవీరమహత్త్వమెఱుంగ కీట్టులన్.

75

వ. అని పల్కి జంగమప్రభావం బొక్కటి దెల్పెద విను మని దండనా
 యకుండు.

76

సీ. ఆకారరేఖచే నాదరబ్రహ్మయ్య ప్రథితకళాస్ఫూర్తి పండితయ్య
 గురుభక్తి బిల్లమ ధరణీతలేశ్వరుం డురుగానవిద్యచే నొడయ నంచి
 భూరిశౌగ్యంబుచే జేరమభూభర్త యంగలింగజ్ఞత ననిమిషండు
 పటుతరసత్త్వసంపద యిర్యదాండారి కలిమికి బల్లాణగవ్వారిశూఁ

తే. డిమ్మహాభక్తుఁ డని జనులెల్లఁ దన్ను
 బ్రస్తుతింపంగ నెగడె ధరాతలమున
 భవ్యజంగమసందోహ పాదపద్మ
 చంచరికుండు శ్రీవీరసంగమయ్య.

77

చ. అతని వయోవిలాస గుచమౌతులం గని పెద్దతండ్రి యీ

- నుతునకుఁ బెండ్లి చేయఁ దగుచో టరయన్ వలె నంచు తత్పురో
హిత గురుయుక్తుడై వెడలి హేమమణిమయగోవురాంతరాం
చితపటచిత్రసుప్రకటసింహభయాకులవానవైభవై.
78
- క. తనరిన టంకారపురం
బున కేగి తదిందిరావిభూషణమై యొ
ప్పిన తన మేనమరఁది గృహ
మున కరిగినవాఁడు గడుప్రమోదముతోడన్.
79
- చ. కనుగొని కాఁగిలించుకొని గద్దియలందగువారితోడ నా
తని వసియింపఁజేసి యుచితం బగుపూజ లొనర్చి సేవముల్
విని కుడువంగఁబెట్టి యటుపిమ్మట నిష్టవినోదలీలలన్
దనియుచు మీదురాక సుఖదంబగు మా కని పల్కెఁబల్కినన్. 80
- వ. తద్గురుభక్తాఖ్యండు.
81
- క. నీపల్కినవల్కులు నిజ, మాపగిదిసి శుభముఁ జెందునన నవ్వొలయున్
దావగ నేటికి వచ్చిన, మీపని యెఱిగింపు బావ! మేలముఠాలున్.
తే అనిన మావీరసంగయ్య కనఁ! నీదు
పట్టియగు చంద్రిణీదేవిపరిణయంబు
సలుప నూహించి మీతోడఁ దెలుప వచ్చి
నార మనవుడు నాతఁ డానంద మొంది.
82
- క. మీరుస్వతంత్రులు మీమదిఁగోరిన పని యడ్డగించు కొనువారిట నె
వ్వారచ్చటి కిచ్చటికిం, భారకులై మమ్మునడుగఁ బనియేమిటికిన్!
చ. అని వచియింపఁ దత్పభికులందఱు సంతసమంది బాపురే!
వననిధి మేఖలావలయ వాసజనంబులయందు బంధుభా
వనఁ దిలకింప వీరి సరివారలఁగాంచితిమే యటంచు పె
క్కునుతులొనర్చి రత్తతినకుఁతితకాతుక మాఁపహిల్లఁగన్.
83
- క. మున్నెఁ గైసేసియుంచిన, కన్నియ రప్పించి తండ్రికాంచనమణిఁజీ
తిన్నిలిపిన దీవెన లిడి, యెన్నికలగ్నంబు సేళ్ళయించిరి విప్రల్.
84
- క. అంతటఁ దత్కన్యామణి, సంతిపురంబునకుఁ బనిచి యాగృహపతి దా
సంతోషంబున నంబర, సంతతి గట్టంగ నిచ్చి నమ్మతిననుపన్.
85
- ఉ. వారు ముదంబునం దిరిగినచ్చి సుహృద్జనకోటితోఁ నవి

స్తారముగాఁగఁ దత్క్రమము సర్వముచెల్పి వివాహయోగ్యులం
భారములెల్లఁ గూర్చుచును బంధులకుం శుభ లేఖలంపుచుక
దోరపువేడ్కనుండిరి ఘనుండగు సంగయకృత్యనంబునన్. 88

వ. అంత నచ్చట నోంకారపురాధినాథుం డగుభాస్కరావనిపాలుం
డొక్కనాడు బాహ్యళివెడలు సమయంబున నత్యంతరూపవిలాస
భాసురయగు చంద్రిణీదేవిం గనుంగొని తత్సందర్శనంబున కచ్చెరు
వంది మారవికారపూరితమానసుడై తనలోన. 89

చ. సురగరుడోరగప్రముఖసుందరులం బ్రకటింపవంటి ని
ద్ధరణినేకకోమలతానిభరాత్రులఁగంటిఁ గాని యా
సరసిజనేత్రవంటి నెరజవ్వనిజూచి యెటుంగ దీని నే
పరిణయమైనగాక సుమబాణునిబారికి నోర్వశక్యమే. 90

తే. కైవలాంధజ విద్రుమశంఖగరిత, రంగస్థితినాగపులిసకూర్కచలోచ
నాధరగళ స్తనవళిరోమాళిజఘన, చరణయీయింతిసౌందర్యజలధిగాదె.

సీ. యువిదలమిన్న భూయుగ్మంబుగానదాపోడిమచెఱకు విల్పూననేల?
పక్షతుక నెఱివేణి పరికింపఁదావిడి పోవు తుమ్మెదనారిఁ బూననేల

నెలనాగవల్కూపులెఱుగఁడా? ధరగూలుపుష్పబాణంబులుపూననేల?

కలకంఠిజంఘులఁదెలియఁ డాయెడుగంటి నానునక్రాంకంబు పూననేల?

తే. తలపనఖలజగద్యస్తుతారతమ్య, వేదియగుమాధపునకుద్భవించియెంత
తప్పుపనియొనరించెకందర్పఁడిట్టి, జేలగానున్న శివునిచేనేలమడియు.

సీ. కనకాంగి నెఱివేణిఁగనుగొన్న యంత నే విరిపైన నాలజ్జనిరియఁజొచ్చె
విద్రుమాధరిమోమువీక్షించునంత నేతలపనాధైర్యంబుదొరగఁజొచ్చె

కామినినేత్రముల్ గాంచినయంతనె యంచనామదిచంపలింపఁజొచ్చె

సుందరిజఘనంబుఁజూచినయంతనె యొప్పై ననాబుద్ధియురులఁజొచ్చె

తే. నలిన చిత్రాంగముల పాటి నెనయపచ్చి, పోలఁజాలనివార్షి కనీలమేఘ
శర్వరీనాథచంచలానైకతముల, సరణి నేనింక నేజాడ? నైసువాఁడ.

తే. ఒక్క సన్నిధిపాల ద్విపేంద్రయాన.

త్రివళిచతురాస్యపంచమ శ్రీనివాస

షట్పదాలక యగుదీని సప్తపదము

లేను ద్రోక్కింపఁ గలుగుట యెన్నఁడొక్కొక్క?

సీ. శర దిందుముఖయయానగరిమ త్రైభంబు పీనపయోధరపిఱుదువృక్షీ
 రంభోరు వీక్షణరాజి యుత్పలమాల శాతోదరీనాస చంపకంబు
 శమ్ములికాంచిత శ్రవణమేనసుగంధి తరుణిపాదయుగంబుసరసిజంబు
 రమణి మాధుర్యస్వరము మత్తకోకిల కార్తుకభ్రువు సీలకచముకుంద
 తే. మబల కాంతి విద్యున్తాల యజ్జనదృశ
 కంఠి రోమాళి పరభుజంగవ్రయాత

వహర! యియింతి శుభలక్షణాంగయాట

నిఖిల సత్కవివరవర్ణ సీయగాదె.

95

చ. అని మదిలోనఁ దన్నుఁ గొనియాడుచుఁ బోవక నిల్చుభూపతిం
 గని యిదియేమొకో యనుచుఁ గన్నియ తత్తరమంది లోనికిం
 జన ధరణిశ్వరుం డవల సాగి చన న్వలె నన్ననిచ్చలే
 క నిజగృహంబుఁజేరి యెడగానియటుల్ బిలిపించిమంత్రిలన్.

26

చ. తనతెఱఁగెల్లఁ జెప్పి పనితామణి తన్వరియించు నట్ల త
 జ్జనకుని మందలించి యట జా గొనరింపక రండు పొం డనం
 బనివిని వారలాతనికిఁ బార్థివువాంఛ నెఱుంగఁదెల్పిన
 న్నివి మదిలోఁ గలంగి గృహనేతయమాత్యులతోడ నిట్లనున్.

97

తే. అంత భూభర్త జామాత యగుటకంటె
 మాకు వేటొక సంతోషమహిమ గలదె

యైన నొకవిన్న పంబును నవధరింపుఁ

డెటుల కీమాట మించినదేమి నేతు?.

98

తే. ఎన్నదగు వీరసంగయ్య కే లతాంగి
 నిత్తు మని మున్నె విబుధులయెడల నిశ్చ
 యించినారము పలువదికేమి పలుక
 ననినఁ జని వారు నృపునితో నట్లతెలుప.

99

చ. కువలయభర్త వారిపలుకుల్ విని నంతనె కిన్క నెమ్మదిం
 దవలిన నాఁగి యాప్తవిబుధవ్రజమందఱు జేరఁ బిల్చి యా
 ప్రవిమలగాత్రి తండ్రినొడబా టానరించి మదీయభాషసం
 భవపరితాపవేదనలు బావుడు పొం డనిన౯ రయంబునన్.

100

ఉ. వా రరుదెంచితచ్చరణ వల్లభుఁగన్దొని యోమహాత్మ! నీ

- సారవివేకదానగుణ సాహసకీర్తి కళాప్రపూర్ణతల్
 వారిధిమేఖలావలయ వాసజనప్రచయంబునందు నె
 వ్వారికి లేదు సీమహిమ వర్ణనసేయగ మాకుశక్యమే! 101
- చ. అని కొనియాడి రాజహృదయస్పృహముగ సచివాననంబులగ
 గని పరదేశవాసివలె వేటొకభంగిని నాడవచ్చునే
 జనపతి పేదమానవులసాటిగ నెంచకు తత్కృపారసం
 బెనసిన మేరువౌ తృణ మహీనబలుం డతఁ డెన్నిభంగులన్. 102
- ఉ. ఆడినమాట తప్పననునాగ్రహముంచకు కన్నెయన్నచోఁ
 జొడరె వేడరె యెవరు శోభనవేశల తగ్గుమొగ్గుగా
 జాడలెఱుంగఁగావలదె సారసనేత్రమణిమయంబులౌ
 మేడలసంచరించుటకు మీమదికీకృత్రయమూనదయ్యెనే. 103
- క. కాపున నూమాటలు నీ, భావంబున బాదుకొల్పి పార్థివునకు సౌ
 భ్యావహముగ నిక్కన్నియ, సీవలయు నటన్న నాతఁ డిట్లనిపలికెన్.
- ఉ. పావనులార! మీరనెడు పల్కులె నత్యముగాని యింక నా
 భావము వేతెయొక్క లఘుపద్ధతికిం జొర దట్టులౌట థా
 త్రీవరు నిప్పు డెప్పగిది దెల్పఁగవచ్చునౌ తెల్పి తన్ననౌ
 వ్యావృతవాంఛఁబుచ్చి శమితాగ్రహుఁజేయుండు వేయునేటికిన్.
- క. తొల్లి హరిశ్చంద్రమహీ, పల్లభతల్లజుండు సత్యవాక్యధరము పైఁ
 జెల్లింపఁబడిన భాషలు, తెల్లముగా విననె యపుడు ధీయుతులారా!
- క. అటులగుట దీననగు ఫల, మెటులైనను లెస్సమీర లెఱుంగని పదమే
 నిటులనుచును దెల్పఁగన, ఘటనాఘటనాఘ్యలార్యగణనుతచరితుల్.
- చ. ఆన విని వారలందఱు తదానతిఁగైకొని సత్యనిష్ఠసీ
 యనువుననుండఁ గావలదె యంచు మహాద్భుత మందిక్రమ్మఱం
 జని తగువేళ భాస్కరరసాతలనాథునిగాంచి తా మునుక
 బనివిని వారితో ననిన పల్కులు సర్వము దెల్పక్రమ్మఱన్. 108
- ఉ. రాజకులానతంస! రిపురాజవితానతమిస్రహంసమీ
 యోజన కౌతఁడాత్మముద మొందుచు మున్ను గమాటమిందుటక
 భాజనమయ్యె చింతలకుఁ బ్రాజ్ఞులపద్ధతు లిట్టివేకదా!
 యీజగమందె మీరలు గ్రహింపని ధర్మము లెందుగల్గెడిన్. 109

క. మీరేలేడు రాజ్యంబున, సారమతిక సత్యనిష్ఠ సలుపుచునుండే
వారలు గలుగుట మీకే, తోరపుసత్కిర్తికాదె దుష్టవిదూర. 110

ఉ. కావలెనన్న నీవెలదికంటె మనోజ్ఞవిలాసరూపరే
ఖావిమలాంగులై తనరు కన్నియలెడలు లేరు? నీకు త
త్వావనశీలుమాట యధ్రువంబుగఁజేయ ననుగ్రహింపు పు
ద్భీవర! నేడు మామనవిదప్పకనన్న ధరస్మితాన్యుఁడై. 111

క. మంచిది సొండనివారలఁ బంచి ధరావరుడు పంచభాణవశం
యించుక నిలువఁగఁ జాలక, పంచాననమధ్యయున్న భవనంబునకున్.

క. ఏకతమయేగ నాతని
రాకను తలిదండ్రులరసి ప్రచలితతనులై
వ్యాకులము నొందఁ గనుగొని
యాకన్నియదైర్యమూడి యపుఁ డిట్లనియెన్. 113

ఉ. ఏమిటి కింతభీతి? ధరణీశ్వరుచే నగునట్టి దేమి నా
స్వామియనుగ్రహంబున వెసం జని వానికి లోకులీకమ
ద్భీమహితోక్తుల న్ననఁగు ద్రిప్తి బిరాసన సాగఁబంపి మీ
కోమలపాదపద్మములకుఁ బ్రణమిల్లఁగ నేగుదెంచెదన్. 114

చ. అని యిటు లూరడంబలికి యప్పుడు చంద్రిణిదేవి భూపతిక
గనుగొని చెల్లెలుం గనెడు కాంక్షమెఱుక జనుదెంచినారొ ర
మ్మని మణిసీతమిచ్చిన నిజాస్యము నన్మళదప్ప నాతఁ డొ
య్యన పసియించియున్న గమలాయతలోచన పల్కెక్రమ్మటన్. 115

తే. అన్న నాపైనిప్రేమచే నరుగుదెంచి
నారొ? మేలయ్యె నాయంతవారుతోడఁ
బుట్టులొట మదీయమా పుణ్యమహిమ
గాదె? యేభాగ్యములకైన కడమగలదె? 116

చ. అస విని యాతఁ డిట్లనియె నంబుకుహాయతనేత్ర! నీవయి
ఘనతరవాంఛ నేనిపుడు గన్గొనవచ్చిన నిట్టులాడఁగా
జనునె? కఠోరవాక్యములు సర్వములున్నె యెఱింగి నన్ను పం
చనయొనరింపఁజూచుటకుఁ జాలఁగ నద్భుతమయ్యె నెమ్మదిన్. 117

చ. వనధరవేణి! నాదయిన వై భవరూపవిలాసవైఖరులే

- గని తముదారె వారిరుహగంధులు కొందలు నవ్వరించి రా
యనువునఁగాదు సేవ భవదాకృతికిక శ్రమఁజెంది వేడ్కఁ గ
న్దొన నరుదేర నామనసునొప్పవఁగ నాడఁగ నీకు నాయమే? 118
- చ. అలయిక లేక యెంతపనియైనఁ దలంచినమాత్రఁగూర్చుకొ
గలుగు బలంబునాయెడలఁ గల్గియు నీమది నొచ్చునంచు ని
ట్టుల నొకరుండవచ్చితి కడుంబ్రియమందఁగఁ గారవించి నా
పలుకుగ్రహించి నన్ను మరుబారినిద్రోయక యేలు కోమలీ? 119
- చ. నిరుపమభోగభాగ్యములు నీవశమానటుసేయువాడ నా
తరుణుల నీవుబంచె దెటు తప్పకయట్టుల సేయువాడ భా
సురతరతావశీయకృపఁజూపుదురీతి మెలంగువాడ న
న్పరిణయమై సుఖంపు మని నం జటజానన వాని కిట్లనున్. 120
- క. పరిణయమొందిన సతులం,గరిమం బెండ్లాడువారు గలరె?ధరక మ
ద్దులుననుము నై యొనఁగిరి, సరసాగ్రణియైనవీరసంగయకెలమిన్.
- ఉ. రాజపు సర్వధర్మ పరిరక్షణదత్తుడ విట్టు లన్యసీ
రేజదశేక్షణాతతివరింపఁగ నెప్పుది వాంఛసేయుటే
యోజ దశాస్య కీచకమహాగ్రబలాధికు లిట్టికోరిక
స్తేజముద్యంగి కీర్తిచెడి నీటయిపోవుట నీవెటుగవే? 122
- తే. పరసతీసంగమంబునఁ బరిణవిల్లు
సౌఖ్యమిల నణుమాత్రమై పరఁగు దాన
నొదవు పాపంబు భూమిధరోపమాన
మై నిలచు నేటి? కిట్టి తుచ్ఛానుభవము? 123
- క. సరసాన్న పానములుమం,దిరమునగలిగియును తిరియ దివిరెడుగతిభా
సురకులకామినులుండఁగ, ధరణీశ్వర! యన్యవాంఛదవులంజనునే?
- ప. ఆనిన నతండచ్చోటిమాటలుగీటునం బుచ్చుచు క్రమ్మట నిట్లనియె.
- సీ. బాల!నీపీక్షణబాణముల్ నామీదవ్రాలి దేహంబుదూరకయమున్న
తరుణి! నీమధ్య కేసరినామనోగుహ నెనసిప్రాణంబులు గొనకమున్న
తరలాక్షి! నీయానందతినామోలను*యట్టాడికాలరాయకయమున్న
పడతి!నీనూగారుపామునా యెదుటఁగన్నట్టిప్రాణము గ్రసింపకయమున్న

* 'మట్టాడి' యని పాఠాంతరము.

తే. ధర నహింసకు మిక్కిలి ధర్మపథము
లేదనెడుమాట నీమది బాదుకొల్పి
ప్రేమ దొలుకాడ స్వరతాపవీడవీడ
నన్ను దయ నేలుకోగదే? నన్ను తాంగి.

126

వ. అసిన దద్యహావతంసం బిట్లనియె.

127

ఉ. నాలుక నంటినంత నె ఘనంబుగఁ జేదగు వేము మీఁదరొ
గ్రాళినడంపదేహమున కంచితసౌఖ్యమొసంగు మెక్కుచో
మేలగు మాధురింబరంగు మీఁదట ప్రాణమెడల్పునాభి యా
పోలిక తెల్లమా పిదప పుణ్యము పాపము నేయువారికిన్.

128

వ. కావునఁ బ్రస్తుతసుఖంబు నభిలషించి ఘోరదుఃఖంబు నొందకుమనెనః
దధ్ధారుణీవల్లభం డి ట్లనియె.

129

సీ. నుదతి! నీజంకెన చూపున బెదరించు నతిగంధపాడిబూది జల్లుమేన
తెరవ! నీకొనగోళ్ల చుదుకులంటఁగజేయుతరభాషి! నెఱవేళెత్తరామోదు
చతురాస్య! నీబాహులలికలబంధించుసరిగళరవమంత్ర సరణి నెఱపు
కోమలి! వరకుచకుంభముల్లాన్పించు చెలి! యధరామృతసింధువానఁగ
తే. నాతి! నీదేహవిద్యుతిజ్యోతినిలుపు, పడతి! నీనెఱగాలిచే బాఁజిమ్ము
పంకజానన! ననుబట్టిబాధపెట్టు, గడుసువలరాచభూతంబువిడుచుఁగాని.
క. వేత్రయొక సరణినామది, మీఱిన తాపంబు చెడదు మీ నేక్షణ! నం
దేటికృపంగనుగొనుమిఁక, మాతాడకుమనినఁగుపితమాననయగుచున్.

క. నోటికి వచ్చినగతి యిటు, మాటికి దుర్భాషలాడ మనుజేశ్వర! నీ
కేటికి? ధర్మముచెడి మముఁ, బొటులకాసింపనీదు పోడిమిచెడదే.

చ. అనవుడు తోకద్రొక్కిన మహాహివిధంబునఁ గోలఁబెట్టు దా
కిన పులిరితి బిట్టదరి కిన్కమనంబుననుప్పతిల్ల లో
చనములు నెఱ్ఱదోచ వెలుచం దనుగడ్దొను రాజుఁగాంచి
ల్లిని తనుబట్టునో యనుచు మీనవిలోచన జంకె నెవ్వుదిన.

133

క. దుర్మార్గుడు కామాంధుఁడు, ధర్మవిహీనుఁడువీడు తలఁచినతలఁపులో
నిర్మూలము చేసి కృపా, భర్తాచలధన్వినన్ను భావింపఁజొకో.

134

క. పులిబారిఁ జిక్కిఁదేనువు, మేలగంగాలేనికరణి మీఁదెలుగని యీ
పలుగాకి బారిఁజిక్కితి, తలఁగిచనంజాల నింక దరి యెయ్యదియో!.

సీ. వీని నెట్టులయిన విడఁజిమ్మిపోయెద నంటినాయబలను న్యాయసహిత
ధర్మమార్గముల బోధయొనర్చితలఁగెద నంటినామున్ను నేనాడినట్టి
పలుకులన్నియునునిష్ఫలములై చనురద్ది చేసియెవ్వరికైనఁ జెప్పికొందు
నంటినామఱివీనికంఁటెనిక్కడ నెక్కడగువాఁడు లేడుకోపాగ్ని శిఖల

తే. మడియఁ జేయుదు నంటినా పుడమితేనిఁ

గూల్పుట మహానుపర్యనిగూల్పుకంఁటె

నెక్కడగుపాపమని యందు రెల్లబుధులు

గాన యెద్దియుపాయంబు గానఁబడదు.

[దోఁ

క. అని చింతనొందుసమయంబుననొక్కయుపాయమురగభూషణకృపఁ
చిన నబ్బలారత్నము, జనపతి కనుకూలయైన చందముదోఁపన్.

ఆ. కాలయాపనంబు గావించిభూపతి, సాగనంపి తండ్రి సంధిదప్ప
నింక నిలుపుదాన నేనంచు మదినిశ్చయించి యతనితోడ నిట్టులనియె.

ఉ. ఎన్ని విధంబులక వలవదేమిటి కీతమకం బటన్న నా

విన్నప మొక్కటైన నృప! వీనులఁజొన్నపు నీకుఁ గట్టిగా

నన్ను పరిగ్రహించెడి మనం బిత నింగిని మాన్పువార లీ

యున్న జనంబులోఁగలరె? యుక్త మయుక్తము నెన్న నేటికిన్. 139

మ. ననుసంతోషము నొందఁజేయుటయె మిన్నా యంచు నూహించితే

ని నరాధీశ్వర! యేడునాఁడు లేడమియంగావలెక నేటికిక

జనఁగా భూనగధీశ! పూజనలుపక నాయంబు మావంగడం

బున నేనట్లయొనర్పఁగావలయు ముప్పుటలే వివాహార్థమై. 140

ఉ. నావుడు సమ్మతించి జననాయకుఁ డింటికేబోయె బోవ త

త్వాననశీల యంత తలిదండ్రులకాగతించెల్పు వారు ధా

త్రీవరు దుండగంబు సునతీమణి పూనికయంత వ్రాసి స

దాభవుఁడు వీరసంగయకుఁ బంపినఁగాంచి యతండు నెమ్మదిన్. 141

చ. హఠహర! యెంతపాపమున కాస్పృశవృత్తి వహించె నేడు భా

స్కరధరణీతలేశ్వరుఁడు చంద్రిణి నేక్రియవాంఛఁదీర నే

పరిణయమాదు? నాకుటిలభావుని నేక్రియ దెప్పరింతు? నే

సరణిఘటించునో శరభ సాఖనమూర్తి యటంచు నత్తఱిన్. 142

వ. చింతాకాంతుం డై యున్నతరి తజ్జనకాదు లతనియొద్ది కరుదెంచి

తన్ముఖంబున నావృత్తాంతంబు విని బలవద్విరోధంబు చెందుట భా
వ్యంబుగాదు కళ్యాణోత్సవంబు సమకూడదు రహస్యంబుగాఁ జని
వివాహాంబోనర్చుకొనివచ్చుట మే లని నిశ్చయించి యాస్థితి సంగ
య్యతోఁ దెలిసి యతనిం నొడంబఱచి పెండ్లికొడుకుం గావించి
యొకయు త్తమాశ్వంబుపై నెక్కబనిచి యుచితపరివారంబుతో
తే, తారు వేడుక వెడలి యొంకారపురము: [నేగి.

జేరఁ బోవుచుఁ దమవార్త వారి కెఱుక
పఱుపఁ దగువారిముందటఁ బంపి తోనె
నాటిరాత్రియె యేగి రన్నగరమునకు.

144

చ. సిరి దళుకొత్త నిప్పగిది జేర నిగూఢత వియ్యపిల్లు స
త్వరమునఁ జొచ్చి యప్పుడ వివాహము నేర్పునఁ జేసి తద్వధూ
వరులహయంబుపై నునిచి బంధులతో నరుదేరి యప్పురం
బురువడి నిర్గమించిరి మహాత్ముకతం విభవంబు మీఱఁగన్. 145

ఉ. భూరిగుణాద్యుఁ డిప్పగిది బోవుచునుండఁగ నంతలోపలఁ
జారుఁ డొకండువచ్చి ధర జాగిలిమ్రొక్కి మహీశ! నీమదిఁ
గోరిన చంద్రిణీమణిని గొంకక నొక్కఁడు పెండ్లియాడ పెం
పొ రహినేగె దానవరసాధివవర్చు డుదగ్రకోపుఁడై. 146

మ. అవురా! యెంతకువచ్చె నానువతి సూర్యన్దొల్చి నిన్దాంతు మూ
డవనాఁడొం డొక మాయఁబన్ని నను వీడంజేసి లోలోపలఁ
ధవునిం బిల్వగఁ బంచి తోన గనియెఁ నమ్మంగరా దెయ్యెడం
జివురుంబొడులఁ జేలనై విడిచితిఁ జేజిక్కు కాంతామణిన్. 147

చ. భువి పులిసోటికండఁగొనుపొలిక వేడుక నేవరింపఁగో
రు వనజనేత్రిదోడ్కొని యొరుల్ గనకుండ వివాహుడై సుఖాం
ధవుడయి యేగె వానిపటుదర్పము గీటణగించి యిప్పుడా
యువిదమరల్చి తెత్తు నని యుగ్రదవానలరేఖ మండుచున్. 148

శా. సేనానాథులఁ బిల్వగఁ బనిచి యక్షిణోద్ధతి స్తీరలా
హీనాత్తు న్నడియించి తత్పునతిఁ దెం దేగుండు మీవెంటనే
నేను న్వచ్చెదనందుఁ బంప భటదంతిస్యందనాద్యాదిసే
నానీకాభియుతంబుగాఁ గదలి రుద్యద్బాహుదర్పంబులన్. 149

శా. ఆరీతిక్ జని వారలందఱు వివాహాయాతమర్త్యవళిం
 దూరం బేగఁగనీకఁ జాట్టుకొన నిర్దోషాత్ముడౌ వీరసం
 గానాధ్యండు హయంబునెల్లి రిపుసేనాళి నిల్వోకించి యిం.
 కేరీతిక్ జనవచ్చు శత్రువులనే నెబ్బంగి నిర్జించెదన్. 150

చ. పటుతరదర్పమొప్పు పరిపంథులఁగూల్పుగ శక్తిచాల దే
 నట నిటఁ దప్పరించిన నాయితుగాదు లతాంగి జేకొనం
 గుటిలమహాధవుం డిటుల కొంకక నాపయి దాడివెట్టి హా !
 కటకట! కాంతనిచ్చి చనుకంబై శరీరము వీడ మేలగున్. 151

ఉ. కాంత నెపంబువెట్టి నను కత్తులపాలుగఁజేయఁ బూనినేఁ
 డింతకు దెచ్చినాడు హృదయేశ్వరుడా శరభావతారుడా
 మంతయునైన బ్రాణమున కాసయొనర్ప సతీలలామకై
 చింతయొనర్తు సేనగలిసెన్ వెరవెద్దియొకో తలంపఁగన్. 152

వ. అని యొక్కింతసేపువిచారించి యంతలోననే తెలివొంది యకారా!
 పాంచభూతికవికారంబున కెంతతలంపుపుట్టె సకలజగత్సంహారకార
 ãం బై నత్రిపురారింగొలుచువారల కసాధ్యంబులుం గలవే? యని
 నిశ్చలచిత్తంబున నిమిలితనేత్రుడై యీశ్వరపదధ్యానంబుసేయు
 నంతలోన. 153

శా. కాశీదుర్గలుపక్షముల్ రవిశశిగ్లానేత్రముల్ తీవ్రదం
 భోళిప్రాయనఖంబు లష్టచరణంబుల్ వ్యాధిమృత్యువులు లు
 త్తాలజ్యోతిశిరద్వయంబు తటిదుద్యజ్జిహ్వలౌర్వానల
 జ్వాలాభైరవకుక్షిపక్షములు దీవ్యద్వాహుసాహస్రమున్. 154

చ. తనరఁగఁ గానుపించి మది తల్లడమంపకు వత్స! శారభం
 బననగు మూర్తి నే నిటదయామతిదావకవాంఛదీర్పఁగాఁ
 బనిగొని వచ్చినాడ నవపద్మదళాయతనేత్ర! వేగఁ జే
 కొని పరిపంథిసంతతులఁ గూల్పఁగఁజాలుదు వంచు బల్కుచున్.

తే. పావకాస్త్రస్వరూపమై పరఁగుమండ
 లాగ్రమొకటిచ్చి యాయుజ్జ్వలాయుధంబు
 శత్రువులమీఁదఁ జలిపింప జ్వలనశిఖలు
 దీనఁ జనియించి తచ్చమూహానిఁజేయు.

చ. అనుచు దిరోహితుం డిటులఁజెప్పగఁ దెప్పిరి యద్భుతంబుగాఁ
దనకరమందు వాడియడిదంబుఁ గనుంగొని మోదమంది సం
గన తనతల్లి దండ్రులకు ఖడ్గముఁ జూపి ప్రసన్నుడై వచిం
చిన శరభేశభాషితవిశేషము సర్వము తెల్పి యంతటన్. 157

ఆ. సంతసంబెసంగ సకలబంధువులకు, జడుపువాసియపుడు పుడమివడకఁ
గడలుప్రీలలీలగర్జోపమాన మాసింహనాద మెలమి నేయుటయును.

వ. అమృతాశ్వని వినుచుతనె పరిపంథివరూఢినీసముచ్చయం బెల్ల బెడరు
గదుర డిల్లపడిచూచుచున్న సమయంబున వారిపిలువ ననుగుణించు
మానవపతి దానును భయకంపితతనంబుడై దాయనోడి తత్కృతి
తోన్నతకై లారోహణం బొనరించి కనుంగొనుచుండె సంతనబ్బు
లంబులు నిజసేనానాయకప్రేరితంబులై ధైర్యంబు నవలంబించి
యసిముసలముద్గరప్రాసాదిసాధనంబులతో సమరాభిముఖులై
యొక్క పెట్టుకవిసిన నవ్వీరసంగమేశ్వరం డత్యంతభక్తితాత్పర్యం
బున శరభసాభువమూర్తిందలంచి పావకాస్త్రస్వరూపుడైన నిస్త్యిం
శంబొఱ వెఱికి పావృట్కూంచులోపమానంబుగా జల్లిపించిన దత్త
ద్గంబువలన సంవర్తసమయతాండ వధురీణత్రిపురహల ఫాలాంబుజో
ద్భూతతేజోమూలికాభీలం బై యొక్కయనలం బావిర్భవించి త
దైవ్యులంజట్టుముట్టి దహించి పంచతేజ్వంబునొందించిన నందొక్క
శరణుంగవుప్రాణంబుల బ్రహ్మరంధ్రంబులవ్రచ్చుకొని తేజోరూపం
బునపివంబున కేగునవసరంబునఁ దత్కేబరంబామోధనబహిష్కృతదే
శంబునఁబడిన వీరసంగయ గనుంగొని. 159

ఉ. అక్కట! మోసమయ్య శరణాగ్రణిజీవముఁ గొంటి నెక నా
కెక్కడి మోక్షమేడ యశమే టిది భక్తి? మదిష్టమూర్తినే
డిక్కడ భక్తహింస ఘటియింపఁగఁ బోలును వాడి ఖడ్గమే
నెక్కరణిణి సహింతు తనకీవగయున్నెటనుండి యుండెనో. 160

చ. అనుచు విషాదమగ్న హృదయాంబుజుడై గణపర్యతోడఁ దా
నును మృతఁజెందఁగాఁదలంచి యూల్కాను ధైర్యమునకటారిచే
కొని యద సూనునంటనె యొకో యని తచ్చరణుండు లేచి యో!
యనఁను! యిట్లేలేచేనెదని హస్తమునట్టి మదల్పే నంతటన్. 161

శా. శైలాగ్రంబున నున్న రాజవరుఁ డాచందంబు వీక్షించి స
చ్చీలుం డీతఁడు శర్వభ క్తతతి వంచించుడు నేనిప్పుడా
లీలంబోయి మదీయపద్మినతుఁ డై లేవంగఁబో నంతలో
గూలం జేయుదు మత్ప్రహారవిహతిం గొంచింపఁగా సంగయున్.

ప. అని తలంచి.

163

చ. గళహృదయాంశశీర తలకాయములక శశిహారనాయ కో
జ్వలమణిశాటికామకుటచర్మలెడల్పియు గొప్పశక్తిచే
వెలయు శివాక్షముల్ గిరిశపేటిక కావిపటంబునుక జటా
వళిభసితంబు దాల్చి గణవర్యుని చందముఁదోవ నత్తటిన్. 164

క. చనుడెంచి యెదుటనిలచిన, జననాయకుఁ గాంచివీరసంగయ్య ముదం
బునఁ గేవలశరణాగ్రణి, యనియెదురుగ నేగి మ్రొక్కునంతటిలోనన్.

క. కేల నున్నట్టి శితకర, వాలంబున నతనిశిరమువైవఁగ నదిపూ
మాలికయై కంతంబున, వ్రేలె ధరావల్లభుండు ప్రీడంజెందన్. 166

క. ఆక్షణమున గిరిజేశ్వరుఁ, డీక్షేంద్రము నెక్కి నిర్జరోత్కరయుతుడై
సాక్షాత్కరింప సంగయ, యక్షీణముదంబుతోడనతనికేనతుడై. 167

మాలిసి. శమనమదవిభంగా! చంద్రఖండోత్తమాంగా!

కమలనిధినిపంగా! కాళికాత్తాబ్జభృంగా!

యమృతనిజనిభాంగా! హస్తసంభక్తరంగా!

దమిసుతగుణసంగా! దైవవేశ్యాభుజంగా!.

168

తే. అనుచు వినుతించు నాతనిఁ గని శివుండు

వాంఛితం బెద్ది వేడు మోవత్స! యనినఁ

బెండ్లివారికి మాకు నీపుణీవిపత్తికి

దావకీనపదం చిమ్ము ధర్మవాహ.

169

ప. అనిని శర్వం డిట్లనియె.

170

క. శ్రీవీరసంగసంతత, కోవిదనుతసుగుణసంగకువలయపతి దు
ర్భావుఁడు వీనికిమోక్షం, బేవిధి నివ్వంగవచ్చు నెఱుంగవెయనినన్.

శా. స్వామీ! యిట్టుల నానతీయతగ దీపరవ్వంసహాభర్తచే
నే మీపాదముఁజూడగంటిఁ గడువర్ణింపంగ నీచిహ్నముల్
దా మై దాలిచి మిమ్ముఁగల్గొనియె నీతం డెన్ని చందంబులక

సామాన్యం డనియెంచుబోక దయమోక్షం బిచ్చి రక్షింపవే !. 172
 చ. అనిన దరస్మితాంచితముఖాంబుజాడై పరమేశ్వరుండు త
 జ్జనవరుఁ బెండ్లివారలను సంగయ నాతని యంగనామణిం
 గొని చనె రావ్యశైలమునకుఁ సుర లచ్చెరుసంద నట్లుగా
 వున శరణప్రభావము లపూర్వము లాత్మగణింప భూషరా! . 173

— బెట్టిదదేవరసు కథ. —

చ. అనిన బసవేశ్వరునితో బిజ్జలుం డి ట్లనియె. 174
 ఉ. తొల్లిటివట్టిముచ్చటలు దొడ్డగఁ జెప్పిన నెట్లు నమ్ముదుక
 గల్గయొ నిక్కమో? యపుడు గన్దొనవారలలోన నేరికిం
 జెల్లవు తత్ప్రభావములు చెప్పినయట్లుల నీగణాలిలోఁ
 దెల్లము చేయుమా యొకని దివ్యమహత్త్వముచూడ నిత్తఱిన్.
 క. అన బసవేశ్వరుఁ డిట్లను, జననాయక! యెవ్వరైన శరణావళి చే
 కొనవేలిగోరఁబోలరు, మునుపే?మిపుడేమి?తభ్యముగఁగనుమనుచున్.
 క. కట్టెడుట నిల్వఁబడ నీ, బెట్టిదదేవరసుగారి పృథువిక్రమ మా
 పట్టణభర్తకుఁ జూపఁగఁదొట్టిన సంతోషమాత్మఁదొలుకఁగఁబలికెన్.
 క. నృపుఁ డన్నమాటవింటివె, యపరిమితమహాప్రభావ యనునంతనె తాఁ
 గుపితాంతరంగుడై కా, శృపి గగనంబంటఁబెరిగె సభ తల్లఁడిలన్.
 చ. ఇట్లు వెరిగి బసవేశ్వరు నుద్దేశించి. 179
 నీ. సరసిజాతాబ్జ నక్షత్రగ్రహంబులుబారనూదునొ యోప్రవన్న హామ!
 మలజాదిసురలఁ బొమ్మలరితికరములఁ బట్టి యాడింతు నో భానుతేజ!
 యేడుసముద్రంబులిలవసంతంబుగాఁజల్లునాఁడుదునో ప్రసన్నహృదయ!
 యుర్విధరంబులొన్దొంటితోఁదాకించియురుము సేతునుమామనోవసంత!
 తే. యేమిమానసియనిబసవేశ్వరాక్ష, సంజ్ఞనొకగట్టు వెకలించిశయకనిష్ఠి
 కాంగుళిపునర్భవంబుచేనాకనమున, కెగరఁజిమ్మినదిబంతివగిది నెగనె.
 క. ఆరితి నెగయు గిరి గని
 యేరివయింబడునొ యనుచు నెంతయు సభలో
 వారెల్ల బెదరి గనుఁగొన
 బోరున నది పుడమిదొరగి పొడిపొడియయ్యెన్. 181

ఉ. అత్తరిలేచి బిజ్జలధరాధిపుఁ డంగముకంపమొంద న
త్వత్తముడైన దేవరసు నొయ్యనఁజేరి నమస్కరింపుచు
న్నత్తుడ క్రోధచిత్తుడ ఊమాగుణహీనుడ నైననాకు నీ
విత్తరిహార్తిచే నభయమియంగదే శరణాగతావనా!.

సీ. భీరహితపురామురారివీరాసీక మారకుండగు నాగహారిరూపు
ఘోరపరాక్రమ తారకదైత్య సం హారుడైనట్టి కుమారురూఢ
బారమేశ్వరభక్తిదూరదక్షువినాశ కారుడౌ వీరావతారురూపు
సీరేజభవశిరో దారణుండగు కాల భైరవమూర్త్యాఖ్య శూరురూ

తే. బోలు నీరూపు శమియించి పూర్వసరణిఁ

దసరి జనలోచనానంద మొనరిజేయు

మని నుతించిన నెప్పటితనువుఁదాల్చె

బసవముఖభక్తతతికి సంతసమెల్లర్ప.

క. వరగుణుండగు బెట్టివదే, వరసు చరిత్రంబు వినినఁ బఠించిన ద
నరుఁ డరితరిఁబారిగొని ను, స్థిరతరశుభసంతతులను జేకొనుధరః

క. కావున ఘనుఁడీ బెట్టివ, దేవరసయమహిమలిట్టి తెఱంగగు మఱియ
భూవిదితంబుగఁ జిత్రము, పాపనగుణవీరభద్ర పార్థివ వినుమా

క. కలిదుర్తాయారహితుఁడు, సలలితజంగమపదాబ్జజాతామిళితుం
డలఘుతరకీర్తియుతుఁడీ, గిలకదమారయ్యయితనికృతమెఱిగింత

— ౧౧ గిలకదమారయ్య కథ. ౧ —

సీ. తనువునభిప్త లేపనమొప్ప నొనరించి గండపెండెరమొక్క కాలిఁ
కరకచల్లాణంబు కాసెతోబిగియించి, కటికంపుపోగు లేప్పడధరి
గళమునపాలకాయలసంకుసరులేసి ఘనమైనమేనయోగములుద
ఫాలభాగమునందుఁబ్రాణలింగముసెల్విపసిమిమిరెడుశాల్వపైని

తే. కన్దోనల కజ్జలముదిద్ది కావిబొట్టు

ఫలకమునఁ బెట్టి నాభితలమున ఘంట

నునిచి యొకకేల గిలకయు నొక్కకేల

బొమ్మయును బట్టి కళ్యాణపురమునందు.

ఉ. పంచన యేమిలేక గణవర్యగృహంబుల కేగి గిల్కవా

యించుచుఁ గేలిబొమ్మ నటియింపఁగఁ జేయఁగఁజూచి వారు వ

న్నించి యొసంగు కాంచనమణిప్రచయాంబరవస్తుజాలముల్
కొంచుచెంచి భక్తవరకోటిసమర్ప లొనర్పచున్నెడన్. 188

తే. ఆవిధము జనులంతట నాడుకొనగ
విని గణాచారి సంగయ్య యనెడు భక్త
పుంగవుడు తీవ్రకోపవిస్ఫూర్తితోడ
మారయాఖ్యునిబిలిపించి తూలిపలికె. 189

ఉ. మాయలబొమ్మ వట్టి పలుమారు నటించగఁజేసి దాన నా
దాయముగూర్చి శైవగణతండసమర్ప లొనర్పకున్న లే
దాయనె వేతెయొక్కసనయంబగు కాయక విట్లు సేతయే
నాయము మాననూనదగు నాధరణీస్థలి భక్తకోటికే. 190

క. మేదిని శరణులు లింగవి, నోదంబులు సితరమగు వినోదానుభవం
జేదిక్కున నొనరించిరి, సీదగు చరితంబుదలఁప సింద్యం బయ్యెన్.

తే. కుండచరపుర కుమ్మరగుండవిభుఁడు
చుప్పటలు వేసి చారమచక్రవర్తి
హరుని నాడించి రాగతి యవలంబుచ్చి
మాయచే బట్టి యాడింప నాయమగునె. 192

చ. అనవు డతండు మ్రొక్కి వినయంబున నిట్లను సంగమేశ ! నీ
యనుమతి యట్లుగాఁగ ననయంబుఁ జరించెదఁ బొమ్మ యింకఁ జే
కొన నని పల్కి గేహమునకుం జని యెప్పటిరీతికాయకం
బునకయి యొక్క మేటిగణపుంగవునింటికేబోయి యచ్చటన్. 193

చ. అలరకరస్థలింగమపు డాత్మకరంబున నిల్చి వింతగాఁ
గిలిగినాగ గిల్క యొకకేలఁ గదల్చగ హస్తపద్మసం
కలితభవుండు పట్టదముకై వడి గంతులువేయఁజొచ్చె వి
చ్చలవిడి చూచువారు మది సంతసమందఁగ నంతలోపలన్. 194

ఉ. శైవగళోత్తమాంగకరసారసక్షముఖాంగదేశయు
క్వావనలింగముల్ ప్రథితకాంచనవీతనియు క్తలింగముల్
స్థావరలింగముల్ గదలి తాండవమాగతినాడఁజొచ్చినం
భావములందు నద్భుతము పర్వగ భక్తవరేణ్యు లొండొరుల్.

తే. మేటికలలోన వస్త్రంబు మూటలందు

కరతలంబున నున్న లింగములు గంతు

లేయఁగాఁజొచ్చె యిదియేమి మాయమొక్కొ?

యనుచు నందఱు బసవాలయమున కరిగి.

196

ఉ. ఆతనిఁగాంచి తన్నటనమంతయుఁ దెల్ప న్నలింగమూర్తి ము

న్నా తెఱఁగొటఁజిత్తమున నద్భుతమందగ శంకరద్విజ

వ్రాతము పూర్వశై వనికరంబులు స్థావరపీఠలింగసం

ఘాతము నాట్యమట్లనె భయం బెదనొందంగ వచ్చిచెప్పినన్. 197

మ. పరిశీలించి మటంచు నున్నయెడ నొప్పుం బట్టణోదంతముల్

నిరతంబు నివనుపించుచారుఁ డొకఁ డోలినవచ్చి సేవించి యో

వరమంత్రీశ్వర! యిప్పురాంతరమున న్వాక్రుస్వఃగా రాని చి

త్రరసంబొక్కటిఁ గాంచివచ్చితిని దధ్యంబెట్లనన్ దెల్పెదన్. 198

వ. గిల్కదమారయాఖ్యుం డొక్కభక్తసత్తముండు.

199

తే. బొమ్మనాడించి తల్లభి పూటపూట

నయ్యలనుబూన్ప సంగయ్య యనెడిభక్తుఁ

డీసరణిగూడదన బొమ్మ నెడమకేల

లింగమూర్తి నాడించె భక్తాంగణముల.

200

తే. మాదఁ డింతటి భక్తుఁడో? మదనవైరి

తనకుఁ దా నాట్యమాడె నాతండు చెప్పి

నటుల సీచిత్ర మెచ్చుటనైన గంటి

మే? యనిన దండనాథుండు మెచ్చి యపుడు.

201

క. వారందఱితో సంగయ, గారి శుభాగారమునకు గ్రక్కునఁ జని జో

హరుతగలింగనర్తన, కారణమునఁ జోద్యమంద ఘనపదములకున్.

క. జోహారుసేయ నాతం,డాహా! యిదియేమి వింత? యధికులు మీ రి

ట్లూహింతురె? యనిక్రమ్మఱ,నాహరభక్తార్యవితతియడుగులకొరగెన్.

వ. తదనంతరంబ.

204

చ. బసవండు సంగమేశుఁ గని పల్కెను గిల్కదమారశూరి కి

వసద్యశబోధసల్ప మము నందఱ నిత్తటి లింగమూర్తిచే

బసచెడి మోదచేసితివి బాపురె యాతనిచర్య లెన్నఁగా

చిసరుహగర్భశేషగిరిభిద్దురుముఖ్యుల కైనశకన్తమే.

205

జాయనసప్రవర్తి సుకృతాత్మఁడు సూన్యతవాక్యఁ డిమ్మహిన్. 214
 డి. ఈతఁడు మోగులూరఁ జరియుంపుచుఁ దా నొకనాఁడు పుష్కరో-
 ద్భూతమరందపానపటుతుందిలపట్టదమేచకప్రభా
 కై తవకందదర్శనవికస్వరహృచ్చిఖభాసితప్రభూ
 జాతకుడుంగమాసరసి సై కతదేశమునందు నొక్కచోక. 215

తే. కలితపద్మాసనస్థుఁడై కనులుమాసి
 జపమొనర్చెడి జంగమ సార్వభౌము
 ధీరు నురులింగ మనియెడు దివ్యపురుషుఁ
 గాంచి యల్లంతనుండి జాగఁబడి మ్రొక్కి. 216

చ. నిలచిన కొంతసేపటికి నీలగళాపరమూర్తియైన య
 య్యనఘుఁడు మానవృత్తి నిడి యత్సులువిప్పి కనంగనంతలో
 పల్ల దిరుగంగ మ్రొక్కిచెలివాడ మనుష్యుడ నెద్దయాఖ్యుడక
 ఖలుడను నన్ను శిష్యునిగఁ జైకొని వేగ కృతాన్ధఁజేయవే! 217

క. జననియుజనకుఁడు దాతయుఁగునదై వముగురుఁడునీవగతియును నీవే
 యని నమ్మి నిన్నుఁ జేరితి, ననుకరుణాదృష్టిగనుము నతజనపాలా! 218

చ. అనపు డతండానర్పు వినయంబున కెంతయు బ్రీతిజాగి హీ
 నున కెటులియ్యగాఁదగు మను ప్రభులింగము నన్నగొంకలోఁ
 దెనఁగొన కొంతసేపతనిఁ జేర్కొనకూరకయుండి వానితో
 నినుమును వెన్న డేనెలుగ ప్రిగుణమెట్టిదో యేడనుందువో? 219

వ. అనిన నతం డిట్లనియె. 220

క. ఇప్పురి నెప్పుడు యుండుదు, చెప్పంబనియేమి కరుణఁజేపట్టిన మీ
 కప్పుడె నాగుణమగపడు,నప్పాయనిజాగి మ్రొక్కియతఁడిట్లనియెన్.

క. గురుశుక్రూషయెనర్చుచుఁ జిరకాలంబునకుఁ గాక చేకూరునె నీ
 యురువాంఛయనినమితియే, గృహచినన తెసేయువాడపాపనచరితా!

తే. అనిన ద్వారశవర్షంబు లధికభక్తి
 భూతిరుద్రాక్షధారివై భూతనాథ
 భక్తు లెదురైన మొక్కుచుఁ బరిచేరింపు
 మనిన నవుగాక! యసిహాయి యనుచినంబు. 223

క. ధీరులింగము బోధించిన, కరణిక గ్రమ్మరుచు వంటగట్టియ లొక మో

- పరుడున వారల గేహ, వరణములొ బయలనుండి వైచుచునుండెన్,
ఉ. ఈగతి మూడునాలుగయిదేమలు వుచ్చి యితండు వేడ్కచే
నాగురువద్యభవ్యకరుణాగతిచే ఫలియించు నంచు వే
వేగ ప్రభాతవేళ నిలు వెల్వడి నాటినినంబునందు న
ర్యాగమవేది యాగురునియంగణమందు జరించుచుండగన్. 225
- ఉ. నిద్దర లేచి యాఘనుడు సీలగళుక్ న్దరియించువేళ నా
పెద్దయ సంఘరించునడి నీనుల సోకిన నావుదూడయో
యెద్దొ యటంచు వాళియని యేడ్చెర మువ్వురుబల్కు నాతఁ డీ
ప్రాద్దునకబ్బె నాకు గురుబోధితమంత్ర మటంచు నాత్మలోన్. 226
- తే. కంటిభాగ్యంబుభ క్తినిగంటిగీర్తి, గంటి బెన్ని ధిగంటిమోక్షంబుగంటి
గంటి జ్ఞానంబునిక నేగడమలేక, యుంటిని త్తటిసిగురుమహిమవలన.
- చ. అని యిటుల న్నుతించుసమయంబున దద్దురు డేగుడేర నా
తని కతిభ క్తి మొక్కి యమృతప్రదమంత్రరహస్య మబ్బె మీ
ఘనకృప నంచు బల్కిన మొగంబున నివ్వెఱ దోప వాళి యం
చని మును తాను దల్చుమహితాక్షరము ల్తను వయ్యె వీనిన్. 228
- చ. పలుమరు బల్కు మంత్రమయి పాటిలె నొర ! తదక్షరద్వయం
బిల సితదర్పణా కతన సీశ్వరు డీగతి సంఘటించె నం
చలమినప్రేమ బెద్దయ ! కృతార్థుడవైతిని పొమ్మటన్న జా
గిలిపడిమొక్కి యేగె వడి గేగుచు బొంగుచు గంతు లేనుచున్.
- క. ఆరితి నరిగి నద్దురు, భూరికృప న్తంత్రసిద్ధి బొందినవాడై
ధారుణి జానెండెత్తున, ధీరుడు పెద్దయ్యమెఱసి తిరుగుచునుండెన్
- ఉ. అంతటఁ దత్పురాధిపతి యాత్మమునంబున నొక్కబావి ద్ర
వ్వంత మటంచు నుప్పరుల బిల్వగంబంచి యనుజ్ఞయాయ వా
రెంతయుఁ ద్రవ్వినక జలము లేమియు నూరక చట్టు వడ్డ దా
జింతిలి రాయి దొల్చు ఘనశిల్పికులక నియమింప వారలున్. 231
- తే. చేతనయినంతయాచట్టు చెండిచెండి, యించుకై ననుదానిభేదిం చలేక
విసివిభూపతికాగతివిన్న వింప, మదినివేటొందుదోచకమంత్రిజూచి.
- క. నీ కేమి దోచు నాశిల, యేకైవడి దెగు జలంబు లేగతి నూరుక
మాకేమి దెలియకున్నది, యాకూపము పనికివచ్చుననువుం జెవుమా.

- ఉ. నావు డతండు మ్రొక్కి నరనాయక! యొక్కటి దోచె నామదిం
దావకపట్టణాంతరమున న్యసించుమహాజనంబు లీ
బావి జనించుచట్టువయి బాదము లుంచెరయేని దీనిలోఁ
బావనసీర మూరు యిది భావ్యమయేని యొనర్పు మీ వనన్. 234
- ఉ. పెద్దల వారిఁ గన్గొని పురంబున నారసి సుప్రసిద్ధులౌ
పెద్దల నెల్ల నిచ్చుటికి బిల్వండు పొం డన వార లేగి యా
శుద్ధి యెటుంగఁజెప్ప విని చోటులనుండియె వారు వచ్చినన్
గద్దయ డిగ్గి మ్రొక్కి నరనాథుండు నద్భుతవారయుక్తుఁడై. 235
- ఉ. తవ్వినబావి డగ్గటి బుధవ్రరకంబున కర్థి మ్రొక్కి మీ
రివ్వల కూవనుండు దిగి యిద్దభవత్పదపద్మపాంశువుల్
నివ్వటిలంగఁ న్రొక్కు డవలీలగ సీరము పుట్టు నన్న వా
రవ్విధి సల్పినన్ సలిలమందు జనింపమి రాజాభిన్నుఁడై. 236
- క. ఉన్న యెడఁజారుఁడొక్కరు, డన్నరపతిగాంచిదేవయంత్యజుఁడొకరుం
డున్నాడుధరకుజానెడు, మిన్న గజరియించుపదము మెట్టుండుభూమిన్.
- ఆ. తన్నహత్త్వమెన్నఁదరముగాదేరికి, గాన వానిచేత నొనాయేమొ
వారిదీనిలోననూరఁజేయఁగనన్న, బిలువఁబనిచె నృపతిపెద్దయాభ్యు.
- చ. పిలిచిన వేగ వచ్చి తనపెంపు గనంబడ భూమి కెత్తుగా
నిలిచినవానిఁ గాంచి ధరణీపతియద్భుత మంది వీనిచే
సలిలము నూరు చట్టరు నసంశయ ముంచు డలంచి నూతిలో
పలికిల వీడజేయుట యుపాయముఁదోచిన సేయుమీవనన్. 239
- ఆ. ఆతఁడట్లు సేతునదియెంతపనియని, గురునిపదములాత్మఁ గుదురుకొల్పి
వాళియనినబట్టునదలియాచట్టుబి, ట్టెగసి బయలువడియెజగతివణక.
- ఉ. వెంటనె తియ్యసీరు వ్రభవించినఁ గన్గొని భూమిభర్త మి
న్నంటంగఁ బొంగి సంతసము నద్భుతము న్నది బర్వ సేడు ము
క్కంటియె కాక యన్యులనఁగాఁ జన దిల్లు మదీప్సితంబ నే
పంట ఫలింపఁజేసె ననపాయముగా నని యెంచి వానితోన్. 241
- క. అద్దందశూకహరున, కుద్ది యన న్యచ్చు నిన్న హేహ! గుణగణకా!
పెద్దలకుఁ బెద్దవైతివి, పెద్దయాభ్య! సీకు సాటి పృథివిం గలరే? 242
- వ. అని సన్నుతించునమయంబున. 243

సీ. ఇదియద్భుతం బని మదిగణించెడివారు పోడిమిచెడిచిన్నవోవువారు
నెవరితోఁజెప్పక యిండ్లకేగుడువారు నొకరిచాటుననొకరుండువారు
తలవంచియేమియుఁబలుకకుండువారు వెచ్చనినిట్టూర్పులిచ్చువారు
కాలియంగుళులతో నేలరాచెడువారు వెతలచేనాత్మలనిగుగువారు
తే. నగుచు నందలిపెద్దలు వగచుచుండు

సమయమున వచ్చి యురులింగనద్ధురుండు

తనకు మొక్కిన శిష్యుని నెనరు దొలుక

గ్రుచ్చి కాఁగిటఁ జేరిచి మెచ్చుదనర.

244

క. శైవాగమోక్తసరణి, న్బావనతరలింగమొసంగ భక్తవరేశాస్య!

సీవే నేనే నేనే, సీవే యిద్దటికి భేద మించుక గలదే!

245

క. జాతీశుండు బిల్లముచే, ఖ్యాతిఁ గనినపగిది భక్తగణములలో సీ
చేతఁగడు వన్నె కెక్కితి, మాతండ్రి! సీవు శిష్యమాత్రుడనగుదే!

తే. అనఘ! సీమామ పూర్వమై యస్తదీయ

నామధేయబు గలుగంగ నాకుఁ గోర్కె

పెరిగెనటుగాన నురులింగ! పెద్దయాఖ్యఁ

దాల్చు మని పల్క నాతఁడు దాల్చి వెలసె.

247

క. ఉరులింగపెద్దనిర్మల, చురితము సద్భక్తి సఫలఁ జదివిన వినిన

గురుకారుణ్యంబున ను, స్థిరవాంఛాఫలసమృద్ధిఁ జెందునరుండిలన్.

248

— శాండ్రంగ మారయ్య కథ. —

వ. అదియునుంగాక.

249

క. వేండ్రపుఁగినుకరనాదు, త్తండ్రివయింబొడమి వాని తలయిలఁగూలం
గండ్రించువేల్పుపగతుం, డిండ్రంగమారయ్యయితని నెన్నఁగదరమే.

వ. ఇతండు కల్యాణపురంబుననుండుచు ననుదినంబున.

251

చ. మొలచుట్టు న్వడిగోలుదాన నగుబల్తోలాపయిం గీతక

త్తులు నూలున్ ముసలంబు వామభుజమందున్ దాని కిర్వంకలన్

కలులొట్టుండిడ కట్లనిచ్చెనపిటుదం గొమ్ము కాల్చుందమున్

దలకోర్కముడిగుడ్డయున్ దనరఁబ్రోతఃకాలమం దెప్పుడున్.

252

క. నిజకాయకమునకై యం, గజరిపుపదపూజనములు గావించి మనోం
బుజమలర నేగిమర దె, చ్చిజనులకమ్మియు భనంబుఁ జేకొని యెలమిన్.

- చ. తనయులు సేరి వాడియడిదంబున నాత్మ కరద్యయంబు ఖం
డన మొనరించి శర్వనికరంబులు మొక్కిక్కగఁ దారకాద్రికిం
బనిచి భజించివచ్చి మునుపంటివిధంబున నంటికొన్న పా
వనశయవారిజాతముల భావగణార్చ లొనర్చు నిత్యమున్. 254
- క. ఈరితి ప్రతముసలుపుచు, మారయ నొకనాడు నగరమార్గంబునరా
ధారుణిపతి సభ కేగుచో, దారిన బసవండుగాంచి దండమొనర్పన్.
- తే. మగుడ నతియొనరించు నమ్మహితుఁ డేగు
పిదప బసవండు సభ కేగి వేగ మఱి
తత్ప్రసాదేచ్ఛ మారనిధామమునకుఁ
జనియె ముదమున మూడవజాముతతీని. 256
- క. చని పంపతులకు వందన, మొనరింపఁగ నుల్కి వారు దండేశుని గ
న్దొనియట్లుగోల్లునలుపుచు, వినయంబుననిట్లు లనిరి వికసితముఖులై.
- ఉ. పావన మయ్యె మాగృహము పాపము లెల్ల నణంగె బుణ్యముల్
ప్రోవుగఁజేరె ముక్తిసతిఁబొందుటగూడ ఫలించె గోరికల్
దేవరదార లిందు నరుదే నీక జా గొనరింప కీర్వరా
ర్చనవిధి సల్పఁగా వలయు జంగమవర్యులతోడ నీ వనన్. [మ
- ఆ. ఆట్లుగాకయనుచు నమ్మంత్రి శేఖరం, డపు డెవారలిడినయమ్మతమయ
హాప్రసాదతృప్తుడై తదనుజ్ఞచే, నెలమి నిజగృహమున కేగె నంత.
- క. కొండెదమాచయ ధరణీ, మండలపతిఁజేరి యాండ్రమారనియింటం
బండారిగుడి చెననిబలు, కొండెముగాదెలుపనత్తడు కోపోద్ధతుడై.
- క. అప్పుడె బసవామాత్యుని, రప్పించిటువల్కె మొగము రాజగమికే
తప్పలు లేవనితలఁచితో, చెప్పగవినరానివనులు సేయందగునే? 261
- మ. కులశీలంబులు నీటఁబుచ్చి విభుధోక్తుల్ గాలిఁ బోఁజేసి పూ
ర్వులచర్య ల్విడనాడి శాస్త్రనియమంబుల్ త్రోసి కల్లమ్మువా
రలయండ్లం గుడువంగ నెంచితివె సర్వజ్ఞుండవే యైనఁద
త్కులముంజూడక నీవు విన్న కయె కక్కుర్తిక బడం జెల్లునే? 262
- ఉ. చేతులుగోసి యీశ్వరునిచెంతకు నిత్యముఁ బంచుచున్న వి
ఖ్యాతి గణించి తేమొ యది గారుడమా టెలు గంగలేక నీ
వాతనిపెంపు మాకు ఘనమై కనుపట్టెద వన్న నవ్వి యో

భూతలనాథ! తన్నహిమ పొట్లుననాడుట నీకుఁబాడియే? 263

క. మారయ మదవిదళుని, మారయయనివినుతి కెక్కెమహి నెల్లెడనా
మారయమహిమోన్నత్యము, నారయ గాగల మెభూవరాధిపయసినన్.

ఉ. మాటల కేమి యీశ్వరసమానుఁడు వాఁ డనునంత నమ్ము న
స్ఫుటి యతండు ప్రత్యయముఁ జూపగ నోపినవాఁడయేని న
ప్పాటున సమ్మతింతు మని పల్కినఁ దప్పనవేశ్వరుండు మో
మోటుమి లేక వాని మహిమోన్నతఁ జూపెద రమ్ము భూవరా?.

క. అని పరివారముతో న, జ్ఞపపతిదోడుకొని వానిసదనంబునకుం
జనఁగనియాతఁడెదుర్కొని, వినయంబున మ్రోక్కిబసవవిభుఁడైట్లనియెన్.

చ. అకుటిలతావక ప్రతమహత్వముఁ జూచుట కిన్న రాధినా
యకుఁ డరుదెంచె గావున రయంబున వీతనికోర్కె దీర్పవే
సకలజనాక్షిపర్వముగ శంకరతుల్య! యటన్న నాతఁ డిం
చుక మది గొంకు లేక దనసుందరి దానును భక్తినమ్ము లై. 267

క. చెఱకులు నఱికినచాడ్పున, కలుకుకలుక్కునగనాత్మకరములునాల్లం
దఱిగికొనునంతలోనక, గరకంతునిపురికిఁజనియె గగనతలమునన్.

చ. అటు చని పార్వతీశుల పదాంతికమందున వ్రాలె నయ్యెడం
బటుగతి సిద్ధరాముఁ డనుభ క్తవరేణ్యుండు గాంచి వచ్చి మా
కిట నట నైసభూధరను తేలివివాదముఁ దెల్ప నేను వి
న్నటులను వీరభ ద్రవసుధాధిప! నీకెఱిగింతు నంతయున్. 269

క. ఆరితిఁ దనదుపదముల, మారాంతకచరణముల గ్రమంబునఁబడు నీ
రేరుహవదనప్పురుష, చారుకరాజ్ఞములుగాంచి శైలజ మదిలోక.

తే. అద్భుతం బంది విభుఁ గాంచి యనియె నీశ!

సంతతము రెండుపురుషహస్తములు వచ్చు

చుండు నేఁ డిది యేమొకో యువిదకరయు

గంబు నరుదెంచె దెలుపు నిజంబు గాంగ.

271

చ. అన విని శంకరుండు గిరిజాత్మజ కిట్లను సింధ్రమార డా

త్వసిరుపవ ప్రభావము క్షమక బసవానుమతింధరాధి నా

భునకెఱిగింప బూని తనతోయరుహసనహస్తవత్సముల్

నినుఁ గొలువంగఁ బంచె నన నెమ్మది బార్వతి సంతసించుచు. 272

ఉ. దీనజనానురాగ భవదీయపదార్పకసన్నహత్వముల్
పూనినుతింప ధాతృఫణిపుంగవజీవులకై నశకృష్ణమే?
మానితసత్యసంధులసమానతరారతులద్రిధైర్యులం
హేమానిచయాపహారులసమున్నతి తేజాలునీతికోవిదుల్. 273

చ. అని కొనియాడుచున్ గిరిజయాత్మలీలకచోమృతంబులో
కనికర సన్నతాద్భుత సుగంధము బంధురపాండురప్రభా
వినికృతహంసమైనసురవృక్షనుమన్నహదామమప్పుడా
ఘనకర యుగ్ధ యుగ్ధమున గట్టిగఁజుట్టి ప్రియుండు నవ్వగన్. 274

ఉ. అంతటఁ దత్కరంబులు శివాంఘ్రిలు సన్నిధినుండి ధాత్రికిన్
వంతగవచ్చె నత్ర పదవిం బరివేష్టితపారిజాత పు
ష్పాంతర సింధుపారణసమాగతపట్నద బృందరూంక్రియా
కాంతదిగంతరంబులైవరాజముఖ్యు ల్వైటగందిచూడగన్. 275

క. ఆరితి వచ్చి తత్కర, వారిజయుగయుగము పూర్వవైఖరియపుడా
మూరనికి నతనిసాధ్యిక, ధారుణిజనులెల్లజూడ దలెదెలింగెన్.

చ. అది గని విజ్జలావనితలాధిపుండ్రుతసాధ్యసత్రముల్
హృదయములోనముప్పిరి పహింపంగ శ్రీబసవేశుఁగాంచి యీ
సదమలచిత్తుసన్నహిమ స్వాంతమునన్ దెలియంగలేకనే
బదరితి కొన్ని మాటలవి పాటయొనర్పక నన్నుబ్రోవరే. 277

చ. అని వినుతించి మొక్కుచు ధరాధిపుఁ డాత్మగృహంబుఁజేరునం
త నచటిభక్తవర్యులుముదంబునమూరసఁగాంచిబాగురే
ఘనతరభక్తినిష్ఠలకు గాయజుసంహరసత్కృపారతిం
గనుటకు నీవే మేటి వికగల్గుదురే నినుఁబోలువారిలన్. 278

చ. బసవనిదూరనాడుజనవర్యుఁడులజ్జపహింపలోకము
ల్విసువకసన్నతింపనిజవిశ్వతకీర్తిలతావితాసము
ల్లెనలనలంకరింప గణధీరులకెల్లనుసంతసంబుమా
నసములనింపని త్తటిగనంబడచేసితి నీమహాత్మముల్. 279

వ. అని వెక్కువిధంబులఁ బ్రస్తుతింపుచు బసవేశ్వరప్రముఖభక్తులాత్మ
నివాసంబులుండెడి రట్లుగావున వీరభద్రావనీపాలా! యితని మహి
మం తెల్లెఱంగు. 280

క. ఈయీంద్రమారయ చరిత, పాయకసద్భక్తి వినిన బలియించిన ది
హ్లాయువునారోగ్యశ్రీ, శ్రేయస్సంతానవృద్ధిజెందు నరు: డిం. 281
వ. అదియునుంగాక. 282

చ. సుజనహితంబు సద్వీరము నూన్యతవాక్యము శాంతవృత్తి భా
వజరిపు పాదభక్తి గణవల్లభ దాస్యము దివ్యబోధ స
ర్వజనవశీకరంబుగతరాగత నైజగుణంబు లౌటచే
నిజగుణభాము: డయ్యె ధరణీస్థలి సీతఁడు మానవేశ్వరా! 283

శుభ సుజీంద్రుని కథ. శుభ-

వ. ఇవ్వుహఃత్తుండు కల్యాణగుణంబునం దనుదినంబు. 284

క. రేవణకప్పెంకత రా, జీవంబునఁ దాల్చి భక్తసింహుల యింద్లం
బావనభిక్షముఁగొని నై, జావాసముజెందిదాననక్షయలీల. 285

ఉ. వచ్చినజంగమావళి కవారితభక్తి భుజింపఁ బెట్టుచుకా
సచ్చరితుం డితం డనుచు సర్వజనంబులు సన్నుతంపఁగా
తెచ్చిన ఖ్యాత వర్తిక గణేతరులెవ్వరు వేలసంఖ్యలై
వచ్చిన నిష్టభోజనముల వారలదన్నుచు నుండు నంతటకా. 286

చ. జనపతి తల్క్రిమంబు విని నైఁచకదుర్జతి నా గుణాధ్యపం
చన మొనరింపఁబూని యెకసక్కముగా బసవేళతోడ ని
ట్లనియె మహాత్త! యిప్పురము నందొక భక్తుడువేలసంఖ్యవ
చ్చిన మనుజుల కిష్పితముచేకుర నట్లు మనోహరాన్నముకా. 287

క. అసివింటినదియెనిక్కమొ, యన్యతమో? బసవెడనియె నవసీశ్వర సీ
నినినంత మట్టునత్యం, బసఘాత్తుండతనిమహిమయఁబియ్యఁచన.

చ. కరమునఁబట్టి భిక్షగొనుకప్పెర గొప్పదిగాదు మానెడ
టరు దది నిండ తండులము లవ్వల నెవ్వరివేడ కింటికిం
బరువున వచ్చి సద్గురుకృపాగతి యక్షయమైనవాటిచే
గురుతుగ కోటిసంఖ్యజనకోటుల కాతఁడు పెట్టు నన్నముకా. 289

వ. అనిన నమృహీశ్వరుం డిట్లనియె.

తే. అట్లుబయినసంతతాన్నదానవ్రత, నివ్వుజైచరించు నిజసుజీంద్రు
మందిరమున గుడవ మాఁజ్ఞమైనది, నేడుపొదమనినన్యవతిఁగాంచి.

చ. బండరివల్లెనో మనుజవల్లభ! నీకెటు దోచె నట్లబో

దండరుదెండిపాగ మది దార్కొనుకూహకు మీర లేయు దం
దండరథాశ్వవీరభటదాససుహృజ్ఞనబంధుయు క్షుదై
దండిగ నేగుదెంచె వసుధావరుడాబసవండుతోడరాన్. 292

తే. అటుల తనయింటికేలేంచు నవనిజాని
బసవనామాత్యుఁ గనుఁగొని ప్రమదమాత్మ
నలరెనెదురేగి నిజగుణి యచటభక్తి
నికరములకెల్ల కేల్తోడ్చినిలుచు నంత. 293

ఉ. ఆతనిగాంచిపల్కె బసవన్న మహాత్మధరావరుండు నీ
ఖ్యాతికి బ్రీతిజెంది భవదాలయమందుభుజించువేడ్కచే
నీతరివచ్చినాఁ డితని యీస్థితముల్ ఫలియింపఁజేయవే
పాతకజాతదుర్విసినపాపకతాపకభావమేర్పడన్. 294

చ. అనిన మహాప్రసాద మని యందరిందోడ్కొనిపోయి మున్నుగా
ఘనతరభక్తిచే శరణకాండసమర్చులొనర్చి పిట్టుటన్
వననిధిగాంచి భక్తపరివారముతోడను భాసనంబులం
దొనఁగఁజేసి దివ్యమహిమొన్న తిసద్గురు సంస్కరించున్. 295

మ. కనభీరాజనఖాజపంక్తు లమరంగా వైచి యంతర్భుతం
బొదనుశాకశలాటినూపరసభక్త్యాఖాచ్చహయ్యంగనీ
న దధిక్షిరసమేతపాండుకలమాన్నం బల్లు వడ్డింపనే
మెదలిర్పన్ ఘజియింపమున్ కొనిరి భూమిపాలకుండాదిగిన్. 296

దండకము యీరీతి తజ్జెను లారోగణంబొప్పగాఁ జేయుచుం దారుర
మ్యాక్తు లిం పొందఁగా నొంపొరుల్ సారె నీభక్తవర్యప్రధానంబు
లెక్కింప వాక్కామినీనాథ ముఖ్యానరుల్ శక్తులేహుని తాజేయు
చున్నట్టియాకాయకం బెంత యీవచ్చికూర్చున్న సంఘంబు సంఖ్య
న్విచారింపఁగా నెంతయెవ్వారి కెవ్వారి నేతీరుగానిష్టమానట్టిచందం
బు సంప్రప్తిగావేడి వడ్డించె నారా భలీ నాగుమేలాయె నిట్లుండవ
ద్దానెతొంతానదాసక్రమంబుచు నీరీతిగా భోజనం బబ్బునం బిం
దుకంతైనముం దోఁచుదాయంగదాయంట నేపంటకం విసర్జించియే
తెంతు నంచున్ వహిన్ దోమయై వేయువర్షంబులున్నంతకంటెన్

గజంబై ముహూర్తంబ వర్తింపమేలన్న సంసంబునక పీనమాజైన
 వంశంబునం బుట్టి యేభోగము న్లేక చింతింపుచుక బెద్దకాలంబు
 జీవించుకంటెక ఊంబైన భక్తాధ్యక్షజ్ఞయందుట లేలటంచుక మ
 రిం గుత్తు కంటంగభక్త్యావళులైక్కి సంతృప్తిలేకయ్యయో! నెత్తిపై
 నోరుగల్పించితే నింకనుంగొన్ని భక్షింపవచ్చుక గదా యట్టుగా
 నేటికిక జేయఁదాబ్రహ్మ పాపాత్ముడంచాతనిం దూరుచుం గూని
 పాండు్యండు నాసాంఖ్యతోండాహ్వాయుండాదియావార లీజైనవం
 శోద్భవప్రణాం? మారారి భక్తాధ్యక్షలయియంత వారైరి యారీతిసీ జౌ
 ధ్ధవంశాభిమానంబు బెన్నీటిలోముంచి యేడాదిగా వీరశైవంబుచే
 కొందమంచుక వివాహంబులుక పండుగక బబ్బముల్ మున్ను
 మాయించుటక జేయుటలేదో! యీవస్తుజాలంబులక దండిగావండ
 లేదో! భుజింపంగలేదో! యహ! యిట్టిసౌకర్య మేమెన్నడుంగంటిమే
 వీరిచేనైనపాకంబు తీరిట్టిదో లేక శ్రీకంఠభక్తాభిగేహంబులందంత
 టక సౌష్ఠ్రవంబిట్టుగానుండునో యంచు నొనర్చుసౌఖ్యంబునం దా
 సగీల్కొంటచేకదా సర్వదేశాగతా నేకభక్తావళుల్ లక్షయతోం
 బదార్యేలు బండారి యిల్యైల్లగా లేక యేచోటికిం బోదురు రండు
 రండంచుచుం వడింగేరుచుక ద్వరందెం డటంచుక నురంబెత్తికొం
 చుక జరంబయ్యెనంచుక శిరంబంటికొంచుక గడుండియ్యమంచుక
 నడికబొపుకొంచుక గడకజూచుకొంచుక నైడక ద్రిప్పకొంచుక
 గడుంజుట్టునం జుట్టుచుక గట్టునం దేన్నుచుక నిట్టునంసీల్గుచుం
 వేడ్కుతో బిజ్జలాధీశు పూర్వంబుగా నందఱుంభోజనం బొప్పుగాఁ
 జేసి యప్పిమ్మటన్.

297

క. నిజగుణసన్న తిజేయుచు, నిజ గేహంబునకుఁజనియె నృపతిలకుఁడువా
 నిజనములహాహయనఁబూ, నిజగంబులు మెచ్చనితఁడు నెగఁడకభక్తిన్.

— ౭౭ మీమాంసుని కథ. ౭౭ —

చ. అనియునువీరభద్రవసుధాధిపుతో నను నాగమాంబికా
 తనుభవుఁ డీమహాత్మునికతంబున నయ్యె మదీయమాతులా
 వనివరదేశికేంద్రులకు వాద మదెట్లన విజ్జలుండువో
 యినిజగు కేంద్ర నింటభుజియించుటఁ ధా నతికోపచిత్తుడై.

298

శా.మీమాంసుం డిదియేలకోతలఁచ నీభూనాథుఁ డాత్మీయవం
శామందక్రమ మెల్లమిన్న కయె మాయంచేసి ధుశ్చేష్టుఁడై
కామించెఁగివ భక్తు లిండ్ల గుడువంగా నిట్టి దుర్వర్తనం
జేమాన్సింపకయున్న పాపమగునా కిప్పట్టునం చెంతయున్. 300

చ. సరగునపై నమైబలసి ఛాత్రసహస్రము గొల్వఁ బుస్తుకో
త్తరభరభృత్కరుల్ నడువఁ దప్పట కాహశశంఖభేరికా
దిరడములుల్లసిల్లఁ బరపీరభ యంకరమైతనర్చు మే
ల్చిరుదవితానమొప్ప వెడలెం గురు డందల మెక్కియుక్కునన్. 301

శా. ఈరితిఁ జనుదెంచి భవ్యతరకల్యాణాంతికోద్యానవి
స్సారాక్షోణితలంబున న్విడియ నవ్వార్తల్ భరానాథతో
చారుల్ దెల్పినలేచి యప్పడుసుహృత్సంఘంబుతోవేగన
చ్చారుండై చనిచొచ్చె నూర్యకిరణాసాధోవ్యవస్యంతమున్. 302

వ. చొచ్చి చనిచని ముందట. 303

చ. కనుగొనె నేలతోడుమణికాంచనభూషణభూషితుఁ మృగా
జనయుతుఁ గోపించనవిశిష్టనమంచితఘాలుగఁజే
శనిరుపమేంద్రజాల మనుసంచయసంపుటు నంగలిక్తచం
దనుస్ఫుటికాక్షమాలు గుణధాము నసాముని నైజదేశికున్. 304

ఉ. కాంచి నమస్కరించి మణికాంచనముఖ్యము లై నవస్తువుల్
సంచితభక్తి మ్రొలనిడ సర్వముఁ జూచి యితండు చిత్తమం
దెంచమదీయ భక్తియెడ నేమరఁడంచుముదంబు నొంది ము
క్తాంచితహార మొక్కటి ప్రియంబుగ దీవెనతోడ నిచ్చినన్. 305

చ. అదియరుతం ధరించుకొని యాకురువర్యునిభద్రదంతిపై
ముదమున నెక్కఁగాఁ బనిచి ముంగలకొంచనవేత్రహస్తుఁడై
పద తొలగుం డనంచును యవాయజనంబుల దా నడల్పుచున్
సదనము జేరఁదెచ్చి మణిసౌధమున న్నసియించి భక్తితోన్. 306

తే. సింహాపీఠంబునందుంచి చెంత నర్హ
మైన గద్దీయ తానున్న యచసరమున
బసవఁ డేతెంచి నిజశీకమునవసింపఁ
గాంచి మీమాంసుఁ డాత్మలో గనులుగదర. 307

- చ. సరవరుతోడ నిట్లనియె న స్థనిమ్రొక్కగ మోలగద్దెనై
సరగునగురుచుండె మదిజంకొకయించుకలేక యోగి యో
గురువరుడో యితండుప్రతికూలునిరాజసభాంతరంబులన్
దిరుగుచునుండ సీదగునె తెల్పుము వీర డెవడన్న నన్నుడే. 308
- ఉ. దేశికసారభామ! గణియింపగ నీతండు మర్త్యమాత్రుడే?
పాశుపతాగ్రగణ్యుడరిభంజనుఁ డాశ్రితపోషణుండు భా
షాశరదిందు సన్నిభ యశశపరిపూరితది క్షటుండు పం
చాశుగదుర్వికారహరుడంచితనూనృతవాక్యఁ డివ్వుహిన్. 309
- సీ. తనయిల్లు దోచవచ్చిన తస్కరులుగాల్పు
వంగకాయలొనర్చె లింగములుగ
జంగమం బుడిగిన ముంగలిజొన్నల
రాశి నుత్యములగాఁ జేసి యొసఁగె
బండార మొకమిండ భత్తునకిచ్చి య
ప్పటిగతినాకు గన్నడఁగఁజేసె
వాదించి సభవెలి వాడభక్తుల కేలి
నేలజాలై పాటపాలుపితికె
- తే. చల్లలమ్ముచు పురవీధిగోపపడతి
పంకమునజారి యొఱుగుచో బసవయనుచుఁ
బల్కునిటనుండి పడకుండఁబట్టెదాని
నితని మహిమపథం బిట్టి దిదియఁగాక. 310
- చ. శాత్రవలోకసంచయము సల్పి చతుస్పరిధిసమభ్యయా
థాత్రికివేడ్కమీర నను దక్షునిఁ గా నొనరించి మారభి
ద్ధోత్రశశాంకహిరశరకుండలినాథ సదృశుఁకీర్తికిం
బాత్రునిఁజేసి మాస్సె బసవండితఁ డెన్నినమంత్రిమాత్రుడే. 311
- క. ప్రతివాదిభయంకరుడూ, ర్జితశాంభవభక్తి ధనుఁడు జితపద్యస్థం
డితనిని సామాన్యజనుని, గతిచుల్కుగమీరు చూడఁగావలదనినన్.
- ఉ. వాలముదొక్కఁబడ్డ ఫణివై ఖరినాభ్యముపోయ భగ్గునన్
జ్వాలలుగ్రక్కు తీవ్రశిఖిచందమునన్ గనలొంది యోరి? భూ
పాలకయంటి వీవు పరవాదిభయంకరుఁ డా యితండు చాల్

- చాలుమదీయ సస్తిధివశం బగు నేనుడువెత్తదీనికన్. 313
- తే. వేదవేదాంతశాస్త్రాగ్రమాదులందు
మంత్రతంత్రోపధక్రియామహిమలందు
చోద్యమాంబులద్రజాలాదివిద్యలందు
నాకుసరివారుగలరె? భూలోకమునను. 314
- క. ఏనిత్యవలనదానా, తోవాదించుగలడనుచు దండేశునిది
కైక్కువెనడిరిగి మహాప్రభావం బేర్పడంగవైచె వాకట్టెలిపిన్. 315
- ప. ఇట్లు వైచిన. 316
- క. మనముననించుకంగొంకక, కనుగొనలక నవ్వి తనదుకట్టెదుటవనిం
చిననందికోలశాంత, య్యనుంగనిబసవయ్యనైంగనటుంజూపుటయూన్. .
- నీ. ఆలిపివత్రికయాతడడుగై కొని కొం కొకింతయులేక గోఱజిరె
మీమాంసుడదివోవతామసంబునచెడకకట్టివైచినదానిగాలమమరె
గడువడిక్రమ్మడి కనుకట్టువైచిన బుస్సుననెగనూది పోవజేసె
యిట్టితోల్కట్టడండేశుని మద్దింపవైచినశాంతయ్యచూచి తనదు
తే. పాదరక్షలు వదిలినమీడికెగసి
యొకటియాకట్టు హరియించె నొకటివాని
మోముపైబడి పండ్లాడ మోదె సభికు
లెల్ల విప్రయ చిత్తులై దల్లడింప. 318
- క. ఆదెబ్బకుమీమాంసుడు, మేదినిబడి మూర్ఖుడెది మెల్లనదనకే
లూనుకొనిలేచిబసని, పాదంబులమీడవ్రాల్చిప్రణామించెనిటన్.
- ఉ. మారటరుద్రమూర్తియసమానజగద్భరితాచ్ఛక్తిర్దిదు
ర్వారకళాప్రసూర్తి నినువర్ణన సేయంగ నెవ్వడోపు నీ
చారుమహాత్మ్యముల్ దెలియజాలక నెగ్గొనరించినాడ నా
నేరము లెల్లనైచి కరుణింపగదే శరణాగతావనా. 320
- క. దోషాచలమదసంహార, శేషునిమహిమంబుదెలియ నెఱుంగకఖలుండై
దూషించిభద్రుచేగని, పూషునిగతినన్ను జెందెభూనుతనీచేన్. 321
- స. అనివినుతించునాతని దయంగని శ్రీబసవండు బిజ్జలేం
ద్రునియెడవీడు కోల్పడసితోషము మీఱంగ నందికోలశాం
తుని మదిమెచ్చుచుం గృహగతుం డగుసిమ్మటరాజదేశికుం

డునచటవేడుక మదిఁ గడున్దది బర్వంగ వేగన త్తఱిన్. 322

5. మితశిష్యయుతుడై యసమతశుభకరం బైనబసవేశ్వరమందిరంబు
నకేగిన నతనిరాక యంత ధైహంబుననున్న దనతోడచారుం డొక్క
రుండు మొక్కుచు సవినయంబున. [లాప

3. తెలుపవచ్చి యిందుకొలుపుకూటంబున, నతఁడు దాను ననునయాను
ములవసించునంత నలుదెసఁగోడల, వ్రాసినట్టిభక్త వరులఁజూచి.

4. మీమాంసుం డచ్చెరువడి, స్వామీ! బసవేశ! యిట్టిసలలిత భక్తో
ద్దామాకృతిగనుప్రతిమల, కేమహిజీవములుగలుగు నెటులుండునొకో!

5. అనవుడుదరహాసితానన, మొనరఁగ నీకోర్కె యటులనుండునటులనే
గనుపించెద నిటుగనుమీ, యనిశరణానరించిపిలువ నక్షణమాత్రన్.

6. కీలూడి పడినకైవడి, నేలకు దిగనురికి తోడనే జీవములుం
గీలుకొన నందడింపుచు, కాలాంతక భక్తవర నికాయములంతన్.

7. జడముడుల్వడిన సవర గాముడుచుచు

జిలుగువన్నియల బొంతలు దులుపుచు

తళుకుమ నెడు శూలములు లీలఁద్రిప్పుచు

వీవనలను మేను విసరికొనుచు

వాలుగడ్డంబులు కేలజాడింపుచు

మొలకట్ల కచ్చడంబులు జెలుపుచు

జటిలమౌ రుద్రాక్ష సరములు విప్పుచు

కక్షఫాలలు భుజాగ్రముల నిడుచు

తే. నిలచిన తదీయపదముల కెలమి మొక్కి

మంత్రివర్యుండు నగుచు మీమాంసుఁ జూచి

తే. యనిన నద్భుతంబంది యాయమాత్య

నభినుతింపుచు నటగురుఁ డరిగె నంత.

328

క. బసవేశ్వరుఁ డెప్పటిగతి, వసుధీశ్వర రాజ్యభార వహుఁడై గణప
ద్భిసరుహ పూజలొనర్చుచు, నసమాన మహత్వయుక్తుడై విలసిల్లెన్.

వ. అని యిట్లు చెప్పి చెన్న బసవేశ్వరుండు వీరభద్రావనీశ్వరులలో మఱి
యు నిట్లనియె.

380

—ॐॐ కూలిచామయ్య కథ. ॐॐ—

మ. గణవర్ధ్యం డన వన్నె కెక్కె మహిసీకై కూలిచామయ్య స
 ధ్ధూవర్ణ్యవ్రత సత్యవాక్యనిలస ధ్ధాంభీర్యశేషాహి భూ
 మణపాదాంబుడ భక్తికామముఖ హృచ్చక్ర్యష్టసర్పూరితో
 ల్బుణశీర్త్య న్యహదీనరక్షణకళా! ప్రావీణ్యసంప త్రిచేన్.

331

తే. అతుల ప్రఖ్యాతిఁగాంచి కల్యాణమందు
 నిత్య మీతండు భక్తుల నిలయములను
 చేతనగు కూలిపనిచేసి చేరుధనము
 వలన జంగమపూజలు సల్పుచుండి.

332

క. ఒకనాఁడు రెపకడను, త్వుకలీలం బసవమంత్రిఁ జూచుటకై త
 త్ప్రకటాలయబాహ్యద్వారకవాటసమీపచత్వరంబుననొకచోన్.

సీ. అచటనుండియంత యంతజనంబుల సందడి కటునిటు జటుగనేర
 కొక్కింతనిలచి తానొయ్యననాస్థాన సదనముఁజేరంగ జని యగణ్య
 భక్తనముచ్చయ పరివేష్టితుం డగు బసవనిఁ గనుఁగొనఁ బడయలేక
 యెడగల్గెనలచి యయ్యెడనున్న వారలఁ గనిదండనాథునిఁ గనఁగనీరు

తే. పూర్ణమగు కోశమంతటఁ బొదివికొనిన
 మక్షికంబుల కైవడి మాదృశులను
 మిగుల నన్యాయ మిదియిట్లు దగునె? యనుచు
 నందఱువినంగ నాడ నయ్యసరమున.

334

సీ. వినికొందఱయ్యలు కనలుచుఁజూచి వీఁ డెక్కడనుం డిటకేగుడెంచె
 నెవరురానిచ్చిరి మాహాత్ములనెల్లఁ జలకఁగాగణించిపలుకఁజొచ్చె
 కైకూలిమాటలు గాదనకున్న వీఁ డేగతిబల్కు నిం కెన్నియేని
 గాన యిచ్చటనుండఁగానీక వెడలింపు డని మెడపట్టితోయంగ వెడలి

తే. కన్ను గవనీరుజారగగనలిమిగుల, కలతమది దేరమోము వెల్వలఁగబార
 జేరివం చకతఁజేరిచమటలూర, చనియెవగగూర నిజనివాసంబుఁజేర.

ప. ఇట్లు చని పరిభవచింతాడోలాయమానసుం డై యేమియందోచక
 నిజభవనాంగనప్రాతస్థితశాండిల్య మహీరుహమూల వితర్దికనాసీనుం
 డై యాత్మగతంబున.

336

చ. బసవనిఁ జూచి వేడ్కమది బర్వంగనేనట కేలపోతి త
ద్వసతి వసించునట్టి గణవర్గము నేటికిఁదూలనాడితిం
గసరున వారునన్ను డువఁగాబడి యుండఁగ మోసెనేడయో
కుసుమశరారి నిత్యమగు కూలికిఁబాసితి మోసపోయితిన్. 337

ఉ. పాపము లేమియు న్నొద్దువజేసెగదా గణవర్గమెల్ల రు
ద్రాపరమూర్తియైన బసవాధిపుఁ జూడగనీక కొల్వులో
జూపర నస్వనాతనువు నృక్కటజేయుట కల్పి కల్లుదా
రీపగిదిం దిరస్కృతివహింతురె థారుణి థారుణీరథా. 338

ఉ. ఏమిటఁబూజచేసె బరమేశ్వర యీబసవండు తొల్లి నే
నేమి కొఱంత జేసితి నశీష్టనిరంతర భాగ్యయుక్తుఁగా
నామహితాత్మునంచి లఘులైన దరిద్రము సంఘటించి బ
ల్బముల నొందజేసి తిది భావ్యమె నన్ను గణాలిలోపలన్. 339

క. కూరిమి నెవ్వరుసిరిగల
వారలకే కూర్తురనెడు వార్తయె ధరపై
నారూఢమయ్యె నీ విటు,
గౌరీధవనన్ను మిగులగాసియిడుటచేన్. 340

వ. అని యిట్లు పరమేశ్వరుఁ దూలనాడుచు సాయకంబున కలుఁగక జం
గమార్చనవిధిఁ దలంపక యుండె నక్కట. 341

శా.దండేశాలయమందు నెప్పటిగతిం దత్సూపకాకావళుల్
వండుంబూనినతండులప్రముఖముల్ వస్తువ్రజంబంతయున్
భాండాకంబుల నించునంతనవి గానంగామి విభ్రాంతితో
నుండన్ నేజని తత్క్రిమంబుదెలుప స్వీతాకుండై యత్తటిన్. 342

ఉ. ఎన్నడులేనివిత యిదియేమకొయిప్పుడుగంటి లింగసం
పన్నగణేశ్వరప్రకర భవ్యకృపారతియందుఁ దక్కువౌ
నన్నదిలేదు తొల్లియిది యద్భుతమై కనుపట్టె యేమి కా
కున్నదొ? యింకమీఁద శరణోచితకృత్యము లేమితప్పనో!. 343

సీ.అయ్యలబొడగనునంతనె నెదురేగియడుగులకొఱగెనోయర్హ్యపాద్య
ములొసంగనోశీతములనిల్పనోనేమముటుదెలియంగనోయడలగుగు
తలపులీడేర్చనో పంపినపనిసేయనో రుచికరముగాసారభోజ

నమొనర్పఁజేయనోనుమదామచందన తాంబూలములసమ్మదంబునొండ
తే. సలుపనో హంసతూలికా శయ్యల శయ

నింప జేయనో తత్పదసీరజంబు

లాత్తనో యేమికతమొ ద్రవ్యోత్కరంబు

మాయమయ్యె గణార్చనా సాయమొదవ.

344

చ. అనియిటు చింతనొందుసమయంబునఁ జారుఁ డొకండువచ్చి వం

దనమొనరించి యోబసవ! తావకసేవక విన్నవంబు హృ

ద్వనజమునం బరాకిడక తాలిమితో విను విన్నవెందు నీ

దినమున నిష్కరంబునను ధీరుఁడు భక్తవరేణ్యుఁ డొక్కచోఁ. 345

క. మారేడుసీడశివకరు, సీరోరుహమందునిలై నిగళద్యాప్నా

పూరితముఖుఁడై తతపణి, హరునిదూరుచునసించె నది యెట్లన్నఁ.

చ. గురుతరమైనలేమి సమకూరించి యెవ్వరికందరాని రా

సిరిగల దండనాథు గృహసీమకుఁబోవఁగఁ బంచి యచ్చటఁ

శరణులచేతఁ దాడనమొనర్పఁగఁ జేసి వ్రతంబుఁ బాపి యి

ద్ధరననువల్కుగాఁ గనుట ధర్మమే? నీకిది ధర్మపావనా,

347

చ. అనుచు వచించె నాబసవఁ డద్భుతమందుచు లింగదర్శణం

బునకయి కూలిచామయ విభుక్రమమంతయుఁ గాంచితప్పు న

చ్చైనని తదీయయాభవనసీమకు సత్వరవృత్తి నేకతం

బునఁ జని తత్పదాబ్జముల సొంత ధరాస్థలి జాగ్రమ్మొక్కుచుఁ. 348

ఉ. వీనతఁదోప ని ట్లనియె దేవ కృపారసదృష్టిమీరు నఁ

గానఁగవచ్చు లేనపుడు గానక మోసముఁ జెందినాఁడ నె

చోప్ప ననుఁబోలి దుర్మదవశుండు ధరాస్థలిలోన గల్లునే

జ్ఞానములేదు భక్తియును సౌజ్ఞయెటుంగ వివేకహీనుఁడఁ. 349

ఉ. కావున నింకనైన దయఁ గన్గొని నాయెడ తప్పులెల్లయుఁ

నావలఁదోచియేలుమెడ యైనగణార్చనవేళ దప్పుఁ ద

త్వావన జంగమావళిక్షుధావృధఁ జిక్కు దదీయసేవ నా

జీవనమూట మీరు మును చిత్తమునందె యెటుంగలేదొకో. 350

చ. అని యిట్లాత్మనిందయు భక్తోత్కర్షంబు దోఁపనాడుచున్నఁ బసవేశు

నింగనిచామయ్యభక్తియుక్తుఁగ్రమ్మటనమస్కరించునిట్లనియె. 351

శా. దేవా! నన్నిటు పెద్దసేయఁదగునే దీనుండ మీపాద స
 త్సేవాసక్తుడ మీమహత్వములు నాచే జెప్ప శక్యంబె యీ
 జీవాహీనులకై నమాదృశుల రక్షింపంగ నిద్ధాత్రివై
 భావప్రోద్భవసంహారాంశమున నుత్పన్నుండవై భ క్తిచేన్. 350

క. సురమణి కన్నులఁగేలం, బరుసము ధరియించి సకలభక్తాధ్యసమున్.
 త్కరములక్లిప్తత మొనఁగుచు, ధరవెలసితివిట్టులొరులతరమెయొనర్చు

క. శరనిధులు మేరఁదప్పిన, గిరులు చరించినను నింగి క్రింది కొఱఁగినన్
 స్థిరఘైర్యకొఱఁతయగు నే, యురుతరభవదీయమహిమయొకచోనైనన్.

వ. అనిన విని వినయసల్లాపంబుల ననునయించి బసవేశ్వరునిజమందిరంబు
 నకుఁ బోవం బనిచిన నతండు సంతోషితస్వాంతుండై యెఱిగి యం
 తకమున్న యప్పటియట్లు యక్షయంబైనవదార్థంబులు గాంచి యచ్చె
 రువందుచు తత్కృమంబు వారలతో నుగ్గడింపుచు నుండెనిట చామ
 య్యయుఁ దనసాధ్వీం దనవృత్తాంతం బెఱిగించి నిత్యకృత్యంబున
 కేమి యింతప్రాధ్దుజరి గెనని విచారింపుచు వీధి కేగునప్పుడు దైవయో
 గంబున నొకభక్తుండుతనయింటికిఁ గూలికొనిపోయి యప్పటి యా
 తనిపడియొసంగినఁ గొనితెచ్చి జంగమార్చనవిధినలిపెఁగావున నతని
 మహత్త్వం చిట్టి దని తెల్పి వీరభద్రవృతతిగాంచినం బసవేశ్వరుం
 డిట్టి మాపథవర్తులైన జంగమ మార్దులలో నేనెంతవాడ నన్ను
 మీరిన్నిభంగులం గొనియాడం దగునే యనిన క్రమ్మట నతం డిట్లు
 నియె. మహాత్మా! యిమ్మహత్తులచర్యలు విని కృతార్థుండ నైతి.
 కల్యాణంబున భక్తతృప్తివలన నాత్మవృత్తివహించు శరణుండు గలఁ
 డని విందు నతం డెవ్వరనిన చెన్నయ్య మన్నించి యిట్లనియె. 355

సీ. ప్రతికూలభార్యయాకాతననింటగణార్చ పాసఁగకచేన్ద్రావఁ బోవునప్పు
 డప్పురి నెదురైనయయ్యనొక్కనిగనిచనిమునుతాఁడెచ్చుపడ్రసాన్న
 మూలతద్దనునితృప్తిబొందించియీతనిఁదృష్టియేనిజలింగతృప్తిగాఁగ
 వరలుకొన్నట్లుజరగఁగనొకనాఁడుతావెంటఁగొనిపోవుకై వవనాఁడు
 తే. కనులనొప్పిజనించినదనువువీడ, నందశ్రమనొందికనఁజాలకాత్మదేహ
 మెడలదలచిప్రత్యక్షమామృడుదదీశ, భక్తులనుగూఁడెంగంగళబవవిభుడు.
 చ. అనియిటు శాంభవోత్తముమహాత్మ్యముఁ దెల్పుచువేడ్కమీఱనా

- దినుమటుపుచ్చి యట్టివగిది స్నిరతంబును భక్తవర్యగో
ష్ఠి నలరుచున్ శివార్చనము సేయుచు నచ్చట తొన్నినాళ్లు ని
చ్చెను బసవేశ్వరం డైన చెన్న సుధీశుండు సంతసించుచున్. 357
- ఆ. అటులనుండితోడియయ్యలువీరభ, దోర్నివపతియుదానునొక్కనాడు
సముచితేష్టగోష్ఠినలుపుచు దధరా, వరునిజూచిచెన్న బసవడనియె.
ఉ. ఈశ్వర మూర్తియైన బసవవేశుదయ న్నిముబ్బోటి వీరమా
హేశ్వర పాదసేవన లభ్యముం దేరంగజేయంగంటి నీ
విశ్వములోన జన్మములు వీడి కృతార్థుడనైతి నింకనే
శాశ్వతమైన మోక్షపదసౌఖ్యముం జేందంగనూహచేసితిన్. 359
- చ. అనవుడు కేలుమోడ్చి వసుధాధిపుడెట్లును దేవ! మిమ్ము గ
న్దొనినది యాది నన్యమగు కోరికలెల్ల దృఢీకరించి పా
వనభవంఁప్రియుగ్మ మెడఁబాయకయుండఁదలంచినాడఁ గా
వున సహచారిజేసికొని పుణ్యనిగా ననుఁగావవే దయన్. 360
- క. శరణాగతజలవాంఛా, పరిపూర్తియొనర్చుటచితపద్ధతిగాదే ?
వరగుణులకెందునే మీ, వరపుడ నాకోర్కీదీర్చ వలదే! యసినన్.
చ. చిటునగవాననాబ్జమున జెన్ను వహింపంగనాగమాత్మజం
డఱిముఱి బిల్కు నీతలఁచినట్టుల యా నికనేడువేవిన
ద్దుఱిముఱి చీకటింగణనమూహముతో నిటుదెల్ప బోక నం
దఱ మరుగ న్వలెన్ సురవిలాసనుతామృత పెన్నఁజేరంగన్. 362
- క. అప్పెన్న నవీతటమున, విప్పలభూజద్వయంబుం జేర్కొన దగువె
త్తిప్పకరుగసాధనమై, యొప్పననుచుదెల్పనృపతియుత్సుకుడయ్యెన్.
వ. అంత. 364

— శ్లోక రజతశైలంబుకరుగుట. —

- క. లేపిన పిమ్మట నాగాం, బావరతనయుండు కల్యవర్తనలెల్ల
వేవేగఁదిర్చి సహచరు, తావీరగణాళితోడ నతఁ డిట్లునియెన్. 365
- తే. సన్నతంబైన సుధలోనున్న నదుల
కన్నిటికి మిన్నయైతగియున్న యట్టి
వెన్న యున్న తిరలఁచిన యన్నరాళి
కెన్నఁగా మోక్ష ముఱచేతి వెన్నగాదె! 366

ఉ. కావున నన్న దీవరము గన్ గొన నేడుకయ్యె పోదమే ?
పావనులార! యిచు నొడబాటానరించి సమస్తభక్తులున్
గోవిందుడైన వీరవృషకుంజరుడం దనతోడఁగూడి రా
బావకసంభవాంశజుడు పాభవమొప్పుగ నేగె నత్తఱిన్. 367

వ. ఇట్లు చని చని. 368

సీ. ఆత్మాంబుసంస్తరణానందమానవ సంఘమరంహెఱాభుజంగనకుల
స్వీకరసందర్శనాసక్తజనస్తోమ పాపకాంక్షధ్వాంతభానుదీప్త
వైరిజనన్నాత్యనరలోకసప్తజన్తాన్తవృజనానిలానిలాశి
నిజతోయపాయిమనుజసముదయకృత పాపభూమిజాతపరశుధార

తే. పూరి సుకృతవంశోద్భూత భోగిమీన
కమతనక్రజలూకకర్కటకముఖ్య
జంతుసముదాయవిహరణ స్థానమగుచుఁ
గన్నులకువన్నె జెన్నొందు పెన్ను గనిరి. 369

మ. కని డాయం జనునంతవీఁచెపయిఁ దత్కల్లోలిసీతుంగభం
గనితాంతోఽఘ్నితశ్రీకరప్రజలరంగత్తుంగభూమాలతీ
కనకామ్రాదివసుంధరారుహసమాక్రాంతప్రమానప్రభూ
తనిరాఘాటసుగంధబంధురజగత్ప్రాణాంకురవ్రాతముల్. 370

ఆ. అమృత ద్వాితముల పథాయాస మపన
యించి యొకరమ్యతలమున నెల్ల భక్త
వరులు దానును శ్రీచెన్న బనపవర్యుఁ
డెలమితోడుతఁ గూర్చుండి యిట్లు లనియె. 371

ఉ. భక్తవరేణ్యులార! ననుభవ్యకృపారతి మీప్రసాదసం
యుక్తునిఁ జేసి యేకొఱతయున్ ఘటియింపఁగనీక యేలుటన్
వ్యక్తిగ సర్వవాంఛిత సుఖానుభవంబులఁ జెంది తింక నే
ముక్తిపదంబుఁ జెందెద నమోఘముగా నెలవిచ్చి బంపరే. 372

చ. అనవుడు తద్దణాధిపులు హా! యిటులాడఁగఁ గూడునయ్య? సం
గన బనవవేశ్వరుండు కడఁ గాంచినఁ బిమ్మట నీవె మాకు ది
క్కుని యెద నమ్మి మోదమెలయన్ నినుజుట్టుకయుంటి మట్లు గా
వున మము వీడి నీవాకడవుం జనుటొప్పునె? వెండికొండకున్. 373

క. నినుబాసియొక్కనిమిషం, బును భూమిఁజరింప బుద్ధిపుట్టదు మాకో
యనఘాత్త! మమ్ముఁదోడ్కొని, చనునీతోఁగూడననిసమ్మతమతియై.

తే. చెన్న బసవనివలుకుమిచిత్త మెట్టు, లటులయానికజాగు సేయంగవలవ
దరుగవలెరండుశివపురికతిరయమున, ననినదద్భక్తపుంగవులతనితోడ.

ఉ. కోవిదవర్య! యిందఱము కుండలికుండలురాజధానికిం
బోవఁగ మార్గ మెప్పుగిది? బొందులతోడనా లేక కాయముల్
బోవఁగఁ దోచియో కరుణ బూనివచింపుడు నామహాత్ముల
రా! వినుఁ డిందఱొక్క మొగి రాజధరుం గనురితిఁదెల్పెదన్. 376

ఉ. శారభమూర్తియై హరుఁడు చండరయంబున నేగుచున్నదీ
తీరజ పిప్పలాఖ్య జగతీరుహయుగ్మము మీఁద నిల్చి నా
భారము వైచె నీతరులు బాపురె! యంచు గణించి కామసం
చారము నిత్యజీవిత మొసంగె దయామతితోడ వానికిన్. [లు

నీ. ఆవృక్షములనున్న యాకులుతండముల్ సాచిమేయుదిగింతసామజము
వేడ్కనాకుజములవేరులువట్టియుయ్యలలూగుదురుపాపతలిరుబొండ్లు
స్వర్బాల లాచెట్లజాఖలచాటున, సంతరింతురు గికురింతలాట

లామ్రానిగవసీడ నధివసించుజనాళి, దివమునఁగాఁజీంచుదీపకాంతి
తే. పన్న గొప్పరిసీడజాతప్రతాన, సంతతులలోరహస్యముజరుగకునికీకైన
లోనగ నెచింతలోకపాలోత్కరంబు, వానిగొనియాడదర మెవాగ్వరుని
తే. అవ్వుహీజవమిచ్చటి కనతిదూర, మున వసించిన నచటికి జనివిలాస.
గతిదదారోహణ మొనర్పిఖండపరశు, పదము జేరుదమసిప్రేమముదపజేసి.

తే. అచట బాసిబసవనామాత్యభాగి నే, యుండునముపభక్తియు క్తుడగుచు
జనినదీసమీపముననున్న కుంజరా, శనయుగంబుఁ గ'ంచినమ్మదమున,

వ. తద్భక్తవరులతో నిట్లనియె, 381

క. అనఘాత్తులార! యల్లదె, కనుగొంటిరె పిప్పలాఖ్యగనుకుజవరముల్
దిననాథ ధారుణాతప, జనిత శ్రమపథికజాత సమ్మదకరముల్. 382

క. అని డాయ నేగునంతక, మునుశర్వుడు భక్తసింహములతో భువిపీ
డొక్కినిసజతనయుడువచ్చెం, దనపురికనిమిగులసమ్మదం బిగురొత్తన్.

చ. నిరుపమరత్న కాంచనపుణిప్రజకాంతము లైన యుయ్యెలల్
శిరిగలవెండికొండియముచేతుల వ్రేలుచు నుండునట్టి త

- త్తరువరుశాఖలకా శరణతండముతో హరు డూగుచుండి భా
సురతనిజాగము బెదురుచూచుచునుండ నుమాసమేతుఁడై,
ఉ. ఆతటివేడ్కఁ జెన్నబసవాధిపుఁ డాతరుశాఖలందు సఁ
భూతములయ్యెనో యన నపూర్వముగాఁ జెలువొందు నట్టి సఁ
భూతముగాంచి యోశరణకాండములార! భవుండు మీకు వి
ఖ్యాతిగఁబంపెఁగాంచనమయాసనముల్ గనుఁగొంటిరే యనన్. 385
- చ. హరి గుహనాశ్రయించిన జనాళి కవాఁడణమా క్తికంబు వే
మరు భగవత్కటాక్ష విభవాతిశయంబునఁ జెందు మాకు శం
కరకృపఁగాంచుటే గణన గావునఁ బోదమె యంచుఁ నద్దహి
త్కరములు పల్క నత్తటిమొగంబున లే నగ వంకురింపఁగన్. 386
- వ. చెన్నబసవేశ్వరుం డున్న యంతకమున్ను బసవేశ్వరుఁ గర్ణంబుఁ
జూచ్చిన పిమ్మట కొందఱు భక్తనర్మలతోఁ గప్పడి సంగమేశ్వరం
బున వసియించిన నాగమాంబిక తనయుండు కైలాసగమనోన్ముఖుం
డగుట లింగదర్శణంబునం గని సంతోషబాష్పధారాపూరితశరీర
యై యెదురేగ నాయమ్మ యడుగులు తన ఫాలభాగంబు స్పృశం
బ్రణమిల్లినకుమారునిం గ్రచ్చియెత్తి నెద్దదడవు కాఁగిటఁజేర్చుకొని
మూర్ధాఘ్రాణం బొనరించి బహుకాలవియోగదుఃఖంబు బాసి
సంతోషించుచున్న జననిఁ దోడ్కొని పిప్పలాపాతంబునకుం జని త
ద్భక్తవరుల నందఱ నాలోకించి. 387
- ఉ. ఓగుణులార! యెక్కుఁ డిదె యుయ్యలతోట్టెల నిక నిత్తఱిం
జాగొనరింపనేల! యని సంతసమొప్పఁగఁ దల్లి నొక్కది
వ్యాగమనూనదామమయమై చెలువొందెడు తొట్టెనుండి వే
వేగమ వీరభద్ర పృథివీవరుతో నొక తొట్టెలోపలన్. 388
- క. వసియించియంతఁదద్దణవిసరారోహణముఁగాంచి విశ్వేశ్వర స[దెన్.
ద్విసరములు దలఁచునంతనె, యసదృశపూర్వార్థుడై చెలువొం
క. ద్వాదశములు కేల్లన్నులు, మేదురముఖపట్కమును నమేయములొక
క్త్యానివరసాధనంబులు, పాదుకొను వెలుంగుగుహనిభ క్తగణంబుల్.
క. కని తోడనె పూర్వప్రమ, భ నికాయశరీర సమితిఁ దాల్చిరి శాపం
బునఁ బాసినాగమాంబిక, యనుపమనాగేంద్రగమనయై చెలువొందెన్.

ఉ. నరహరి వైరిమంత్రనుత నాగలతాదళభక్షణంబుచే
కురుపదకృత్రిమంబయినఁ గొంచముచే దగు త్రొక్కుడైనచోఁ
బరంగంగఁ బుల్లనౌ గృహ విభాషితలక్షణమైన తియ్యనా
ధరణిని మంత్రవేత్త లిటు తప్పకబాధలుచేతు రీయిలన్. 392

ఉ. కుండలిహారసూనుఁ డిదిగోఁ జనుదెంచె నటంచు వేడ్క నా
ఖండలముఖ్యనిర్దరినికాయము సంతస మొందె భేరికా
డాండరవంబులకొ నురజనప్రభవాక్షివిలాసస్వత్సముల్
మండితపుష్పార్ద్రములు మాగధసన్నతు లొప్పెమిన్నునన్. 393

క. ఆ త్రటి నద్భుతమొదవంగఁ, ద త్తరుయుగ్గంబునురపదంబున కెగయక
మొత్తముగనింద్రముఖనురస త్తములెదురేగుదెంచె సరగుననతులై

సీ. గజముపై ధ్వజమూని క్రతుభుగ్వరేణ్యుండు

ధూపపాత్రధరించె తోయజుండు

వేత్రహస్తుం డయ్యె చిత్రభానునుతుండు

ఖడ్గంబు ధరియించె కిర్బురుండు

జలకలశము దాల్చె సలిలాధినాథుండు

కేల వీవనగొనె గీర్తసఖుండు

బంగారుపావలు వట్టెకు జేరుండు

సూటిమార్గముచూపె శూలధరుండు

తే. పడంగఁ గొడుగును పైవిప్పె పావతేడు

స్వస్తి చెప్పంగఁ దొరకొనె జలజభవుండు

తొరణాకృతిఁ జెలువొందె తారకాళి

యమర సేనాని కైలాస గమనవేళ.

395

ఉ. ఈగతి మణ్ముఖుండు గిరిజేశ్వరుసన్నిధికిగి నమ్ముకొడై

జాగిలిమ్రొక్క వారలతిసంభ్రమ మొప్పుగ నాత్మ నందనుం

వేగమ గ్రుచ్చియై త్తి కనువిందుగఁ జూచుచు కౌగిలించుచుం

రాగము మీఱఁ బల్లరు శిరంబులు మూర్కొనుచుండి రయ్యెడన్.

క. నాగేంద్రగమనతోల్లిటి, లాగునగిరిజాతఁగొలుదులనలలోనప్రవన్.

దాఁగలసియుండెత్తమథులు, నాగతిహరుఁగొలిచియుండిరతిముద మొద

క. ఆపిప్పలతరుయుగ్గము, గోపతివాహనునిభక్తిఁ గొలుచుచు దద్దా

- రోపాంతంబునఛాయా, వ్యాపకమై నిలచెబ్రమధులచ్చెరువందన్.
 క. అంతటనిటభూతలమున నంతంతట చెన్న బసవయారాధ్యుడు మా
 కాతువురి కఖిలజంగమ, సంతతితోడనువులిడక చనె ననువార్తన్.
 క. విని యొండొరులతో నపు డి, ట్లని రోహా! యిట్టిచిత్ర మవనింగలదే
 తనువులతో శివపురికిం, జనుటొప్పు నెయ్యితడెంతసద్భక్తుండో. 389
 క. తానొకడెకాడు తనతో, మానక చరియించు భక్తమండలి నెల్ల
 బూని కొనిపోయినాడట, గానంగ లేమైతిమతనిగలసిచనంగన్. 401
 తే. పసినిపండైనవృత్తంబుపట్టువీడు, గాకకనుగాయకెందైనగలదెవిటు
 తపసుపండినవారితోతగిలిచనంగ, నేలసమకూరుమనబోటిహీనులకును.
 ఉ. ఎన్ని భవంబులెత్తిన గిరిశునిసన్నిధి కిట్లు బోవఁగా
 జన్నె యితండు వీరనృపచంద్రునిమోల పసిండునాడె నీ
 కన్న సమర్థు లెవ్వరిక గారు దురాత్ముల బ్రోవుమంచు నా
 పన్న తఁజేరికొల్పిన కృపాపరుడాతడు వీడ నాడునే. 402
 చ. వలదని మాన్పిన నివ్విడక వానికి ముక్తజని యొక్క రొక్కరే
 చలదశశాఖవైఁగొమల సందులసందుల డాగి వారలా
 గొలుసులతోట్ల నెక్కుతరి గొబ్బున చేదులుపట్టి వ్రేలినం
 గలుగు గిరిశలోక మటుగాకయ వెట్టులమైతి మక్కటా! 403
 చ. గురువుల నిందచేసితిమొ? కూడితిమో? యితరాంగనాగతిం
 శరణులఁగాంచిమొక్కిమొ? ప్రసాదములో రుచులెంచినారమో?
 పరధనకాంక్షఁజెందితిమొ? పాసితిమో? వ్రతనిష్ఠ పార్వతీ
 శ్వరునిసపర్య కాలమున సల్పమొ? భక్తిని భక్తిమార్గముల్. 404
 క. ఆడితిమో? యన్యతంబులు, కూడితిమో! యేరుమాలికుజనులపొందున్
 వీడితిమో లింగార్చన, నోడితిమోయాంతరాహితోత్కరమునకున్.
 క. కొలచితిమో పెరవేల్పుల, నిలచితిమో శూలధరునినిందించునెడన్
 దలచితిమో? దుర్వృత్తులు, విలచితిమో? వేదమంత్రవిద్యావితతుల్.
 క. కాకున్న చెన్న బసవం, డాకాంక్ష న్ననలఁగొంచు నరుగడఁయనిచిం
 తాకులమతి నుండిరి భూ, లోకంబున నఖిలశరణులుం గడుభక్తిన్.
 చ. సదమలమానసంబున రసాస్థలి యిక్కడ యెవ్వరేనియున్
 జదివినవిన్న వాగ్గిన నిశాకరమౌళికృపా సమృద్ధిచెం

పాదవంగ భోగభాగ్యములు పొంది చిరా యురువేతులై తుదికా
ముదమునఁ గాంతు రబ్జభవముఖ్యులకందని మోక్షసంపదన్. 408

చ. అని యిట్లు రేణుక గణాధీశ్వరుండు బాహులేయువృత్తాంతంబు సవి
స్తరంబుగాఁ దెల్పిన కుంభసంభవుండు నచ్చటి మాసీశ్వరులును
సంతోషితస్వాంతులై దేవా! భవదీయకృపావిశేషంబున సమస్త
సాధనహేతుకంబైన చరిత్రంబువినగలిగె గృతార్థులమైతిమని వెక్కు
విధంబుల గొనియాడుచున్న వారల నుచితసల్లాపంబుల వీడ్కొని
యయ్యోగివుంగవుండు నిజేచ్ఛంజనియె నబ్బసవాలుగమియు నేత
త్కథాశ్రవణం బొనరింపుచు నెప్పటియట్లు సుఖంబుననుండిరి. 409

చ. చనరుహరాజతేజ! నరవాహన! కర్ణసమానదాన! పా
వన! శివలింగ సంగ సురవల్లభ! మంత్రవిశేషభాషణాం
చన! నగవర్య! ధైర్య రిపుసంచయఖండనశౌర్యధుర్య! శో
భన! సుగుణాలవాల! కవిబంధుబుధాశ్రితజాలపాలకా! 410

క. కందర్పసదృశవితరణ, కందలతాంతాస్త్ర శీతకరనిభరూపా
కుందాభకీర్తిపూరము, కుందాగ్రజబాహుబల యకుఁగితివిభవా.

ఉత్సాహము. శర్వశర్వరింద్రచంద్ర శారదాశ్రు ఫేనగో
పార్వమారుతాశనేశ హరహీరశారదా
పర్వతాధినాథగోప పారదాబ్జతారకా
గిర్వరాత్నజాతతుల్య కీర్తిపూరితోర్వరా. 412

గద్యము. ఇది శ్రీమచ్చెన్నమల్లికార్జునకరుణాకటాక్షలబ్ధవితామాధురీ
ధురీణ కాశికగోత్రపవిత్ర సుకవిజనస్తుత్యపాపయామాత్య ప్రణీతం
బైన చెన్న బసవపురాణం బనుమహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును
పంచమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

కృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషానిలయము
2515 మొదటి భాగము బాద్. అం. పృ.
మ. 2. 7. 2